

Cultuurplan advies

2001-2004

Rotterdamse Kunststichting

mei 2000

Inhoudsopgave

Inleiding Cultuurplanadvies 2001-2004

algemeen	4
amateurkunst	12
dans en toneel	17
letteren	22
muziek	29
visuele kunsten	37

Adviezen per aanvraag

Stichting AIR, Architecture International Rotterdam	47
Stichting Al Kantara	49
Stichting Autoped	50
Stichting AVL-ville	52
Bibliotheektheater	54
Stichting Theatergroep Bonheur	56
Stichting Buitenmuseum Leuvehaven, 'Maritiem Buitenmuseum'	58
Stichting CELL, Initiators of Incidents	60
Chabot museum	62
Stichting Concerto Rotterdam	64
Stichting Conny Janssen Danst	66
Stichting Counter Current (voorheen Triple X)	68
Stichting Cultuurpaleis Rotterdam i.o.	69
Stichting Dansateliers	71
Stichting Designprijs Rotterdam	73
Stichting Dik Water (Transito)	75
Galerie Slaphanger - Stichting Unterkunst Internationale	77
Stichting Centrale Discotheek Rotterdam	78
Doelenensemble	79
Stichting Droomtheater	81
Stichting Dunya	82
Stichting FACT	85
Stichting Galip Producties	87
Stichting De Gasten Komen	89
Stichting Hal 4	90
Stichting de Bende (Hotel Modern)	92
Stichting Imago Mundi	93
International Film Festival Rotterdam	95
Iraanse Stichting voor Cultuur en Kennis	97
Stichting Januari (Voortman/de Jonge)	98
Stichting Jeugdtheater Hofplein	100
Stichting Internationaal Jongeren Theater & Dans Festival i.o.	102
Stichting Kaus Australis	104
Stichting The Key - Try Out	105
Stichting KinderKunstHal	106
Stichting Kindertheatertuin	108
Stichting Kleurrijk Centrum Rotterdam	109
Kunst & Zaken	111

Stichting Internationaal Kunstambassade Park, 'Cultuurpark'	112
Kunstkanaal	114
Stichting Kuub 3	116
Stichting Lantaren/Venster	118
I. Lantaren/Venster: werkplaats dans en toneel	119
II. Lantaren/Venster: film	121
III. Lantaren/Venster: muziek	123
Stichting i.o. Las Palmas, internationaal centrum voor beeldcultuur	125
Stichting De Laurens	130
Stichting Lezersfeest	132
Lieber Gorilla	134
Stichting Public Art Squad / Mama, Showroom for Media and Moving Art	135
Stichting Multi Arts Producties (MAP)	137
Stichting The Meek (Dansgroep De Meekers)	138
Stichting Music & Art	140
Stichting Live at Nighttown	142
Stichting Nitro, Nitro TV	144
Coöperatieve Vereniging Onafhankelijk Toneel	145
Stichting Passionate	147
2 ^e Podiumfonds	149
Stichting Poetry International	151
Coöperatieve Vereniging Rotterdamse Poppenspelers	153
Prinses Christina Concours	154
Stichting Prohobentut i.o.	155
Rotterdams Centrum voor Theater	156
Stichting Theaterproductie Rotterdam (ro theater)	159
Stichting Peter Bulcaen (Rogie & Company)	161
Stichting Circus Rotjeknor	163
Stichting Rotterdams Philharmonisch Orkest	164
Turkse Kunststichting Sahne	167
Stichting Scapino Ballet Rotterdam	169
Rotterdamse Schouwburg (productiehuis)	171
Stichting Servicepunt Dans Rotterdam	173
Stichting KunstAccomodatie Rotterdam (SKAR)	175
Stichting Rotterdam Festivals	177
Stichting Rondom Stenwerk	179
Stichting The Game of Life	181
Stichting Vormgevingsgalerie Vivid	183
Stichting Popverzamelgebouw Rotterdam – Waterfront	184
Stichting Het Waterhuis	186
Stichting Rotterdams Wijktheater	188
Witte de With, centrum voor hedendaagse kunst	189
Stichting WORM	191
 Bijlagen	
Adviescommissies Cultuurplan 2001-2004	193
Advies van Rotterdam Festivals	195

Leeswijzer

Het voorliggende Cultuurplanadvies 2001-2004 bestaat uit drie onderdelen. De algemene inleiding behandelt de procedure die aan het advies vooraf ging en de gehanteerde criteria, gevolgd door het beeld dat uit de aanvragen en adviezen opdoemt in het licht van de gemeentelijke speerpunten en tot slot de financiële consequenties van de beoordeling. Daarna geeft het advies een overzicht per discipline van de artistiek-inhoudelijke ontwikkelingen en trekt het daaruit conclusies die zijn vervat in een reeks aanbevelingen. Na de artistiek-inhoudelijke tour d'horizon volgen de individuele instellingsadviezen in alfabetische volgorde.

Inleiding Cultuurplanadvies 2001-2004

Het aantal organisaties dat een aanvraag heeft ingediend voor het gemeentelijk Cultuurplan 2001-2004 is ten opzichte van 1996 meer dan verdubbeld. Een duidelijker illustratie van de vitaliteit van het Rotterdamse kunstleven is nauwelijks denkbaar. Vrijwel alle in het lopende cultuurplan opgenomen instellingen leverden plannen in met nieuwe voornemens. Organisaties die tot op heden gebruik maakten van meerjarige of projectsubsidies achten de tijd rijp voor opname in het nieuwe plan. Zij weerspiegelen de resultaten van het werkplaats- en productiehuisbeleid of de groei die zij doormaakten in het uitvoeren van projecten. Daarnaast zijn er nieuwe organisaties, soms van buiten de stad, die een structurele subsidie vragen. De koerswijziging die staatssecretaris Van der Ploeg op het ministerie van OC&W heeft ingezet en de daaruit voortvloeiende publieke discussie over de gewenste richting van het landelijk cultuurbeleid zullen aan die toename op gemeentelijk niveau zeker ook hebben bijgedragen. Kennelijk zijn er grote verwachtingen gewekt. De verheugende overvloed plaatst de overheid bij een per definitie eindig cultuurbudget echter voor een nog omvangrijker uitdaging dan voorheen al het geval was. Naast een grotere inspanning om alle aanvragen zorgvuldig te beoordelen, verzwart de toevloed de onderlinge weging van de plannen.

De Rotterdamse Kunststichting (RKS) die op verzoek van de wethouder Kunstzaken de plannen beoordeelt, heeft ter voorbereiding van het advies adviescommissies ingesteld met externe deskundigen voor dans en toneel, muziek, visuele kunsten, letteren en amateurkunst. De adviescommissies, die secretariaal zijn ondersteund door de beleidsmedewerkers van de RKS, hebben kennis genomen van de uitgangspuntenbrief van de wethouder Kunstzaken. Zij hebben verschillende invalshoeken gehanteerd om de aanvragen te beoordelen. De huidige of toekomstige functie van de instelling binnen het betreffende bestel. De aandacht in de activiteiten en de plannen voor de gemeentelijke prioriteiten. De verhouding tussen de ambities van de plannen en de uitvoering van het beleid (of de projecten) in de lopende planperiode. De organisatiekracht van de instelling. De artistiek-inhoudelijke kwaliteit van de activiteiten en de plannen. De commissies hebben per discipline aangegeven welke positief bevonden nieuwe of extra plannen het meest in aanmerking komen voor ondersteuning in het kader van het cultuurplan.

De Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR) heeft de commissies bijgestaan in de beoordeling op kunsteducatieve aspecten en de Stichting Rotterdam Festivals (SRF) bij de beoordeling van festivalaanvragen. De bijdragen van de SRF zijn ook als aparte bijlage bij dit advies gevoegd. De bevindingen van de SKVR zijn in de afzonderlijke adviezen verwerkt. De RKS is met Rotterdam Culturele Hoofdstad 2001 (RCH) nagegaan of de adviezen in lijn lopen met de ontwikkeling van het evenement. Dit bleek het geval.

De RKS heeft de aanvragers gelegenheid gegeven om de adviesteksten op feitelijke onjuistheden te controleren. In de Kernraad is tijdens de voorbereiding van het advies gediscussieerd over de ontwikkelingen die in de verschillende disciplines zijn gesignaleerd.

Het bestuur van de RKS heeft de adviezen van de vijf adviescommissies in zijn geheel overgenomen.

De gemeentelijke takken van dienst maken geen deel uit van het cultuurplan. Voor de inhoudelijke beoordeling van de aanvragen vanuit de invalshoek 'de plaats in het bestel' konden de commissies helaas niet beschikken over alle bedrijfsplannen van deze instellingen. Dit was een handicap, omdat daarmee het zicht op een belangrijk deel van de culturele context van de aanvragende instellingen ontbreekt. De commissies hebben gepoogd dit manco te compenseren door waar nodig gebruik te maken van hun eigen kennis over het totaal van de onderscheiden disciplines. De RKS pleit er nogmaals voor om de takken van dienst voor de volgende

cultuurplanperiode in de systematiek op te nemen, mede gezien het belang van een 'integrale afweging'.

Ruimte voor nieuw beleid

In zijn uitgangspuntenbrief kenschetst de wethouder Kunstzaken de systematiek van het cultuurplan als 'tamelijk rigide'. De toegekende middelen liggen voor vier jaar vast en de kosten voor overhead dreigen toe te nemen, waardoor bij gelijk blijvend budget de ruimte voor activiteiten en kunstproductie afneemt. De meeste instellingen die in het lopende cultuurplan zijn opgenomen vragen om een grotere bijdrage. Ook daardoor dreigt de ruimte voor nieuwe initiatieven af te nemen. De RKS heeft er bij de advisering naar gestreefd zoveel mogelijk vrije ruimte te behouden.

De RKS adviseert voor de gevestigde organisaties, die zij naar behoren vindt functioneren, in de meeste gevallen een gelijk blijvend subsidie. Zij zullen zich voornamelijk op eigen kracht sterk moeten maken voor het realiseren van de gemeentelijke speerpunten. Uitgezonderd zijn instellingen die al volledig conform de speerpunten opereren en die door een uitbreiding van hun activiteiten daaraan een nog grotere bijdrage zullen leveren. De RKS acht een hogere bijdrage tevens gerechtvaardigd als nieuwe ambities van instellingen het resultaat zijn van eerder ingezet of goedgekeurd beleid. Zij constateert verder dat er een probleem dreigt in de financiering van de podiumkunsten. Het landelijk Fonds voor de Podiumkunsten heeft zich voorgenomen niet langer projecten te ondersteunen van instellingen die structureel subsidie ontvangen. Indien de staatssecretaris daarmee instemt heeft dat gevolgen, onder andere voor de voortzetting van de activiteiten op het gebied van opera en allochtoon theater van het Onafhankelijk Toneel. Vanwege de waarde van deze activiteiten voor de stad adviseert de RKS het gemeentebestuur uitdrukkelijk aandacht te besteden aan de zakelijke problemen waarvoor dit gezelschap zich geplaatst ziet.

Opname in het cultuurplan betekent dat ook nieuwe kleinere initiatieven moeten voldoen aan de gemeentelijke P&C cyclus. De RKS meent dat deze organisaties daarbij niet zijn gebaat. Bovendien vreest zij dat de institutionalisering ten koste zal gaan van hun flexibiliteit en ondernemingszin. Zij adviseert daarom een aantal positief bevonden kleine initiatieven een status te verlenen die vergelijkbaar is met de huidige dansproductiekernen. Het gemeentebestuur zou deze organisaties bijvoorbeeld na twee jaar door de RKS kunnen doen evalueren.

Uit de aanvragen blijkt voorts behoefte aan een experimenteel multidisciplinair productiebudget waaruit met name kleinere instellingen kunnen putten. De RKS kan zich daarin vinden. Zij meent dat vernieuwing in de kunsten vooral tot stand komt op de grensvlakken van disciplines, culturen en high and low culture. Deze cross-over projecten bieden tevens de meeste kansen om de gewenste participatie van jongeren en allochtonen te vergroten. Het budget zou ook voor gevestigde instellingen toegankelijk moeten zijn onder voorwaarde dat zij samenwerken met een kleine of nieuwe partner en kunnen aantonen dat zij een productie of project niet uit eigen middelen kunnen financieren.

Een aantal podiuminstellingen en -gezelschappen grijpt het komende cultuurplan aan om de gevolgen van de Arbowetgeving en Arbeidstijdenwet te compenseren of het salaris van regulier personeel, onder wie uitvoerende kunstenaars, op te trekken naar CAO-niveau. Daarnaast willen aanvragers zich minder afhankelijk maken van vrijwilligers en de positie van personeelsleden verbeteren die werken op grond van maatregelen ter bevordering van de werkgelegenheid of arbeids(re)integratie. Door de geringe mogelijkheden om deze mensen een gewoon loopbaanperspectief te bieden, komen veel functies binnen hun organisaties in gevaar. De investering die deze organisaties in mensen hebben gedaan, dreigt door uitstroom naar elders in

het niets verdwijnen. Bovendien blijkt het steeds moeilijker geschikte nieuwe medewerkers aan te trekken. De RKS is niet in staat om op grond van de begrotingen een exacte raming te maken van alle kosten die compensatie en positieverbetering tot gevolg hebben. Wellicht dat het bestuursinformatiesysteem dit wel mogelijk maakt. In het algemeen vindt de RKS dat reële arbeidsvoorwaarden normaal moeten zijn, ook voor de kunstsector. Tegemoet komen aan deze problemen louter ten laste van het cultuurbudget lijkt de RKS ongewenst. Zij adviseert het gemeentebestuur te onderzoeken of deze mede in overleg met andere sectoren (zoals eerder gebeurde bij het Waterfront) dan wel in het kader van het Grote Steden-beleid oplosbaar zijn. Vooralsnog heeft de RKS deze door exogene factoren of opwaardering van arbeidsvoorwaarden veroorzaakte extra kosten meegenomen in de financiële consequenties van dit advies.

De speerpunten

De wethouder heeft in zijn uitgangspuntenbrief een aantal speerpunten benoemd en uitvoerig omschreven waarom het gemeentebestuur belang hecht aan deze prioriteiten. De RKS constateert dat niet alle instellingen aandacht besteden aan educatie, culturele diversiteit, het bereik van nieuwe publieksgroepen en aan meer vraaggericht en decentraal programmeren of produceren. Dit is deels te verklaren door de onervarenheid van nieuwe aanvragers en door de soms beperkte mogelijkheden van instellingen om aan alle prioriteiten te voldoen. De RKS adviseert per 1 januari 2001 een nul-meting uit te voeren op grond van de voornemens in de aanvragen voor het komende cultuurplan en de beleidsplannen van de takken van dienst. Daarna is er een eenvoudige systematiek nodig om de vorderingen binnen de kunstsector te kunnen volgen. De RKS tekent hierbij aan dat apart onderzoek per instelling van de publieksparticipatie door allochtone bewoners methodisch niet wenselijk en qua kosten niet haalbaar is.

1. educatie

De stimulerende werking van de motie Kuijper (1% van de kunstbudgetten voor educatieve activiteiten), het project Cultuur en School en de invoering van CKV in het voortgezet onderwijs is duidelijk merkbaar in de plannen. De activiteiten zijn in de lopende cultuurplanperiode sterk gegroeid en de relatie tussen het onderwijs en het sociaal-cultureel werk enerzijds en de kunstsector anderzijds is verstevigd. Tegelijkertijd zijn er overlappingen in het aanbod waarneembaar. Dit geldt vooral op het gebied van theaterprojecten en cursussen. Het brede aanbod van de SKVR krijgt in toenemende mate concurrentie van andere instellingen en van initiatieven op wijkniveau. De veelal door kunstenaars zelf opgezette projecten en cursussen staan dicht bij de vraag en zijn door de lagere prijs voor deelname zeer toegankelijk. De RKS vindt deze binnen- en buitenschoolse concurrentie een gezond gegeven, maar acht een zekere regie noodzakelijk, vooral met het oog op kwaliteitsgarantie en afstemming. De SKVR zou een faciliterende functie kunnen ontwikkelen voor kleine instellingen met een vernieuwend aanbod. Ook zou zij zich kunnen bezinnen op haar rol in de kunsteducatieve 'markt', waarin zij ook partij is.

De RKS constateert dat de kwalitatieve effecten van de inspanningen in het kader van de motie Kuijper nog niet zijn geëvalueerd.

De RKS merkt op dat veel aanvragers aandacht besteden aan cultuureducatie, maar er zijn ook plannen waarin die aandacht ontbreekt. Zij vindt cultuureducatie van het grootste belang en meent dat iedere instelling daarin haar verantwoordelijkheid moet nemen.

De SKVR beoordeelt de kwaliteit van de aanvragen op het punt van educatie als wisselend. Tegenover plannen met een welomschreven expliciete visie en realistische voornemens staan plannen waarin dat niet of onvoldoende het geval is. Bij pas gestarte initiatieven is dat soms begrijpelijk, van langer bestaande organisaties is dat teleurstellend.

Ook op het vlak van de kennis die nodig is voor een cultuureducatiebeleid, lopen de plannen sterk uiteen. Hier en daar blijkt een gebrek aan elementaire informatie over de inrichting van het onderwijs.

In de concretisering van het cultuureducatiebeleid tot programma's en projecten signaleert de SKVR nogal wat overlappings. Hoewel de samenwerking in Rotterdam rond cultuureducatie al intensief is, meent zij dat het mede daarom nodig is deze verder te verstevigen. De SKVR kan instellingen - waar nodig - een handreiking bieden om tot meer afstemming en een betere verspreiding en uitwisseling van informatie te komen.

2. culturele diversiteit

Een opvallend aantal allochtone organisaties heeft een aanvraag voor het komend cultuurplan ingediend met plannen op het gebied van muziek, theater en amateurkunst. Dat is verheugend gezien de beleidsprioriteit een grotere participatie van deze bevolkingsgroepen te bereiken. De meeste van deze instellingen bezitten echter te weinig organisatiekracht om voor een structureel subsidie in aanmerking te komen. Ze slagen er onvoldoende in om hun plannen ook artistiek-inhoudelijk goed te onderbouwen.

De RKS beschouwt de huidige situatie niettemin als een momentum, dat - ondanks het negatieve advies over hun plannen - niet zonder een positief vervolg zou mogen blijven. Zij heeft daarop inmiddels haar eigen beleid ingezet. Organisaties die projectaanvragen indienen en dat nodig hebben, krijgen extra begeleiding van het subsidiebureau voorafgaand aan de beoordeling en gedurende de uitvoering van hun plan. De RKS vindt de ondersteuning op projectbasis echter onvoldoende en meent dat de kunstsector zich in den brede zou moeten inspannen om de noodzakelijke inhaalslag van deze organisaties te faciliteren. De door de wethouder aangekondigde doelmatigheidstoets zou daartoe de financiële ruimte kunnen vrijmaken. Zo zijn bijvoorbeeld de SKVR (zoals bij Kuub3) en podia als Theater Zuidplein en een mogelijk nieuw op te zetten Cultuurpaleis wellicht geschikte kaders waarbinnen deze organisaties kunnen groeien. De relatie tussen gevestigde instellingen en allochtone initiatieven moet niet ten koste gaan van beider artistieke autonomie. De RKS zal zich verder inspannen om de contacten tussen allochtone organisaties en gevestigde instellingen te bevorderen.

Hoewel de meeste aanvragers binnen hun plannen aandacht besteden aan het cultureel diverser maken van het aanbod, constateert de RKS dat het tempo van verandering over de gehele breedte langzaam is. Daarnaast blijkt lang niet altijd dat dit speerpunt werkelijk in het beleid is geïncorporeerd; aan de continuïteit ontbreekt het nogal eens. Zij beveelt aan op het gebied van muziek in overweging te nemen de vestiging van twee nieuwe muziekpodia voor de programmering van niet-westers aanbod en voor R&B en hip hop. Voorwaarde zou moeten zijn dat beide initiatieven - het Cultuurpaleis in samenhang met de Stichting Dunya en M-plex - deskundige begeleiding krijgen en samenwerking met andere instellingen aan gaan. Beide plannen lijken een zinvolle aanvulling op het huidige aanbod, ook gezien de vraag van het publiek.

De scherpe omslag die Theater Zuidplein bezig is door te maken, leidt tot problemen omdat het 'oude' publiek weg blijft en het 'nieuwe' nog onvoldoende toestroomt. Het is niet denkbeeldig dat dergelijke overgangsproblemen zich ook bij andere instellingen zullen voordoen. De RKS adviseert om instellingen met dergelijke problemen in elk geval tijdelijk tegemoet te komen om hun inkomsten-verlies te compenseren.

3. Vergroten publieksdeelname

In zijn uitgangspuntenbrief schrijft de wethouder dat kunstinstellingen meer dan in het verleden hun oor te luister moeten leggen bij het publiek en vooral ook bij die delen van de bevolking die nog niet tot het publiek behoren. Binnen verschillende disciplines springt een aantal nieuwe en in het huidige cultuurplan opgenomen aanvragers in het oog die zich uitdrukkelijk richten op doelgroepen die tot op heden onvoldoende aan het culturele leven deelnemen. De RKS meent door positief te adviseren over manifestaties als Digital Playground, het Lezersfeest en het Poetry

Kinderfestival en organisaties als *The Game of Life*, *Sahne* en *Mama* een impuls te geven aan het verbreden van het publieksbereik.

4. Decentraler en meer vraaggericht aanbod

Eerder adviseerden de RKS, de SKVR en de Dienst Recreatie Rotterdam (DRR) een culturele opwaardering van vijftien wijkpodia en de instelling van een cultureel programmeringsbudget. De RKS meent dat de programmering van de wijkpodia te veel van bovenaf plaats vindt en er te weinig oog is voor de wensen in de wijken. Bovendien biedt de huidige programmering te weinig ruimte aan de amateurkunst. De huurprijzen van de wijkgebouwen vormen tenslotte in toenemende mate een probleem voor amateurverenigingen om zich te presenteren.

Zoals de Stichting Dunya een deel van de programmering van het Prinsesstheater verzorgt, zo zouden Lantaren/Venster en/of het Internationaal Film Festival Rotterdam een rol kunnen spelen bij de programmering van films in wijkcultuurcentra. De RKS is positief over de deels decentrale aanpak binnen het evenement Rotterdam Culturele Hoofdstad 2001. Wellicht dat deze aanpak aanzetten oplevert voor samenwerkingsvormen tussen de wijkpodia en deelgemeenten enerzijds en stedelijke kunstinstellingen anderzijds. Zij constateert echter dat de ontwikkeling van een kunstbeleid per deelgemeente zeer sterk uiteenloopt. Delfshaven en Noord zijn ambitieus en hebben een substantieel cultuurbudget. Andere deelgemeenten zijn nog lang niet zover. De RKS meent dat structurele samenwerking pas zinvol is als op deelgemeenteniveau sprake is van een voldoende draagvlak en er enige tijd is geëxperimenteerd met decentraal aanbod.

De cultuurmakelaars lijken nuttig als bemiddelaars tussen initiatieven op wijkniveau en de gevestigde instellingen. Uit een evaluatie moet blijken of deze functie naar meerdere deelgemeenten dient te worden uitgebreid. De cultuurscouts speuren naar onbekend talent en initiatieven op wijkniveau. De RKS is positief over de functie cultuurscout, maar waarschuwt voor een nieuw instituut met een zware organisatiegraad. Zij zou de scouts het liefst dicht bij de wijken positioneren, bijvoorbeeld in een stichting beheerd door de portefeuillehouders in de deelgemeenten. Grote instellingen en diensten als RKS, SKVR, Bibliotheek, CBK en DRR moeten zich openstellen voor initiatieven in de wijken zonder dat een omarming tot afhankelijkheid leidt.

De RKS wil het decentraal aanbod versterken door positief te adviseren over de uitbreiding van de activiteiten van het Wijktheater en de vestiging van een muziekpodium voor R&B en hip hop bij voorkeur op de zuidoever.

5. Stedelijk ontwikkelingsbeleid, culturele uitstraling

De nieuwbouw van het Luxor theater, de uitbreiding van het Wereldmuseum en Museum Boijmans-Van Beuningen en de mogelijke vestiging van het Instituut voor Beeldcultuur Las Palmas versterken de culturele uitstraling van Rotterdam. Ook het evenement RCH 2001 zal daaraan een positieve bijdrage leveren. De RKS adviseert om behalve aan deze prestigieuze verhogende en toerisme bevorderende investeringen tevens aandacht te besteden aan kleine nieuwe instellingen die bezig zijn een eigen netwerk op te bouwen mede via het internet, zoals CELL en Mama. Zij leggen de (inter)nationale contacten met de culturele smaakmakers van de toekomst en zorgen ervoor dat de stad in die kringen positief over de tong gaat. Deze netwerken zijn voor de culturele ontwikkeling in later jaren van groot belang.

Rotterdam is een festivalstad. Dat is tegelijkertijd een kracht en een zwakte. Festivals bieden de mogelijkheid periodiek aandacht te besteden aan nieuwe ontwikkelingen en thema's. Ze trekken voor korte tijd nieuwe bezoekersstromen en vestigen ook buiten de stad de aandacht op Rotterdam. Festivals betekenen echter weinig voor de werkelijke integratie van een discipline in het stedelijke culturele weefsel en garanderen evenmin een constante bezoekersstroom, doordat ze het zicht ontnemen op het reguliere culturele aanbod van de stad. Een festival is geen voorziening voor een bepaalde discipline. Denk aan het filmfestival en de condities voor

kunsthouding, Poetry International en het stedelijke letterenclimaat of de Designprijs Rotterdam en de infrastructuur voor vormgeving.

Festivals doen wel vaak een beroep op een van de sterkste kanten van de Rotterdamse culturele sector: de bereidheid van vele grote en kleine instellingen hun programmering op deze manifestaties af te stemmen.

6. *Positie van kunstenaars*

De wethouder schrijft dat hij naast de ondersteuning op grond van de Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars (WIK) flankerend gemeentelijk beleid nodig acht door goedkope werkruimten voor startende kunstenaars, als ateliers, dansstudio's en productieruimten ter beschikking te stellen. Mede door de ontwikkeling van de oude havengebieden en de bestemming van bedrijfspanden voor kantoren en appartementen nemen de mogelijkheden af voor het versterken van de humuslaag van uitvoerende en producerende kunstenaars. De RKS constateert een tekort aan vrije ruimte in het centrum van de stad of de directe periferie. Er is behoefte aan gebouwen waarin kunstenaars van alle disciplines kunnen werken en hun producten kunnen presenteren. De RKS wijst in dit verband op de cruciale rol die de Stichting KunstAccomodaties Rotterdam (SKAR) in dit geheel speelt. De rol is thans te behoudend en te weinig pro-actief. Wat dat betreft verwacht de RKS een frisse impuls van de nieuwe directie van de SKAR.

7. *Relaties met andere beleidsterreinen*

Het Rotterdams Fonds voor de Film en Audiovisuele Media is een positief voorbeeld van de synergie die samenwerking tussen verschillende beleidsterreinen tot stand kan brengen. Economie en kunst werken in elkaars verlengde op voet van gelijkheid. Zowel film- als vestigingsclimaat profiteren. De RKS is voor samenwerking van de kunstsector met andere sectoren zoals ook blijkt uit de bovenstaande passages over educatie (onderwijs) en decentraal aanbod (sociaal-cultureel werk). Zij onderstreept evenwel nogmaals de noodzaak van een gelijkwaardige positie van de betrokken sectoren. Op het terrein van de inrichting van de openbare ruimte lijkt bijvoorbeeld steeds minder sprake van een geïntegreerde aanpak. Economische en verkeerstechnische overwegingen domineren de plan- en besluitvorming. De RKS betreurt het tevens dat in de ontwikkeling van het ICT-beleid de culturele invalshoek nog steeds ontbreekt. In de onlangs verschenen RKS-nota over de nieuwe media zijn aanbevelingen gedaan om de samenwerking met de ICT-sector tot stand te brengen. De RKS oordeelt positief over de aanvragen van CELL en Architectuur International Rotterdam (AIR) ter versterking van de betrokkenheid van de kunstsector bij de inrichting van de openbare ruimte. In het geval van AIR adviseert de RKS de wethouder om de sector Ruimtelijke Ordening in zijn overwegingen te betrekken. Voor samenwerking met de andere door de wethouder genoemde sectoren heeft de RKS in de aanvragen geen basis gevonden.

8. *Markt en cultureel ondernemerschap*

De RKS ziet voor de nieuwe muziekpodia zeker mogelijkheden voor een publiek-private samenwerking. Het Cultuurpaleis leent zich voor een constructie à la Nighttown. De Stichting Kleurrijk Centrum Rotterdam - drijvende kracht achter M-plex - heeft met een aantal grootschalige evenementen aangetoond dat zij een groot deel van de exploitatiekosten uit de activiteiten kan financieren. De RKS beveelt verder aan het 'kunstbedrijf' Atelier Van Lieshout grond en voorzieningen ter beschikking te stellen voor de vestiging van het utopische cultuurdorp AVL-ville in Rotterdam Noord-West.

Opmerkelijk is dat kleine nieuwe initiatieven meer blijf geven van cultureel ondernemerschap dan de gevestigde instellingen. Wellicht openbaart zich hier een verschijnsel dat op meer terreinen van de samenleving waarneembaar is: de opkomst van flexibele netwerkorganisaties die met een lage overhead een hoge output realiseren.

9. Een nieuwe ontwikkelingsfunctie

Uit de beraadslagingen van de adviescommissies trekt de RKS de conclusie dat er in Rotterdam nog steeds behoefte is aan een ontwikkelingsfunctie. Hierboven signaleerde zij al dat kleine waardevolle (allochtone) instellingen kennis en ervaring om hun organisatiekracht te vergroten ontberen. Kunst & Zaken zou daarin deels kunnen voorzien. Met dat doel is de RKS positief over deze aanvraag. Tenslotte is de RKS bezorgd over overlappings in het aanbod, over gebrekkige samenhang binnen disciplines, over onvoldoende samenwerking en over het ontbreken van vrije ruimte voor kunstverzamelgebouwen. In de inleidingen bij de beoordelingsadviezen wordt hier sectorgewijs op ingegaan. De RKS is desgewenst gaarne bereid met u mee te denken over het oplossen van de verschillende problemen.

Financiële consequenties

81 instellingen vragen een subsidie in het kader van het gemeentelijk cultuurplan 2001-2004. De helft van deze instellingen ontvangt nu reeds structureel subsidie. De andere 50% is 'nieuw'. Een deel van deze aanvragers ontvangt thans een - al dan niet meerjarig - subsidie van de gemeente, een deel doet met wisselend succes zo nu en dan een beroep op de projectsubsidiebudgetten van de RKS, een klein deel heeft nog nooit gemeentelijke steun gehad. Tezamen vragen deze instellingen voor de cultuurplanperiode 2001-2004 een bedrag aan bij de gemeente van 85 mln gulden (exclusief de bedragen die zijn gemoeid met de bedrijfsplannen van de diensten). De RKS heeft geadviseerd over 80 instellingen. De beoordeling van de plannen van de SKVR en de RKS heeft de gemeente opgedragen aan een speciaal daartoe ingestelde externe commissie.

De RKS beoordeelt in totaal 50 plannen positief. Daaronder bevinden zich 18 aanvragen van nieuwkomers. Indien de wethouder de adviezen van de RKS¹ zonder meer overneemt, en de plannen van RKS en SKVR worden eveneens positief beoordeeld², dan is daar voor de komende planperiode jaarlijks 72 mln gulden nodig. De instellingen die thans in het cultuurplan zitten, ontvangen tezamen 64 mln gulden (peiling 1999). Dat betekent een totaal verschil van 8 mln gulden.

2,9 mln daarvan is bestemd voor het realiseren van een deel van de plannen van de nieuwkomers. Over de gevestigde instellingen is in eerste instantie budgettair neutraal geadviseerd. Over het algemeen meent de RKS dat nieuw beleid zoveel mogelijk binnen de bestaande begroting moet worden opgevangen. In een aantal gevallen bleek een verhoging van het subsidie aan gevestigde instellingen onvermijdelijk. In totaal gaat het hierbij om ca 5,1 mln gulden aan extra bijdragen. Door beëindiging van subsidies aan gevestigde instellingen - vanwege een negatief oordeel of het ontbreken van een nieuwe aanvraag - valt ca 1,6 mln gulden vrij. Er is dus (5,1 minus 1,6) 3,5 mln gulden nodig om de extra bijdragen voor de bestaande instellingen te honoreren.

Alle positief beoordeelde plannen tegen elkaar afwegend, is de RKS op basis van de criteria culturele diversiteit, educatie, publieksverbreding en bijzondere artistieke kwaliteit tot de volgende rangorde per sector gekomen van de nieuwe (n) dan wel extra (e) claims.

Muziek	Cultuurpaleis (n)
	Game of Life (n)
	Stichting Kleurrijk Centrum (n)
	Waterfront (n)

¹ inclusief de instelling van een multidisciplinair productiebudget en een tijdelijk budget om overgangsproblemen op te vangen.

² inclusief de gevraagde verhoging

	Nighttown (e) Dunya (e)
Visueel	Air (n), Cell (n), Designprijs (n), Mama (n) (alfabetisch) Chabotmuseum (n), IFFR (e), Kuub 3 (e) (ibid.) Buitenmuseum Leuvehaven (n), Popifilm (n) (ibid.)
Letteren	Lezersfeest (n) Poetry Kinderfestival (n) Autoped (n) Sahne (n) Bibliotheektheater (e) Passionate beheer (n) Passionate tijdschrift (e) Poetry poëzie en theater (e)
Toneel en dans	Onafhankelijk Toneel (e) rest PM ³
Amateurkunst	Kuub 3 (e) Wijktheater (e) Rotjeknor (n) Jeugdtheater Hofplein (e)
Overige	multidisciplinair productiebudget (n) budget overgangsproblematiek (n) Kunst & Zaken (n)

Een deel van de extra 8 miljoen is wellicht te realiseren via het Actieplan Cultuurbereik van staatssecretaris Van der Ploeg van OCenW. Met name aanvragen aangaande versterking van de programmering, verbreding van het publieksbereik, culturele diversiteit, investeren in jeugd, het beter zichtbaar maken van cultureel vermogen en de culturele planologie kunnen voor dit matching-fund in aanmerking komen. Voor het overige biedt een bescheiden verhoging van het totale gemeentelijk cultuurbudget van 2,5% soelaas.

Tot slot

De RKS is zich er zeer van bewust dat de mogelijkheden om dit advies te realiseren in sterke mate worden beïnvloed door een aantal thans nog onbekende bewegingen op rijksniveau in het kader van de landelijke Cultuurnota 2001-2004. Veel Rotterdamse instellingen die in dit advies worden besproken, hebben immers ook een beroep op de middelen van het rijk gedaan. Het advies van de Raad voor Cultuur verschijnt een dag eerder dan dit RKS-advies. Het verzoek van de RKS aan de Raad om ter voorbereiding van de adviezen enig contact met elkaar te hebben, is door de Raad afgewezen. Belangrijker nog dan het raadsadvies zal de beslissing van de staatssecretaris van Cultuur zijn over het honoreren van de aanvragen.

Een en ander legt een zware wissel op de komende convenantbesprekingen die de wethouder van Kunstzaken zal voeren met de staatssecretaris van Cultuur. De RKS is gaarne bereid hem daarin met raad en daad bij te staan.

³ sterk afhankelijk van de beslissingen op rijksniveau

AMATEURKUNST

Proloog

De amateurkunstsector in Rotterdam is druk bevolkt. Naast de 200 koren en orkesten, toneel- en dansgroepen die door de RKS worden gesubsidieerd, beoefenen ook veel Rotterdammers actief maar minder zichtbaar hun kunst. Velen vragen (nog) geen subsidie aan, onder wie tal van allochtone groepen en kunstenaars.

Amateurkunst wordt niet alleen in groepsverband beoefend. In de meer productgerichte kunstvormen als beeldende kunst, literatuur, fotografie zijn veel amateurs ook als solist actief. De traditionele vereniging heeft het moeilijk, vooral met het aantrekken van nieuwe leden. Steeds meer amateurkunstenaars kiezen voor een meer flexibele vorm van productie, bijvoorbeeld in een project van bepaalde duur.

Amateurkunst wint in den lande aan gewicht en invloed in het cultureel bestel, getuige ook het recente onderzoek 'Het bereik van de kunsten'⁴ van het SCP. Hieruit blijkt, dat het bezoek aan culturele instellingen sinds het eind van de jaren '70 weliswaar is gestegen, maar dat het bereik van de (professionele) kunsten toch beperkt is gebleven. Veel groter daarentegen is de participatie via de amateurkunst. Bijna de helft van de bevolking beoefent één of meer activiteiten. Van de beoefenaren heeft ongeveer een derde les en is een kwart lid van een vereniging.

Verkenning op hoofdpunten

In de bijlage is het Rotterdamse bestel van de amateurkunst op een eenvoudige manier in kaart gebracht. Alleen het Rotterdams Wijktheater en Jeugdtheaterschool Hofplein kregen ook in het vorige cultuurplan subsidie, de overige beleidsplannen zijn van nieuwe aanvragers. Vijf aanvragers hebben als belangrijkste drijfveer allochtone kunstuitingen voor het voetlicht te brengen; zeven aanvragers richten zich expliciet op jongeren. Het is in de AK-sector niet verwonderlijk dat veel van de nieuwe aanvragers het maken van producties combineren met cursusaanbod.

Op grond van haar bevindingen met de beleidsplannen, maar tevens op basis van haar kennis over het bestel, doet de RKS een tweetal waarnemingen:

- het amateurveld is versnipperd, initiatieven en activiteiten worden nog onvoldoende op elkaar afgestemd, het ontbreekt in de sector aan samenhang en synergie.
- bij de aanvragen in het kader van het Cultuurplan is een duidelijke oververtegenwoordiging van het amateurtheater. Andere podiumkunsten, maar ook de audiovisuele en de literaire, blijven daarbij achter.

Hieronder worden deze waarnemingen nader toegelicht.

Versnippering

Eén van de hoofdkenmerken van de amateurkunst is, dat men zoveel mogelijk zelf probeert te doen. Dit 'zelf doen' is een groot goed en vormt de aantrekkingskracht van de amateurkunst. Ondanks, maar misschien ook dankzij deze grondhouding valt op dat zo weinig wordt samengewerkt tussen de instellingen, waar dit wel wenselijk zou zijn. Daarbij kan gedacht worden aan aspecten als:

- werving onder (dezelfde) doelgroepen
- ontwikkeling van (onbedoeld) hetzelfde aanbod
- creëren van artistieke impulsen van hoog niveau

⁴Sociaal en Cultureel Planbureau, 16 maart 2000

- bundeling van artistieke en zakelijke kennis
- facilitaire samenwerking
- het winnen van een nieuw publiek voor de amateurkunst
- het interesseren en aantrekken van een nieuwe generatie amateurkunstenaars, in het bijzonder (allochtone) jongeren

Oververtegenwoordiging van de theaterdiscipline

Het merendeel van de aanvragers voor het cultuurplan is actief in de theatersector. De cursusinstellingen onder de aanvragers zijn vooral theaterinstellingen. Daarnaast is er specifiek voor het amateurtoneel een belangenbehartiger: de Rotterdamse Vereniging voor Amateurtheater. Vanuit een oogpunt van een samenhangende brede AK-sector in de stad geeft dit een eenzijdig beeld. In het veld zijn op alle disciplines veel groepen actief, maar het aantal cursusinstellingen en facilitaire organisaties in de theaterdiscipline is, afgezien van de SKVR met haar op alle zes terreinen functionerende scholen, opvallend groot. Vraagt is wat hiervan de oorzaak is. Wordt het amateurtheater in Rotterdam beter met (subsidie)beleid bediend dan de andere disciplines? Een van de mogelijke oorzaken van de oververtegenwoordiging is, dat de behoefte om zich te manifesteren bij theaterbeoefenaars relatief groter is dan bij die van andere disciplines. Gechargeerd zou men kunnen zeggen, dat met theater sneller resultaten zijn te boeken, waardoor velen -vooral jongeren- zich tot deze kunstbeoefening aangetrokken voelen. De theaterbeoefening, waaronder het jeugdtheater, deed in de jaren negentig grote opgang en verschillende instellingen haakten hier met hun beleid op in. Jeugdtheater Hofplein nam in omvang toe, het Rotterdams Wijktheater begon met voorstellingen in de wijken, de SKVR Theaterschool werd opgericht en het RCTh ging cursussen verzorgen. Omgekeerd zorgden deze instellingen voor een verhoging van de participatie en stimulering van kwaliteit. De RKS is voornemens de komende tijd het versnipperde veld goed in beeld te brengen en een kader te scheppen, waarin het 'bestel' van de ak-instellingen tot uitdrukking komt.

Aandachtspunten

De vernieuwing komt van onderop

Het aanbod van de grotere instellingen, als het Rotterdams Wijktheater en Jeugdtheater Hofplein, is in het algemeen traditioneel. De vernieuwing in het bestel komt vooral van kleinere of relatief 'nieuwe' instellingen als Kuub 3 en Circus Rotjeknor.

Behoeft aan broedplaatsen voor jong talent

De RKS constateert dat de instellingen, die volwassenen als doelgroep hebben, meer productiegericht werken, terwijl de aanvragers die zich op kinderen en jongeren richten, actiever zijn met cursussen en educatie. De RKS vindt dat door de instellingen meer moet worden geïnvesteerd in de doelgroep 14 tot 20 jaar, de overbruggingsleeftijd van kind naar volwassene. Dit gebeurt weliswaar stukje bij beetje met de invoering van de CKV-vakken in het voortgezet onderwijs, maar de aandacht voor deze groep binnen de amateurkunst blijft achter. Zo is er in de instellingen weinig plaats voor de ontwikkeling van jong talent. Er is in Rotterdam sterke behoefte aan broedplaatsen (productiekernen/ werkplaatsen). Enkele instellingen leggen in hun beleidsplan ambities op dit terrein aan de dag, maar slagen er naar het oordeel van de RKS thans niet voldoende in zo'n broedplaatsfunctie productieel op een goede manier te begeleiden.

Initiatieven van allochtonen veelal nog in de wachtkamer

Zowel door het landelijke als het gemeentelijke beleid zijn allochtone kunstenaars en instellingen flink gestimuleerd om een aanvraag in te dienen. Dit beleid heeft succes: er zijn veel meer verzoeken ingediend dan bij het vorige Cultuurplan. De kwaliteit van de aanvragen blijft echter achter. Vaak moet de RKS constateren, dat de intentie goed is, maar dat de deskundigheid ontbreekt om het (lange termijn) beleid goed onder woorden te brengen. Concreet ontbreekt het

aan inzicht in de inhoudelijke en beleidsmatige ontwikkelingen van de culturele sector en aan deskundigheid en ervaring in bedrijfsvoering.

De RKS vraagt zich af, of financiering binnen het Cultuurplan op dit moment wel de aangewezen weg is voor deze nieuwe indieners, die nog te weinig bagage hebben, maar in potentie interessant lijken. Het is niet verstandig om de regels in het kader van het Cultuurplan aan te passen voor deze categorie aanvragers. Misschien zijn er andere mogelijkheden om deze initiatieven voor een langere termijn te ondersteunen. De RKS is bereid desgewenst allochtone aanvragers de noodzakelijke ondersteuning bieden, zodat de kwaliteit van de subsidieverzoeken toeneemt.

Professioneel of amateur?

De RKS constateert problemen bij het beoordelen van de status van indieners van plannen, vooral als het om jongeren en allochtonen gaat. De Stichting Galip producties bijvoorbeeld, aanvrager in het kader van het Cultuurplan, wil een professionele instelling zijn, maar wordt door de RKS als amateur gezien. De jongerentheatergroep Rotterdams Lef wordt door enkelen aangemerkt als amateur, maar omdat het jongeren in opleiding zijn, kan men ze even goed beschouwen als semi-professionals.

De RKS acht ter wille van de duidelijkheid de hantering van een onderscheid noodzakelijk, maar zij wil niettemin met open oog de ontwikkelingen serieus nemen, die zich in het tussengebied voordoen. Zij verstaat onder amateurs - conform haar subsidiebeleid ten aanzien van de amateurkunst - diegenen die uit liefhebberij, dus niet om beroepsmatig in het eigen hoofdinkomen te voorzien, een vorm van kunst beoefenen.⁵ Dat betekent, dat het mogelijk moet zijn, aanvragen voor projecten waarin amateurkunstenaars relatief lage vergoedingen worden betaald, binnen het kader van amateurkunst in behandeling te nemen.

Tot zover betreft het de maatschappelijke positie van de kunstenaar in de 'traditionele' disciplines. Een interessante ontwikkeling is, dat op de plekken waar artistieke vernieuwing plaatsvindt in het gebruik van digitale media, het onderscheid tussen amateur en professioneel zo diffuus is geworden, dat het onderscheid soms helemaal geen rol speelt. (Zie advies Kuub 3).

Bedreigingen van gevestigde instellingen

De RKS constateert voor de grotere instellingen die in het huidige cultuurplan worden gefinancierd enkele bedreigingen:

- een (te) besloten werkwijze.
- een sterk gecentraliseerd en geconcentreerd management, waarin artistiek en zakelijk leiderschap (soms in één persoon) zijn verenigd.

Natuurlijk ziet de RKS ook, dat de ontwikkeling van een aantal instellingen in belangrijke mate is te danken aan energie en bevoegenheid van één persoon. Bij de schaalvergroting die nu voor enkele instituten gaat intreden, moet de leiding wel professionaliseren en zich specialiseren. Deze 'verdieping' in het management is hard nodig opdat artistieke vernieuwing, doorstroming, nieuw bereik, cross-overs hand in hand gaat met een efficiënte bedrijfsvoering.

Kunst in de wijk

In de wijken worden steeds meer activiteiten ontplooid. Het is voornamelijk educatief aanbod. De initiatieven wekken qua idee veel sympathie, maar zijn vaak te weinig uitgewerkt, zodat de RKS honorering in het kader van het Cultuurplan onvoldoende gelegitimeerd acht. De RKS ziet in al die nieuwe initiatieven evenwel mogelijkheden en uitdagingen voor de instellingen om hun deskundigheid in te zetten en samenwerkingsrelaties aan te gaan.

⁵Subsidieregeling Amateurkunst van de Rotterdamse Kunststichting (per 1-1-2000)

De scouts in de deelgemeenten spelen een belangrijke stimulerende en bemiddelende rol bij deze ontwikkeling. Momenteel zijn in Feijenoord, Delfshaven en Noord cultuurmakelaars en scouts actief en er worden door de gemeente extra middelen ingezet om scouts aan te stellen in Charlois, Hoogvliet, Kralingen-Crooswijk. Rotterdam Festivals en de SKVR gaan zelf ook scouten. De RKS juicht deze aandacht voor de wijken toe, maar betreurt het, dat geformaliseerde werkwijzen en een samenhangende organisatievorm voor de scouts thans nog ontbreken. Zij vindt dat bij het scouten de vakinhoudelijke component niet moet worden veronachtzaamd en dringt er derhalve op aan de consulenten voor de muziek en dans in dit werk te betrekken. Ook hier pleit de RKS voor een sterke regie en afstemming van het werk.

In dit opzicht is ook het raakvlak tussen kunst en het sociaal-cultureel werk van belang en de relatie met de verschillende budgetten die worden ingezet door gemeente, deelgemeenten en Rijk. Voeg daarbij het pleidooi van de RKS om de grenzen tussen high en low culture te slechten en het wordt duidelijk dat de beide beleidsterreinen meer in elkaar gaan schuiven en de indeling van budgetten mogelijk in dezelfde zin zou moeten worden gewijzigd.

Ontwikkelingen op de markt voor cultuureducatie vragen om regie

Jeugdtheater Hofplein en het RCTh profileren zich meer en meer met lesaanbod op scholen. Deze ontwikkeling is onder andere toe te schrijven aan de impulsen van het budget Cultuureducatieve Projecten (Cultuur en School). Bij het stimuleren van de samenwerkingsprojecten tussen scholen en kunstinstellingen heeft het rijk aangedrongen op een meer vraaggerichte aanpak. Deze samenwerkingsprojecten juicht de RKS toe, maar de positie van de SKVR verandert door het toenemend binnenschools aanbod van andere instellingen. Tot nu toe vervult de SKVR bij de verdeling van het budget Cultuureducatieve Projecten een vooraanstaande rol. De vraag is of deze vorm van 'regie' optimaal is, aangezien de SKVR zelf een partner is in het aanbod.

Ook op de markt voor het buitenschools-/ vrijetijdsaanbod van kunsteducatie krijgt de SKVR meer concurrentie. Voor een belangrijk deel wordt het aanbod door de SKVR geleverd, maar zoals gezegd steeds vaker ook door andere partijen. Kleine instellingen met nieuw aanbod schieten als paddenstoelen uit de grond. Op welke wijze kan de kwaliteit van het aanbod worden gegarandeerd en gestimuleerd? Er is behoefte aan goede afstemming en regie. De RKS meent dat de SKVR in deze snelle ontwikkelingen een regiefunctie moet worden toebedeeld. Indien gewenst zou de SKVR een faciliterende taak kunnen krijgen voor kleine instellingen met een vernieuwend cursusaanbod. Als derde mogelijkheid om de kwaliteit en de diversiteit van het aanbod te garanderen ziet de RKS in de creatie van een fonds waar particuliere initiatiefnemers met nieuw cursusaanbod kunnen aankloppen.

Tenslotte worden enkele aandachtspunten genoemd die niet direct voortvloeien uit de de beleidsplannen:

- Theater Zuidplein had tot voor kort plannen om een productiefaciliteit te bieden aan amateurs. Thans is van dit voornemen niets meer te bespeuren.
- Een podium/theater voor de Rotterdamse dansgroepen is dringend gewenst. De Kas biedt een presentatiemogelijkheid, maar die schiet tekort ten opzichte van de vraag. Er zou een podium moeten zijn naar het voorbeeld van 't Kapelletje, dat zich heeft ontpopt als hét wijkcentrum in Rotterdam voor het amateurtoneel. Misschien wil een ander wijkcentrum zich profileren als podium voor de amateurdans.
- De huurprijzen die amateurgezelschappen moeten betalen voor professionele, gemeentelijke accommodaties om een uitvoering te geven zijn te hoog. Met name de Doelen, Theater Zuidplein en Hal 4 blijken onbetaalbaar. Er zou in overleg met RKS, gemeente, accommodaties en de georganiseerde amateurkunst een oplossing moeten worden gevonden voor het probleem van hoge huursommen van professionele accommodaties voor de amateurkunst.

- Onderzocht zou moeten worden of een centrale en gespecialiseerde steunfunctie voor de brede amateurkunst met een aantal duidelijke taken op het terrein van impulsverstrekking, afstemming, samenwerking en coördinatie, wenselijk en mogelijk is. Momenteel wordt deze steunfunctie gezamenlijk vervuld door de SKVR en RKS, echter deze zou aanzienlijk moeten worden versterkt.

Bijlage

Bestel Amateurkunst

Cursussen

SKVR-scholen

Particulier aanbod

RCTh

Jeugdtheater Hofplein

Werelddanshuis

Stichting Rondom Stemwerk

Kuub 3

Music & Art

Producties

Voorstellingen en concerten van amateur-gezelschappen

Rotterdams Wijktheater

Theater Zuidplein

RCTh

Jeugdtheater Hofplein

Wereldmuseum

Faciliteiten en consultancy

Rotterdamse Vereniging voor Amateurtheater (RVA)

SKVR, consulenten en ondersteuning amateurkunst

Instellingoverschrijdende evenementen

'Klinkt Goed!'

Werelddansfestival

Eenacterfestival

Internationaal Jongeren Theater & Dans Festival

Podia, waar amateurkunst wordt geprogrammeerd

't Kapelletje (toneel), de Kas (dans), de Doelen (Inloopconcerten), open podium Bartje op Zuid, wijkcentra, kerken

Podia door amateurs gehoord

Theater Zuidplein, de Doelen, Hal 4 etc

DANS EN TONEEL

De RKS heeft zich bij de beoordeling van gezelschappen en makers allereerst op artistieke criteria gericht en daarnaast heeft zij zich laten leiden door de gedachte dat een samenhangend bestel voor Rotterdam van groot belang is. Een belangrijk instrument bij de artistieke beoordeling was en is het al jaren gepraktiseerde consequent doorgevoerde voorstellingenbezoek en de verslaglegging daarvan door de leden van de commissie dans en toneel van de RKS. Voor alle adviezen geldt dat er tijdens het adviestraject met de SKVR overleg is geweest over het aspect van de educatie. Indien daar reden toe is, wordt in het advies specifiek op dit aspect ingegaan. De beoordeling van de RKS en de SKVR verschilden weinig. Waar andere toetsingscriteria (door de gemeente geformuleerd) dan de louter artistieke in het geding zijn, wordt wanneer er sprake is van opvallende afwijkingen in de adviezen melding daarvan gemaakt.

Wanneer gesproken wordt van een dans- en toneelbestel in Rotterdam gaat het over resultaten van gevoerd beleid. Op beide terreinen is in de afgelopen jaren het beleid gericht op het tot stand brengen van een zekere samenhang tussen productie, distributie en afname. Daarbij is gestreefd naar een adequate bezetting van de belangrijkste functies binnen het bestel. Een aantal aanvragers heeft in het verleden subsidie ontvangen mede op grond van de functie die zij binnen het bestel innamen. De samenhang binnen het dans- en toneelbestel is een belangrijk criterium geweest bij het beoordelen van de aanvragen.

Opvallend binnen de dans- en toneelsector is het kleine aantal nieuwe aanvragers. Dat lijkt erop te wijzen dat er geen onderliggende laag van makers bestaat of dat er onvrede is over het aanbod. Uit het aantal aanvragen voor projectsubsidies dat de RKS bereikt, moet echter worden afgeleid dat een dergelijke laag wel degelijk bestaat. De gebrekkige doorstroom betekent wellicht dat voor veel makers de stap van adhoc-ondersteuning naar structureel voor vier jaar een te grote stap is, zowel artistiek als productioneel. Voor de danssector werd dit probleem succesvol aangepakt met de instelling van de vier dansproductiekernen en met het vrije dansproductiebudget van f 600.000. Deze mogelijkheden kent het toneel in Rotterdam niet, tenzij wordt gedoeld op het budget van de Schouwburg als productiehuis. Het ligt voor de hand dat dit budget voor de Rotterdamse makers behouden blijft. Indien de plannen van het landelijke Fonds voor de Podiumkunsten doorgaan, nl. dat aan structureel rijksge subsidieerde instellingen geen projectsubsidies meer worden verstrekt, biedt dit overigens ook soelaas voor Rotterdamse makers.

Het dansbestel

In 1989 heeft Rotterdam geld beschikbaar gesteld om een infrastructuur op het gebied van de dans in het leven te roepen. In 1995 werd deze infrastructuur nog eens geactualiseerd op grond van de toen aanwezige gegevens. Op basis van deze twee impulsen kende Rotterdam een dansbestel met als kernpunten: de volledig door OCenW gesubsidieerde Rotterdamse Dansgroep, het stadsdansgezelschap Scapino, een viertal productiekernen (Conny Janssen, Angelica Oei, Piet Rogie, Voortman/de Jonge), jeugddansgroep De Meekers, danswerkplaats Lantaren/Venster, danslaboratorium Dansateliers, een budget voor ad hoc dansprojecten, en een dansopleiding. Als men een en ander in samenhang bekeek, constateerde men een goede bezetting van de belangrijkste functies in het dansbestel.

Inmiddels zijn twee van de dansproductiekernen (Conny Janssen Danst en Rogie & Company) kandidaat voor volwaardige structurele subsidiëring. De RKS ziet dit als het resultaat van succesvol beleid. Twee van de kernen zullen ofwel wellicht hun structureel subsidie verliezen (Stichting Januari) of niet aanvragen (Stichting Boaner).

Hiermee verandert het dansbestel ten opzichte van de afgelopen jaren: de plekken van de dansproductiekernen worden niet meer bezet. De vraag is of de twee doorstromers hun budgetten moeten 'meenemen' of dat de plekken in het bestel behouden moeten blijven. Een klein aantal initiatieven die tot nu toe op adhoc basis werkten vraagt nu een structureel subsidie.

Een en ander heeft consequenties voor het facilitair steunpunt van de vier danskernen: Servicepunt Dans. Wanneer het fenomeen dansproductiekern uit het bestel wegvalt, lijkt er weinig bestaansrecht meer voor. Daar staat echter tegenover dat uit het domein van de op projectbasis producerende groepen en makers geluiden komen dat men graag van een dergelijk steunpunt gebruik wil maken. Een steunpunt zou enige continuïteit kunnen leveren. Hierbij valt te bezien of een servicepunt ook voor de toneelsector kan functioneren, indien er een productiebudget voor toneel wordt ingesteld. Nader onderzocht zou moeten worden wat de taken van het nieuwe instituut kunnen zijn: in hoeverre kan het verschillende belangen hanteren, in hoeverre zijn jonge groepen gebaat bij een gemeenschappelijke zakelijke leiding of een gemeenschappelijk impresariaat, valt er een pool van apparatuur op te zetten, etc. Voorop dient te staan dat het lesaanbod en het beheer van studio's gewaarborgd zijn. Er hebben zich inmiddels een aantal makers gemeld als belanghebbend bij of geïnteresseerd in een oplossing in dezen, zoals Nanine Linning, Dansateliers, Servicepunt Dans, werkplaats Lantaren/Venster, Ruby Edelman, Lieber Gorilla, Bambi, en anderen.

Op andere plekken binnen het dansbestel constateert de RKS geen wezenlijke verschuivingen, zij het dat enige zorg is voor de positie van De Rotterdamse Dansgroep. De Rotterdamse Dansgroep wordt door OCenW gefinancierd vanwege samenhangend beleid en een financieringsafpraak tussen de gemeente en het ministerie omtrent de dans in Rotterdam. De RKS is nog steeds voorstander van een integrale benadering van het Rotterdamse dansbestel. Daarom zou de Gemeente Rotterdam er in geval van substantiële verandering van het subsidie aan De Rotterdamse Dansgroep, er alles aan moeten doen om het daarmee gemoeide dansbudget voor Rotterdam te houden.

Wanneer men het advies van de RKS volgt, dan zal het dansbestel in Rotterdam er als volgt uit zien:

<u>FUNCTIE</u>	<u>NAAM</u>
Grootschalig:	Scapino
Middelgroot:	De Rotterdamse Dansgroep (financiering alleen OC&W) Rogie & Company Conny Janssen Danst
Klein:	- (vrijgevallen plaats Angelica Oei) - (vrijgevallen plaats Voortman/de Jonge)
Productiebudget:	Bijv. Lieber Gorilla Bijv. Voortman/de Jonge Diversen
Productiehuis:	-
Werkplaats:	Lantaren/Venster
Laboratorium:	Dansateliers
Jeugd en jongeren:	De Meekers
Facilitair steunpunt:	Servicepunt nieuwe stijl
Opleiding:	Rotterdamse Dansacademie
Podia:	Diversen
Festivals:	Dansplatform

Het toneelbestel

Het toneelbestel zag er aan het begin van de vorige cultuurplanperiode 1997-2001 minder sterk uit dan het dansbestel: een groot stadsgezelschap (het ro theater), een groep in het midden segment (Onafhankelijk Toneel), een bescheiden aantal kleinere groepen (zoals Bonheur), de werkplaats Lantaren/Venster, Fact en het productiehuis van de Rotterdamse Schouwburg, de jeugdtheatergroep Het Waterhuis. Niettemin zijn de functies 'productiebudgetten' en 'klein' in vergelijking met de danssector niet of nauwelijks ingevuld. Met andere woorden: het middenrif in het toneelbestel ontbreekt in Rotterdam. Dit wordt versterkt doordat Rotterdam geen toneelopleiding heeft. Dat betekent dat er in het ondersegment van het Rotterdamse toneelleven weinig van de grond kan komen, hetgeen weer effecten heeft op de vernieuwing bij de gevestigde gezelschappen. Er is weinig aanwas en doorstroming van nieuw talent. Tevens heeft dit 'gat' in het middenrif van het toneelbestel er toe geleid dat met name groepen die de werkplaats zijn ontgroeid in toenemende mate op een forse financiële blokkade stuiten. Hetzelfde geldt voor groepen die, volgens advies van de RKS, (net) niet in aanmerking komen voor structurele opname in het cultuurplan (zoals toneelgroep Monk, De Gasten Komen, Multi Arts Productions, Rotterdams Lef, Glas in Lood, Rotjong). Aanwas en doorstroming zijn noodzakelijk voor een levend toneelklimaat. Er kan niet blijvend geleund worden op de huidige generatie subsidieontvangers. De twintigers en dertigers, autochtoon en allochtoon, hun beelden en hun taal ontbreken. Nieuw en jong publiek is het best te vinden via jonge makers met een zelfde ervaringswereld en met dezelfde referentiekaders. Om deze achterstand van het Rotterdamse toneelbestel te verhelpen, pleit de RKS ervoor het bestaande budget van de schouwburg hiervoor in te zetten

Als het advies van de RKS wordt gevolgd dan zal het toneelbestel er in Rotterdam er als volgt uitzien:

<u>FUNCTIE</u>	<u>NAAM</u>
Grootschalig:	ro theater
Middelgroot:	Onafhankelijk Toneel
Klein:	Bonheur
	Hotel Modern
Productiebudget(!):	Bijv: De Gasten Komen
	Bijv: Multi Arts Productions
	Bijv: Galip Producties
	Diversen
Productiehuis:	Rotterdamse Schouwburg
	FACT
Werkplaats:	Lantaren/Venster
Laboratorium:	-
Jeugd en jongeren:	Het Waterhuis
Facilitaire steun:	Servicepunt nieuwe stijl
Opleiding:	-
Podia:	Diversen

(!): Dit budget bestaat nog niet. De genoemde groepen zijn (net als in het overzicht bij dans) op te vatten als potentiële kandidaten.

Dit beeld van het toneelbestel in Rotterdam moet gezien worden tegen de achtergrond van een discussie die omtrent de profilering van de verschillende theaters in Rotterdam gevoerd wordt. Grotere theaters als Luxor, de Rotterdamse Schouwburg en het Zuidplein Theater vervullen functies (zowel op het gebied van distributie als (in toenemende mate) productie) die nog sterk in beweging zijn. De financiering en definitie van deze functies binnen het bestel zouden nadrukkelijk gezien moeten worden in samenhang met de overige functies binnen het bestel.

Werkplaatsen en productiehuizen

De vaststellingen in 'Broedplaatsen voor nieuwe makers of wachtkamers' (RKS, 1999) zijn op een aantal punten niet meer geldig. Ten eerste door de voorgenomen inhoudelijke verscherping van productiehuis Rotterdamse Schouwburg en ten tweede door het feit dat er zich in toenemende mate 'ex-werkplaatsgroepen' aandienen, dat wil zeggen groepen die het maximale aantal van drie werkplaatsproducties hebben gemaakt. Rond de werkplaats- en productiehuisfunctie in Rotterdam kan men vaststellen dat doorstroming een probleem is. Werkplaats Lantaren/Venster poogt deze stagnatie op te heffen door een productiehuisfunctie te ambiëren. Hiervan is de RKS geen voorstander (zie advies). Productiehuis Rotterdamse Schouwburg verzwakt dit probleem door te kiezen voor een internationale oriëntatie. Hiervan is de RKS wel voorstander (zie advies). De RKS is van mening dat de doorstroming het best gebaat is bij de instelling van een budget waarmee makers al of niet zelfstandig en in ieder geval onafhankelijk producties kunnen maken en zich op die manier kunnen/moeten meten met landelijke maatstaven. Het betreft makers die niet (meer) een huis kunnen vinden in de nieuwe opzet van productiehuis Schouwburg Rotterdam en makers die werkplaats Lantaren/Venster zijn ontgroeid. De RKS is van mening dat het in dergelijke gevallen om toekenning van reële productiebudgetten moet gaan en niet om minimale basisbedragen. De gelden die thans beschikbaar zijn voor het Productiehuis van de Schouwburg, komen daarvoor in aanmerking. Binnen het bestel neemt FACT een constante positie in.

Jeugd en jongeren

In haar advies over Het Waterhuis toont de RKS zich positief ten aanzien van de lijn die dit jeugdtheatergezelschap de laatste twee jaar heeft gevolgd. Waar het gaat om de evaluatie, de destijds geformuleerde condities, stelt de SKVR vast dat Het Waterhuis zich inderdaad opener opstelt. De mening van de andere genoemde partner, de Rotterdamse Schouwburg, is minder relevant omdat Het Waterhuis de laatste voorstellingen vooral op locatie heeft gespeeld. In het subsidieverzoek geeft Het Waterhuis nadrukkelijk aan te willen samenwerken met theatermakers van buiten het gezelschap. Een ontwikkeling die bijvoorbeeld in de laatste productie met Stichting Maatwerk al in gang is gezet. De RKS heeft er bewondering voor dat Het Waterhuis met additionele financiering in staat is in Nederland een grote naamsbekendheid op te bouwen en tegelijkertijd de relatie met het buitenland (Marokko en Zuid-Afrika) te behouden. Juist de wisselwerking tussen de Nederlandse cultuur en de andere culturen inspireert Het Waterhuis tot het maken van hun voorstellingen.

Daarmee toont de RKS zich tevreden met de wijze waarop Het Waterhuis zich de bemerkingen en condities uit het evaluatierapport heeft aangetrokken. Zoals uit het besteloverzicht blijkt, is er in Rotterdam sprake van een (positieve) invulling van de functie jeugdtheater. De RKS heeft niet de wens om wezenlijk van het eerder geformuleerde Rotterdamse beleid af te wijken. Toch zou het aanbeveling verdienen (weer) een tussenbalans op te maken en stil te staan bij mogelijke verfijningen van het bestel inzake jeugdtheater (en -dans). Te denken valt aan vragen als:

- wat is het gewenste effect van een jeugdtheaterbestel in Rotterdam
- hoe verhoudt het bestel in Rotterdam zich met het landelijk bestel
- is de aandacht goed verdeeld over jeugd en jongeren
- wat is de samenhang (en moet die er zijn?) tussen de familievoorstellingen van het ro theater, de incidentele jeugdproducties van het Onafhankelijk Toneel, Het Waterhuis, het Hofpleintheater, The Meekers, Rotterdams Lef, de jeugdtak van Bonheur, Lieber Gorilla, 2^e Podium, Conny Janssen Danst, SKVR, de wijktheaters etc.
- hoe is de relatie tussen professioneel jeugdtheater en de inspanningen op amateur-gebied

Theater Zuidplein

Theater Zuidplein maakt een grote verandering door. Het concept bedrijfsplan 2000-2005 biedt een helder beeld van de nieuwe ontwikkelingen. De centrale missie is: een platform zijn voor

cultuuruitingen van de bevolking in de directe omgeving van het theater. Het theater wordt omgevormd van een aanbodtheater naar een vraagtheater, waarmee de culturele competentie van de bezoeker centraal komt te staan. Het plan straalt uit dat Theater Zuidplein midden in de samenleving staat. Onlangs werd echter door de Commissie Kunstzaken een opzet besproken waarin deze structurele nieuwe ontwikkelingen opnieuw tot additioneel bestempeld dreigen te worden. De RKS zou dit erg jammer vinden en beschouwt het als een stap terug in een positief maar onvermijdelijk langdurig proces, dat juist enigszins op gang kwam.

Opera

De RKS wil tot slot extra aandacht vragen voor het vraagstuk van opera in Rotterdam. Een advisering over het Onafhankelijk Toneel zou voor het opera gedeelte in samenhang met het totale operabestel en alle operabudgetten in Rotterdam bezien moeten worden. Zonder op onze positieve beoordeling over de opera-inspanningen van het Onafhankelijk Toneel te willen afdingen, zou een integrale Rotterdamse benadering, wellicht in convenantverband, van dit onderwerp op afzienbare tijd gewenst zijn.

LETTEREN

De tijd dat Rotterdam beschaamd het hoofd boog wanneer het literaire klimaat ter sprake kwam, behoort definitief tot het verleden. Via het ondersteunen van literaire auteurs, maar vooral door het bevorderen van mogelijkheden voor literatuur om zich te presenteren aan een zo breed mogelijk publiek, kan de stad zich de komende jaren verder profileren. Een forse verruiming van het totale budget voor de letteren, dat de afgelopen jaren is achtergebleven bij andere delen van het cultureel bestel in Rotterdam, is op dit moment dan ook zeer op zijn plaats.

Stevige basis

Regelmatig is over het Rotterdamse literaire klimaat stevig geklaagd: aan de Rotterdamse universiteit - die nota bene naar een groot Nederlands schrijver is vernoemd - ontbreekt een letterenfaculteit; Rotterdam kent geen grote literaire uitgeverijen en de kunstredacties van toonaangevende dagbladen zijn evenmin in Rotterdam gevestigd. Op de drempel van het vorige cultuurplan, in het advies van de commissie Van der Vlist, werden de letteren niet als afzonderlijke discipline onderscheiden. Onder 'overige' werden enkele woorden gewijd aan de aanvragen van de Gemeentebibliotheek voor "een echt litterair theater" en de "hoogst originele werkwijze" van Autoped (c.q. KinderKunstHal). Ben Maandag opent het artikel *Literatuur in een stad zonder letteren*, in het Rotterdams Dagblad van 31 december 1999 met de constatering: "Rotterdam en literatuur, daar wordt altijd wat schamper over gedaan." Vervolgens somt Maandag een indrukwekkende lijst schrijvers en literaire initiatieven op die in het Rotterdamse literaire klimaat tot bloei zijn gekomen. "Op literair gebied kan er in zo'n eeuw van alles veranderen, maar zo'n eenmaal vastgeroest gevoel krijg je blijkbaar in geen honderd jaar weg," besluit Maandag. Rotterdam wordt inderdaad door velen nog altijd niet als literaire stad beleefd.

Rotterdam heeft vergeleken met andere steden in het land, een geheel eigen letterenklimaat. Met het Rotterdams Letterenoverleg, een grote openbare bibliotheek met eigen theater en drie literaire tijdschriften hebben de letteren in Rotterdam een solide basis. Het Lezersfeest heeft een landelijke uitstraling en Poetry International heeft in binnen- en buitenland een stevige reputatie opgebouwd. Kleinere literaire evenementen, zoals de activiteiten in het Prinsesstheater, Poëzie in de Consul of literaire boottochten, dichtten de mazen van het literaire net. Poëzie op vuilniswagens en in de metro verdient een eervolle vermelding: de letteren zijn zichtbaar geworden in het dagelijks leven van werkstad Rotterdam. De RKS is lovend over de vooruitgang van het literaire klimaat in Rotterdam de afgelopen vier jaar. Zowel het aantal als de diversiteit van literaire activiteiten zijn aanzienlijk toegenomen. Des te meer heeft de RKS zich verbaasd over het ontbreken van 'letteren' als onderscheiden discipline in de uitgangspuntenbrief van wethouder Kombrink.

1997-2000

In de huidige kunstenplanperiode heeft zich op het gebied van de letteren in Rotterdam een aantal positieve ontwikkelingen voorgedaan die nauw met elkaar samenhangen. De RKS wil met name de toename van cross-over-vormen en samenwerking, en de aandacht voor culturele diversiteit en publieksverbreding belichten. Deze vernieuwingen hadden niet kunnen plaatsvinden als zich in de periode 1997-2000 niet een groot aantal nieuwe initiatieven had ontwikkeld en bestaande instellingen zichzelf hadden vernieuwd. Het Prinsesstheater is geopend, evenementen als Lezersfeest en Geen Daden Maar Woorden zijn erbij gekomen en Poetry International is een nieuwe koers gaan varen.

cross-over en samenwerking

Samenwerking en overleg zijn belangrijk voor de samenhang van het letterennetwerk in Rotterdam. Met de notitie 'Letteren in Rotterdam' (oktober 1998) is de band tussen het

Rotterdams Letterenoverleg en de RKS hersteld. Juist ook de samenwerking op kleinere schaal is de afgelopen jaren verder versterkt. Zo organiseerde de Stichting Passionate met de cultuurmakelaar en -scout in Rotterdam Zuid begin 2000 een schrijfwedstrijd voor jongeren en organiseerde de in Rotterdam nieuwe Iraanse Stichting voor Cultuur en Kennis enkele programma's in samenwerking met het Bibliotheektheater. Soms leidt samenwerking tot combinaties van vormen en disciplines. In 'Express 99' werkten onder andere Theater Zuidplein, Autoped/Kinderkunsthuis en Faya Productions samen aan een jongerenprogramma waarin rap, poëzie en story telling werden gecombineerd met muziek en graffiti. In het kunsteducatieproject 'Schrijven op het Ritme van de Rai' werd het schrijven van liedteksten gecombineerd met onder andere het werken aan decorstukken en het leren bespelen van een instrument.

culturele diversiteit

Organisaties van niet-Nederlandse etnisch-culturele groepen deden ook op het terrein van de letteren steeds meer van zich spreken. Bijvoorbeeld de Turkse Stichting Sahne en de Iraanse Stichting voor Cultuur en Kennis organiseerden verschillende literaire bijeenkomsten. In het Prinsestheater vonden een paar literaire activiteiten van de Stichting Al Kantara plaats. De Stichting Dunya breidde haar literaire activiteiten uit met het Nieuw Letteren Podium in het Delfshavense Prinsestheater en het Literair Traject voor allochtone schrijvers. De Poetry International Specials zijn jaarlijkse programma's rond de poëzie van een bepaald land. In 1999 stond Turkije centraal. Aandacht in het beleid voor culturele diversiteit, vooral aan de publiekszijde, blijft echter nodig.

publieksverbreding

Verschillende tijdschriften en literaire evenementen hebben in de lopende cultuurplanperiode bijgedragen aan meer publiek voor de letteren. Tussen 1995 en 1997 ontstonden in Rotterdam vier nieuwe literaire tijdschriften. Anno 2000 bestaan er hiervan nog drie: Transitio, Paşionate en Tortuca. De RKS concludeert in haar 'Evaluatie literaire tijdschriften' (december 1999) dat deze drie gesubsidieerde tijdschriften elkaar aanvullen en dat er in Rotterdam voldoende ruimte is voor hun voortbestaan. Vanwege het ontbreken van grote literaire uitgeverijen in de stad hebben de literaire tijdschriften tevens een netwerkfunctie en dienen ze als podium voor literaire activiteiten in Rotterdam. In januari 2000 is voor het eerst het kleine Rotterdamse poëzietijdschrift Krakatau uitgegeven ("tijdschrift tegen alles omdat niets beter is"). Net als Tortuca wil dit tijdschrift niet uitsluitend literair zijn, maar woord en beeld combineren.

Het Lezersfeest is een in het oog springend evenement. Waar het Amsterdams Boekenbal uitgaat van de producten en producenten, de boeken en schrijvers, is het Rotterdamse Lezersfeest er voor de lezers. Daarmee staat het Lezersfeest duidelijk op zichzelf en is het meer dan een lokale tegenhanger van het Boekenbal. Naast het Lezersfeest bereikt ook Poetry International een breder publiek met bijvoorbeeld het Poetry International Kinderfestival, dat sinds 1997 wordt georganiseerd. In januari 2000 vond de Avond van de Nederlandse Poëzie (landelijk via radio en televisie uitgezonden) plaats in het Rotterdamse Maastheater. Staatssecretaris Rick van der Ploeg opende de eerste Landelijke Gedichtendag op 27 januari 2000 in Boekhandel Donner. Deze landelijke dag is geïnitieerd in Rotterdam en zal jaarlijks terugkomen. De jonge Stichting Passionate is actief met zowel een tijdschrift, een website als het festival Geen Daden Maar Woorden. Het festival is inmiddels verhuisd van het Bibliotheektheater naar de Schouwburg.

De aanvragen 2001-2004

Voor de periode 2001-2004 is door zeven instellingen die zich specifiek op de letteren richten structureel geld aangevraagd bij de gemeente Rotterdam. Dit zijn de Stichting Poetry International, het Bibliotheektheater, de Stichting Lezersfeest, de Stichting Passionate, de Stichting Dik Water (Transito), de Stichting Autoped en de Iraanse Stichting voor Cultuur en Kennis. Daarnaast zijn er enkele aanvragen van instellingen die zowel op het gebied van de

letteren als op andere gebieden actief zijn. Dit zijn de Turkse Kunststichting Sahne, de Stichting Dunya en de Stichting KinderKunstHal. Voor het tijdschrift Tortuca is geen cultuurplanaanvraag ontvangen. In de 'Evaluatie literaire tijdschriften' die de RKS in december 1999 afrondde, wordt geadviseerd voor de tijdschriften een afzonderlijke, driejarige subsidiëringssystematiek te hanteren. De RKS gaat er vanuit dat wanneer de gemeente met de voorgestelde systematiek instemt, Tortuca een aanvraag voor driejarige subsidiëring zal indienen. In de berekeningen van huidig en gewenst cultuurplanbudget voor de letteren is daarom met Tortuca rekening gehouden.

Het valt op dat alleen uit Turkse en Iraanse hoek cultuurplanaanvragen op het gebied van de letteren zijn ingediend. Zoals hiervoor onder 'culturele diversiteit' staat aangegeven, betekent dit overigens niet dat geen andere niet-Nederlandse literaire activiteiten in Rotterdam plaatsvinden.

De RKS is verheugd over de aanvragen voor literaire evenementen voor een breed publiek. Voor de merkbare aanwezigheid, toegankelijkheid en levendigheid van de letteren in Rotterdam onderstreept de RKS in het bijzonder het belang van het Lezersfeest, de BoekieBoekie-activiteiten van Autoped en het Kinderfestival van Poetry. Juist voor deze laagdrempelige en publieksverbredende activiteiten vraagt de RKS verruiming van het structurele letterenbudget.

Ontwikkelingen, vragen en wensen

diversificatie en institutionalisering

De RKS signaleert een trend van toenemende institutionalisering. Kleine vrijwilligersorganisaties vragen na een aantal jaren om eigen kantoorruimte en betaalde medewerkers. De RKS vreest dat wanneer steeds meer geld gaat vastzitten in huisvesting en kantoormedewerkers, er bij gelijkblijvend budgetten steeds minder geld overblijft voor nieuwe activiteiten. Dit opent opnieuw de discussie over gedeelde faciliteiten ('kunstzamelgebouw') en ondersteuning van kleine initiatieven door grotere instellingen.

In de notitie 'Letteren in Rotterdam', die de RKS en het Rotterdams Letterenoverleg in oktober 1998 uitbrachten, werd de bestaande infrastructuur als vertrekpunt gezien voor nieuw beleid en nieuwe initiatieven. Dit is onverminderd geldig. In het Rotterdams Letterenoverleg van december 1999 waren de aanwezigen van mening dat de Centrale Bibliotheek zich meer en meer ontwikkelde tot Letterenhuis. Oprichting van een afzonderlijk Letterenhuis wordt dan ook niet meer als prioriteit aangemerkt. Verdichting van de literaire infrastructuur door samenwerking biedt voldoende nieuwe mogelijkheden.

Het is de RKS opgevallen dat een aantal instellingen zich vooral in de breedte en minder in de diepte heeft ontwikkeld. Een groot aantal nieuwe activiteiten werd in korte tijd gelanceerd. De RKS pleit in algemene zin voor terughoudendheid in diversificatie en voor bestendiging van bestaande activiteiten.

letteren en 2001

De uitverkiezing van Rotterdam als Culturele Hoofdstad van Europa in 2001 zal het culturele klimaat van Rotterdam een belangrijke impuls geven. Ook de letteren profiteren hiervan mee. Binnen het thema Steden van Erasmus zullen aan verschillende schrijvers en dichters opdrachten worden gegeven en het thema Jij de Stad biedt plaats aan de 'kleine verhalen', die in bijvoorbeeld story telling een vorm kunnen krijgen.

De RKS is verheugd dat een groot aantal aanvragen met (ook) een literair karakter is ingediend bij Rotterdam Culturele Hoofdstad. Zij hoopt op een actief beleid om de positieve effecten van deze 'injectie' in de jaren na 2001 te continueren en mogelijk uit te bouwen. Er wordt voor 2001 bijvoorbeeld gesproken over een poëzieprogramma tijdens de Dag van de Romantische Muziek in het Park bij de Euromast. Zo'n initiatief hoeft natuurlijk niet tot 2001 beperkt te blijven. Aangezien de benoeming tot Culturele Hoofdstad aanleiding is geweest voor het bedenken voor een veelheid aan literaire projecten, merkt de RKS op dat een literair opdrachtenbeleid

heroverweging verdient. Het is belangrijk voor Rotterdam om de eigen auteurs en de eigen geschiedenis te profileren.

relatie met for-profitsector

De publiek-private samenwerking, die in de letterennotitie van 1998 werd geprezen en aangemoedigd, zet zich ook in 1999 en 2000 sterk door en kan als voorbeeld beschouwd worden voor andere sectoren en disciplines. In het najaar van 2000 zal boekhandel Donner zijn uitgebreid van vier- naar zesduizend vierkante meter. Met de verbouwing van Donner krijgt Rotterdam er tevens een literair auditorium met 150 zitplaatsen bij. Daarmee staat in Rotterdam de grootste boekhandel van Nederland en een van de grootste van Europa in Rotterdam.

Volgens de Nederlandse Boekverkopers Bond hoeft het niet persé zo te zijn dat de grootschalige boekhandels de kleinere zullen verdringen. Kleine boekhandels kunnen een eigen publiek aan zich binden als ze zich specialiseren en zich richten op kwaliteitsverhoging en service⁶. De rol die het bedrijfsleven naast de bibliotheek speelt bij de verspreiding van het actuele literaire boek mag niet worden onderschat. Maar de Rotterdamse boekhandels zijn ook actief op het terrein van literaire evenementen. Maria Heiden organiseert onder andere literaire boottochten. Donner Boeken is actief in onder andere de Landelijke Gedichtendag en de Boekenweek.

literaire amateurkunst.

Uit het NIPO-bevolkingsonderzoek 'Schrijvend Nederland' (oktober 1997) bleek dat 42% van de Nederlandse bevolking ouder dan zestien jaar privé schrijft. Een miljoen Nederlanders blijkt met enige regelmaat te werken aan een verhaal, gedicht, de schriftelijk neerslag van korte gedachten, lied-, cabaret- of toneelteksten of een roman. Uit het SKVR-beleidsplan 'Tot diep in de stad' blijkt dat de Schrijversschool de komende jaren vooral de opdracht heeft deelname van jongeren en allochtonen te vergroten. De literaire amateurkunst verdient een betere plek in het beleid.

lezen

"Wat is er in onze tijd geworden van de kunst van de traagheid in de grootse verteltraditie van de negentiende eeuw?" vraagt literatuurwetenschapper Myron Tuman zich af. Dat cross-over vormen en literaire performances drempelverlagend werken, is natuurlijk toe te juichen. Maar men kan zich afvragen of het literaire lezen niet kopje onder dreigt gaan in de zee van literaire vormen die de 'homo zappens' meer zullen boeien. Er zijn raakvlakken met andere beleidsterreinen. Het is bijvoorbeeld aardig om te zien wat de vraag naar meer rustplekken in de stad, naar meer groen en zitgelegenheid in de openbare ruimte, voor de Rotterdamse lezer zal opleveren.

literaire kunsteducatie

Van de hernieuwde aandacht voor kunst en cultuur in het onderwijs moet ook aandacht voor het literaire lezen deel uitmaken. Lezen is niet alleen een technische taalvaardigheid, onderdeel van het taalonderwijs, maar ook een toegang tot plezier in hedendaagse geschriften en tot een rijkdom aan literair erfgoed. Uit het laatste tijdsbestedingsonderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau wordt duidelijk dat Nederlanders in 1995 gemiddeld nog 1,2 uur per week besteedden aan het lezen van boeken. In 1975 was dat nog 1,6 uur. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat jongeren van 12 tot 19 jaar wekelijks 13 uur voor de tv zitten, maar niet meer dan veertig minuten per week een boek lezen. De bevordering van het (literaire) lezen, vooral in het onderwijs, blijft noodzakelijk voor het literaire klimaat. Leesbevorderingsprojecten als 'Lang zullen we lezen', dat mede is gefinancierd door de deelgemeente Kralingen-Crooswijk en dat

⁶ Boekhandels gaan van groot naar nog groter, Hanneke de Klerck in de Volkskrant, 19 januari 2000.

plaatsvindt op alle basisscholen in die deelgemeente, of 'Lezen Gaat Voor', waar de SKVR bij is betrokken, zijn dan ook zeer toe te juichen.

culturele diversiteit als kans

Klagen over de afwezigheid van een letterenfaculteit en van grote literaire uitgeverijen is geen vruchtbare weg. Beter is het om strategieën te bedenken waardoor Rotterdam wél een aantrekkelijk vestigingsklimaat wordt voor bijvoorbeeld auteurs en literaire uitgeverijen. Een van die strategieën is volgens de RKS het beter benutten van het grote potentieel aan auteurs en publiek met niet-Nederlandse achtergrond. De toekomst wordt daarin wellicht voorspeld door Groot-Brittannië, waar de afgelopen jaren opvallend veel literaire prijzen zijn toegekend aan auteurs op het snijvlak van twee culturen. Vormen om de kwaliteit van nieuwe auteurs te herkennen en benutten verdienen alle aandacht. Zo heeft de landelijke Stichting Fonds voor de Letteren eind 1999 een aanzet gegeven tot een multicultureel letterenbeleid door middel van introductiedossiers. In Rotterdam zou moeten worden onderzocht of deze aanzet in Rotterdam kan leiden tot een eigen multicultureel letterenbeleid. In samenwerking met de landelijke Stichting Schrijven werkt Stichting Dunya aan het Literair Traject: een begeleide verkenningstocht door het Nederlandse literaire landschap voor tien 'migrantendichters,' resulterend in een gezamenlijke bundel, gekoppeld aan de Dunya Poezieprijs. De RKS hoopt dat dit initiatief de komende jaren kan worden doorgezet en verder ontwikkeld.

Na een Turkse en een Iraanse stichting die activiteiten op het gebied van de letteren ontplooiën, is het waarschijnlijk dat in de toekomst meer stichtingen met een specifieke etnisch-culturele signatuur zullen ontstaan. Wellicht is in Rotterdam plek voor een organisatie als de Amsterdamse El Hizjra. De RKS merkt op dat het oprichten van eigen stichtingen door bepaalde etnisch-culturele gemeenschappen in Rotterdam voor de grotere Rotterdamse instellingen geen alibi mag zijn minder aandacht te besteden aan auteurs én publiek uit deze gemeenschappen.

publiciteit

Het literaire imago van Rotterdam meer in overeenstemming brengen met de werkelijkheid zal een van de uitdagingen zijn voor de komende cultuurplanperiode. De merkbare aanwezigheid van meer schrijvers in Rotterdam, tijdelijk zowel als permanent, zou hieraan kunnen bijdragen. In het R'uit Magazine hebben de literaire activiteiten inmiddels een eigen rubriek.

Bestel 'letteren' rotterdam, naar hoofdfunctie
0. Individuele auteurs
Korthedshalve vermeldt de RKS op deze plaats geen namen, hetgeen geenszins wil zeggen dat Rotterdam geen literaire auteurs heeft; onder 'auteurs' verstaat de RKS ook bijvoorbeeld toneelschrijvers, essayisten, dichters en vertalers.
1. Distributie - literaire uitgeverijen
Koppel
Aristos
2. Distributie - boekverkopers
Donner
Maria Heiden
Amesz
Voorhoeve en Dietrich
3. Presentatie en distributie - kranten, tijdschriften e.d.
Tortuca
Transito
Pa§ionate
Krakatau
BoekieBoekie-krant
3. Podia en programmeurs van kleine projecten en evenementen
Poetry International
Stichting Weerwoord
Stichting Sahne
Iraanse Stichting voor Cultuur en Kennis
Stichting Dunya
Bibliotheektheater
De Consul
Stichting Autoped
Rotterdams Leeschkabinet, Studium Generale
Goethe Instituut, Alliance Française, Dante Alighieri
Donner, Maria Heiden
Prinsestheater, Theater Zuidplein, Rotterdamse Schouwburg
Laurenskerk
4. Festivals, evenementen, grote terugkerende projecten
Poetry International Festival
Lezersfeest
Geen Daden maar Woorden
5. Cursusinstututen
SKVR Schrijversschool
6. Bibliotheken, archieven en informatiecentra
Gemeente Bibliotheek Rotterdam
Rotterdams Leeschkabinet

7. Lokale fondsen

RKS

MUZIEK

Geluid in de stad van het beeld

De Commissie Van der Vlist sprak in 'De versterking van het weefsel' (1996) over een sterke vertegenwoordiging van de sector muziek in het kunstaanbod in Rotterdam. Tevens werd in milde bewoordingen een achterstand geconstateerd in de aandacht voor pop, jazz en moderne gecomponeerde muziek. In de muziek ontbrak het 'weefsel', in de zin van een samenhangende infrastructuur, een netwerk met onderlinge dwarsverbanden. Er was veeleer sprake van een interessant eilandenrijk. Hoewel een infrastructuur voor niet-klassieke en niet-westerse muziek nog vrijwel afwezig was, werd niet gepleit voor de ontwikkeling hiervan. Wel werd uitbreiding van het programmeringsbudget gevraagd.

De RKS constateert dat de analyse van Van der Vlist nog steeds actueel is. Zij is weliswaar te spreken over de muzikale kwaliteit in de stad, maar is bezorgd over de eenzijdige manier waarop de gesubsidieerde muzieksector in Rotterdam zich ontwikkelt. Er dreigt verstarring, weinig ruimte voor ontwikkeling en ontmoeting, en weinig contact tussen gesubsidieerde instellingen en niet-gebonden musici, muziekorganisaties en ander creatief talent in de muzieksector. Het gebrek aan dwarsverbanden is opvallender dan voorheen. De muzikale diversiteit, die onmiskenbaar in de stad aanwezig is, wordt nog onvoldoende weerspiegeld in het gesubsidieerde circuit. In de formele infrastructuur ligt de nadruk nogal eenzijdig op presentatie. Het muziekproductieklimaat is onderontwikkeld. Een regie- en ondersteuningsfunctie voor de ontwikkeling van nieuwe initiatieven ontbreekt. Landelijke tendensen, zoals de vorming van interdisciplinaire productiehuisen en aandacht voor nieuwe technologie, zetten in de muzieksector in Rotterdam nauwelijks door. Daar waar de stad Rotterdam in de visuele kunsten een duidelijk eigen profiel ontwikkelt (architectuur, vormgeving, film, Instituut voor Beeldcultuur) ontbeert zij een muziekprofiel. De vraag rijst: wat doet muziek in een stad van beeldcultuur?

Het bestel

Rotterdam kent een gevarieerd muziekleven dat zich afspeelt op podia van uiteenlopende aard en omvang. Het professionele - gesubsidieerde - bestel omvat de volgende elementen:

Muziekbestel Rotterdam – professioneel
1. Grootschalige producties met klassiek en hedendaags gecomponeerd repertoire
Rotterdams Philharmonisch Orkest
2. Middelgrote en kleine producties met klassiek en hedendaags gecomponeerd repertoire
Doelenensemble
Concerto Rotterdam
Opera OT
3. Podia
Ahoy'
Concert- en congresgebouw de Doelen
Stichting Live at Nighttown
Lantaren/Venster
Waterfront (De Vlerk)
Rotown

Stg. Jazz in Popular, Dizzy, Doelencafé
Dodorama
Kleine poppodia (Baroeg, Little Cave etc)
4. Productiehuizen/werkplaatsen
Lantaren-Venster vh Zaal De Unie
Popwerkplaats Waterfront/SKVR
5. Evenementen
Dunya Festival (Stg Dunya)
Metropolis (Stg Memphis)
6. Multidisciplinaire podia
Lantaren/Venster
Prinses theater (Stg Dunya)
Theater de Evenaar
De Laurens
(Theater Zuidplein)
(Luxor)
8. Cursusinstellingen
SKVR Muziekschool
9. Vakopleidingen
Hogeschool voor Muziek en Dans (Conservatorium)
10. Overigen
Centrale Discotheek Rotterdam
Oefenruimte (Waterfront)

Naast het formele bestel bestaat er een meer informeel, commercieel circuit van dance clubs, party's, culturele verenigingen en theehuizen. Rotterdam herbergt tevens een groeiende muzikale variëteit: elektronische muziek, dance, techno, r&b, hip hop, hedendaagse gecomponeerde muziek, jazz, wereldmuziek en vele cross over-stijlen. Bij de totstandkoming van dit advies heeft de RKS zich niet beperkt tot de formele gesubsidieerde infrastructuur maar het Rotterdamse muziekveld in zijn totale breedte beschouwd.

'Tweestromenland' 2000

De RKS constateert verheugd dat voor het eerst sinds lange tijd een beweging plaatsvindt van musici uit andere steden naar Rotterdam, en niet andersom. Dit geldt met name voor de techno, dance en r&b, en in mindere mate voor wereldmuziek, jazz en hedendaagse gecomponeerde muziek.

Er is veel beweging in het veld: het aantal kleinschalige en nieuwe initiatieven is aanzienlijk groter in getal en diversiteit dan in 1996. Er zijn nu zelfs meer nieuwe gegadigden voor een structurele exploitatiesubsidie en/of een investeringssubsidie dan instellingen die reeds in het gesubsidieerde circuit meedraaien. Dit kan wijzen op een groeiende differentiatie: er ontstaan meer muzikale ideeën, en men probeert deze juist nu, in een veranderend cultuurpolitiek klimaat, onder de aandacht te brengen van beleidsmakers en politiek. Het kan ook duiden op stagnatie in de aansluiting van nieuwe muziekstromingen bij de gesubsidieerde instellingen. Makers zijn immers in eerste instantie geneigd hun muziek op bestaande podia ten gehore te brengen. Pas wanneer men daar niet terecht kan, ontstaat de behoefte om zelf een

podiumorganisatie op touw te zetten, met alle inspanning van dien. Van de nieuwe aanvragers is een klein deel nieuw in het gesubsidieerde culturele veld. Sommige aanvragers maakten reeds gebruik van projectsubsidies, maar melden zich voor het eerst als gegadigde voor een structurele subsidie. Opvallend veel van de nieuwe aanvragen komen van organisaties van allochtonen. Tegelijkertijd ziet de RKS dat de reeds gesubsidieerde instellingen in artistieke zin goed presteren én meer geld aanvragen.

Merkwaardigerwijs staan beide 'stromen' los van elkaar. De aansluiting van de nieuwere muziekstromingen bij de podia verloopt traag. De dynamiek van de ontwikkelingen in de stad is nauwelijks terug te vinden bij de gesubsidieerde instellingen. Hierdoor krijgt de muzikliefhebber een beeld dat niet overeenkomt met de actuele muzikale werkelijkheid: alsof alles in Rotterdam al jarenlang hetzelfde is, en nieuwe ideeën geheel ontbreken. Het tegendeel is waar. De RKS constateert dat het gevestigde circuit van instellingen door nieuwkomers als ontoegankelijk en afhoudend wordt ervaren, maar wijst er anderzijds op dat de nieuwe organisaties van hun kant ook moeite moeten doen de kunstinstellingen warm te maken voor hun zaak. Het 'tweestromenland' dat nu dreigt te ontstaan vraagt om een zekere mate van regie.

Het is interessant om iets meer te weten te komen over het waarom van die stagnatie. Instellingen in het cultuurplan concentreren zich in eerste instantie op het uitvoeren van hun eigen vierjarenplan, waarop ze bij een volgende ronde worden 'afgerekend'. Dit brengt soms een afwerende houding mee ten opzichte van complicerende exogene invloeden. Vragen van buiten die inbreuk kunnen doen op een goede uitvoering van het vastgestelde plan zijn verontrustend en verstorend. De RKS ziet een tegenstrijdigheid in het werken met vastomlijnde plannen enerzijds, en de mogelijkheid voor instellingen om grote veranderingen te accommoderen anderzijds. Zij betwijfelt of instellingen wel voldoende alert kunnen reageren in een door de systematiek veroorzaakte statische situatie. Daarbij komt dat het cultuurplan vóór Van der Ploeg voor nieuwelingen nauwelijks mogelijkheden bood om ideeën onder de aandacht te brengen, waardoor nieuwe input schaars was. De RKS ziet thans wel positieve ontwikkelingen. De combinatie van de verhuizing van het Rotterdams Conservatorium, de uitbreiding van de Doelen en de opening van Waterfront alsmede de nieuwe, open houding van het ministerie ten opzichte van nieuwkomers in het kunstenveld biedt kansen voor het Rotterdamse muziekcircuit.

Muzikale diversiteit

De bevolking van Rotterdam is afkomstig uit 163 landen en een nog groter aantal culturen. Al deze mensen hebben behoefte om zich op gezette tijden te manifesteren en om een dialoog aan te gaan met medeburgers. Naast nationale feestdagen en traditionele (religieuze) vieringen zijn kunstuitingen van allerlei aard en discipline geschikt als basis om te communiceren over identiteit. In een open atmosfeer kunnen etnische en culturele kloven overbrugd worden. Dit geldt met name voor kinderen en jongeren, die in Rotterdam in groten getale aanwezig zijn. Het merendeel van deze jongeren heeft een niet-Nederlandse achtergrond. Hun toekomst is mede afhankelijk van de mate waarin zij zijn toegerust om met zoveel verschillende culturele invloeden om te gaan. Kunstenaars kunnen kinderen en jongeren uit alle bevolkingsgroepen op een positieve manier in contact brengen met elkaars culturen. Dat vergt een zekere continuïteit in de activiteiten die op dit gebied worden ontwikkeld. Bovendien moeten de activiteiten niet beperkt worden tot één locatie of organisatie. Een centrale plek, van waaruit sturing en samenwerkingsmogelijkheden worden aangereikt, kan wel zorgdragen voor een structurele aanpak met brede stedelijke uitstraling.

De RKS constateert dat in de kunstsector vrijwel alle niet-westerse kunstuitingen experimenteel en incidenteel van karakter zijn. De structureel gesubsidieerde instellingen doen wel wat, maar gezien de veranderingen in de bevolkingssamenstelling, moet er meer gebeuren. Wanneer de veranderingen in het huidige tempo doorgaan, komt er weinig terecht van de ambities van gemeente en RKS. De tijd is rijp voor een aanzienlijk structureel aanbod dat aansluit bij de vraag

van het nieuwe publiek in de stad. Aanbod dat een vaste plek krijgt in het reguliere beleid van instellingen geniet de voorkeur.

Uit de beleidsplannen blijkt niet alleen een geringe aansluiting van nieuwe initiatieven bij de gesubsidieerde instellingen, maar doemt ook een beeld op van culturele verdeeldheid: concentratie van activiteiten per culturele groep (bijv. Turkse Kunststichting Sahne, Kleurrijk Centrum). Evenals het onmogelijk is om alle culturen op één hoop te gooien en activiteiten af te schilderen als 'voor allochtonen' of multicultureel, is het ook onwenselijk om culturele centra op te richten voor iedere etnische groep apart. Dat er een aantal aparte kleinschalige aanvragen is ingediend, is echter mogelijk wel het gevolg van gebrek aan aansluiting bij reguliere instellingen.

Muzikaal divers programmeren betekent voor de RKS per definitie een diverse programmering, dus inclusief westers aanbod. Niet alleen voor allochtonen, maar voor een breed publiek. Bovendien moet kwaliteit de leidraad blijven voor de programmering. Op het gebied van diversiteit lijkt zich binnen de gevestigde instellingen te weinig daadkracht te ontwikkelen. Hoewel de Doelen en Nighttown hun best doen om de programmering te verbreden, blijven, althans afgaande op hun aanvragen, nog veel (publieks)groepen in de kou staan. De RKS is er daarom van overtuigd dat een muziekpodium met een profiel van eigentijdse niet-westerse muziekcultuur, dat een directe verbinding legt met de in Rotterdam aanwezige culturen, zonder meer een verrijking betekent van het muziekaanbod en het uitgaansleven in de stad. Alleen al als 'teaser' voor de bestaande instellingen zou zo'n podium welkom zijn.

De jazz is de grote afwezige muziekstroming in de aanvragen. Inhoudelijke verbindingen tussen moderne muziekstromingen en niet-westerse muziek worden in de aanvragen zelden gelegd, terwijl juist in Rotterdam, op het Conservatorium en onder jong muzikaal talent in de stad, de belangstelling voor experimenten op dit vlak groeit.

Artistieke kwaliteit en bedrijfsmatigheid

De RKS constateert dat de hoge eisen die de overheid stelt aan de bedrijfsmatige ontwikkeling van kunstinstituten soms ten koste gaat van de aandacht voor artistieke vernieuwing. Jonge, nieuwe makers en culturele ondernemers dienen, indien zij een subsidie (willen) ontvangen, direct te voldoen aan allerlei eisen die ook aan reeds langer gesubsidieerde instellingen worden gesteld. Als er al nieuwe initiatieven worden omarmd door de overheid, gebeurt dat soms in een te vroeg stadium, waardoor ze ongevraagd in een te strak subsidiekeurslijf terechtkomen. Dit beperkt de vrijheid om te experimenteren en zich volgens een eigen dynamiek te ontwikkelen. Geschikte goedkope gebouwen, waarin nieuwe ontwikkelingen goed kunnen gedijen, ontbreken in Rotterdam. De RKS vraagt zich af, of alle nieuwe aanvragers wel zo goed af zijn met een structurele subsidie inclusief alle bijbehorende verplichtingen, of dat er vormen van ondersteuning denkbaar zijn die beter passen bij de aard van de activiteiten en de ontwikkelingsfase van de betreffende initiatieven.

De Raad voor Cultuur is van mening dat bij de integrale afweging van plannen de kwaliteit van de gevestigde instellingen niet zonder meer kan worden vergeleken met die van nieuwe aanvragers, en dat in het geval van de laatste vooral moet worden gelet op de potentiële kwaliteit. De RKS signaleert op lokaal niveau een gebrekkige aansluiting tussen bestaande instellingen en nieuwe initiatieven. Zij vraagt zich af of het niet wenselijk is op stedelijk niveau een verbindende schakel te creëren tussen beide, om de slagingskansen van nieuwe initiatieven te vergroten en de inzet van openbare middelen beter te legitimeren. Bestaande instellingen zouden bovendien als coach kunnen fungeren voor nieuwe. De RKS, die voor de reorganisatie een soortgelijke coachfunctie vervulde, heeft deze taak thans niet meer. Bezien zou moeten worden waar en hoe die ontwikkelingsfunctie in de toekomst vorm en inhoud zou kunnen krijgen.

Productie

De RKS signaleert een beperkte aandacht bij de overheid voor de productie van muziek, terwijl de stad toch een conservatorium herbergt. De relatie tussen stad – Hogeschool voor Muziek en Dans is voor de klassieke muziek wel aanwezig, maar voor de pop-, jazz- en wereldmuziek, een bijna even grote afdeling, nog nauwelijks ontwikkeld. De RKS meent dat de stad hier mogelijk een interessante kans laat liggen en bepleit in de toekomst een opener relatie tussen stad en Hogeschool. De aantrekkingskracht van Rotterdam als vestigingsplaats voor musici en componisten, die de afgelopen jaren reeds is vergroot, krijgt hierdoor ongetwijfeld een nieuwe impuls. Musici uit verschillende culturele gemeenschappen, die tot op heden nog tamelijk onzichtbaar waren, talenten in de hip hop, techno, r&b, jazz en elektronische muziek, waarover vooral buiten Rotterdam de mening heerst dat Rotterdam daar 'groot' in is, dienen de kans te krijgen die ze verdienen.

Uit een aantal muziekaanvragen, zoals die van Waterfront, Lantaren/Venster, WORM en het Cultuurpaleis, blijkt een roep om meer vrije productieruimte. De Schouwburg streeft naar een multidisciplinair productiehuis in samenwerking met drie visuele kunstinstellingen. Dit wordt een belangrijke landelijke tendens in de toekomst: netwerken worden aan elkaar gekoppeld, waardoor meer activiteitengelden beschikbaar komen voor experiment en proces. Vanuit de Rotterdamse context bezien vindt de RKS de voorliggende plannen nog rijkelijk vaag en intentioneel. Stedelijke netwerken worden onvoldoende zichtbaar. Aansluiting bij hetgeen in Rotterdam zelf leeft, ontbreekt. Muziek speelt in dit productiehuis overigens nauwelijks een rol.

De gemeente zou kunnen aansturen op een zelfstandige werkplaats en/of productiehuis, op basis van plannen van instellingen en op voorwaarde dat er wordt samengewerkt. Een bundeling van initiatieven zou in een gezamenlijk plan kunnen worden voorgelegd aan OCenW. Het voordeel van deze aanpak is dat kleine initiatieven niet buiten de boot hoeven te vallen in de convenantbesprekingen. Een lijstje van hiertoe geschikte initiatieven zou aan het Ministerie aangeboden kunnen worden in het kader van het 'Actieplan Cultuurbereik', waarbij muziekiniciatieven gebundeld kunnen worden met initiatieven uit andere disciplines. Aandachtspunten zijn: mono- dan wel multidisciplinaire aanpak, samenwerkingspartners, lokale - dan wel nationale aanpak, mate van sturing door kunstinstellingen en samenwerking met kunsthogescholen. Tevens zou nagedacht moeten worden over de distributie. Gezien de reeds eerder gesignaleerde vraag naar vrije ruimte bepleit de RKS dat kunstenaars voor de uitvoering van hun ideeën niet al te afhankelijk worden gemaakt van kunstinstellingen. Voor velen is het bieden van minimale condities als voldoende. Anderen (met name jongeren en allochtonen) hebben juist behoefte aan intensievere begeleiding.

Opera

De RKS is te spreken over de kwaliteit en inventiviteit van het Onafhankelijk Toneel (OT) als het gaat om opera en ondersteunt de nieuwe plannen op dat gebied. Met OT heeft Rotterdam een uniek ensemble op (inter)nationaal niveau in huis, waar bijzondere producties van zijn te verwachten. De RKS is van mening dat de stedelijke operamiddelen bij OT zouden moeten worden geconcentreerd. De RKS geeft het OT en het Rotterdams Philharmonisch Orkest enerzijds en de Rotterdamse Schouwburg en het Luxortheater anderzijds de overweging om te onderzoeken of een bundeling van krachten op het punt van opera tot de mogelijkheden behoort. In het commerciële segment (grootschalige opera in Ahoy') zou de gemeente zich niet verder hoeven verplichten dan het beschikbaar stellen van ruimte en het verlenen van incidentele hulp in de garantiesfeer bij investeringen.

Educatie

Hiertoe bijgestaan door de SKVR is de RKS op basis van de plannen tot de conclusie gekomen dat de meeste muziekinstellingen zich meer zouden kunnen inspannen op het gebied van educatie. De kunstinstellingen zouden hun partners in het onderwijs beter moeten leren kennen.

Dat het vak CKV alleen bestemd is voor havo/vwo is niet bij alle instellingen bekend; het voornemen om aan te sluiten bij het cultuurtraject, een pakket van kunst en cultuurprojecten voor de eerste drie leerjaren van het voortgezet onderwijs onder regie van de SKVR, is in geen van de aanvragen terug te vinden; instellingen die in de ogen van de RKS potentiëel aantrekkelijk zijn in dit opzicht, zoals The Game of Life en Cultuurpaleis, komen niet met goede ideeën. De afzet van kunst- en cultuurprojecten binnen het vak CKV wordt tegelijkertijd bemoeilijkt door het overladen programma van leerlingen van het havo/vwo. De SKVR ziet mogelijkheden om de deskundigheid op dit gebied bij de betrokken instellingen bij te spijkeren. De SKVR wijst erop, dat de meest diverse doelgroep jongeren zich bevindt op de VMBO-scholen. Om die reden acht zij het gewenst de komende periode vooral in te zetten op dat type onderwijs.

Diensten en stichtingen

De gemeente maakt in het kunstenveld onderscheid tussen diensten en stichtingen. Voor muziek spelen twee diensten een rol: de Doelen en - in geringe mate - Theater Zuidplein. De andere spelers in het muziekveld zijn stichtingen. Bij de advisering over de plannen van de stichtingen dient het beleid van deze diensten als referentiekader waartegen de activiteiten van de stichtingen en nieuwe initiatieven kunnen worden afgezet. In de politieke afweging zouden de extra claims van de diensten moeten worden gewogen in samenhang met de aanvragen van de instellingen.

De Doelen

De RKS meent dat de Doelen moet worden beoordeeld op de artistieke kwaliteit en de diversiteit van de eigen programmering en de wijze waarop de Doelen derden in staat stelt om een artistiek waardevol muziekprogramma aan te bieden.

In haar bedrijfsplan 2000-2003 beschrijft de Doelen zichzelf als een muziekcentrum dat zijn weerga niet kent. De RKS meent dat de Doelen zeker op tal van punten een aantrekkelijk artistiek beleid voert. De suggestie dat aan alle muzikale behoeften in de stad tegemoet wordt gekomen, lijkt enigszins overdreven. Zo lang de schaal waarop één en ander zich afspeelt groot genoeg is en de activiteiten van hoge artistieke kwaliteit zijn, heeft de RKS alle vertrouwen.

Uitgaande van de noodzaak van een zeker evenwicht tussen vorm en inhoud, is de RKS sceptisch over de rol van de Doelen bij de presentatie van kleinschalige muziekstromingen. Hiervoor acht zij een concertgebouw minder geschikt. De RKS ziet een spanning tussen de ambitie van de Doelen om een meer eigentijds karakter in het aanbod en in de publieksbenadering te ontwikkelen enerzijds en de entourage van het gebouw anderzijds. Het gebouw komt vooral op jonge muzikliefhebbers over als hoogdrempelig, afstandelijk en nogal ouderwets. Een ander gebruik van de nieuwe ruimten biedt wellicht nieuwe perspectieven.

Zoals meer stedelijke voorzieningen moet de Doelen hoge huurbedragen in rekening brengen aan derden om - conform de afspraken met de gemeente - de exploitatie rond te krijgen. Dat betekent dat alleen de meer draagkrachtige initiatiefnemers kunnen aankloppen bij de Doelen om een evenement te organiseren. De RKS betreurt dat. Omdat bijvoorbeeld culturele verenigingen van minderheden vaak nauwelijks financieel risico kunnen lopen, kan worden gesteld dat de huurprijzen van de Doelen mede een belemmering vormen voor de (multi)culturele ontwikkeling van dit podium. Dat heeft bovendien consequenties voor de ontwikkeling van de amateurmuzieksector in Rotterdam, ook omdat er geen geschikte alternatieve zalen voorhanden zijn.

Een stad met het formaat van Rotterdam heeft behoefte aan een gelaagde infrastructuur, waarin muziek zich op tal van niveaus en in vele gedaanten kan ontwikkelen. Dit bevordert de diversiteit van de productie en het muziekpubliek. In een ideale situatie zou de Doelen een pro-actieve rol moeten spelen als podium voor het beste wat er in alle mogelijke muziekstijlen te vinden is, op de schaal waarvoor het gebouw is ontwikkeld en voor alle bevolkingsgroepen die nu in Rotterdam

wonen. Hiermee krijgt het concertgebouw een vanzelfsprekende en stimulerende functie binnen het Rotterdamse muziekleven. Deze functie zou nog verder ontwikkeld kunnen worden door ook buiten het gebouw inhoudelijke betrokkenheid te tonen en het ontstaan van nieuw talent en nieuw publiek te stimuleren. Als concertgebouw (fysieke locatie) kan de Doelen moeilijk verantwoordelijk worden gesteld voor de presentatie van kleinschaligheid, nieuwe ontwikkelingen of een ontmoetingsfunctie voor jong creatief talent en nieuw publiek. Voor een gemeentelijke dienst, uitvoerder van stedelijk muziekbeleid, is stimulering daarvan alleszins echter wenselijk.

Theater Zuidplein wordt besproken in de inleiding Dans en Toneel.

Aandachtspunten

- Muziek is minder prominent aanwezig in het stedelijk kunstleven dan voorheen. Muziek lijkt te worden 'ingehaald' door de beeldcultuur. Een nieuwe plaatsbepaling van de muzieksector ten opzichte van de beeldcultuur is nodig. De profilering van de muzieksector zou aan de hand van thema's kunnen plaatsvinden. De witte plekken (niet-westerse muziek, jazz, geïmproviseerde muziek) van vier jaar geleden zijn nog steeds hagelwit.
- Aansluiting tussen nieuwe initiatieven en behoeften en bestaande instellingen verloopt moeizaam. Bij de podia zou met de uitbreiding van de Doelen in een deel van de behoefte aan grootschalige populaire muziekevenementen kunnen worden voorzien. Waterfront biedt mogelijkheden om de kleinschalige infrastructuur te verbeteren, met name op het gebied van de popmuziek.
- Wellicht past de wijze waarop veel podia hun programma samenstellen niet meer zo goed in deze tijd van muzikale diversiteit. Waterfront bijvoorbeeld stapt af van het idee dat één programmeur het podium een eigen gezicht moet geven en wil werken met een programmacoördinator. Deze zet een artistieke lijn uit, maar laat de invulling daarvan over aan wisselende programmamakers met diverse culturele en muzikale achtergrond, die op basis van een specifieke deskundigheid worden ingeschakeld. Deze wijze van programmeren kan ook bij andere instellingen tot nieuwe inzichten leiden. Uit de aanvragen blijkt dat er, afgezien van onderling contact in de klassieke sector, weinig contact is binnen en tussen de verschillende muzieksectoren in de stad. Er zouden bruggen moeten worden gebouwd om de contacten te intensiveren. Meer overleg tussen podia kan leiden tot gezamenlijke, stadsbreed gedragen doelen, een grote mate van 'ontschotting' en beter afgewogen stedelijk aanbod. Desgewenst is de RKS bereid initiatieven te nemen.
- R&B, hip hop en techno zijn kwalitatief en getalsmatig belangrijke muziekstijlen in Rotterdam. Er is geen structurele aansluiting van de zwarte muziekculturen bij bestaande podia, noch een 'eigen' infrastructuur, terwijl deze muziek grotendeels op commerciële basis zou kunnen floreren. De beschikbaarheid van een goedkoop gebouw, een nachtvergunning en enige tijdelijke steun (gemeentegarantie, lening cultuurbank) voor investeringen zou al snel tot resultaat kunnen leiden.
- Als mogelijk vruchtbare combinatie van initiatieven beveelt de RKS samenwerking aan tussen Opera OT en het RPhO.
- Jazz komt in de aanvragen weinig aan bod. Er is enige tijd een bundeling geweest van verschillende kleinschalige initiatieven in het Centrum voor Actuele Muziek i.o. Het 'momentum' voor dit initiatief lijkt voorbij te zijn. De kleine stichtingen beschikken over onvoldoende daadkracht om ieder op eigen kracht een groeiproces in te zetten. De RKS

betreurt het dat deze muziek in Rotterdam onderbelicht blijft.

- Bij de plannen van nieuwe aanvragers komt het Cultuurpaleis bovendien als kansrijkste voorstel. Met goede begeleiding kan dit initiatief uitgroeien tot een artistiek waardevolle aanvulling op de bestaande infrastructuur voor muziek, dat tevens in staat is structureel nieuw publiek te werven. Bovendien dient het als katalysator voor de bestaande podiumkunstinstanties. Samenwerking met Stichting Dunya en andere, kleinschaliger initiatieven, met name die van migrantenorganisaties, is essentieel voor het welslagen van dit initiatief. Nader onderzoek op dit punt is wenselijk.
- Uit een aantal muziekaanvragen, zoals die van Waterfront, Lantaren/Venster, WORM en het Cultuurpaleis, klinkt de roep om meer vrije ruimte voor kunstenaars. De Schouwburg streeft naar een multidisciplinair productiehuis. Het creëren van werkplaatsen past binnen de tendens om verbindingen te leggen tussen verschillende kunst disciplines. In het plan van de Schouwburg ontbreekt de link naar muziek. De RKS bepleit een nadere gedachtebepaling over muziekwerkplaatsen en productiehuizen. Aandachtspunten zijn: mono- dan wel multidisciplinaire aanpak, samenwerkingspartners, lokale dan wel nationale aanpak, mate van sturing en samenwerking met kunsthogescholen. Daarbij meent de RKS dat de kunstenaars voor de uitvoering van hun eigen ideeën niet te afhankelijk moeten zijn van kunstinstanties. Dat laat onverlet dat er ook gerichte opdrachten kunnen worden verstrekt aan kunstenaars die daar mee om kunnen gaan. Tevens moet worden nagedacht over de distributie.
- De gemeente zou kunnen aansturen op een zelfstandige werkplaats, die inhoud krijgt op basis van een flinke hoeveelheid individuele plannen van instanties en op voorwaarde dat er wordt samengewerkt. Een bundeling van deze initiatieven zou in een gezamenlijke aanvraag kunnen worden voorgelegd aan OCenW. Het voordeel van deze aanpak is dat kleine initiatieven niet buiten de boot hoeven te vallen in de convenantbesprekingen. Een lijstje van geschikte initiatieven zou in het kader van het 'Actieplan Cultuurbereik' kunnen worden aangeboden.
- Sommige initiatieven hebben potentie, maar zijn niet rijp voor opname in het Cultuurplan. Het artistiek-inhoudelijke verhaal ontbreekt, althans op papier. Indien dit alleen een kwestie is van onvoldoende vaardigheden om de artistieke visie te verwoorden, dan beschouwt de RKS dat als een gemiste kans. Ambtelijk en politiek groeit de wens tot verzakelijking. Dit vergroot het gat tussen de nieuwe, jonge aanwas en het 'establishment' nog verder. Belangrijk is dat een manier wordt gevonden om de organisatiedeskundigheid en marketingkennis bij - van oorsprong - vrijwilligersorganisaties op te vijzelen. Kunst & Zaken zou hierbij wellicht een rol kunnen spelen. Enige coaching kan veel resultaat hebben.
- Het is de vraag of alle nieuwe instanties wel zo goed af zijn met een structurele subsidie en alle bijbehorende verplichtingen, of dat er vormen van ondersteuning denkbaar zijn die beter passen bij de aard van de activiteiten en de ontwikkelingsfase van de desbetreffende instanties. Er zijn extra inspanning van de gemeente nodig om samen met betrokken instanties een goed plan te maken in het kader van het Actieplan Cultuurbereik.

VISUELE KUNSTEN

Het bestel

1. Algemeen

Het bestel voor de visuele kunsten⁷ in Rotterdam is de afgelopen jaren niet ingrijpend veranderd, tenminste waar het de gemeentelijke 'diensten' betreft en de structureel gesubsidieerde instellingen. Wel opende als gevolg van besluitvorming over het cultuurplan 1997-2000 het Centrum Beeldende Kunst de nieuwe ruimte 'TENT.' in de Witte de Withstraat. En maken twee grote gemeentelijke musea – het Wereldmuseum en Museum Boijmans Van Beuningen – zich thans met ingrijpende verbouwingen op voor de 21ste eeuw.

Buiten het cultuurplan om beïnvloedden diverse nieuwe initiatieven en instellingen het Rotterdamse klimaat voor de visuele kunsten. Het filmvertoningsklimaat verbeterde door de opening van een commercieel geëxploiteerde art house in Cinerama, terwijl de filmproductie een impuls kreeg van het, met economische middelen gefinancierde, Rotterdams Fonds voor de Film en audiovisuele media (voorheen Filmfonds Rotterdam). Belangrijk voor de digitale cultuur was de oprichting, met steun van het Ministerie van OC&W, van een laboratorium voor nieuwe media bij V2_Organisatie, het V2_Lab. Cultuureducatie kwam hoger op de agenda van het culturele veld dankzij de invoering van CKV vakken in het onderwijs en de instelling van het budget Cultuur en School. Voor informatie over cultuur aan de Rotterdamse burgers werd de website 'Cultuurzone' ingericht. Daarnaast ontwikkelden kunstenaarsinitiatieven als Mama en Cell zich, op basis van incidentele subsidiëring, tot brandpunten van nieuwe cultuuruitingen.

Het huidige bestel overziend, valt op dat bij de grote, structureel gesubsidieerde instellingen en gemeentelijke diensten het accent ligt op 'traditionele' visuele kunsten en cultureel erfgoed. Nieuwere en toegepaste kunstvormen zijn vooral vertegenwoordigd in kleinere instellingen en initiatieven, of tijdelijke manifestaties en festivals. De oprichting van Las Palmas, centrum voor beeldcultuur, zou het bestel voor de 'technologische kunsten' (fotografie, film, nieuwe media) een stevige nieuwe poot geven in Rotterdam. Het cultuurplan biedt voorts de mogelijkheid nieuwe initiatieven, die zich inmiddels inhoudelijk en organisatorisch hebben bewezen, structureel te ondersteunen bij hun verdere ontwikkeling.

2. Architectuur

Voor architectuur is in Rotterdam de afgelopen tien jaar – op lokaal, nationaal en internationaal niveau – , een volwaardig landschap ontstaan dat in Nederland zijn gelijke niet kent. Belangrijk baken in dit landschap is het Nederlands Architectuurinstituut, dat zich dankzij een actieve programmering mag verheugen in een groeiende reputatie en bezoekersstroom. Interessant is de komst naar Rotterdam van een tweede landelijke architectuurinstelling, de internationale postacademische opleiding het Berlage Instituut. De Rotterdamse Academie van Bouwkunst is met zijn projecten en debatten duidelijk aanwezig in de stad. De manifestaties van de stichting AIR beïnvloeden het actuele lokale en (inter)nationale debat over architectuur en stedenbouw, terwijl het Archicenter burgers en bezoekers van Rotterdam informeert over de gebouwde omgeving. Rotterdam is tevens de standplaats van het architectuurtijdschrift Archis en de belangrijkste architectuuruitgeverijen van Nederland, alle met een internationale oriëntatie en reputatie. De Rotterdamse website ArchiNed groeide in korte tijd uit tot een levendig digitaal architectuurmagazine en toegangspoort tot de belangrijkste Nederlandse architectuursites.

⁷ In het kader van dit advies worden 'visuele kunsten' gedefinieerd als het geheel van beeldende kunst, vormgeving, architectuur, fotografie, film & video, nieuwe media, inclusief alle kruisbestuivingen en mengvormen van deze disciplines en media. De inleiding is mede gebaseerd op recente adviezen van de RKS over deze onderwerpen (Vormgeving in Rotterdam uit 1998, Filmvertoning in Rotterdam uit 1998, Filmproductie in Rotterdam uit 1999, Nieuwe Media, Cultuur en de Stad uit 2000).

Tenslotte is Rotterdam natuurlijk sinds jaar en dag bakermat van vernieuwende architectuur, wat zowel tot uiting komt in het moderne stadsbeeld, als in het feit dat veel vooruitstrevende en internationaal gekende architectenbureaus in Rotterdam zijn gevestigd. Dit rijke architectuurklimaat ontwikkelt zich overigens grotendeels zonder steun van gemeentelijke cultuurgelden.

3. Vormgeving

In tegenstelling tot architectuur en andere 'visuele kunsten' heeft vormgeving geen duidelijk eigen gezicht in Rotterdam. De Kunsthal en Museum Boijmans Van Beuningen besteden er aandacht aan, galerie Vivid is erin gespecialiseerd, en eens per twee jaar is er de Designprijs Rotterdam. Dit steekt echter mager af bij de levendige Rotterdamse ontwerpcultuur. Die overigens, net als bij architectuur, niet het resultaat is van gericht gemeentelijk beleid. De stad blijkt eenvoudig aantrekkelijk voor ontwerpers, hoofdzakelijk op het terrein van grafische, industriële, ruimtelijke, interactieve en modevormgeving. Steeds meer afstudeerders aan de Willem de Kooning academie blijven in deze stad, terwijl anderen na hun opleiding in Eindhoven, Maastricht of Delft naar Rotterdam verhuizen. De namen van Rotterdamse ontwerpers zijn tot ver over de Nederlandse grenzen bekend, in de Verenigde Staten, Japan, Italië, Groot-Brittannië, Duitsland, Scandinavië, etc.

'Wereldberoemd in het buitenland' is echter een bekend Nederlands fenomeen dat ook opgaat voor Rotterdamse ontwerpers. De kwaliteit van hun werk openbaart zich hier amper in tentoonstellingen, laat staan in opdrachten van de lokale overheid voor huisstijlen, websites, inrichting van openbare gebouwen, of verbetering van de kwaliteit van de buitenruimte. Op dit punt laat Rotterdam zeker kansen liggen.

Tien jaar geleden werd 'design' uitgeroepen tot speerpunt van Rotterdams cultuurbeleid. Het is een eigentijdse kunstvorm die past bij het karakter van Rotterdam, een breed publiek aanspreekt en op vele manieren een bijdrage kan leveren aan de kwaliteit van de stad. Al eerder signaleerde de RKS dat de gedecentraliseerde vormgevingsgelden van het rijk thans onvoldoende hiervoor worden ingezet. Het tentoonstellingsbeleid van TENT, en Witte de With en de subsidies van het CBK, die mede uit deze middelen worden gefinancierd, bieden goede mogelijkheden om hier in het komende cultuurplan verbetering in te brengen.

Als kleinschalige, dienstverlenende en kennisintensieve culturele industrie draagt vormgeving tevens bij aan de economische revitalisering van Rotterdam. Gegeven de Rotterdamse inspanningen voor de relatief kleine audiovisuele sector, eveneens een 'culturele industrie', verdient de designsector met ruim zevenhonderd beroepsbeoefenaren op zijn minst enige aandacht van economische zijde. Bijvoorbeeld door ondersteuning van (startend) ondernemerschap, promotionele activiteiten en een gericht opdrachtenbeleid van de gemeente. In het algemeen mag het stadsbestuur zich meer rekenschap geven van het culturele, maatschappelijke en economische kapitaal dat de Rotterdamse ontwerpcultuur vertegenwoordigt.

4. Film

De economische impulsen op filmgebied beginnen hun vruchten af te werpen. Een toenemend aantal film- en televisieproducenten vestigt zich in Rotterdam, onder andere in het door het OBR beheerde 25KV gebouw bij de Schiecentrale. Het volume van de Rotterdamse filmproductie is gestegen en daarmee ook de werkgelegenheid en deskundigheidsopbouw in deze sector. Het Rotterdams Fonds voor de Film en audiovisuele media vindt zijn culturele pendant in het RKS budget voor 'Bewegend Beeld', dat zich met name richt op startende filmmakers en experimentele projecten op film, video of digitale dragers. Tussen de twee fondsen vindt regelmatig afstemming plaats over het beleid. Distributie van Rotterdamse producties blijft een punt van aandacht: met name artistieke projecten vinden door de zwakke infrastructuur moeilijk hun weg in (inter)nationale distributiekanaalen. Intensieve promotionele ondersteuning, te beginnen bij de Rotterdamse filmtheaters en -festivals, kan hierin wellicht verbetering brengen.

De sluiting van 'artfilm' bioscoop Calypso in 1997 betekende een gevoelig verlies voor het stedelijke vertoningsklimaat. Op dat moment had Rotterdam verreweg de minste bioscoopzalen van de vier grote steden en dat gold in het bijzonder voor de kunstzinnige film. Als gevolg hiervan verschaalde het Rotterdamse filmaanbod, dat werd gedomineerd door blockbusters van de Amerikaanse filmindustrie. Het 'andere' filmaanbod – Europese kwaliteitsfilm, Amerikaanse independents, niet-westerse films en filmklassiekers – kwam te laat, te kort of helemaal niet naar Rotterdam. Reden hiervoor was de beperkte capaciteit van Lantaren/Venster, dat destijds als enige filmtheater in dit aanbod voorzag. Begin 2000 kwam hier gelukkig verandering in, toen de Maatschappij voor Cinegrafie de bioscoop Cinerama een nieuwe bestemming gaf als 'grootste art house van Nederland'. Hiermee is het doekenbestand voor kunstzinnige film in Rotterdam voorlopig op peil gebracht. Het is zaak dit ook in de toekomst zo te houden. Naast Cinerama en Lantaren/Venster is de programmering van 'popifilm' in Nighttown van belang voor het aanbod van alternatieve, cult- en kunstenaarsfilm in Rotterdam.

Dat Rotterdam, ondanks het nog altijd relatief bescheiden productie- en vertoningsklimaat, een internationale reputatie heeft op filmgebied, mag volledig op het conto van het Internationaal Film Festival Rotterdam worden geschreven. De afgelopen jaren is het bezoekersaantal wederom exponentieel gestegen. Het festival kan de film echter slechts eenmaal per jaar zo hoog op de Rotterdamse culturele agenda zetten. Ook hierin zou de oprichting van Las Palmas verandering kunnen brengen.

5. Nieuwe Media

Bij de vorige ronde voor het cultuurplan leken de 'nieuwe media' – ook wel informatie- en communicatietechnologie (ICT) genoemd – nog slechts een rimpeling aan de zijlijn van het culturele veld. Belangrijkste exponent hiervan was indertijd V2_Organisatie, dat sinds enkele jaren in Rotterdam was gevestigd en met betrekkelijk succes een gooi deed naar het kunstenplan. Betrekkelijk, omdat de structurele subsidie uiteindelijk lager uitviel dan noodzakelijk. Niettemin ontwikkelde V2 zich, mede door de opening van het V2_Lab in 1997, de afgelopen jaren tot een knooppunt van nieuwe media ontwikkelingen in Rotterdam en een schakel met landelijke en buitenlandse netwerken op dit terrein. Tegelijkertijd werd het filmfestivalonderdeel Exploding Cinema jaarlijks een krachtiger magneet voor liefhebbers van digitale cultuur. Bij de grote cultuurinstellingen deden nieuwe media vooral hun intrede in de vorm van websites voor informatieve en educatieve doeleinden.

Daarbuiten ontwikkelde zich in Rotterdam echter een veelheid aan initiatieven en organisaties met digitale media als motor. Kenmerkend voor deze organisaties is de kleinschaligheid, de non-hiërarchische structuur, de inbedding in informele netwerken, het interdisciplinaire karakter en de projectmatige werkwijze. Deze kenmerken gaan ook op voor de nieuwe mediacultuur als geheel, die zich ontwikkelt in de marges van bestaande praktijken en tegelijkertijd dwars daardoorheen zijn weg vindt. Met als gevolg allerlei nieuwe 'cross-overs' tussen kunst disciplines, maar ook dwarsverbanden met sectoren als onderwijs en economie. Daarom, en vanwege de razendsnelle veranderingen, laat de nieuwe mediacultuur zich moeilijk institutionaliseren in een 'bestel'. Het overheidsbeleid moet feitelijk even flexibel en interdisciplinair zijn als het fenomeen zelf.

Niettemin kan een centrum als Las Palmas grote betekenis hebben voor dit onderwerp. De invloed van digitale media op de productie, distributie en presentatie van kunst en cultuur, maar vooral ook op de samenleving als geheel, zal alleen maar sterker worden. Een instituut dat dit proces documenteert, analyseert, presenteert en mede vormgeeft is eigenlijk onontbeerlijk voor een grote stad als Rotterdam. Mits dit niet ten koste gaat van het ontstaan van een gevarieerd 'midden- en kleinbedrijf' in de nieuwe media cultuur. Juist de kleine, energieke kernen moeten bij hun ontwikkeling gestimuleerd en gesteund worden.

6. Fotografie

Vanzelfsprekend heeft een centrum als Las Palmas ook grote waarde voor het fotografeer-klimaat van Rotterdam. Al was het alleen maar door de meerwaarde van het samengaan van drie Rotterdamse foto-instellingen: het Nederlands Foto Instituut voor presentatie, documentatie, studie en informatie; het Nederlands Foto Archief met zijn waardevolle negatievencollectie, archief en bibliotheek; en het Nationaal Foto*restauratie* Atelier voor conservering, restauratie en onderzoek. Deze landelijke instellingen hebben veel samenwerkingsverbanden in de stad. Bij samenvoeging in Las Palmas ontstaat in Rotterdam het belangrijkste Nederlandse instituut op fotogebied.

Veel andere Rotterdamse kunstinstellingen, historische musea en archieven bezitten waardevolle fotocollecties. Fotografie maakt thans vanzelfsprekend deel uit van de beeldende kunstpraktijk. Vandaar dat de Kunsthal, Boijmans, Witte de With en verscheidene galeries ook regelmatig fotografisch werk tentoonstellen.

7. Beeldende kunst en cultureel erfgoed

Het fundament van het bestel voor beeldende kunst en cultureel erfgoed wordt gevormd door de collecties van de vier gemeentelijke musea: Boijmans Van Beuningen voor oude en moderne kunst en kunstnijverheid, het Wereldmuseum voor wereldculturen, het Historisch Museum voor de geschiedenis van de stad en het Maritiem Museum voor de nautische geschiedenis van Rotterdam. Dit laatste museum wordt gecomplementeerd door de collectie werkend scheepvaartmaterieel van het aangrenzende Buitenmuseum Leuvehaven. Belangrijke taak van deze 'diensten' is het beheer en de ontsluiting van deze collecties, waarvan een groot deel ligt opgeslagen in een gezamenlijk depot. Voorts heeft ieder museum zijn eigen programma van tentoonstellingen en activiteiten. De infrastructuur voor cultureel erfgoed wordt aanzienlijk versterkt wanneer Las Palmas zich toelegt op het collectioneren van de 'technologische kunsten'. Presentatiepodia zonder eigen collectie zijn de Kunsthal, voor grote publiekstentoonstellingen en 'populaire' kunst, het kleinere kunstcentrum Witte de With voor (inter)nationale hedendaagse kunst, en de ruimte TENT. van het Centrum Beeldende Kunst voor tentoonstellingen rondom de Rotterdamse kunstenaarsgemeenschap. Voorts heeft Rotterdam meerdere kunstgaleries en verzorgen diverse kunstenaarsinitiatieven eigen activiteitenprogramma's. Veel van de nieuwere initiatieven en kunstruimtes zijn overigens niet meer zomaar in het vak 'beeldende kunst' te plaatsen. Ze hebben een interdisciplinair programma dat aansluit op de hedendaagse kunstpraktijk.

Samenwerking tussen gemeentelijke musea op het terrein van culturele diversiteit

De laatste tijd is er veel discussie over de afstemming van collectievorming en programmering tussen Boijmans, het Wereldmuseum en het Historisch Museum. Paradoxaal genoeg wordt deze discussie aangewakkerd door de gemeentelijke opdracht culturele diversiteit te integreren in het beleid. Door daaraan te voldoen kunnen de musea zich plotseling op elkaars terrein begeven en rijzen vragen als: hoort Berberkeramiek nu thuis in Boijmans of in het Wereldmuseum, moet de multiculturele geschiedenis van de Rotterdamse bevolking nu worden getoond in het Wereldmuseum of het Historisch Museum?

Het antwoord hierop ligt niet in strenge afperking van de respectieve werkterreinen. Integendeel, dit zou de gewenste ontwikkeling juist afremmen. Het valt eerder te prijzen dat historische en kunstmusea trachten de Nederlandse culturele diversiteit in het aanbod te weerspiegelen, zij het nog mondjesmaat. Beter is het daarom vast te stellen dat deze onderwerpen aandacht verdienen in het licht van de Rotterdamse culturele prioriteiten en over te gaan tot nauwere samenwerking en uitwisseling van deskundigheid bij de collectievorming. Uiteindelijk is het immers van onderschikt belang in welke verzameling een object wordt opgenomen, aangezien alle collecties deel uitmaken van de gemeentelijke 'collectie Rotterdam'. Dit moet soepel bruikleenverkeer kunnen garanderen. Het profiel van de verschillende musea bepaalt vervolgens de invalshoek waarmee objecten worden getoond: dezelfde Berberpot kan in het Historisch museum een

verhaal vertellen over het dagelijks leven van Rotterdamse voorouders, in het Wereldmuseum over de antropologische en culturele kenmerken van de Berbercultuur en in Boijmans illustratief zijn voor een universele beeldtaal, de 'shape of time', dwars door tijden en culturen heen. De eigen collecties van de musea bepalen de context waarin het voorwerp wordt geplaatst. Heldere profilering van de musea naar het publiek is daarbij wel een voorwaarde.

Nieuwe profilering van instellingen op het terrein van hedendaagse kunst

De profielen van de grote Rotterdamse kunstinstellingen zijn ook om andere redenen toe aan herdefiniëring. Het landschap verandert door de komst van nieuwe instituten en door maatschappelijke en kunstinhoudelijke ontwikkelingen. Wanneer Las Palmas zich vestigt op de Kop van Zuid doet zich, aan het begin van de 21ste eeuw, de vraag voor waar welke actuele kunstontwikkelingen verzameld en getoond moeten worden.

Voor museum Boijmans Van Beuningen moet zich bezinnen op zijn positie in deze. In de jaren zeventig was het helder: voor de moderne kunst van de 20ste eeuw moest je in Rotterdam naar het Boijmans. Nu tonen verschillende Rotterdamse instellingen de heterogene uitingen van hedendaagse kunst en cultuur. Was Witte de With aanvankelijk het lichtvoetige en kritische contrapunt voor de degelijke 'moderne' grondtoon van Boijmans, thans krijgt het kunstcentrum een steeds musealer karakter. De grote publiekstentoonstellingen waarmee Boijmans in de tachtiger en negentiger jaren de aandacht trok kregen een nieuw onderdak in de Kunsthal. Veel hedendaagse kunstvormen maken gebruik van nieuwe technologische middelen als film, fotografie en digitale media. Las Palmas wil zich toeleggen op het verzamelen en presenteren daarvan. De vraag is vervolgens welk deel van de contemporaine kunst en cultuur zijn natuurlijke plaats heeft in Boijmans Van Beuningen. Hierin zal het museum duidelijk positie moeten kiezen.

De kracht van collecties en de waarde van cultureel erfgoed

Overigens ligt de kracht van Museum Boijmans Van Beuningen nog steeds in de omvang, kwaliteit, diversiteit en specifiek Rotterdamse eigenheid van zijn historisch gegroeide verzameling. Eerste prioriteit voor het museum is dan ook het zo goed mogelijk ontsluiten van dit cultureel erfgoed voor een breed publiek. De huidige samenleving kenmerkt zich door versnellende informatiestromen en een nadruk op de amusementswaarde van cultuuruitingen. Informatie en amusement staan echter niet gelijk aan kennis en ervaring. Met zorgvuldig samengestelde en toegelichte (semi)permanente opstellingen van de collectie kan Boijmans zijn bezoekers de – in de 'gewone' wereld schaars wordende – gelegenheid bieden voor verdieping en reflectie. Naar het model van grote Noord-Amerikaanse boekhandels kan het museum een plek worden om langer te verblijven, met een toegankelijke bibliotheek en studieruimte, veel plekken om te zitten en te kijken, en openbare restauratieve voorzieningen.

Mutatis mutandis kan hetzelfde worden gezegd over andere gemeentelijke musea. Het Schielandhuis, hoezeer ook een architectonisch juweel in de binnenstad, is geen ideale museumruimte. Mede door de vaste stijlkamers worden bezoekers eerder op kunst- c.q. kostuumhistorie geattendeerd dan op Rotterdam in al zijn geledingen van nu en vroeger. Twee van de meest evidente onderwerpen waarover bezoekers aan Rotterdam meer zouden willen weten – het bombardement tijdens de tweede wereldoorlog en de wederopbouw enerzijds, leven en werken van Erasmus anderzijds – ontbreken vrijwel. Juist het Historisch Museum zou een hedendaags museum moeten zijn waarin Rotterdamers van nu hun grote stadsleven in een intellectueel en historisch kader geplaatst zien. De RKS heeft het volle vertrouwen dat onder de nieuwe directie een koerswijziging op gang gebracht wordt.

Het Wereldmuseum besteedt aandacht aan de herkomstlanden van de 150 nationaliteiten die in Rotterdam blijken te wonen. Dankzij een verdeling in aandachtsgebieden met de andere grote Nederlandse collecties neemt Rotterdam daarnaast sedert enige jaren het grote Islamitische cultuurgebied voor zijn rekening. De RKS hoopt dat dit met voortvarendheid ter hand genomen is, zodat de nieuwe opstelling enigermate de rijkdom aan variëteiten van de moslimculturen zal tonen.

Versterking van het middenveld voor visuele kunsten

Het middenveld van het Rotterdamse kunstklimaat is sterk in beweging. Een tijdlang overbruggen verscheidene kleinere instellingen de kloof tussen de gevestigde orde en ontwikkelingen van onderaf. Witte de With werd opgericht om een schakelfunctie te vervullen tussen het kleinschalige kunstenveld en de grote kunstinstellingen in Rotterdam, alsmede tussen de Rotterdamse en de internationale kunstwereld. Thans lijkt het instituut zich vooral op het buitenland te richten en krijgt het tentoonstellingsbeleid af en toe museale trekjes. De CBK-ruimte TENT, vervult daarnaast een functie voor Rotterdamse beeldende kunst. De drie kleine foto-instituten hebben een landelijke functie en zullen samen met het eveneens middelgrote V2 opgaan in het grote Las Palmas. Alles bij elkaar vergroot dit de afstand tussen de Rotterdamse kunstpraktijk en het bestel. Dit vraagt zowel om herbezinning op de positie van Witte de With als om ondersteuning van nieuwe kernen voor productie en presentatie, teneinde het 'middenrif' voor de kunsten in Rotterdam opnieuw te versterken.

Presentatie, distributie en productie van Rotterdamse kunst

De inzet van de jaren tachtig om gerenommeerde galeries uit andere steden met investerings- en exploitatiesubsidies naar Rotterdam te lokken is niet geslaagd. De meeste daarvan zijn inmiddels weer uit de stad verdwenen. De galeries die in Rotterdam zijn ontstaan en gebleven draaien echter doorgaans goed, mede dankzij incidentele subsidies van de RKS voor marktbevordering en bijzondere projecten. Sommige hebben inmiddels een internationaal netwerk en reputatie ontwikkeld. Hun rol als distributeur voor het werk van – Rotterdamse – kunstenaars wordt echter bemoeilijkt door de omstandigheid dat Rotterdam geen publiek van verzamelaars heeft.

Voor de meeste kunstenaars is de stad een goede productieplek, maar ligt de markt elders. Het groeiend aantal actieve kunstenaarsinitiatieven maakt het Rotterdamse beeldende kunstlandschap spannender dan alleen met een traditioneel galeriewezen, maar heeft weinig effect op de markt voor Rotterdamse kunstenaars. De diverse presentatieplekken (galeries, kunstenaarsinitiatieven, TENT) bevorderen echter wel de bekendheid van Rotterdamse kunstenaars en verbeteren daarmee hun marktpositie. Om dit te versterken zou nog meer naar de klanten en de bevolkingsgroepen gekeken kunnen worden. In het galeriewezen moet Rotterdam zich niet willen spiegelen aan Amsterdam, maar zich profileren op de terreinen waar het sterk in is, namelijk multidisciplinaire, toegepaste, technologische kunsten.

Subsidies en faciliteiten voor kunstproductie aanpassen aan interdisciplinaire praktijk

Veel van de huidige regelingen voor ondersteuning van het kunstklimaat zijn gebaseerd op een achterhaalde definitie van het beeldend kunstenaarschap. De subsidiebudgetten van het Centrum Beeldende Kunst, en in het verlengde daarvan de faciliteiten van TENT, en SKAR (Stichting Kunstenaarsateliers Rotterdam, moeten toegankelijk worden voor het heterogene gezelschap van visuele kunstenaars in Rotterdam. Daartoe moet de maatstaf voor het in deze allesbepalende 'register' van Rotterdamse kunstenaars aanzienlijk worden verbreed: de zogenaamde 'doorsnee beeldend kunstenaar' die aan 'objectief meetbare criteria' voldoet bestaat niet meer. Hedendaagse visuele kunstenaars beperken zich nauwelijks nog tot één medium, idioom of kunstpraktijk en begeven zich ook vaak buiten de traditionele infrastructuur voor kunstpresentatie. Nieuwe, technologische media stimuleren het interdisciplinaire karakter van kunstwerken en vereenvoudigen de reproductie en distributie daarvan. De grenzen tussen individueel en collectief, autonoom en toegepast, vervagen. Het onderscheid tussen beeldend kunstenaars, vormgevers, architecten, filmmakers, webdesigners of zelfs curatoren wordt steeds minder relevant. In plaats daarvan worden de intentie waarmee het kunstwerk is gemaakt en de context waarin het wordt getoond allesbepalend.

De aanvragen

De Rotterdamse Kunststichting ontving ter beoordeling 24 aanvragen op het terrein van de visuele kunsten. Zeven daarvan hebben een multidisciplinair karakter en zijn daarom mede beoordeeld op hun belang voor de podiumkunsten, de letteren en/of het amateurveld van de stad. Zes aanvragers zijn reeds opgenomen in het cultuurplan: Witte de With, International Film Festival Rotterdam, Kunstkanaal, SKAR, Lantaren/Venster (o.a. film) en Kuub3 (via SKVR). Achttien aanvragers dienden zich nieuw aan.

Korte beschrijving nieuwe aanvragen

De aanvraag voor Las Palmas is een bijzondere, omdat het hier gaat om een nieuw, multidisciplinair instituut waarbij drie van de initiatiefnemers – Nederlands Foto Instituut, Nederlands Foto Archief en V2_Organisatie – reeds deel uitmaken van het Rotterdamse cultuurplan.

Onder de echt nieuwe aanvragers zijn jonge stichtingen, die zich richten op toegepaste en/of multidisciplinaire visuele kunstuitingen, zoals AIR, Designprijs Rotterdam, Mama en Cell. De stichting WORM verenigt drie bestaande organisaties: popifilm, (voorheen) filmwerkplaats Studio Een en Dodorama (muziek). Counter Current (voorheen Triple X) zoekt in Rotterdam nieuw onderdak voor het in oorsprong Amsterdamse multidisciplinaire festival. Daarnaast vragen enkele Rotterdamse kunstenaarsinitiatieven – Kaus Australis, NitroTV – en galeries – VIVID, Slaphanger/Unterkunst – structurele ondersteuning.

Theater Hal4 vraagt onder meer opname in het cultuurplan van het jaarlijkse Digital Playground-project voor cultuureducatie op nieuwe mediagebied. Cultuureducatie is ook het thema van de aanvraag voor een semi-permanente Kinderkunsthall in het Museumpark, op te richten in het kader van Rotterdam Culturele Hoofdstad 2001. In dit kader past ook het plan voor een Internationaal Kunst- en Cultuurpark aan de noordrand van Rotterdam, vergezeld van een aparte aanvraag voor het onderdeel AVL-ville van Atelier van Lieshout.

Nieuwe aanvragers voor het cultuurplan op museaal terrein zijn het particuliere Chabot museum, het Buitenmuseum Leuvehaven, dat thans vooral uit andere gemeentelijke bronnen wordt gefinancierd, en de Stichting Imago Mundi, die is gelieerd aan het Wereldmuseum.

Belang van de aanvragen voor prioriteiten van cultuurbeleid

Samenvattend kan worden gezegd dat de zoektocht naar nieuw en divers publiek, de productie en presentatie van nieuwe, multidisciplinaire cultuuruitingen en de inspanningen op het terrein van cultuureducatie zich vooral lijken te kristalliseren in nieuwe organisaties en initiatieven. Het karakter van de nieuwe aanvragen vormt op zichzelf een commentaar op het beleid van de gevestigde Rotterdamse kunstinstellingen. Blijkbaar is voor deze nieuwe zaken thans onvoldoende ruimte in het bestel, subsidiair wordt er onvoldoende ruimte aan gegeven. Het cultuurplan biedt de gelegenheid hier structureel ruimte voor te maken, maar blijft als instrument voor daadwerkelijke bijsturing gebrekkig door de beperkte financiële ruimte. Op deze constatering komt de RKS in hoofdstuk 3 van deze inleiding terug.

Uit de ambities en het recente beleid van enkele structureel gesubsidieerde aanvragers valt af te leiden dat zij zich gunstig verhouden tot de prioriteiten: bij het Internationaal Film Festival Rotterdam maakt culturele diversiteit in programmering en publiekswerving van oudsher structureel deel uit van het beleid. Ook Lantaren/Venster betreft diverse culturen en publieksgroepen bij zijn filmprogramma's. Witte de With tenslotte besteedt serieuze aandacht aan jongereneducatie en lesprogramma's voor scholen.

De RKS kan zich niet uitspreken over de ambities van de vier gemeentelijke musea en structureel gesubsidieerde instellingen als het Centrum Beeldende Kunst, de Kunsthall, en de SKVR, omdat de (bedrijfs)plannen niet ter beoordeling aan haar zijn voorgelegd. Eventueel commentaar op het functioneren van deze instellingen is gebaseerd op het waarneembare beleid van de laatste jaren en opmerkingen van de SKVR over het beleid voor cultuureducatie bij deze instellingen.

Voorstel voor gescheiden financiering van overhead en programma

Noodzaak van groter flexibel budget voor programmering

De commissie Van der Vlist deed vier jaar geleden al de dringende aanbeveling zorg te dragen voor 'versterking van het weefsel' van kleine organisaties voor nieuwe, experimentele kunstvormen en nieuw, divers publiek. Tevens adviseerde Van der Vlist de hoeveelheid structurele subsidies zoveel mogelijk te beperken (of zelfs af te bouwen), teneinde de mogelijkheden voor flexibele productie van een gevarieerd en zich steeds vernieuwend aanbod te vergroten. In 'Kunst voor Rotterdammers' pleitte de RKS voor onderscheid tussen structurele subsidies voor gebouwen, personeel en collectieonderhoud enerzijds en voor programmering en productie anderzijds. Voor het eerste type subsidie adviseerde de RKS een langere beoordelingscyclus dan vierjaarlijks, voor het tweede juist een kortere. Dit gedachtegoed diende zich onmiddellijk weer aan bij de beoordeling van de beleidsplannen.

Nieuw type organisaties

Eerste aanleiding daarvoor is het karakter van een aantal nieuwe organisaties in het Rotterdamse kunstenveld. Deze organisaties, doorgaans bestaand uit enkele gedreven kunstenaars/organisatoren, zijn niet meer eenvoudig te definiëren als kunstenaarsinitiatief, galerie of kunstinstelling. Ze maken tentoonstellingen, functioneren als productiehuis voor het werk van andere kunstenaars, bemiddelen en adviseren bij opdrachten en tentoonstellingen in binnen- en buitenland en laten zich voeden door informele netwerken op het terrein van de jeugdcultuur of nieuwe media. Als zodanig functioneren ze als 'scout' voor nieuw talent en 'redacteur' van het veelzijdige aanbod van nieuwe cultuuruitingen. Het werk van deze organisaties komt thans veelal op projectbasis tot stand, met behulp van incidentele subsidies en freelance en/of vrijwilligerswerk.

De RKS acht deze organisaties van belang voor het Rotterdamse kunstklimaat en stelt een aantal van hen graag in de gelegenheid om zich verder te ontwikkelen en professionaliseren. Dit vraagt enige mate van financiële zekerheid over basisvoorzieningen als huisvesting, personeel en bureaunkosten. De RKS stelt daarom voor de overheadkosten van deze organisaties de komende vier jaar structureel te ondersteunen. Voor de uitvoering van hun activiteiten kunnen ze een beroep doen op projectbudgetten.

Doelmatigheid

Met het voorstel juist de overhead structureel te ondersteunen lijkt de RKS lijnrecht in te gaan tegen de opvattingen van Van der Vlist. De RKS neemt de nieuwe initiatieven serieus en meent dat enige mate van professionalisering voorwaarde is voor continuïteit en goede programmering. Vergeleken met de structurele bijdragen aan de diensten – een paar ton ten opzichte van ettelijke miljoenen – zijn deze bijdragen gering. Met weinig subsidie leveren de nieuwe 'kernen' in verhouding een belangrijke bijdrage aan het Rotterdamse kunstklimaat, zeker waar het gaat om de prioriteiten voor cultuurbeleid.

Overigens zijn de financiële verhoudingen voor een groot deel te verklaren uit de faciliterende en ondersteunende taken van de grote stichtingen en het beheer van collecties en gebouwen bij de grote musea. Vanwege het belang van deze functies mag aan de overhead daarvoor ook niet teveel worden getornd. In het licht van alle – nieuwe – aanspraken op het kunstbudget mag wel kritisch worden gekeken naar de vele tussentijdse extra aanvragen voor knelpunten op het terrein van personeel of huisvesting. Van de honorering van één zo'n knelpunt kan een kleine organisatie een prachtig jaarprogramma maken.

Voorts hebben de meeste grote instellingen een eigen activiteitenprogramma. De doelmatigheid van de bestedingen in de kunstensector wordt aanzienlijk inzichtelijker, wanneer de kosten en kwaliteit van deze activiteiten vergeleken kunnen worden met die van de kleinere organisaties. Daartoe zouden de instellingen moeten worden gevraagd hun begroting te scheiden in behoud en

beheer enerzijds en programmering anderzijds, inclusief de daaraan direct toe te rekenen kosten.

Aanvullende opmerkingen

Cultureel erfgoed

Over het belang van het cultureel erfgoed bij de musea is in hoofdstuk 1.7 van deze inleiding al het nodige gezegd. Rotterdam heeft een aantal historische en kunstcollecties van internationaal niveau. Deze verworvenheid zou beter voor het voetlicht moeten worden gebracht, bijvoorbeeld door een gezamenlijke promotie van de kunstinstellingen. Hopelijk geeft Culturele Hoofdstad 2001 hiervoor het startschot. Daarnaast dienen, zoals gezegd, de collecties zoveel mogelijk zichtbaar en toegankelijk gemaakt te worden voor een zo groot en divers mogelijk publiek. Wellicht zijn de huidige directiewisselingen en verbouwingen aanleiding om de inventiviteit op dat punt te vergroten.

Maar ook buiten de instellingen is aandacht voor het cultureel erfgoed van Rotterdam gewenst. De stad vernieuwt zich voortdurend, maar heeft weinig oog voor wat er al staat. Mede dankzij de inspanningen van de stichting Wederopbouw kwam er aandacht voor het behoud van de wederopbouwarchitectuur van de vijftiger jaren. Gebouwen uit de jaren zestig worden echter nog zonder omhaal vernietigd. Hetzelfde lot treft kunstwerken in de buitenruimte. Bij de jongste operatie rond de 'Culturele As', nota bene in het kader van Culturele Hoofdstad, zijn verschillende kunstwerken uit de Beeldenroute van '88 – zoals de brug van Scott Burton over de Westersingel – geruisloos uit het stadsbeeld verdwenen. Een ander kunstwerk uit die manifestatie, de ook bij het publiek geliefde spiegelwanden van Gunther Förg in de metro Eendrachtsplein, moest het veld ruimen voor een tegeltjesactie van de RET.

Cultuureducatie

Met al die schatten in de museumzalen en die verscheidenheid aan nieuwe kunstvormen is het van essentieel belang dat ze toegankelijk en inzichtelijk worden gemaakt voor een zo groot en divers mogelijk publiek. Tenslotte maken ze allemaal deel uit van onze gemeenschappelijke cultuur en vertegenwoordigen ze als het goed is de meer spirituele waarden daarin. Daarom is cultuureducatie essentieel. En dan niet alleen via lesprogramma's voor schoolgaande jongeren, maar ook gewoon van dag tot dag in de instellingen, voor volwassenen, allochtonen en autochtonen, kenners en leken. Wie de moeite neemt een kunstinstelling te bezoeken mag op zijn minst verwachten dat hij serieus wordt genomen en met subtiele middelen wordt verleid om kennis te nemen van onbekende vormen en andere opvattingen. Heel veel tekstbordjes zijn daarvoor niet de oplossing. Eerder is het een kwestie van goed gastheerschap.

De RKS heeft voorts de indruk dat de activiteiten die speciaal voor scholen en jongeren worden ontplooid sterk variëren per instelling en vaak een incidenteel karakter hebben. Het is niet steeds duidelijk wat de effecten zijn of waaraan de kwaliteit en effectiviteit wordt afgemeten. Er wordt veel gedaan maar weinig geëvalueerd. De vraag is ook binnen welk kader die evaluatie zou moeten plaatsvinden. De gemeente zelf lijkt daar, alle eenprocentsregelingen en budgetten ten spijt, geen heldere visie op te hebben. In 'De knikkers en het spel' (1998) adviseerde de RKS reeds een helder beleidskader te scheppen voor cultuureducatie, waarbij het effect van de inspanningen wordt afgemeten aan een tevoren vastgesteld doel. Daarvoor deed het advies een aantal handreikingen. Het verdient aanbeveling dit advies nog eens na te lezen. Het lijkt nog weinig aan actualiteit te hebben ingeboet. Cultuureducatie is een taak van alle instellingen, die organisch deel zou moeten uitmaken van het beleid.

Cultureel ondernemerschap

Het cultureel ondernemerschap van kunstinstellingen wordt bemoeilijkt door de houding van het Nederlandse bedrijfsleven als het gaat om sponsoring. In tegenstelling tot in de Verenigde Staten willen sponsors zich doorgaans niet langer dan enkele jaren aan een instelling verbinden, hetgeen een wissel trekt op de beleidscontinuïteit van een organisatie. Daarnaast zijn ze sterk

gericht op zichtbaarheid, wat nogal eens conflicteert met de autonomie van een instelling. Recente voorbeelden van deze problematiek zijn het plotseling wegvallen van grote sponsors bij het filmfestival en de controverse over auto's in het museum bij Boijmans Van Beuningen (mocht wel) en het Amsterdamse Stedelijk Museum (mocht niet).

Daar staat tegenover dat thans niet altijd de mogelijkheden voor samenwerking met bedrijven voldoende worden benut. Wederzijds profijt is denkbaar bij uitwisseling van kennis en deskundigheid. Kunst & Zaken bemiddelt daar bijvoorbeeld in, hoewel de deskundigheid dan meestal van het bedrijf naar de kunstinstelling gaat. Het is voorstelbaar dat een culturele impuls de andere kant opgaat. Kunstinstellingen zouden hun kapitaal op het gebied van onderzoek, kennis en collecties bijvoorbeeld kunnen uitbuiten door tegen betaling adviezen te geven aan (niet-gesubsidieerde) derden. De nieuwe 'kernen' doen dit bijvoorbeeld vaak en financieren daar deels hun praktijk mee.

'VISUELE KUNSTEN' ROTTERDAM, NAAR HOOFDFUNCTIE & (HOOFD)DISCIPLINE				
<i>Beeldende kunst, fotografie, erfgoed</i>	<i>vormgeving, architectuur</i>	<i>nieuwe media</i>	<i>film & video</i>	<i>multidisciplinair</i>
1. Collectie en presentatie – musea				
Boijmans van Beuningen Wereldmuseum Historisch Museum (+ dependances) Maritiem Museum Maritiem Buitenmuseum Leuvehaven Chabot Museum Centrum Beeldende Kunst (incl. beeldencollectie buitenruimte)	Boijmans van Beuningen (Wereldmuseum) Nederlands Architectuurinstituut	(Las Palmas)	(Las Palmas)	Las Palmas (NFi, Nfa, NfrA, V2)
2. Presentatie – kunstcentra, instituten, bioscopen				
Kunsthall Witte de With Nederlands Fotoinstituut CBK/TENT.	Kunsthall (Witte de With)	V2 Organisatie	Lantaren/Venster Cinerama	WORM (popifilm, Studio Een, Dodorama)
3. Presentatie en distributie naar particulieren en bedrijven (verkoop, uitleen, verhuur) – galeries, kunstuitleen, videotheken, zoals:				
Artotheek CBK Cokkie Snoei, MK Expositieruimte, Brutto Gusto, Ron Mandos, Multiple XX, Delta	Vormgevingswinkels Galerie VIVID (Brutto Gusto, Ron Mandos)	Internet	Gemeentebibliotheek (uitleen) Film Freak e.d. (verhuur) Donner e.d. (verkoop)	Stg. PAS/Galerie MaMA
4. Programmering /projecten kleinschalig – kunstenaarsinitiatieven, initiatoren projecten, alternatieve vertoningsinitiatieven, zoals:				
Duende, ROOM, Salle de Bains, Het Wilde Weten, Gil & Moti, Stg. ½, BAD	O2 Nederland, Utopia is Now Schie 2.0, Crimson	D:U:M:B Cut Up	Popifilm, Studio Eén Nooitgedacht, NitroTV	Stichting Cell Stg. PAS/Galerie MaMA
5. Productie & experiment - werkplaatsen, laboratoria, zoals:				
		V2 Lab	Studio Een	WORM
6. Productie – ateliercomplexen (incl. gastateliers), (kunst)bedrijfsverzamelgebouwen, zoals:				
Duende, Kunst & Complex, Kaus Australis, Het Wilde Weten, B.A.D., Quarantainecomplex	Marconistraat 52, Volmarijnstraat 118, Van Nelle Ontwerpfabriek	Schiecentrale 25KV Van Nelle Ontwerpfabriek	Schiecentrale 25KV	

7. Festivals, evenementen, grote terugkerende projecten				
NFi / Fotobiennale	AIR manifestaties Designprijs Rotterdam	IFFR / Exploding Cinema V2 /DEAF Festival	Int. Filmfestival Rotterdam L/V Fest. Latino-Americano L/V Fest. Mediterranée	
8. Vakopleidingen				
ABK Willem de Kooning	ABK Willem de Kooning Academie voor Bouwkunst Berlage Instituut	ABK Willem de Kooning	ABK Willem de Kooning	ABK Willem de Kooning
9. Cursusinstellingen				
SKVR Vrije Academie		KUUB 3 SKVR Foto & Video Digital Playground (jeugd)	SKVR Foto & Video KUUB 3 Studio Eén cursussen	
10. Archieven, informatie- en servicecentra				
Nederlands Fotoarchief	(NAi archief)	(V2 archief)	(IFFR archief)	<i>Las Palmas</i>
Nationaal Fotorestauratie Atelier	Archicenter			Gemeentearchief
11. Media				
Rotterdamse Galerie Agenda	(Rotterdamse Galerie Agenda)	RMA mailing list	nieuwsbrief Initiatief	Kunstkanaal/ToegangsTV
Tubelight	Architectuuragenda			MOOIS/TVRijnmond Cultuurzone R'Uit (+ agenda)
12. Openbaar debat				
CBK/Centrum Filosofie en Kunst	NAi debatten	Wiretap V2	Off Screen	RKS/Zaal De Unie
Witte de With	RKS/AvB Architectuurcafé		L/V lezingen	Studium Gen. EUR
Willem de Kooning SG	BNO Romeo Delta café			
13. Lokale fondsen				
RKS	RKS	RKS	RKS	RKS
CBK individuele subsidies		(Rotterdams Film- en AVfonds)	Rotterdams Film en AVfonds	

ADVIEZEN PER AANVRAAG
cultuurplan 2001-2004

Rotterdamse Kunststichting

mei 2000

Stichting AIR, Architecture International Rotterdam

Behandeld door commissie: visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS is positief over het beleidsplan van AIR en opname in het cultuurplan. Zij adviseert een deel van het gevraagde bedrag toe te kennen.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Doelstelling van de Stichting AIR is 'het periodiek organiseren van manifestaties op het gebied van architectuur (incl. stedenbouw, landschapsarchitectuur en vormgeving), met name de meerjaarlijkse manifestatie Architecture International Rotterdam (AIR)'. AIR onderzoekt architectonische vraagstukken van de Europese stad, met als casus Rotterdam en regio. In 1982 organiseerde de RKS de eerste AIR over de Kop van Zuid. Na manifestaties over onder meer het Spoorunneltracé (1988) en Alexanderpolder (1993) ging AIR begin 1998 op in een zelfstandige stichting, die in 1998-99 AIR Zuidwaarts/Southbound organiseerde. AIR fungeert als onafhankelijk laboratorium voor stedenbouwkundige en architectonische kwesties. Het verbindt lokale onderwerpen met internationale thema's en betreft beleidsmakers, bestuurders en overheden bij vernieuwende visies op ruimtelijke ontwikkelingsvraagstukken. De plannen die worden ontwikkeld zijn niet gericht op realisering, maar beogen de discussie te stimuleren. Belangrijkste elementen van de AIR manifestaties zijn het ontwerpgericht onderzoek en de presentatie van de resultaten door lezingen, debatten, tentoonstellingen en publicaties. In het kader van de manifestatie worden opdrachten verleend aan (inter)nationale architecten voor concrete locaties. Sinds 1993 is AIR interdisciplinair van opzet. De inbreng van verschillende kunstvormen (beeldende kunst, fotografie, film, theater, literatuur) voedt de gedachtevorming met andersoortige beschrijvingen en verbeeldingen van het onderwerp. AIR werkt samen met Rotterdamse architectuurorganisaties en cultuurinstellingen. Daarnaast fungeert AIR als landelijke vraagbaak voor vergelijkbare initiatieven. Thans onderzoekt de gemeente Rotterdam de mogelijkheid van een lokaal architectuurcentrum, waar AIR deel van zou uitmaken.

In de komende periode wil AIR twee manifestaties organiseren, *Breeze of AIR* (meervoudige ontwerp opdrachten voor tuinen in Rotterdam) in 2001 en een editie in 2004.

De totale begroting voor 2001-2004 bedraagt gemiddeld 1,8 miljoen per jaar. Zowel van OCenW als van de gemeente Rotterdam vraagt AIR een bijdrage van 500.000 gulden.

Overwegingen:

De reputatie die AIR de afgelopen twintig jaar heeft opgebouwd bepaalt mede het imago van Rotterdam als architectuurstad en als stad waarin de stedenbouw een geaccepteerde culturele discipline is. Met een consequente benadering van ruimtelijke ordening en stedenbouwkundige planning als culturele opgave loopt AIR ook landelijk gezien reeds lange tijd voorop. Op lokaal en regionaal niveau gaf AIR het startschot voor discussies over stedelijke vraagstukken die kort daarna hoog op de planologische agenda kwamen, zoals bij de Kop van Zuid twintig jaar geleden. En recent bij de Hoekse Waard, waar de ontwikkeling van de AIR Zuidwaarts manifestatie aanleiding was voor de groei van het lokale en landelijke debat over dit eiland. Hoewel niet gericht op concrete realisatie, hebben de ontwerponderzoeken van AIR dus geen vrijblijvend karakter. De integratie van andere (kunst)disciplines in het onderzoeksproces draagt bij aan de kwaliteit van de manifestaties. Dat bleek vooral bij het AIR Zuidwaarts symposium, waar uiteenlopende visies en belangen - van kunstenaars, wetenschappers, theoretici,

ontwerpers, politici en inwoners van de Hoekse Waard – in een open gesprek met elkaar werden geconfronteerd.

Hierbij wil de RKS wel een kanttekening plaatsen. Er dreigt verlies aan coherentie en concentratie, wanneer de AIR activiteiten voortdurend uitdijen zoals bij de jongste afleveringen gebeurde. Een al te grote versnippering ontnemt het zicht op de kern van de manifestaties en beperkt daarmee de invloed ervan.

De RKS erkent zowel het lokale als het bovenlokale belang van AIR. Regionale vraagstukken krijgen door de AIR manifestaties een (inter)nationale dimensie en omgekeerd leveren (inter)nationale inzichten hun bijdrage aan de ontwikkelingen op Rotterdams stedelijk niveau. De verdienste van AIR voor de erkenning van stedenbouw en architectuur als culturele discipline in Rotterdam, rechtvaardigt een financiële bijdrage aan AIR uit het gemeentelijke cultuurbudget.

Eind 1999 heeft de wethouder Ruimtelijke Ordening van Rotterdam zich laten adviseren over nut en mogelijkheden van een Rotterdams *Architectuur Lokaal*. Het advies brengt een aantal lokale architectuurorganisaties, waaronder AIR en Archicenter, bijeen in een nieuw stedelijk architectuurcentrum voor onderzoek, debat en presentatie. De gemeentelijke bijdrage die AIR voor het komende cultuurplan vraagt maakt tevens deel uit van de begroting van het plan voor een *Architectuur Lokaal*. Een structurele subsidie aan AIR hoeft dus niet noodzakelijkerwijs (geheel) afkomstig te zijn uit de Rotterdamse cultuurbegroting.

Stichting Al Kantara

Behandeld door commissie: amateurkunst

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS acht Al Kantara nog niet rijp voor een structurele ondersteuning in het cultuurplan.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De stichting Al Kantara ziet zichzelf als een organisatie die zich bezig houdt met kunst en cultuur in brede zin. Zij organiseert en programmeert verschillende culturele activiteiten voor een zo breed mogelijk publiek en wil een actieve, structurele dialoog ontwikkelen tussen de Marokkaanse en Nederlandse gemeenschap. Al Kantara heeft als doelstellingen: het bevorderen van inzicht in en belangstelling voor en kennis over de Marokkaanse cultuur en haar geschiedenis en kunst in het algemeen, teneinde te komen tot een herwaardering en herleving onder de Marokkaanse jongeren van de eigen cultuur en identiteit, alsmede het tot stand brengen van een culturele brug tussen de Marokkaanse en andere culturen, waaronder de Nederlandse. Alkantara werkte de afgelopen jaren samen met Theater Zuidplein, Stichting Dunya, het Prinsestheater, 't Kapelletje, Odeon en het Noordplein festival. Voorts met de afdeling wereldmuziek van de SKVR, het Rotterdams Conservatorium en het project 'Music & Art'.

In de periode 2001-2004 staan de volgende plannen op stapel.

- Een open podium voor amateurs creëren met drie jongerenvoorstellingen per jaar.
- Het interesseren van jongeren voor toneel met het organiseren van vier workshops per jaar.
- Twee maal per jaar cabaret programmeren.
- Vier maal per jaar een Magreb Festival met het accent op lokale muzikanten
- Een Alhan Wa Chabab Festival, waarin de kans wordt geboden aan nieuw muzikaal talent.
- Workshops in samenwerking met de afdeling wereldmuziek van de SKVR Muziekschool.
- Cinemar: het jaarlijks organiseren van een filmfestival in Rotterdam.

Al Kantara heeft per activiteit een begroting opgesteld. Dekkingsplannen ontbreken. De totale kosten op jaarbasis zijn f 264.946. De stichting vraagt een subsidie aan van hetzelfde bedrag.

Overwegingen:

De RKS is niet positief over het beleidsplan van Al Kantara. Er is onvoldoende informatie over de activiteiten en doelgroepen. In de begroting wordt een dekkingsplan gemist. Het organiserend vermogen van de stichting wordt nog niet stevig genoeg geacht om de grote ambities waar te maken. Opname in het cultuurplan is thans dan ook niet gerechtvaardigd.

Desondanks heeft de RKS de indruk dat het werk van de stichting wel eens belangrijk zou kunnen worden voor de stad bij het tot uitdrukking brengen van de culturele diversiteit. Om zich op termijn sterker te kunnen manifesteren zou Al Kantara moeten overwegen voor projecten ad hoc subsidies aan te vragen. Dat kan de instelling de noodzakelijke ervaring die thans nog ontbreekt, werkenderwijs opdoen. Voorts zou Al Kantara (structurele) samenwerking kunnen zoeken met kunstinstellingen die op onderhavig terrein al hun sporen hebben verdiend, bijvoorbeeld om ideeën voor festivals uit te werken. Dat zou op den duur ten goede komen aan de organisatiekracht van de stichting.

Stichting Autoped

Behandeld door commissie: letteren

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS hecht er grote waarde aan dat deze nieuwe aanvrager voor een substantieel bedrag wordt opgenomen in het cultuurplan.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Stichting Autoped is in 1988 opgericht. 'Autoped' staat voor 'autonome pedagogiek', een aanpak die uitgaat van de intrinsieke motivatie van het kind en de methode van ontdekkend leren. Autoped richt zich op kunst en literatuur voor kinderen. Autoped positioneert zichzelf als culturele projectontwikkelaar op het gebied van kunst en cultuur voor kinderen in de basisschoolleeftijd. Autoped genereert opdrachten bij derden, maar initieert ook zelf literaire en kunstzinnige activiteiten, vooral onder de naam 'BoekieBoekie'.

De BoekieBoekie-krant is voor het eerst uitgekomen in 1991. Sinds 1996 worden ook andere publicaties (agenda, kalender, e.d.) uitgegeven. De poem-express bestaat sinds 1992. Vanwege het incidentele karakter van subsidies waarmee projecten werden bekostigd is de Stichting Autoped in het najaar van 1998 gestopt met een groot deel van de BoekieBoekie activiteiten (mobiel, tentoonstellingen). Autoped wil zich voortaan concentreren op het uitgeven van drukwerk, met name de BoekieBoekie-krant, en het verspreiden van de BoekieBoekie-poem-express. De stichting hoopt dat de KinderKunstHal, waarvoor afzonderlijk een aanvraag is ingediend, met ingang van 2001 de BoekieBoekie-tentoonstellingen en de Rotterdamse kinderboeken-scholenprijs De Rots gaat overnemen.

De Stichting Autoped vraagt zowel bij de gemeente Rotterdam als bij het Ministerie van OCenW een bijdrage in het kader van het cultuurplan 2001-2004 ter hoogte van f 175.000 per jaar. Opname in het cultuurplan wordt primair gevraagd voor continuering en uitbreiding van de BoekieBoekie-krant en poem-express. Tevens wil Autoped werken met professionele kinderboekenschrijvers, illustratoren en andere kunstenaars en wil de stichting jonge schrijvers van niet-Nederlandse afkomst stimuleren voor kinderen te schrijven. Blijvende aandacht wordt besteed aan brede verspreiding van de krant, meer dan voorheen ook via het werven van individuele leden.

- De totale begroting van de stichting is f 1.050.650.
- Het bij de gemeente Rotterdam gevraagde bedrag maakt 16,7 % uit van de totale begroting.

Overwegingen:

De RKS is zeer te spreken over de gedegen en verzorgde aanvraag van Autoped. De BoekieBoekie-krant wordt van groot belang geacht voor het literaire bestel, niet alleen in Rotterdam maar ook landelijk: het blad is van hoge kwaliteit en laagdrempelig, en speelt in op culturele diversiteit. Bovendien zijn er verder nauwelijks podia voor kinder- en jeugdliteratuur. De RKS is van mening dat het terugbrengen van het aantal activiteiten van Autoped een goede keuze is geweest. De RKS ziet liever een goed blad met een klein aantal activiteiten er omheen dan een groot aantal activiteiten, waardoor de focus vervaagt. De RKS heeft waardering voor de samenwerking van Autoped met scholen en culturele instellingen, zowel in het centrum als in de wijken.

Vraagtekens worden geplaatst bij de huidige organisatie. Deze is volledig afhankelijk van de directeur en dit is naar de mening van de RKS een te smalle basis. Zij kan zich dan ook zeer wel vinden in de wens van Autoped de organisatie te verstevigen en het verloop terug te brengen. De RKS acht de rol van Autoped als werkervaringsplaats belangrijk en is positief over de hoge eigen inkomsten. Autoped is te beschouwen als een echte cultureel ondernemer. De gemiddelde subsidie per deelnemer is hierdoor laag.

Resumerend is de RKS is positief over de belangrijke plaats van de BoekieBoekie-krant in het bestel, het cultureel ondernemerschap van de stichting, de aandacht voor breed publieksbereik en culturele diversiteit en de gerichtheid van de plannen voor 2001-2004. Het eindoordeel is positief.

Stichting AVL-ville

Behandeld door commissie: visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS is positief over het idee voor AVL-ville, maar acht het als project niet geschikt voor structurele financiering in het cultuurplan. Van de kwaliteit en het succes van deze culturele onderneming heeft de RKS goede verwachtingen. Daarom adviseert zij het plan te ondersteunen door het beschikbaar stellen en bouwrijp maken van de grond, alsmede door de aanleg van de benodigde basisvoorzieningen en infrastructuur.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Doelstelling van de stichting i.o. AVL-ville is de totstandkoming van een openluchtmuseum, artistieke vrijstaat en permanente tentoonstelling op basis van het werk van Atelier van Lieshout. Het 'utopische' dorp AVL-ville moet in het kader van Culturele Hoofdstad 2001 worden gerealiseerd, als onderdeel van het Internationaal Kunst- en Cultuurpark in Rotterdam Noord-West. Atelier van Lieshout werd in 1995 opgericht door de gelijknamige Rotterdamse beeldend kunstenaar en is inmiddels uitgegroeid tot een bedrijf met ca. 15 werknemers. AVL produceert meubels, badkamers, mobiele woonunits en realiseert architectonische verbouwingen. AVL werkt in opdracht en op eigen initiatief. Al het vrije werk dat thans gemaakt wordt is bestemd om uiteindelijk in AVL-ville te functioneren.

AVL-ville moet een zelfvoorzienend dorp worden met een eigen stroomvoorziening, verblijfsruimtes, agrarische faciliteiten, een kantine en een veldhospitaal. Daarin worden ook de door AVL gemaakte sculpturen, units en mobilhomes opgenomen. Dit grote openluchtmuseum is toegankelijk voor het publiek. In de productiehal kunnen andere organisaties of initiatieven theater- en filmvoorstellingen, lezingen en muziekoptredens programmeren. Voorts komen er ateliers voor beeldhouwers, een foto- en film studio, verblijfsruimtes en een motel, en organiseert AVL workshops over techniek, marketing en management voor kunstenaars. Volgens de stichting mag het idee van de vrijstaat AVL-ville, niet te letterlijk worden genomen. Het is hoofdzakelijk een artistiek concept. Belangrijkste functie van AVL-ville is de kennismaking van een groot publiek met het werk van Atelier van Lieshout.

Stichting AVL-ville zal de realisatie en instandhouding van AVL-ville grotendeels zelf verzorgen. In ruil daarvoor vraagt de stichting aan de gemeente Rotterdam steun in de vorm van:

- het bouwrijp maken van de grond
- het leggen van de benodigde basis en infrastructuur
- een eenmalige investeringssubsidie
- een structurele subsidie voor de instandhouding van het project

Van de projectorganisatie Culturele Hoofdstad vraagt AVL financiële steun en assistentie bij de realisatie en programmering van AVL voorafgaand aan 2001. Van OCenW vraagt AVL eveneens een structurele subsidie. De meerjarenbegroting bedraagt 200.500 gulden, de gevraagde bijdrage voor het cultuurplan is 185.000, te financieren door de gemeente en het Rijk.

Overwegingen:

In tegenstelling tot het plan voor een Internationaal Kunst- en Cultuurpark (zie aldaar) biedt het voorstel voor AVL-ville voldoende aanknopingspunten om vermoedens uit te spreken over de kwaliteit en het succes van het plan. In de eerste plaats vanwege de langdurige en succesvolle staat van dienst van Joep van Lieshout als kunstenaar. Ook het Atelier van Lieshout heeft inmiddels zijn (inter)nationale reputatie gevestigd, niet in de laatste plaats door enkele geruchtmakende tentoonstellingen. Maar ook omdat het atelier kunst maakt die velen blijkt aan te spreken, getuige onder meer de diversiteit van het publiek voor de recente

overzichtstentoonstelling van AVL in museum Boijmans van Beuningen. Kinderen voelen zich aangesproken door het speelse en veelkleurige karakter van de sculpturen en volwassenen blijken gevoelig voor de ironische omgang met de alledaagse werkelijkheid. De RKS verwacht dan ook dat AVL-ville een internationale aantrekkingskracht heeft voor een breed publiek. De combinatie van varkens hoeden en worst maken met de productie van beeldhouwwerken en meubels zal op zijn minst nieuwsgierigheid wekken. Over de organisatiekracht van Atelier van Lieshout hoeft evenmin twijfel te bestaan. Met vijftien werknemers en een succesvolle productielijn is AVL een goed voorbeeld van geslaagd cultureel ondernemerschap. Er is echter te weinig zicht op het uiteindelijke functioneren van AVL-ville om nu al uitspraken kunnen te doen over geschiktheid voor structurele ondersteuning. Uit de beoogde combinatie van elementen hoeft niet noodzakelijkerwijs een dorp te ontstaan en de inhoudelijke onderbouwing van het plan is vooralsnog te mager.

Een project als AVL-ville past echter in de ontwikkeling van Atelier van Lieshout en bij de cultuur van Rotterdam. De stad moet de gelegenheid dan ook niet laten lopen om in het kader van Culturele Hoofdstad deze 'publieksattractie in de marge' te realiseren. Daarom adviseert de RKS de gemeente om Atelier van Lieshout te ondersteunen door het beschikbaar stellen en bouwrijp maken van de grond, alsmede de aanleg van de benodigde basisvoorzieningen en infrastructuur. Over opname in het cultuurplan is de RKS negatief.

Bibliotheektheater

Behandeld door commissie: letteren

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

De RKS adviseert het Bibliotheektheater een bedrag toe te kennen dat hoger is dan de huidige cultuurplansubsidie, maar lager dan het gevraagde bedrag. De gevraagde verhoging van de subsidie is te groot om op basis van de huidige activiteiten te rechtvaardigen, maar gelijk blijven op het huidige budget is organisatorisch onrealistisch.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

In het Bibliotheektheater vindt een groeiend aantal literaire activiteiten plaats. De doelstelling van het theater luidt: het bevorderen van het literaire klimaat in Rotterdam en het lezen in het algemeen. Het Bibliotheektheater is geen zelfstandige rechtspersoon, maar maakt deel uit van de Gemeentebibliotheek Rotterdam. Het theater heeft 180 plaatsen. Om inkomsten te genereren wordt de zaal zoveel mogelijk verhuurd.

Met de bouw van de nieuwe bibliotheek, is ook besloten hierin een kleine theaterruimte te plaatsen. Aanvankelijk was geen apart budget beschikbaar voor exploitatie. Het theater draaide volledig op verhuur- en publieksinkomsten. Uit het Letterenoverleg kwam duidelijk naar voren dat er behoefte was aan een centrum voor literaire activiteiten. Dit betekent minder verhuur en meer literaire programmering. Vanuit het Bibliotheektheater worden ook faciliterende werkzaamheden verricht zoals uitgave van de literaire agenda, secretariaat van het Rotterdams Letterenoverleg en projectleiding/deelname aan literaire activiteiten.

Het Bibliotheektheater heeft alleen bij de gemeente cultuurplangeld aangevraagd. Voor de cultuurplanperiode 1997-2000 ontving het theater f 300.000 (verdeeld als f 150.000 in het eerste jaar en f 50.000 in de laatste drie jaren.) De nu voorliggende aanvraag van f 190.000 per jaar is dus aanzienlijk hoger dan zowel het laatstbetaalde als het gemiddelde bedrag van de lopende periode.

De aanvraag dient primair voor vergroting van het programmeringsbudget (f 80.000), hetgeen nodig is om de ambitie waar te maken om hét literaire theater van Rotterdam te worden. Voor uitbreiding van de uren van de programmeur/publiciteitsmedewerker wordt f 50.000 gevraagd, evenals voor ondersteuning in publiciteitskosten. Voor de coördinerende en faciliterende werkzaamheden wordt f 10.000 gevraagd.

- De totale begroting van het theater is f 894.000.
- Het bij de gemeente Rotterdam gevraagde bedrag maakt 21,3% uit van de totale begroting.

Overwegingen:

De aanvraag is niet geheel duidelijk gezien de informatie over het bibliotheektheater die de RKS elders in formele stukken aantrof. In het beleidsplan staat bijvoorbeeld dat in 1998 ongeveer 100 voorstellingen plaatsvonden en 300 verhuringen, terwijl het gemeentelijk toetsrapport voor dat zelfde jaar 164 voorstellingen telt.

Los daarvan is de RKS tevreden over de artistieke kwaliteit van de programmering. Het Bibliotheektheater is ook actief op het multiculturele vlak en werkt reeds samen met bijvoorbeeld de ISCK. Ook zijn er Surinaamse en Kaapverdiaanse avonden. De RKS is van mening dat de samenwerking met deze organisaties, maar ook met bijvoorbeeld Poetry een structureel karakter

zou moeten krijgen. De RKS betreurt het dat er geen lunchvoorstellingen meer zijn in het bibliotheektheater en ziet deze graag terugkomen.

De RKS hecht belang aan een volwaardig literair theater in Rotterdam en ziet ook dat het theater deze ambitie heeft en dat zij initiatieven daartoe onderneemt, zoals verbeterde programmering, meer samenwerking en meer allochtone activiteiten. De RKS heeft waardering voor de verhoogde aantrekkelijkheid van het theater na de verbouwing. De RKS is van mening dat het theater zelfstandig van de bibliotheek moet functioneren om daadwerkelijk van bibliotheektheater naar een literair theater te veranderen en zou graag de haalbaarheid van verzelfstandiging onderzocht zien. De RKS erkent evenwel het huidige personeelstekort van het theater en is van mening dat de gewenste versteviging van de positie als literair theater niet mogelijk is binnen het huidige budget.

Het theater heeft 180 plaatsen. De gemiddelde stoelbezetting ligt al een aantal jaar rond de 100. Opmerkelijker is dat het Bibliotheektheater in de cultuurplanaanvraag geen blijk geeft van ambities om de stoelbezetting te verhogen. De RKS is van mening dat het Bibliotheektheater wel zou moeten streven naar een hoger gemiddeld aantal bezoekers per voorstelling.

Resumerend hecht de RKS grote waarde aan de ontwikkeling van het Bibliotheektheater tot literair centrum. De RKS is positief over de aanvraag, maar merkt op dat het Bibliotheektheater ernaar zou moeten streven het gemiddelde aantal bezoekers per voorstelling te verhogen. In de komende cultuurplanperiode zou de haalbaarheid van verzelfstandiging van het bibliotheektheater moeten worden onderzocht.

Stichting Theatergroep Bonheur

Behandeld door commissie: dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

Bonheur neemt een eigen en aanvullende positie in binnen het Rotterdamse toneelbestel. De groep maakt over het algemeen markante producties. De knelpunten zouden moeten worden opgelost. Om deze redenen bepleit de RKS verhoging van het subsidie voor de komende vier jaar.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Uitgaande van literatuur en beeld maakt Bonheur eigenzinnige creaties die een specifieke kleur geven aan het Rotterdamse kunstleven. De afgelopen cultuurplanperiode werden zes producties gemaakt, vier 'Klein Bonheur Festivals' georganiseerd en het project Serendipity, dat uit 10 presentatieclusters bestond. Bovendien heeft men onder andere met HGIS gelden, gestimuleerd door MedUrbsVie, een (uitwisselings-) relatie opgebouwd met de Egyptische groep El Warsha, waardoor een Midden Oosten connectie is ontstaan. Momenteel werkt Bonheur aan een groot en langlopend project (Serendipity) met een dertigtal – voornamelijk Rotterdamse - beeldende kunstenaars, acteurs, musici, schrijvers en technici.

Sinds 1997 ontvangt Bonheur een structureel subsidie van f 700.000 waarvan 60 % ten laste van de gemeente Rotterdam en 40 % ten laste van OCenW. Daarnaast heeft men incidenteel additionele subsidies ontvangen. Sinds Bonheur in het cultuurplan is opgenomen, komt zij niet meer in aanmerking voor incidentele subsidies van het Fonds voor de Podiumkunsten.

Bonheur geeft een aantal redenen om een hoger structureel subsidie aan te vragen:

- versterken van de (continuïteit van) de organisatie: een eigen technicus (i.v.m. onder andere de ARBO wetgeving) en een vaste medewerker publiciteit.
- handhaven van het huidige artistieke niveau met een reëler budget (2 producties + actuele kleine projecten).
- versterken en continueren van het buitenland/multiculturele beleid dat door MedUrbsVie in gang is gezet.

Bonheur zal niet veranderen. Bonheur legt in haar subsidieaanvraag voor de komende vier jaar de nadruk op het feit dat de huidige artistieke lijn continu in ontwikkeling is. Hierbij vertrekt Bonheur, zoals de groep zelf aangeeft, vanuit wat men zelf mooi vindt, vanuit het onverwachte, de liefde voor literatuur, in alle hoeken en gaten van hun gebouw, met oog voor het detail en voor de individuen die hun publiek vormen. De nieuwe plannen hebben betrekking op onder meer:

- een tiental geplande en omschreven producties in vier jaar
- renovatie, restauratie en verbouwing van het pand
- formatie versterken (techniek, productie en publiciteit)
- een multicultureel project in het kader van Rotterdam Culturele Hoofdstad
- lesprojecten voor jongeren rond producties
- verdere samenwerking met collega's uit het Midden Oosten (HGIS gelden waren eenmalig)

Voor de volgende vier jaar vraagt Bonheur f 200.000 meer op jaarbasis. Het subsidie van OCenW wil men verhoogd zien van f 320.803 naar f 400.803 en het subsidie van de gemeente Rotterdam van f 424.000 naar f 544.000. Daarmee zou de artistieke lijn kunnen worden voortgezet en een aantal knelpunten worden opgelost. Dit bij een totale begroting van f 958.203.

Overwegingen:

Bonheur kenmerkt zich door eigenzinnigheid, integriteit en zorgvuldigheid. Over het algemeen zijn de voorstellingen van goede kwaliteit. Waar die kwaliteit soms wat minder is valt dat wellicht te verklaren doordat Bonheur zich constant richt op het aftasten van mogelijkheden. Met de specifieke keuzes die de leiding maakt op het gebied van inhoud (met name Angelsaksische vrouwelijke literatuur), werkwijze en (artistieke) medewerkers neemt Bonheur een duidelijke eigen plaats binnen het bestel in. Daarbij is Bonheur een bindende factor tussen makers. Er is sprake van goed bedreven gastheerschap. Dat valt af te meten aan het grote aantal artistieke medewerkers in de afgelopen vier jaar.

De vraag is of Bonheur zich de afgelopen periode voldoende naar buiten, naar een breder publiek, heeft gericht. Het gevaar een te kleine familie (incrowded) te worden is niet denkbeeldig, al was het maar door de beperkte omvang van de instelling. In de toekomst wil Bonheur op een per productie toegesneden manier met publieksaantallen omgaan: soms een productie maken voor vijftig man per voorstelling, soms misschien iets maken waar massa's naar toe kunnen. De RKS hoopt dat dit beleid met verve ter hand zal worden genomen zodat er daadwerkelijk een opener en breder publieksbereik ontstaat.

Stichting Buitenmuseum Leuehaven, 'Maritiem Buitenmuseum'

Behandeld door commissie: visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

Het Maritiem Buitenmuseum bezit waardevol Rotterdams cultureel erfgoed en weet daarmee een groot publiek naar de Leuehaven te lokken. Voor een stad met zo weinig zichtbaar verleden heeft het museum grote cultuurhistorische waarde. De RKS adviseert een structurele bijdrage voor professionalisering van de presentatie en ontwikkeling van de educatie, op voorwaarde dat deze activiteiten in samenwerking met het naburige Maritiem Museum ontwikkeld worden.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Het Maritiem Buitenmuseum is een cultuurhistorisch openluchtmuseum aan de Leuehaven, dat zich richt op het maritieme en industriële erfgoed van Nederland. Het museum geeft een beeld van de haven als overslagplaats van stukgoed en stortgoed, toont de technische ontwikkelingen die hebben geleid tot de schaalvergroting en documenteert de sociale gevolgen daarvan. De collectie werkend materieel – kranen, schepen, werkplaatsen – representeert de geschiedenis van de Rotterdamse haven van 1850 tot heden. Veel aandacht wordt besteed aan aantrekkelijke en educatieve informatieverstrekking, waarbij mondelinge getuigenissen een belangrijke rol spelen. Ook de beheer- en behoudfunctie wordt aan bezoekers getoond (werkplaatsen, ambachten). Aan het museum zijn ongeveer 250 personen verbonden in een mengeling van reguliere, vrijwillige en gesubsidieerde arbeidskrachten. Er wordt aan diverse grote restauratieprojecten gewerkt en er vindt uitwisseling en samenwerking plaats met verschillende regionale en landelijke maritieme musea.

Als een van de weinige Nederlandse musea is het Buitenmuseum gratis toegankelijk, zeven dagen per week. In 1999 kwamen er ca. 85.600 bezoekers. Het publiek bestaat vooral uit gezinnen met kinderen onder de 12 jaar uit de regio Rijnmond. Aandachtspunt is het bereiken van nieuwe publieksgroepen.

De komende periode zal het vrijetijdsaanbod in de omgeving van het museum zich sterk ontwikkelen. Een Masterplan moet de concurrentiepositie verbeteren en de aantrekkelijkheid voor bezoekers vergroten: investeringen in ontvangstruimtes en toegankelijkheid van museumschepen, faciliteren van exposities en evenementen. Op het water van de Leuehaven komt een Waterpark, de kade en de gebouwen worden aangepast en de hoofdingang wordt verbeterd. Het Masterplan vergt een forse investering, deels uit gemeentelijke middelen, deels uit sponsoring en donaties. De subsidieaanvraag heeft betrekking op die delen van het Masterplan die het museum niet uit reguliere middelen verwacht te kunnen financieren.

Het betreft investeringen voor

- het presentabel maken en houden van de collectie;
- het ontsluiten van de collectie voor een nieuw publiek;
- verdere professionalisering van de presentatie;
- ontwikkelen en uitbouwen van de educatie.

Hiertoe vraagt het museum zowel bij het Rijk als bij de gemeente Rotterdam een subsidiebijdrage van f 300.000 gulden. Het totaal aan jaarlijkse gemeentelijke subsidies (inclusief Melkert-regeling en deelgemeentelijke bijdragen) wordt voor de periode 2001-2004 geraamd op f 2.050.150.

Het Maritiem Buitenmuseum startte in 1988 zonder financiële basis of vaste medewerkers. Vanaf 1991 stelde een gemeentesubsidie het museum in staat zich te professionaliseren en de collectie

te verbeteren. Vanaf 1997 ligt het zwaartepunt op de publiekstaak. Sindsdien stijgt het bezoekersaantal jaarlijks met 10%. De communicatieafdeling is versterkt en de beheer- en behoudtaken van het museum zijn geprofessionaliseerd. De publieksinkomsten moeten binnen 5 jaar 20% van het budget uitmaken. In 1999 was de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage f 1.724.223, afkomstig van o.a. het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam, het Gemeentelijk Havenbedrijf, sociale regelingen en de deelgemeente.

Overwegingen:

Vanuit het oogpunt van diversiteit aan publieksbereik en behoud van cultureel erfgoed heeft het Maritiem Buitenmuseum sterke papieren. Bij mooi weer is de kade van het museum druk bevolkt. Met zijn oude kranen en schepen is het buitenmuseum aan de Leuvehaven een mooi stuk Rotterdam, dat tevens een tastbare herinnering aan het verleden vormt, in een omgeving die daar heel weinig van heeft. Deze herinnering wordt ook levend gehouden in de werkplaatsen, waarin oude ambachten worden benut bij de restauratie van collectiestukken. Al met al heeft het Maritiem Buitenmuseum grote cultuurhistorische waarde voor de stad.

Dit rechtvaardigt in principe een extra bijdrage uit het gemeentelijke cultuurbudget, mede omdat deze bestemd is voor publieksgerichte en educatieve activiteiten. De gevraagde bijdrage moet echter worden afgezet tegen de aanzienlijke steun die reeds uit andere gemeentelijke budgetten wordt gegeven (structureel en als investering in het masterplan). Bovendien verbaast het de RKS dat er geen nauwe samenwerking bestaat tussen het Maritiem Buitenmuseum en het aangrenzende Maritiem Museum. Niet alleen fysiek, maar ook inhoudelijk, lijkt er toch een duidelijke relatie tussen beide musea. Samenwerking zou kansen kunnen bieden aan beide instituten: gecombineerd publieksbezoek, uitwisseling van cultuurhistorische en ambachtelijke kennis, samenwerking op educatief, facilitair en financieel gebied.

Van de vier prioriteiten die het Buitenmuseum noemt zou de RKS er twee voor structurele subsidie in aanmerking willen laten komen: de professionalisering van de presentatie en de ontwikkeling van de educatie. Juist hierbij kan samenwerking met het Maritiem van grote waarde zijn. Daarom zou de RKS dit als voorwaarde aan de subsidie willen stellen.

Stichting CELL, Initiators of Incidents

Behandeld door commissie: visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS oordeelt positief over het werk en de plannen van Cell. Zij adviseert een structurele subsidie in het kader van het cultuurplan.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De stichting CELL wil het onderscheid tussen de verschillende 'autonome' kunstdisciplines ter discussie stellen, alsmede de scheiding tussen kunst en 'niet-kunst', kunstenaar en publiek. Hiertoe verricht de stichting onderzoek, dat resulteert in projecten 'waarin product, producent en recipiënt [ontvanger, publiek] door de tentoonstellingspraktijk ter discussie worden gesteld. Het onderzoek richt zich op:

- mogelijkheden om kunstuitingen op niet-institutionele, 'openbare' locaties te presenteren;
- andere visies op het begrip openbare ruimte;
- interdisciplinair verkeer tussen de kunstdisciplines, technologie en wetenschap;
- de grenzen van het curatorschap en de praktijk van de tentoonstellingsmaker;
- naar de positie van de recipiënt in de tentoonstellingspraktijk.

Dit onderzoek vormt de basis voor de projecten, waarin:

- kunstenaars en wetenschappers worden uitgenodigd om voor een specifieke locatie en gelegenheid een werk te ontwikkelen;
- deze kunstenaars en wetenschappers worden uitgedaagd van elkaars werk kennis te nemen en aangezet tot samenwerking;
- de positie van curator voortdurend transformeert (initiator, curator, producent, kunstenaar);
- kwalitatief hoogwaardige, locatiegebonden (*site-specific*) werken in een ongebruikelijke context worden gepresenteerd, zowel aan insiders in de kunstwereld als aan buitenstaanders. CELL biedt financiële, technische en inhoudelijke ondersteuning aan de projectdeelnemers.

Aanleiding voor de oprichting van CELL in 1997 was de constatering dat kunstenaars in toenemende mate aansluiting zoeken bij het dagelijks leven, de positie van de kunstenaar tegenover het publiek ter discussie stellen en een interdisciplinaire praktijk hebben. Daarnaast was er de wens experimentele, hedendaagse kunstuitingen voor een breed en divers publiek toegankelijk te maken. CELL toont verwantschap met kunstenaarsinitiatieven, bureaus voor kunstopdrachten en interdisciplinaire festivals, maar onderscheidt zich door zijn organisatiestructuur en presentatievormen. De stichting maakt deel uit van een lokaal en (inter)nationaal netwerk van verwante organisaties. CELL initieerde in 1998 en 1999 zes projecten, waarbij veel aandacht werd besteed aan publieksinformatie. Door de openbare locaties (Maastunnel, Blijdorp) werden veel toevallige passanten met de werken geconfronteerd.

De komende periode wil CELL de projecten in openbare ruimtes continueren, aangevuld met interdisciplinaire projecten in kunst ruimtes en eigen projecten. In 2001 vindt een grootschalig project plaats in de openbare ruimte van Rotterdam en drie steden in Latijns Amerika, Azië en Afrika. In 2002 werken de initiators aan eigen projecten (interactieve installaties of experimentele documentaires). Dit vormt de basis voor een uitwisselingsproject van curatoren/medewerkers van Rotterdamse kunstinstellingen in 2003, die een werk moeten ontwikkelen in een andere discipline en context. In 2004 richt CELL zich weer op de stad, met als doel het publiek kennis te laten maken met de productie van kunst.

Tot nu toe werden de medewerkers van CELL gehonoreerd uit projectgelden en incidentele subsidies voor kunstenaarsinitiatieven. Voor 2000 ontvangt CELL een bijdrage van 40.000 gulden

uit de gemeentelijke prioriteitengelden. De gemiddelde jaarlijkse begroting in de periode 2001-2004 bedraagt ca 800.000 gulden per jaar. Aan het Rijk vraagt CELL een bijdrage van gemiddeld 352.000 gulden jaarlijks en aan de gemeente Rotterdam gemiddeld 234.000 gulden jaarlijks.

Overwegingen:

De RKS is positief over het werk en de toekomstplannen van Cell. De leden van CELL slagen er tot nu toe in hun plannen te realiseren op een smalle financiële en organisatorische basis. CELL stelt de vraag van kunst in de openbare ruimte aan de orde op een manier die thans in Nederland zelden voorkomt. Daarbij introduceert CELL ook de toepassing van nieuwe(re) media in dergelijke kunstwerken. Een andere kwaliteit van de projecten is de tijdelijkheid ervan en de ruimte voor mislukking die erin besloten ligt – het gaat tenslotte om een reeks onderzoeken. Juist vanwege het onderzoeks karakter van de projecten is goede documentatie en theorievorming belangrijk. Elk project wordt gedocumenteerd met een website, cd-roms, cd's of catalogi, die breed worden verspreid. Daarnaast bereidt CELL een boek voor en adviseert zij andere kunstinstellingen en –initiatieven op basis van de inmiddels opgedane ervaring.

Het initiatief verricht op vele fronten pionierswerk: onderzoek naar de rol van kunst in de openbare ruimte, het gebruik van nieuwe(re) media daarin en een andere verhouding tussen kunstenaar, kunstwerk en publiek. De RKS acht CELL een zeer waardevol initiatief voor Rotterdam, zowel artistiek-inhoudelijk en organisatorisch als op het terrein van publieksbereik, en wil de initiatiefnemers graag in staat stellen zich verder te ontwikkelen en professionaliseren. De RKS vindt het belangrijk dat CELL er daadwerkelijk in slaagt een groot en divers publiek te bereiken.

De RKS adviseert positief over structurele subsidiering voor een gedeelte van het gevraagde bedrag, ten behoeve van de ontwikkeling en professionalisering van CELL. Om flexibiliteit in de programmering te waarborgen en tussentijdse evaluatie van het beleid mogelijk te maken, zullen voor de activiteiten incidentele subsidies moeten worden aangevraagd, bijvoorbeeld bij de RKS.

Chabot museum

Behandeld door commissie: visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS is oordeelt positief over de kwaliteit en de plannen van het Chabot museum. Als 'parel van het Museumpark' speelt het kleine particuliere museum inmiddels een belangrijke rol in de uitstraling van Rotterdam als museumstad. De RKS adviseert de gemeente het gevraagde structurele subsidie beschikbaar te stellen.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Het Chabot museum is sinds 1993 gehuisvest in de witte hoekvilla aan het Museumpark Rotterdam. Het museum is ontstaan als particulier initiatief op basis van de collecties Tol en Grootveld en wordt beheerd door een stichting. Doelstelling is 'het opzetten en in stand houden van een voor het publiek toegankelijk museum van de werken van de schilder/ beeldhouwer Hendrik Chabot (1894-1949), het organiseren van tentoonstellingen, voordrachten en lezingen, en het daarvoor verwerven en beheren van gelden.' In het verlengde van deze doelstelling ontwikkelt het museum een tentoonstellingsbeleid waarin het werk van Chabot, in de meest brede zin van het woord, op lokaal en (inter)nationaal niveau wordt verkend. Dit leidt tot een divers programma met tijdgenoten en – ook eigentijdse – geestverwanten van Chabot, met bijzondere aandacht voor kunstenaars die een vorm van expressionisme vertegenwoordigen, alsmede de winnaars van de Chabotprijs van het Prins Bernhard Cultuurfonds Rotterdam. De museumvilla behoort met de omringende villa's tot beschermd stadsgezicht. Het museum onderzoekt de mogelijkheid om (de tuinen van) de andere Museumparkvilla's bij het programma te betrekken.

Het museum organiseert jaarlijks drie à vier tentoonstellingen en ontvangt gemiddeld 10.000 (inter)nationale bezoekers. De publicitaire aandacht voor de activiteiten neemt toe. Met het oog op jong en nieuw publiek zijn cultuureducatieve projecten gestart. Naast de eigen collectie beheert het museum belangrijke bruiklenen met werk van Chabot. Door de toename van activiteiten groeide de interne organisatie, onder meer met professionele secretariële en administratieve ondersteuning. Daarnaast heeft het museum een goedlopende vrijwilligersorganisatie en worden voor projecten freelancers aangetrokken. Een hoofdsponsor en een groeiend aantal donateurs, fondateurs en zakelijke leden boden structurele ondersteuning. Voor projecten ontving het museum subsidies van lokale en landelijke kunstfondsen en incidentele sponsorbijdragen. Professionalisering en doelgroepactiviteiten leidden tot een groeiend tekort op de jaarlijkse begroting.

Professionalisering van de organisatie en doelgroepenbeleid zijn ook de prioriteiten voor het komend cultuurplan van het Chabot museum. Met behulp van nieuwe media en marketing wil het museum de toegankelijkheid vergroten. Het startschot is in Culturele Hoofdstadjaar 2001, met tentoonstellingen over Willem de Kooning, het interbellum en een multimediaal project over de Museumparkvilla's.

Voor realisering van deze plannen en voortzetting van de huidige bedrijfsvoering vraagt het Chabot museum aan OCenW en de gemeente Rotterdam gezamenlijk een subsidie van f 323.000 op een totale begroting van f 813.000, ofwel aan beide subsidiegevers gemiddeld f 161.500.

Overwegingen:

In de zeven jaar van zijn bestaan heeft het kleine Chabot museum zich ontwikkeld tot 'parel van het Museumpark'. Daarmee speelt het een belangrijke rol in de uitstraling van Rotterdam als museumstad. De tentoonstellingen in de villa zijn altijd van hoge kwaliteit en zeer verzorgd, ook uit het – educatieve – oogpunt van bezoekersinformatie. De lichte, modernistische ruimtes van het museum lenen zich goed voor het tonen van tweedimensionale kunstwerken, of het nu gaat om schilderijen, foto's, prenten of tekeningen. In dat opzicht is het Chabot museum vergelijkbaar met het vroegere Museum Overholland in Amsterdam. Door zich ook te richten op de (inter)nationale omgeving van de kunstenaar Hendrik Chabot, alsmede op zijn hedendaagse tegenhangers, overstijgt de instelling het karakter van een museum rond één kunstenaar. Met name op het terrein van het (inter)nationale expressionisme vervult het een unieke functie in Nederland. Daarnaast omvat de collectie van het Chabot museum belangrijk – Rotterdams – cultureel erfgoed.

Het Chabot museum lijkt het slachtoffer te worden van zijn eigen succes. Met behulp van een – voor Nederlandse begrippen uitzonderlijk hoge – jaarlijkse sponsorbijdrage is het museum steeds professioneler geworden en daardoor duurder in de exploitatie. Doordat de sponsor het toenemende jaarlijkse tekort niet langer wil aanzuiveren – de vaste sponsorbijdrage wordt wel gecontinueerd – wordt het voortbestaan van het museum in zijn huidige vorm bedreigd.

De RKS meent dat het Chabot museum de afgelopen jaren heeft bewezen een waardevol instituut voor Rotterdam te zijn, met een professionele organisatie en goede tentoonstellingen. Er zouden mooie kansen verloren gaan als het museum zich niet verder kan ontwikkelen. De RKS adviseert de gemeente dan ook het museum hierbij te steunen door toekenning van een structureel subsidie.

Stichting Concerto Rotterdam

Behandeld door commissie: muziek

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert negatief voor een bijdrage in het kader van het Cultuurplan 2001-2004. Met name voor de deelgemeente Delfshaven vindt de RKS de activiteiten van Concerto Rotterdam in hun kleinschaligheid wel de moeite waard. De kwaliteit van Concerto Rotterdam komt in de Pelgrimvaderskerk goed tot zijn recht en het ensemble draagt bij aan de culturele ontwikkeling van de deelgemeente. In de aanvraag ontbreekt aandacht voor de speerpunten van het stedelijk cultuurbeleid

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Stichting Concerto Rotterdam (CR) werd in 1971 opgericht door leden van het Rotterdams Philharmonisch Orkest (RPhO). De stichting stelt zich enerzijds tot doel jongere musici (bij voorkeur uit het RPhO) in de gelegenheid te stellen in een strijkorkest met een breed repertoire te spelen. Anderzijds om - specifiek in Delfshaven, maar steeds vaker ook daarbuiten - een bijdrage te leveren aan het culturele leven, door vijf concerten per jaar in de Pelgrimvaderskerk te geven. Het orkest bestaat uit 13 strijkers, onder leiding van dirigent Marien van Staalén. Regelmatig wordt het orkest versterkt met een klavecijnist, hout- of koperblazers.

Aanvankelijk ondersteunde de gemeente Rotterdam de concerten in de Pelgrimvaderskerk. Vanaf 1986 werkt CR zonder gemeentelijke subsidie. Het repertoire van CR is breed en bestaat uit barokmuziek en klassieke muziek met een uitvoeringen in overeenstemming met de authentieke muziekpraktijk, uit vroeg- en laat romantische muziek en uit 20^e eeuwse muziek.

CR verzoekt de gemeente om een structurele ondersteuning van haar activiteiten van f 25.000 per jaar. De omvang van de totale begroting is f 180.000. De plannen voor 2001-2004 richten zich in eerste instantie op continuering van de concertserie in Delfshaven. Daarnaast wenst CR zich meer te presenteren in andere wijken in de stad. Tevens heeft CR het voornemen om barokmuziek te promoten onder jongeren in het kader van Cultuur en Schoolprojecten. Hiervoor is nog geen concreet plan. De laatste drie boekjaren heeft CR afgesloten met een negatief resultaat. Vanaf 1998 draagt het RPhO bij in de kosten met f 30.000 per jaar.

Overwegingen:

De RKS vindt de programmering van CR spannender en avontuurlijker dan het imago dat de stichting uitstraalt. De kleinschalige activiteiten van CR zijn de moeite waard, met name voor de deelgemeente Delfshaven. De kwaliteit van CR komt in de Pelgrimvaderskerk goed tot zijn recht en CR draagt bij aan de culturele ontwikkeling van de deelgemeente.

In het plan van CR is geen aandacht voor de speerpunten van het stedelijk cultuurbeleid. Het ontbreken van een visie op de ontwikkeling van nieuw publiek en op samenwerking met andere culturele instellingen, maakt dat de aanvraag een geïsoleerde sfeer uitstraalt. De activiteiten lijken zich, binnen het stedelijk cultuurbeleid, af te spelen in de marge.

De relatie met het RPhO is niet transparant. Doorsluizen van subsidie vanuit het RPhO lijkt wat merkwaardig, ten eerste omdat het RPhO geen subsidieverlenende instantie is, ten tweede gezien de financiële positie van het RPhO zelf, en ten derde het ontbreken van aandacht voor de activiteiten van CR in het subsidieverzoek van het RPhO. Dit duidt er op dat het RPhO een niet al te grote waarde hecht aan Concerto Rotterdam. In de begroting van het RPhO komt het orkest

mogelijk wel voor, onder de noemer 'kleine ensembles', maar dit is niet verder gespecificeerd. De gemeente moet weten dat zij via het RPhO indirect reeds een structurele subsidie van f 30.000 aan Concerto Rotterdam verstrekt, en dat de in het subsidieverzoek genoemde f 25.000 gezien moet worden als een aanvulling hierop.

Concerto Rotterdam heeft bewezen grotendeels te kunnen draaien met behulp van sponsors. De RKS adviseert de stichting sterker in te zetten op de kracht van het bestuur en de vrienden om de sponsoring gaande te houden en het imago te verbeteren. Dit zou kunnen door aanscherping van het artistiek profiel door middel van een meer thematisch gerichte programmering, met de mogelijkheid van projectmatige ondersteuning.

De RKS acht het initiatief te kleinschalig om – naast de reeds bestaande ondersteuning via het RPhO - voor een zelfstandige structurele subsidie in aanmerking te komen. Ook de deelgemeente Delfshaven zou een bijdrage kunnen leveren.

De RKS adviseert negatief voor een bijdrage in het kader van het Cultuurplan 2001-2004.

Stichting Conny Janssen Danst

Behandeld door commissie: dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

Op grond van de positieve artistieke ontwikkeling adviseert de RKS aan Conny Janssen Danst een structureel subsidie te verlenen.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Conny Janssen Danst is een van de vier danskernen onder de facilitaire paraplu van Servicepunt Dans. Rogie & Company, Voortman/de Jonge en Angelica Oei zijn de drie andere danskernen. Deze vier groepen ontvingen elk de afgelopen vier jaar een jaarlijkse gemeentelijke bijdrage van f 150.000 waarmee ze minstens een productie konden maken. Conny Janssen Danst ontving daarnaast regelmatig projectsubsidies van het Fonds voor de Podiumkunsten en de RKS.

Conny Janssen Danst vervult temidden van andere moderne dansgezelschappen een specifieke rol. Met een adhoc gezelschap van 8 à 9 dansers maakt Conny Janssen werk dat bij uitstek tot zijn recht komt op een lijsttoneel, terwijl andere Rotterdamse makers op de vlakke vloer het best tot hun recht komen. De afgelopen cultuurplanperiode werden onder meer gemaakt: Vijzel, Oktober en Kus van een Vis. Daarnaast ontplooit Conny Janssen diverse activiteiten op het gebied van promotie en educatie. In 1998 ontving Conny Janssen de Philip Morris Kunst Prijs.

Voor de toekomst blijven voor Conny Janssen Danst twee zaken essentieel: met een eigen gezelschap eigen voorstellingen maken en een groot publiek bereiken. Vertaald in concrete plannen betekent dat:

- elk jaar een grote zaal productie van Conny Janssen (specifiek benoemd)
- elk jaar De Ontmoeting: kleinschalige (samenwerkings-)projecten in de kleine zaal waar anderen 'aan het woord worden gelaten' (specifiek benoemd)
- huisgezelschap van Theater Zuidplein worden

Omdat de artistieke ontwikkeling en de interesse van het publiek dreigen te stagneren als er niet voor wat langere tijd financiële zekerheid op redelijk niveau komt, vraagt men een structurele bijdrage in het kader van het nieuwe cultuurplan: aan de gemeente Rotterdam f 400.000 en aan OCenW f 719.135. Dit bij een totale begroting van f 1.403.235.

Overwegingen:

Conny Janssen zoekt het 'gesprek' met een team van artistieke medewerkers. Daarom formeert zij een artistiek team om zich heen van ontwerpers, dansers en een dramaturg. Dat acht de RKS van grote waarde. Conny Janssen is na een grillige periode herkenbaar op zoek naar verruiming, verrijking en verdieping van haar dramatische kwaliteiten. Daarbij blijft haar vocabulaire van een eigen klasse: poëtisch, zuiver, van binnen uit. In haar werk bestaat een duidelijk spanning tussen structuur en intuïtie, tussen dramaturgie en vrijblijvendheid. Dit duidt erop dat Janssen op een spannende manier zoekende en lerende is. Conny Janssen Danst is onmiskenbaar in beweging. De RKS heeft vertrouwen in de ontwikkelingsmogelijkheden van de groep. De keuze voor theater Zuidplein als huistheater vindt de RKS een goede zaak. In feite wordt op die manier de lijn doorgetrokken die Janssen al langere tijd volgt, zoals intensief les geven en het werken met amateurs. Deze keuze onderstreept de wens en de mogelijkheid tot ontwikkeling. De RKS stelt wel vragen bij de inrichting van de begroting. Met name het financiële gewicht van de artistieke top en de bedragen voor een aantal activiteitenlasten vallen op door hun fors volume. Bovendien vindt de RKS de beschrijving van de activiteiten op het gebied van

publiekswerving niet sterk. De beschreven inspanningen moeten in de toekomst op hun effectiviteit worden getoetst.

Ondanks deze kanttekeningen acht de RKS de tijd rijp om Conny Jansen Danst een meer solide basis te verlenen. Op grond van de kwaliteit van de producties, op grond van de toegevoegde waarde die de groep aan het dansklimaat levert en vanwege de interessante fase waarin de groep zich bevindt acht de RKS een structureel subsidie een terechte zaak.

Stichting Counter Current (voorheen Triple X)

Behandeld door commissies: dans en toneel, visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert de Stichting Counter Current niet op te nemen in het cultuurplan. Eerst moet de stichting in de praktijk aantonen dat het festival een aanvulling betekent op bestaande festivals en initiatieven, en dat zij inhoudelijke en organisatorische wortels kan vinden in de stad.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De stichting Counter Current organiseert sinds 1994, onder de naam Triple X, een jaarlijks terugkerend multidisciplinair kunstenfestival in Amsterdam. Het festival omvat dans, beeldende kunst, theater, muziek, performance en nieuwe media. Het presenteert de (inter-)nationale avant-garde die zich beweegt op de scheidslijnen van genoemde disciplines. Na een uitnodigende opmerking van een vertegenwoordiger van V2-organisatie onderzoekt de stichting nu de mogelijkheid van een verhuizing naar Rotterdam. Men vermoedt hier meer welkom te zijn dan in Amsterdam 'waar weinig kunstinitiatieven dankzij de stad tot stand (zijn ge-)komen'. Tot nu toe werden in het festival de verschillende kunstvormen naast elkaar gepresenteerd. Voortaan wil men, vandaar een nieuwe naam, een aanpak volgen die de samenhang onderstreept. Men denkt dat te realiseren door elk festival te laten samenstellen door telkens een andere curator.

Triple X werd altijd op ad-hoc basis gefinancierd. Men wil naar structurele financiering om schaalvergroting en kwaliteitsverbetering, een ruimer publiciteitsbudget, betere materiële voorwaarden en een professionelere organisatie te realiseren. De ad-hoc financiers dreigen voorts af te haken.

Triple X vraagt aan de gemeente Rotterdam een subsidie van f 300.000 en aan OCenW hetzelfde bedrag bij een totale begroting van f 1.156.000.

Overwegingen:

Het beleidsplan heeft de RKS niet kunnen overtuigen van de noodzaak van Counter Current om van Amsterdam naar Rotterdam te verhuizen. Het motief is in hoge mate pragmatisch. Er is geen visie omtrent de aard van de stad in relatie tot het festival.

Vooralsnog heeft Counter Current slechts de intentie tot samenwerking met Rotterdamse kunstinstellingen uitgesproken. Uit de aanvraag blijkt niet of de beoogde partners daartoe ook bereid zijn en of er concrete afspraken zijn gemaakt. Tenslotte is niet duidelijk waarin met name voor de visuele kunsten de meerwaarde ten opzichte van bestaande Rotterdamse festivals ligt. Het laatste kan echter nog blijken wanneer Counter Current zijn nieuwe beleidsvoornemens uitvoert. De RKS nodigt de stichting dan ook uit enige jaren met projecten 'proef te draaien' in Rotterdam, op basis van incidenteel te verwerven subsidies. Vervolgens kan bij de volgende cultuurplanronde worden gezien of het initiatief zich in Rotterdam heeft geworteld en bewezen. Thans adviseert de RKS om structurele subsidiëring van Counter Current niet te overwegen.

Stichting Cultuurpaleis Rotterdam i.o.

Behandeld door commissie: muziek

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert de gemeente middelen te reserveren voor Stichting Cultuurpaleis Rotterdam. Een muziekpodium met een profiel van eigentijdse niet-westerse muziek is een verrijking van het muziekaanbod en het uitgaansleven in de stad en vormt een noodzakelijk onderdeel van een voorzieningsklimaat in een cultureel rijk geschakeerde stad.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Stichting Cultuurpaleis Rotterdam i.o. (SCR) is een stichting in oprichting. De opsteller van het beleidsplan/aanvraag is tevens directeur van evenementenbureau DUCOS/ACR en voormalig interim-directeur van Stichting Dunya. SCR stelt zich ten doel ontbrekend aanbod van wereldmuziek naar Rotterdam te halen, publieksgroepen die nog niet aan het culturele leven deelnemen te genereren, programmering te verzorgen die voortkomt uit de culturele migrantenorganisaties en nieuw talent op te sporen.

Het initiatief kwam mede tot stand in samenspraak met enkele lokale (allochtone) politici. De RKS heeft hier op verzoek van de gemeente in november 1999 reeds advies over uitgebracht. Ten tijde van het schrijven dit advies was er nog geen begroting bekend. De commissie kunstzaken heeft in december 1999 met instemming kennis genomen van het RKS-advies en de verdere besluitvorming rondom de realisatie afhankelijk gesteld van de discussie in het kader van het Cultuurplan.

Het Cultuurpaleis moet een muziekpodium worden in het centrum van de stad, waar een regulier programma van wereldmuziek voor een breed publiek samengaat met wisselende culturele activiteiten, ontwikkeld vanuit verschillende allochtone bevolkingsgroepen. De functie houdt het midden tussen een podium en een ontmoetings- c.q. werkplaats voor jong Rotterdam talent. De initiatiefnemer wil het Cultuurpaleis starten in samenwerking met Rotterdam Culturele Hoofdstad, in de voormalige bioscoop Calypso aan de Mauritsweg, het hoofdgebouw van de Culturele Hoofdstad-activiteiten in 2001. In het aangekondigde haalbaarheidsonderzoek zullen ook andere locaties worden bekeken.

SCR verzoekt om een structurele subsidie van f 600.000 (€ 272.268) in 2001, aflopend naar € 226.890 in 2004. De totale begroting omvat jaarlijks een bedrag van ongeveer € 1.680.000.

Overwegingen:

In het genoemde RKS-advies over het Cultuurpaleis werd gesteld dat dit nieuwe initiatief moet worden beoordeeld in relatie tot de toekomstplannen van de bestaande Rotterdamse muziekpodia. De plannen van deze podia zijn nu bekend.

Rotterdam is een grote stad is met een zeer diverse bevolking. De diversiteit vraagt om een gelaagd voorzieningenniveau. Een podium van dit type ontbreekt op dit moment, zo constateert de RKS, terwijl de visie van gevestigde instellingen zich op het gebied van diversiteit zich slechts aarzelend ontwikkelt. De RKS is ervan overtuigd dat een muziekpodium met een profiel van eigentijdse niet-westerse muziek, die een directe verbinding heeft met de in Rotterdam aanwezige culturen, niet alleen een verrijking betekent van het muziekaanbod en het uitgaansleven in de stad, maar ook een culturele noodzaak is.

De tweeledige functie van het Cultuurpaleis, podium en ontmoetingsplaats van culturen, spreekt de RKS aan, maar de artistieke visie is tamelijk oppervlakkig beschreven. Uit de aanvraag blijkt onvoldoende voor welke opdracht Rotterdam staat. Hierdoor wordt ook niet duidelijk wat kan

worden verwacht van het Cultuurpaleis, en op basis van welke overwegingen er een succesvol programma tot stand kan komen. De artistieke visie dient zo open en toegankelijk te zijn, dat het Cultuurpaleis laagdrempelig en daarmee aantrekkelijk is voor de vele migrantengroepen die de stad rijk is.

Behalve aan het speerpunt educatie, waar naar de stellige overtuiging van de RKS aantrekkelijke mogelijkheden liggen, voldoet het plan aan alle beoordelingscriteria. Vraag is alleen of het Cultuurpaleis voldoende in staat zal zijn om de contacten met de diverse migrantenorganisaties te vertalen in een kwalitatief hoogwaardige artistieke programmering. In het beleidsplan wordt hierop niet ingegaan. De RKS betreurt dat, omdat daardoor het plan niet goed is af te wegen tegen de bestaande Rotterdamse organisaties. Het wiel hoeft niet helemaal opnieuw te worden uitgevonden. De initiatiefnemers zouden te rade kunnen gaan bij bestaande organisaties zoals de Evenaar, RASA in Utrecht, Soeterijn in Amsterdam of soortgelijke initiatieven in het buitenland, die in het plan worden genoemd. Ongetwijfeld kunnen zij de initiatiefnemers van het Cultuurpaleis informeren over hun ervaringen en de formules die zij hanteren. Het Cultuurpaleis kan mede op basis van die informatie tot een weloverwogen formule komen.

De RKS constateert dat het Cultuurpaleis eenzelfde organisatorische constructie kent als Nighttown: een vorm van public-private-partnership. De RKS weet dat deze constructie voor Nighttown tot nu toe goede resultaten heeft opgeleverd, maar dat de gemeente als subsidiënt niet in alle opzichten tevreden is. Met name op het financiële vlak is meer transparantie gewenst.

De RKS is ervan overtuigd dat een muziekpodium met een profiel van eigentijdse niet-westerse muziek, dat een directe verbinding heeft met de in Rotterdam aanwezige culturen, niet alleen een verrijking betekent van het muziekaanbod en het uitgaansleven in de stad, maar ook een noodzakelijk onderdeel vormt van een gelaagd voorzieningenklimaat in een cultureel rijk geschakeerde stad. Alles overziend beveelt de RKS de gemeente aan structureel geld te reserveren voor deze functie, op voorwaarde dat het voorliggende plan nader wordt uitgewerkt. Daartoe zouden de initiatiefnemers een formatieve opdracht moeten krijgen, die, naast een uitgewerkt programmeringsvoorstel, ook duidelijkheid moet geven over de organisatiestructuur en onderlinge verhoudingen en verantwoordelijkheden. Het Cultuurpaleis zou, naast Stichting Dunya, de 1^e gesprekspartner van de gemeente moeten zijn indien over een multicultureel podium gesproken zou worden.

Stichting Dansateliers

Behandeld door commissie: dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS bepleit structurele subsidiering in het kader van het cultuurplan. Dansateliers vervult als onderzoekslaboratorium voor jonge choreografen een unieke functie tussen opleiding en werkplaats. Ook voor ervaren choreografen is Dansateliers onmisbaar.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Dansateliers (anno 1993) heeft haar wortels in de workshopprojecten die het Onafhankelijk Toneel voor jonge makers organiseerde. Het is nu een zelfstandig laboratorium voor moderne dans, waar zowel beginnende als ervaren choreografen werken aan onderzoek en ontwikkeling. Er dienen zich jaarlijks ruim 50 aanvragers aan, waardoor een scherpe selectie noodzakelijk is. De projecten duren meestal een maand en bieden praktijkervaring zonder productiedruk. Dansateliers biedt nieuwe makers een eerste werkplek, buiten de bescherming en sturing van een opleiding, om aan een eigen 'handschrift' te werken. In korte projecten maken ze voorstudies die worden getoond in de studio. Naast het begeleiden van jonge choreografen biedt de werkplaats plek aan ervaren makers om onderzoek te doen en hun werk te evalueren. Getalenteerde makers weten na voorstudies bij Dansateliers regelmatig subsidie te bemachtigen bij de diverse fondsen, aldus de aanvragers. Een aantal makers die bij Dansateliers projecten deden werden uitgenodigd als gastchoreograaf bij een gezelschap of voor een project bij een danswerkplaats.

Dansateliers organiseert elk jaar de workshop 'Zuidpool' waarbij ontmoeting en uitwisseling centraal staan. Dansateliers onderhoudt contacten met zowel opleidingen en gezelschappen om nieuw talent te scouten, als met programmeurs, producenten en theaters om dat nieuwe talent onder de aandacht van de markt te brengen.

Dansateliers ontving tot nu toe een tweejarig subsidie van het Fonds voor de Podiumkunsten van f 150.000 per jaar en van de gemeente Rotterdam jaarlijks f 140.000 + f 25.000 voor Zuidpool.

In de toekomst wil Dansateliers haar bestaande beleid verdiepen. Daarbij formuleert men een aantal prioriteiten:

- medewerking van meer ervaren (betaalde) dansers omdat zij de ontwikkeling van de choreograaf stimuleren (niveauverbetering van werkproces)
- een vervolg bieden aan de meest getalenteerde choreografen
- publieksbereik vergroten, intensiveren van het netwerk

Bovendien wil men de personele formatie uitbreiden/versterken (zakelijk leiding, techniek), de CAO voor dansers gaan volgen, choreografen betalen voor hun werk, componisten en ontwerpers betalen. Daartoe wordt een structureel subsidie gevraagd aan de gemeente Rotterdam van f 341.144 en aan OCenW f 341.143. Dit bij een totale begroting van f 699.287.

Overwegingen:

Dansateliers vervult volgens de RKS als onderzoekslaboratorium een duidelijke functie binnen het Rotterdamse dansbestel tussen opleiding en werkplaats. Men levert een goed product en volgt een consistent beleid. Vooral voor net afgestudeerden is Dansateliers een soort 2^e Fase Opleiding. Binnen Rotterdam werkt Dansateliers goed samen met verwante organisaties. De RKS constateert dat Dansateliers een prima naam heeft bij choreografen. Dansateliers biedt choreografen dan ook een vrij unieke mogelijkheid tot ontwikkeling. De danssector heeft, meer

dan bijvoorbeeld toneel (waar achter een tafel veel kan worden voorbereid alvorens de vloer op te gaan) absoluut behoefte aan een dergelijke mogelijkheid. De vloer is de enige plek waar dans ontstaat.

Een onderzoekslaboratorium vereist echter niet de organisatie noch de voorwaarden van een productieapparaat of werkplaats. De RKS meent dat daarom de overhead zo laag mogelijk zou moeten blijven en dat de begroting op dit punt wellicht nader moet worden bezien.

Overigens heeft de RKS nota genomen van het aanbod van Dansateliers om mee te denken over het vraagstuk van een service- of productiebureau voor jonge makers. In het kader van een mogelijke heroriëntering van Servicepunt Dans zal dit aanbod ongetwijfeld worden opgepakt.

Stichting Designprijs Rotterdam*Behandeld door commissie: visueel**Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee**Samenvatting advies:*

De RKS is positief over opname van de Designprijs in het Rotterdamse Cultuurplan. Het is een Rotterdams evenement van formaat. De landelijke uitstraling ervan bevestigt het imago van de stad als centrum voor toegepaste kunsten.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De Stichting Designprijs Rotterdam (Designprijs) wil de vakdiscussie over de gemeenschappelijke kwaliteiten van Nederlandse vormgeving verdiepen en de waarde en achtergronden hiervan onder de aandacht brengen van een breed publiek. Hiertoe organiseert zij tweejaarlijks de Designprijs Rotterdam, een landelijke prijs voor alle designdisciplines, waaraan een geldbedrag van veertigduizend gulden is verbonden. Daarnaast organiseert de stichting een tentoonstelling van genomineerde producten, een publieksprijs, een openbare prijsuitreiking, een symposium en een tweetal publicaties.

Om te fungeren als katalysator van het inhoudelijk debat over vormgeving betreft de Designprijs (inter)nationale deskundigen bij de voor- en eindselectie, publiceert zij de discussies die tot de uiteindelijke keuzes leiden, en initieert zij het openbare debat hierover. Om een breed publiek te interesseren publiceert de Designprijs de voorselectie in een landelijk opinieweekblad en organiseert zij een publieksprijs en een openbare tentoonstelling. De getrapte selectieprocedure genereert veel publiciteit. Jaarlijks stijgt de aandacht van media voor een breed publiek. Ten tijde van de Designprijs organiseren Rotterdamse galeries, winkels, ontwerpersinitiatieven en de Willem de Kooning academie flankerende activiteiten. De selectie voor de prijs biedt een goede basis voor presentaties van Nederlandse vormgeving in het buitenland. De Designprijs onderscheidt zich van andere vormgevingsprijzen doordat het zich op alle ontwerpdisciplines richt. Een in 1997 door de Erasmus Universiteit uitgevoerd evaluatieonderzoek concludeerde dat de prijs in vijf jaar is uitgegroeid tot de belangrijkste Nederlandse vormgevingsprijs. De Designprijs is in 1993 gestart als initiatief van de Rotterdamse Kunststichting en werd in 1998 verzelfstandigd in een stichting. Tegelijkertijd werd overgegaan van een jaarlijkse naar een tweejaarlijkse frequentie, teneinde de kwaliteit van de selectie te waarborgen. De stichting vond onderdak bij Museum Boijmans Van Beuningen. Bij de uitvoering kan de organisatie een beroep doen op facilitaire steun van het museum. Voor de editie 1999 werd in MeesPierson een hoofdsponsor gevonden en leverden diverse sponsors een bijdrage in natura. De komende periode wil de Stichting Designprijs Rotterdam de sterke aspecten continueren. De prijs wordt georganiseerd in 2001 en 2003. De huidige opzet wordt gehandhaafd. Door de bijdrage van de hoofdsponsor is sinds 1999 aan de Publieksprijs een geldbedrag van 10.000 gulden verbonden. De stichting houdt vast aan de standplaats Rotterdam omdat zij hier gunstige condities vindt en graag bijdraagt aan het culturele imago van de stad en de ontwikkeling van het lokale vormgevingsklimaat.

De jaarlijkse RKS bijdrage in de afgelopen periode bedroeg f 78.570. Daarnaast leverde de Mondriaan Stichting (twee)jaarlijks een forse subsidie. Omdat deze bijdragen voor beide 'incidentele' subsidiegevers onvermijdelijk een structureel karakter krijgen, verzoekt de Stichting Designprijs Rotterdam om opname in het cultuurplan. Voor de periode 2001-2004 is de gemiddelde jaarlijkse begroting f 300.000. Zowel van de gemeente als van het Rijk vraagt de Stichting Designprijs Rotterdam een gemiddelde jaarlijkse bijdrage f 91.000.

Overwegingen:

De Designprijs Rotterdam is een van de weinige kunst- en cultuurprijzen met een brede uitstraling ook buiten het eigen vakgebied. Dat komt doordat 'design' velen aanspreekt, omdat het een herkenbare cultuurvorm is die bijdraagt aan de kwaliteit van het alledaagse bestaan. Toch weet de Designprijs een groter publiek te bereiken dan andere vormgevingsprijzen, onder meer door het wedstrijd karakter van de prijs, de wijze waarop de stem van het publiek bij de beoordeling betrokken wordt en door de brede publiciteit. Deze wordt door de organisatoren gevoed met onder meer een speciaal katern in *Vrij Nederland*, maar er is ook veel belangstelling vanuit de media zelf. Tegelijkertijd heeft de prijs zijn bestaansrecht in de vormgevingswereld bewezen, getuige de conclusies van de evaluatie in 1997 en de waarde die in vakkringen aan alleen al een nominatie voor de prijs wordt gehecht.

De prijs heeft zich bewezen op zowel inhoudelijk als publicitair niveau. Met de overgang in een zelfstandige stichting is hierin weinig verandering gekomen. De tentoonstelling in Museum Boijmans Van Beuningen in 1999, de eerste in de nieuwe constellatie, was een artistiek en publiek succes. Maar er is ook kritiek. Het symposium dat Museum Boijmans Van Beuningen bij de prijs georganiseerde was zowel inhoudelijk als qua publieksbereik niet zo geslaagd. De RKS is voorts sceptisch over de verwachtingen van de stichting voor internationale tournees van de tentoonstelling. In het verleden is gebleken dat vooral buitenlandse designcentra hier belangstelling voor hebben. De grotere kunstmusea daarentegen maken liever een eigen selectie. Daarop kan de Designprijs wel van invloed zijn, door de keuze van zijn buitenlandse juryleden en door het internationale netwerk van juryleden en gastsprekers op het symposium te versterken en beter te benutten.

De RKS is positief over opname van de Designprijs in het Rotterdamse Cultuurplan. De landelijke uitstraling van de Designprijs vergroot het belang voor Rotterdam en bevestigt het imago van de stad als modern centrum voor toegepaste kunsten. Het is een Rotterdams evenement van formaat.

Stichting Dik Water (Transito)

Behandeld door commissie: letteren

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS is kritisch over de inhoudelijke uitwerking van de aanvraag en het geringe publieksbereik van Transito. Zij adviseert continuering van een subsidie voor het tijdschrift volgens de driejarige systematiek zoals voorgesteld in de Evaluatie Literaire Tijdschriften (RKS, december 1999.)

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Transito is de enige activiteit van de Stichting Dik Water. De stichting omschrijft het tijdschrift als 'cultureel periodiek in boekvorm.' Het periodiek verschijnt tweemaal per jaar. De naam verwijst naar de functie van het periodiek in de doorvoer van het artistieke en geestelijke goed, zoals de Rotterdamse haven de transitie van handelsgoed voor haar rekening neemt.

Het tijdschrift is in 1997 voor het eerst verschenen. In de periode 1997-2000 ontving het tijdschrift Transito jaarlijks f 30.000 via de GBR als doorgeefluik en controlepost.

Voor Transito vraagt de stichting voor 2001-2004 een jaarlijkse subsidie van f 40.000. De stichting wil de uitgave van Transito op dezelfde voet continueren. Voor de periode 2001-2004 worden geen beleidsveranderingen aangekondigd. Voor 2001 en 2002 staan themanummers gepland over respectievelijk Rotterdam Culturele Hoofdstad en Rotterdam Maritiem.

- De totale begroting van de stichting loopt op van f 86.950 in 2001 tot f 96.000 in 2004.
- Het bij de gemeente Rotterdam gevraagde bedrag als percentage van de totale begroting neemt af van 46% in 2001 tot 42% in 2004.

Overwegingen:

De RKS vindt de aanvraag van Transito mager en slordig. Het is de RKS onduidelijk of de begrote sponsorinkomsten realistisch zijn. De door de RKS gevraagde informatie over de huidige sponsorinkomsten is niet ontvangen.

De RKS vindt dat het tijdschrift te weinig abonnees heeft en er in de loop der jaren te weinig stijging van abonnees heeft plaats gevonden. In de begroting wordt f40.000 gevraagd voor 85 abonnees. Als hier geen stijging in komt vindt de RKS dat dit in de toekomst consequenties moet hebben voor de financiële ondersteuning. De RKS merkt op dat het blad voor het huidige subsidieniveau een relatief lage verschijningsfrequentie heeft. Voorts past de aanvraag niet in het kader van het cultuurplan: Transito komt op geen enkele wijze tegemoet aan belangrijke criteria als culturele diversiteit, publieksverbreding, samenwerking en educatie.

In december 1999 rondde de RKS haar 'Evaluatie literaire tijdschriften Rotterdam' af. Hierin werd het tijdschrift Transito als volgt besproken.

"De RKS constateert dat Transito het karakter heeft van een algemeen cultureel tijdschrift, en niet dat van een puur literair blad. Desalniettemin concludeert de RKS mede op grond van bovenstaande dat Transito in het Rotterdamse letterenlandschap een aparte plaats inneemt, waardoor het subsidiëren van dit periodiek wordt gerechtvaardigd. Transito heeft wat inhoud betreft uiteraard een hoog Rotterdam gehalte. Dit komt zowel in de diepgang als in de diversiteit aan onderwerpen naar voren. De gemeente Rotterdam, de subsidiënt van Transito, is lovend over het themanummer Rotterdam Culturele Hoofdstad 2001. Dat geldt ook voor de functie van Transito als archiverende culturele reeks. De RKS constateert duidelijk dat Transito

met de culturele kroniek-functie een leemte opvult. Zij heeft echter de indruk dat *Transito* nog te weinig leeft bij *Rotterdammers*, en daarmee verliest de archieffunctie een belangrijk deel van haar charme. Zij zou de redactie willen adviseren zich meer te "laten zien" in Rotterdam."

Aansluitend is de RKS tevreden over de literair-journalistieke kwaliteit van *Transito*. Het blad scoort echter niet hoog op instroom van nieuw talent. Gezien de – zelfgekozen – culturele archieffunctie van *Transito*, vraagt de RKS zich af het blad interessant zou zijn voor het project *Cultuur & School*, dat (o.a.) aandacht vraagt voor cultureel erfgoed. De stichting zou zich hoe dan ook meer open moeten stellen. Op grond van de inhoudelijke kwaliteit en de plaats in het bestel (al is deze van bovenaf bedacht) vindt de RKS het gerechtvaardigd subsidiëring van *Transito* te continueren, volgens de systematiek zoals voorgesteld door de RKS. Zij ziet geen enkele reden tot verhoging van de subsidie aan dit tijdschrift. De RKS stelt als voorwaarde voor continuering van voortzetting van het subsidie dat *Transito* moet streven naar een aanzienlijk hoger publieksbereik. Dit zou in de jaarlijkse evaluatie een belangrijke rol moeten spelen. Als het publieksbereik de komende jaren niet een duidelijke stijging laat zien, wordt de vraag wie eigenlijk behoefte heeft aan dit blad, erg prangend.

Galerie Slaphanger - Stichting Unterkunst Internationale

Behandeld door commissies: muziek, visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

Het plan van Galerie Slaphanger is weinig concreet, de inhoudelijke en bedrijfsmatige onderbouwing is onvoldoende. De RKS ziet geen reden voor opname in het cultuurplan.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Galerie Slaphanger is een jongerenproject van Stichting Disck, de instelling voor sociaal cultureel werk van de deelgemeente Delfshaven. De galerie is in eerste instantie een open podium voor jongeren, dat accenten legt op het aanzetten tot en het stimuleren van hun creativiteit. Stichting Unterkunst Internationale is een galerie in oprichting.

Galerie Slaphanger bestaat vier jaar en is volgens de aanvrager in trek bij mensen van 30 jaar en ouder, die een in zekere zin 'onaangepast' cultureel product ontwikkelen. De galerie staat open voor mensen tussen de 18 en de 30 jaar. Wegens gebleken onaantrekkelijkheid voor bezoekers en exposanten is het open beleid in 1999 herzien. Sindsdien worden ook professionals, bijvoorbeeld striptekenaars, uitgenodigd voor (groeps)exposities. Voorts is de galerie gespecialiseerd in muzieksoorten die niet gangbaar zijn. In dat kader speelt Slaphanger een rol in de distributie van geluidsdragers van artiesten, die niet door platenmaatschappijen worden gecontracteerd, en in de oprichting van kleine muzieklabels. Tenslotte is de galerie een verkooppunt voor underground striptekenaars.

De Stichting Unterkunst Internationale is voorzien in de Witte de Withstraat. Deze galerie wil zich richten op (underground) strips, cartoons en alles wat daarmee te maken heeft. Daarnaast komt er een 'video room', een zeefdrukkerij, en voor de muziek 'een aparte ruimte, waarbij de mogelijkheid wordt geboden om zowel alleen als gezamenlijk te kunnen luisteren naar muziek.' Galerie Slaphanger c.q. Stichting Unterkunst Internationale c.q. Stichting Disck vraagt volgens de begroting een exploitatiesubsidie aan van f 122.500 in 2001, groeiend naar f 134.400 in 2004. Volgens de toelichting op de begroting vraagt de stichting f 135.000,- aan in 2001, jaarlijks groeiend met 3%. De omvang van de totale begroting groeit van f 135.000,- in 2001 naar f 148.000,- in 2004.

Overwegingen:

Het is de RKS niet duidelijk of beide initiatieven los van elkaar moeten worden gezien, of dat het één initiatief is met twee verschillende omschrijvingen c.q. locaties. In het plan worden geen heldere artistieke doelen geformuleerd, noch is sprake van een inhoudelijk muziekbeleid. De keuze voor underground strips wordt inhoudelijk noch uit publieksoogpunt onderbouwd. De organisatie wil uitdrukkelijk voorwaardenscheppend zijn. Bestedingen op het gebied van de kunsten worden nauwelijks gedaan. De RKS ziet een zekere tegenstrijdigheid in de wens te functioneren als podium voor jongeren enerzijds, en een doelgroep te bereiken van 30 jaar en ouder anderzijds. Opmerkelijk is de wijze waarop de doelgroep wordt afgeschilderd: het gaat om een ondefinieerbare subcultuur. De RKS vindt het artistieke gehalte van het plan gering. Het is nauwelijks uitgewerkt en onvoldoende bedrijfsmatig onderbouwd. Voor een structurele subsidie voor de instelling zijn geen argumenten voorhanden.

Stichting Centrale Discotheek Rotterdam

Behandeld door commissie: muziek

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

De RKS adviseert positief over handhaving van de bestaande subsidie in het kader van het Cultuurplan. Een verhoging van de bijdrage acht zij niet wenselijk, omdat het geen rendement in termen van nieuw publiek of extra inkomsten oplevert.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De Stichting Centrale Discotheek (CDR), opgericht in 1961 als particuliere uitleendiscotheek, bezit een collectie van 200.000 CD's en 300.000 LP's. Deze collectie staat ter beschikking van het publiek, dat met een jaarlijks lidmaatschap en een leenbedrag per item CD's en LP's kan lenen. De CDR beschikt over een hoogwaardige geautomatiseerde infrastructuur, waarmee kwalitatief uitstekende inhoudelijke informatie wordt verspreid. De CDR heeft zich ontwikkeld van lokale uitleeninstelling tot landelijk informatiecentrum met een belangrijke culturele functie. De CDR vergelijkt haar culturele functie met die van een bibliotheek.

De CDR vraagt een structurele verhoging van de bestaande gemeentelijke exploitatiesubsidie van f 300.000 met f 171.000 per jaar, om een gezamenlijke wens van de Gemeentebibliotheek Rotterdam en de CDR te verwezenlijken: gelijkschakeling van de openingstijden van de CDR met die van de centrale bibliotheek, waarin de CDR (om niet) is gevestigd.

Overwegingen:

De RKS heeft veel waardering voor het werk van de CDR. De organisatie beschikt over kennis van zaken, heeft een bijzondere, vrijwel complete collectie en is uniek in Nederland. Tevens heeft de Centrale Discotheek een voorsprong op het gebied van geautomatiseerd interactief collectiebeheer en distributie van muziek op internet. Aangezien de organisatie zegt alles te kopen wat verschijnt, wordt er geen expliciet artistiek beleid gevoerd. De RKS is van mening dat juist vanwege het streven naar volledigheid de gidsfunctie van de Centrale Discotheek waardevol is. De CDR slaagt er in het publiek aan de hand van thema's een keuze te laten maken uit het overvloedige aanbod.

De discussie over de ontwikkelingen in de muziekindustrie ten gevolge van de opkomst van internet is in dit kader actueel, evenals de vraag welke rol de CDR in de digitale distributie van muziek heeft en zal krijgen. De RKS beveelt de gemeente aan om de kennis van de CDR te betrekken bij de beleidsontwikkelingen op het gebied van nieuwe media.

Wat betreft het concrete subsidieverzoek van de CDR meent de RKS dat het legitiem is dat de Gemeentebibliotheek en de CDR de openingstijden gelijk willen stellen. Maar de CDR geeft zelf reeds aan dat de uitbreiding van openingsuren niet méér uitleningen zal bewerkstelligen. In dit geval kan de gemeente voor de extra investering geen extra resultaat tegemoet zien. Gezien de krappe ruimte in het kunstbudget is het daarom moeilijk verdedigbaar om toch een extra bijdrage te leveren.

Doelenensemble

Behandeld door commissie: muziek

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert positief voor continuering van de bestaande subsidie.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Het Doelenensemble is een ensemble van variabele omvang, het gevolg van een samenwerkingsinitiatief van enkele Rotterdamse kunstinstellingen. Het Doelenensemble stelt zich tot doel een breed publiek vertrouwd te maken met kamermuziekliteratuur van de 20e eeuw. Het Doelenensemble is het enige ensemble in zijn soort in Rotterdam en is een vaste bespeler van de Jurriaanse Zaal van Concertgebouw de Doelen.

De kernactiviteit van het Doelenensemble is de jaarlijkse serie van 7 à 10 concerten in de Doelen, voorzien van een inleiding. Andere activiteiten zijn:

- Aandacht voor jonge Nederlandse componisten
- CD-registraties voor Donemus en concertregistraties voor de VPRO
- Medewerking aan thematische programma's en festivals op uitnodiging van de Doelen en het Gergiev Festival
- Concerten van het Doelenkwartet in en buiten Rotterdam
- Samenwerking met andere ensembles
- Sinds kort: samenwerkingsprojecten met andere kunstdisciplines (dans, community-opera).

Het ensemble trekt ongeveer 180 bezoekers per concert. Het Doelenensemble ontvangt jaarlijks een subsidie van f 100.000 van de gemeente.

Het ensemble heeft in de afgelopen periode gekozen voor een meer zelfstandige koers t.o.v. het verleden, toen er een sterkere binding met de Doelen was in de vorm van een gemeenschappelijke programmeur hedendaags repertoire.

In de toekomst wil het ensemble de kernactiviteit voortzetten, evenals de meeste andere activiteiten. Het educatieve aspect zal hierbij grote aandacht krijgen, binnen het beschikbare budget. Het ensemble wil met name de samenwerkingsprojecten met andere kunstdisciplines uitbreiden.

Het Doelenensemble ontvangt vanaf sinds 1997 jaarlijks een gemeentelijke subsidie die gedeeltelijk via de RKS (f 80.000) en de Doelen (f 20.000) wordt uitgekeerd. De RKS-subsidie is tot en met 2000 geoormerkt binnen het Budget Nieuwe Muziek, het voormalige Vijffarenplanbudget. Het Doelenensemble heeft geen subsidieverzoek ingediend bij de gemeente voor de periode 2001-2004, maar heeft de RKS een kopie gestuurd van het bij OCenW ingediende meerjarig beleidsplan. Aan structurele ondersteuning aan het rijk wordt f 49.000 wordt. De totale begroting van het Doelenensemble bedraagt ongeveer f 300.000. Het Doelenensemble heeft dan wel geen aparte aanvraag voor het gemeentelijk Cultuurplan ingediend, het heeft de gemeente wel te kennen gegeven voor de periode 2001-2004 prijs te stellen op continuering van de huidige subsidie van f 100.000. Dat is de reden waarom de RKS heeft gemeend er goed aan te doen de plannen van het Doelenensemble mee te wegen in het kader van het Cultuurplanadvies 2001-2004.

Overwegingen:

De RKS constateert dat het programma van het Doelenensemble avontuurlijker wordt. De inleidingen zijn van hoog niveau en de concerten worden integraal uitgezonden bij de VPRO. De educatie krijgt een meer prominente plaats, de vorm daarvan moet nog groeien. Voor de

educatieve aspecten worden nog niet alle kansen optimaal benut. Het ensemble heeft structureel publiek opgebouwd. Het slaagt er aardig in met het hedendaags repertoire in te spelen op de vraag van het Rotterdams publiek.

Anders dan de symfonische orkesten oefenen de ensembles betrekkelijk weinig trekkracht uit op het grote muziekpúblik. De ensembleliefhebbers vertonen wellicht meer overeenkomsten met bezoekers van andere hedendaagse kunstvormen dan met die van het symfonisch repertoire. Het Doelenensemble slaagt er niettemin in de aansluiting tussen het hedendaags repertoire en de behoefte van het Rotterdams publiek te vinden en daarmee tegelijk een brug te slaan naar de programmering van andere moderne ensembles in de Doelen.

Landelijk dient zich de formule aan van de 'ensembles in residence': ensembles die zich voor een langere periode binden aan een bepaald concertgebouw, met een sterke rol in de stad. In feite heeft Rotterdam met het Doelenensemble een 'ensemble in residence' - avant la lettre. Het functioneren van een ensemble is mede afhankelijk van enerzijds de eis dat de programmering is afgestemd op die van de plaatselijke concertzalen, anderzijds de mate waarin de bedrijfsvoering en entourage van de concertzalen aansluiten bij de verwachtingen van het potentiële publiek van de ensembles.

De voorgenomen vernieuwingen komen in het plan van het Doelenensemble niet goed uit de verf. Ook over de beleidsspeerpunten van de gemeente (muzikale diversiteit, jongeren) spreekt het plan zich niet helder uit. De RKS is desondanks van mening dat een ensemble voor hedendaags gecomponeerd repertoire van belang is voor Rotterdam, al was het alleen al vanwege de aanwezigheid van een compositieafdeling op het Conservatorium. Het ligt voor de hand dat het ensemble daar goede banden meer onderhoudt. De plannen van het ensemble voor de tweede helft van de periode 2001-2004 moeten verder worden uitgewerkt, zoals ook blijkt uit de begroting, die voor de jaren 2003 en 2004 nog niet is gespecificeerd.

Alles overziend adviseert de RKS adviseert positief voor continuering van de bestaande subsidie van f 100.000. De gekozen financieringsconstructie (f 80.000 via RKS en f 20.000 via Doelen) is voor verbetering vatbaar.

Stichting Droomtheater

Behandeld door commissie: amateurkunst

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert negatief over opname van het beleidsplan van Stichting Droomtheater in het cultuurplan.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Droomtheater bestaat sedert 1990 en heeft als doel 'theater te maken op basis van dromen en het inspireren van dromers tot theater maken en voorts al hetgeen in de ruimste zin met een en ander verband houdt, daartoe behoort en/of daartoe bevorderlijk kan zijn' (statuten). De stichting maakt daartoe vertel-theater voorstellingen en video's gelieerd aan historische tijdsbeelden voor kleine groepen, en interactieve installaties als 'side programme' bij festivals en evenementen.

In het beleidsplan wordt onder meer aandacht gegeven aan het jaarlijks terugkerend evenement 'De dag van de VOC', een plan in vier fases 'De Pythiade' gericht op deelgemeenten (1999 t/m 2001), een plan met als thema de Walvisvaart (na 2002) en een Video Animatie Installatie. Uit de beschrijving van de plannen blijkt dat deze gefinancierd zullen worden op projectbasis. De plannen geven een indruk van de activiteiten van het Droomtheater.

De begrote kosten in de cultuurplanperiode 2001-2004 zijn f 100.000 (2001), f 95.000 (2002), f 90.000 (2003) en f 90.000 (2004). Droomtheater verzoekt de gemeente om een structurele subsidie voor de vaste kosten van de huur en kantoor zijnde f 30.000 per jaar.

Overwegingen:

De RKS vindt het initiatief van het Droomtheater sympathiek, maar de aanvraag mager en de begroting onduidelijk. De RKS ziet te weinig artistieke ontwikkeling in de activiteiten van het Droomtheater. De vorm waarin projecten verschijnen is wispelturig en de artistieke basis lijkt beperkt. Daardoor zijn de resultaten ook wisselvallig. De producties blijken slechts voor een select publiek toegankelijk te zijn. De RKS is van oordeel dat de activiteiten van het Droomtheater te weinig impact hebben in de stad en dat de inspanningen die men op wijkniveau verricht te weinig nieuwe artistieke ontwikkelingen genereren. De RKS is dan ook van oordeel dat een structurele subsidie niet gerechtvaardigd is.

Stichting Dunya

Behandeld door commissies: muziek, letteren, dans en toneel, amateurkunst

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

De RKS adviseert positief voor een subsidie in het kader van het Cultuurplan voor de exploitatie, het Festival, de letterenactiviteiten en de informatiefunctie en negatief over Dunya on Stage.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Stichting Dunya werd in 1996 opgericht om het Dunya Festival en enkele kleinere multiculturele activiteiten, na de reorganisatie van de RKS te kunnen continueren. Tevens bestond het idee dat de ervaring van de organisatoren van het festival de multiculturele ontwikkeling van de stedelijke podia (de Doelen en de Schouwburg) zou kunnen stimuleren. Het eerste bestuur van de nieuwe stichting werd om die reden samengesteld uit de directeuren van deze podia, de RKS en het Museum voor Volkenkunde, onder leiding van een onafhankelijk voorzitter. Stichting Dunya positioneert zich nadrukkelijk als partner van de verschillende culturele organisaties van allochtonen in Rotterdam.

In 23 jaar is het Dunya Festival, de hoofdactiviteit van de stichting, (tot 1995 onder de naam Poetry Park) uitgegroeid tot het grootste vrij toegankelijke multidisciplinaire wereldcultuurfestival in Europa. De Dunya Poëzie Prijs bestaat sinds 1989. Voor het lopende Cultuurplan ontwikkelde de stichting enkele nieuwe activiteiten: Dunya on Stage en het Wereldprogramma in het Prinsestheater. Daarnaast ontpopt de stichting zich steeds meer als (landelijk) informatiepunt over kunst in de multiculturele samenleving. De stichting onderhoudt contacten met een groot aantal culturele migrantenorganisaties, kunstenaars en instellingen. Noch van OCenW, noch van de gemeente ontving Dunya in de huidige planperiode subsidie voor deze activiteit. Sedert 3 jaar is Dunya on Stage een jaarlijks internationaal podiumkunstenfestival dat in samenwerking met de Doelen en de Rotterdamse Schouwburg wordt georganiseerd. Het festival wil kunstuitingen uit 'niet-westerse' cultuurgebieden met Europese kunsttradities confronteren.

Voor de komende cultuurplanperiode wil de stichting het Dunya Festival uitbreiden naar een volwaardig tweedaags evenement met extra aandacht voor jongeren. Na drie jaar experimenteren en een grondige evaluatie komen de drie partners met eenduidig concept voor Dunya on Stage: 'een discipline overschrijdende benaderingswijze waarbij de drie instellingen een multidisciplinair product presenteren'. Alleen wanneer extra middelen beschikbaar komen, blijft Dunya on Stage bestaan. Het literair programma is recentelijk uitgebreid met o.a. een literair traject. Het programma van het Prinsestheater vergt meer inzet dan voorzien en zal onder voorwaarde van extra financiering worden gecontinueerd. Als nieuwe activiteiten noemt de stichting de uitbouw van het netwerk, het stimuleren van jong talent en samenwerking met het Cultuurpaleis i.o. Voor de beheerslasten wordt een verhoging van subsidie gevraagd.

Stichting Dunya verzoekt om continuering van de volgende subsidies in 2001 e.v.:

- voor de exploitatie een structurele (RKS)-bijdrage van f 220.000;
- voor het Dunya Festival een structurele bijdrage (van de RKS) van f 110.000, alsmede een structurele bijdrage uit het prioriteitenbudget van de gemeente van f 25.000;
- voor Dunya on Stage structureel f 100.000 in het kader van de gemeentelijke cultuurnota 2001-2004 en structureel f 40.000 prioriteitengeld van de gemeente;
- voor de letterenactiviteiten structureel f 20.000 (bij de RKS);
- voor het Wereldprogramma Prinsestheater jaarlijks incidenteel f 40.000 (bij de RKS).

Als additionele subsidies worden aangevraagd:

- Exploitatie stichting: f 240.000;
- Dunya on Stage: structureel f 25.000 in het kader van de gemeentelijk cultuurnota 2001-2004.

De omvang van de totale begroting 2001 bedraagt ongeveer f 2.070.000.

De aanvragen bij OCenW blijven hier buiten beschouwing.

Overwegingen:

De RKS beschouwt het Dunya Festival, met name vanuit muzikaal perspectief, als de 'trots van Rotterdam'. Het is laagdrempelig, het heeft elk jaar een kwalitatief goede programmering, de publieke belangstelling is groot en de samenstelling van het publiek is zeer gemêleerd.

Bij de toekomst van Dunya on Stage zet de RKS een groot vraagteken. Op de eerste plaats hebben de aanvragers met hun beleidsplan de RKS niet duidelijk kunnen maken wat ze willen; op de tweede plaats is niet helder waar de samenwerking van de drie instellingen (de Doelen, Rotterdamse Schouwburg en Stichting Dunya) op berust; ten derde is het de vraag of de festival-formule de meest geëigende formule is om de ambities van de organisatoren te realiseren. Wat dat laatste betreft stelt de RKS dat bijvoorbeeld de doelstelling om Europese kunsttradities te confronteren met kunstuitingen uit niet-westerse cultuurgebieden, een doelstelling zonder meer waardevol is, veel beter ingebed kan zijn in een reguliere infrastructuur. Dat is op den duur beslist effectiever dan wanneer de ambities moeten worden bereikt via het incidentele karakter van een festival. De RKS pleit er voor om de doelstelling van Dunya on Stage een plek te geven in de reguliere programmering van de partners. Daarbij zou Stichting Dunya vooral scout en kenniscentrum moeten zijn. Als het gaat om contacten met de grote stedelijke podia, zou Dunya vooral een adviserende rol moeten spelen, soms als luis in de pels van de 'witte' bolwerken.

De RKS heeft waardering voor de letterencomponenten van Stichting Dunya, zowel voor wat betreft de artistiek-inhoudelijke kwaliteit als voor wat betreft de speerpunten. Met name de story telling-activiteiten en de poëzieprijsvraag worden zeer positief beoordeeld. Het bevreemdt de RKS dat de Stichting Dunya de letteren vrijwel geheel buiten de gemeentelijke cultuurplanaanvraag houdt, omdat zij structurele subsidie hiervoor zeer terecht zou vinden. Opmerkelijk is dat, uitgezonderd in de literaire programma's, slechts weinig nieuwe amateurkunstenaars optreden. De RKS vindt de erkenning die allochtone amateurs door hun optreden op het festival krijgen belangrijk en betreurt het dat de spin-off van het festival door het jaar heen gering is. Over het Prinses Theater in Delfshaven oordeelt de RKS positief. Het is laagdrempelig en de programmering is kwalitatief goed. De RKS vindt dat de amateurkunst - waar onder allochtone kunstuitingen - meer mogelijkheden moet krijgen om zich te presenteren op de wijkpodia in de stad. De gunstige ervaring met het Prinses Theater zou voor theaters in andere wijken met soortgelijke ambities, zoals Odeon, een aanmoediging kunnen zijn.

Dunya wil naast al deze activiteiten een serviceverlenende instelling worden voor allochtone verenigingen, stichtingen en kunstenaars in de stad. Dunya heeft in de loop der jaren veel kennis en ervaring opgebouwd en deze kan ook volgens de RKS daarvoor goed worden ingezet. Want hoewel de programmering van de activiteiten inhoudelijk goed is, blijft de verspreiding van het ideeëngoed naar de reguliere podia nog achter. Landelijk gezien heeft Dunya een goede uitstraling en wordt zij veelvuldig om advies gevraagd. Hoewel de stichting daarvoor niet wordt gesubsidieerd, voert zij dit type activiteiten toch uit, mede ten behoeve van de relatie met de partners, die bij het ontwikkelen van hun eigen activiteiten eveneens steunen op de kennis en faciliteiten van Stichting Dunya. De advies- en informatiefunctie leidt echter tot een ongewenst grote werkdruk op het personeel, vragen van culturele organisaties over de geloofwaardigheid

van Dunya als partner en een enigszins zorgwekkende financiële situatie. Wanneer de informatiefunctie in de volgende cultuurplanperiode opnieuw buiten de financiering blijft, zal dat onherroepelijk een grotere weerslag krijgen op de onderlinge relaties. De RKS acht het belang van structurele ondersteuning van deze advies- en informatiefunctie groot. Tegelijkertijd zal Stichting Dunya zelf een efficiënte bedrijfsmatige visie op deze functie moeten ontwikkelen: dienstverlening aan derden kan immers een nieuwe bron van inkomsten zijn. In dit verband zou ook gekeken kunnen worden naar mogelijkheden voor samenwerking met een te ontwikkelen Cultuurpaleis⁸. De relatie van Dunya met de Doelen en de Schouwburg zou eveneens moeten worden bekeken.

De begroting is projectmatig van aard, hetgeen niet echt past bij de ideeën van de stichting over haar verdere ontwikkelingen. Het bevreemdt de RKS voorts dat Dunya voor letterenactiviteiten f 30.000 wil aanvragen bij de RKS en niets in het kader van het Cultuurplan. Daarnaast vraagt Dunya subsidie aan de gemeente uit het prioriteitenbudget. Verder valt op dat het volledige financiële risico van Dunya on Stage bij Dunya ligt, ondanks het partnerschap met de Doelen en de Schouwburg. Voor de RKS als beoordelaar zijn de opeenstapeling van grote en kleine subsidies en de merkwaardige financiële constructie van Dunya on Stage met Stichting Dunya een onoverzichtelijk geheel. Met Dunya zou een stabiel en transparant financieel kader moeten worden ontwikkeld.

Alles overziend adviseert de RKS positief over een subsidie in het kader van het Cultuurplan voor de exploitatie van Dunya, het Festival, de letterenactiviteiten en de informatiefunctie. Dunya on Stage zou niet meer moeten worden opgenomen in het cultuurplan. De gemeente zou Stichting Dunya in de discussie over de decentralisatie van de landelijk programmagelden en het actieplan cultuurbeleid mee moeten nemen naar de convenantbesprekingen.

⁸Zie advies Cultuurpaleis

Stichting FACT

Behandeld door commissie: dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

De RKS vindt dat FACT een waardevolle en samenbindende functie binnen het Rotterdamse bestel vervult. Daarom is voortzetting van het Rotterdams subsidie gerechtvaardigd. De prioriteiten die FACT benoemt dienen een nationaal belang en dienen dan ook op nationaal niveau gehonoreerd te worden.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

FACT richt zich sinds 1975 op de begeleiding en coaching van talentvolle en ambitieuze jonge regisseurs en vervult een landelijke functie met Rotterdam als eerste platform. Het werkterrein is sinds 1995 verlegd van de kleine naar de grote zalen. Sinds dat jaar zijn er zes groot gemonteerde producties tot stand gekomen van Jeroen van den Berg, Erik-Ward Geerlings, Rob Ligthert, Ola Mafaalani, Ivar van Urk en Jeroen Kriek.

Artistiek gezien werd de keuze voor de grote zaal ook door subsidiënten onderschreven, aldus FACT. Maar organisatorisch en financieel bleef FACT (noodgedwongen) op het oude kleine zaalniveau steken. Nu wil men organisatie en budget in overeenstemming brengen met de geaccordeerde keuze voor de grote zaal. Daarbij komt nog dat incidentele subsidiënten (zoals het Fonds voor de Podiumkunsten) laten weten een meerjarig gesubsidieerde instelling niet meer financieel te willen ondersteunen, aldus FACT.

Daarom formuleert FACT naast een concreet plan van 15 punten (waarmee het vigerende beleid geïntensiveerd wordt voortgezet) drie specifieke prioriteiten voor de komende vier jaar:

- het productiebudget verhogen tot een niveau dat recht doet aan de vereisten van grote zaal producties
- bij gelijkblijvend subsidie zullen op grond van de eerste prioriteit slechts 8 producties mogelijk zijn; subsidieverhoging is gewenst om 12 producties (5 of 6 regisseurs laten doorgroeien) te realiseren
- de gecombineerde secretariaats- en publiciteitsfunctie splitsen in twee part-time formatieplaatsen

Om de plannen en prioriteiten te kunnen uitvoeren vraagt FACT een subsidie aan de gemeente Rotterdam van f 703.475 (was f 576.000) en aan OCenW f 1.055.213 (was f 748.000). Dit bij een totale begroting van f 1.976.813.

Overwegingen:

Volgens de RKS dient FACT drie belangen: dat van jonge regisseurs, dat van Rotterdam en het nationaal belang.

Voor jonge regisseurs functioneert FACT goed. Jonge regisseurs krijgen er een kans die ze elders in het land niet of nauwelijks hebben. FACT bevraagt de makers op een juiste manier. De ondersteuning die men biedt is goed. De artistieke leiding zet interessante makers bij elkaar. De 'nazorg' is ook goed geregeld. het geldt voor jonge regisseurs als aanbeveling wanneer ze bij FACT hebben gewerkt. Moeilijk meetbaar blijft de vraag in hoeverre makers er komen omdat ze de onweerstaanbare ambitie koesteren voor de grote zaal of dat men op domweg 'de mogelijkheid tot maken' afkomt.

Voor Rotterdam vervult FACT een gewaardeerde bindende functie: er zijn goede contacten met andere Rotterdamse kunstinstellingen, er is sprake van een inspirerende wisselwerking. De instelling trekt artistieke aandacht naar Rotterdam. Al komen de makers van elders, het maken

zelf gebeurt in Rotterdam. FACT gebruikt de stad op een goede manier als platform. De RKS vindt dat de laatste jaren goed zichtbaar.

Op nationaal niveau speelt FACT een rol in de discussie over de doorstroom van jong regietalent richting de grote zalen in het land. Enerzijds acht de RKS dit een goede zaak omdat de kansen die FACT biedt niet in die mate door de grote gezelschappen worden geboden. Anderzijds kan men zich afvragen of het effect van de inspanningen van FACT op de grote zalen in den lande zo groot is als FACT ons wil doen geloven. De kritieken in de media n.a.v. het Fact-jubiläum bevestigen deze twijfel. Incidenteel weten FACT-regisseurs elders een vervolg in de grote zaal af te dwingen, maar van een structurele doorstroming is volgens de RKS nog geen sprake. Dat is niet zozeer aan FACT te wijten, maar ligt enerzijds besloten in de huidige inflexibele organisatie van het landelijk toneelbestel en is anderzijds te wijten aan de enigszins conservatieve markt voor grote zaal producties.

Alles bij elkaar genomen is de RKS positief gestemd over de verrichtingen van FACT en stelt voor dat de gemeente de verantwoordelijkheid op zich blijft nemen voor het Rotterdams belang dat FACT dient.

Stichting Galip Producties

Behandeld door commissies: amateurkunst, dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert negatief over opname van de Stichting Galip Producties in het cultuurplan. De stichting zou wel een kans moeten krijgen om zich verder te kunnen ontwikkelen. De RKS adviseert de aanvrager gebruik te maken van de mogelijkheid om een projectsubsidie aan te vragen.

Beschrijving aanvrager

Galip producties begon in 1988 als een theatergroep van Turkse jongeren. De stichting heeft zowel maatschappelijke, sociale als artistieke doelen: het leveren van een positieve bijdrage aan de mogelijkheden van migranten, een positieve ontspanningsmogelijkheid, het creëren van een eigen aanbod en de gelegenheid bieden aan de diverse culturen elkaar te ontmoeten. Galip Producties constateert dat het aanbod van de culturele instellingen niet aansluit bij de belangstelling van de allochtone bevolking en dat de drempel voor deze groepen hoog blijft. Met dit gegeven als uitgangspunt wil de stichting haar projecten in de komende cultuurplanperiode realiseren.

Door inzet van deskundigheid en een vakkundig kader wordt de organisatie meer en meer geprofessionaliseerd. De stichting wil verhuizen van Utrecht naar Rotterdam. In de aanvraag wordt niet duidelijk waarom hiertoe is besloten en waar men zich in stad wil vestigen.

In samenwerking met de reguliere instellingen wil men 'combi-kunstprojecten' ontwikkelen en daarmee de wijken in gaan. In verschillende disciplines wordt een cursusprogramma samengesteld. Bij de projecten wordt samengewerkt met scholen, buurthuizen, bewonersorganisaties en wijkgebouwen. De cursussen worden met een presentatiedag afgesloten.

Voorts produceert Galip Producties elk jaar twee theaterstukken. Voor elk stuk wordt twee jaar uitgetrokken voor research, schrijven van een scenario, en productie. Er wordt met ervaren en onervaren spelers gewerkt. Galip bedient zich daarbij zowel van het Turks als het Nederlands.

Galip Producties vraagt f 493.855 aan in het kader van de cultuurplanperiode 2001-2004. Het bedrag is een optelsom van de personeelslasten, productiekosten en dag- en voorstellingskosten. Een dekkingsplan ontbreekt.

Overwegingen:

Stichting Galip Producties heeft als uitgangspunt dat het aanbod van bestaande instellingen niet aansluit op de behoeften van de allochtone bevolkingsgroepen in Rotterdam. De RKS acht deze stelling te weinig genuanceerd en verwijst naar activiteiten op dit vlak van bijvoorbeeld het Rotterdams Wijktheater, Dunya en Theater Zuidplein. De RKS heeft weliswaar vertrouwen in de organisatiekracht van de stichting, maar vindt de ambities van de stichting onrealistisch en onvoldoende uitgewerkt. De uitwerking van het educatieve aspect van de aanvraag vindt de RKS te mager. Het combi-kunstproject is onvoldoende doordacht. De RKS ervaart de gerichtheid op de Turkse gemeenschap als te beperkt. In de financiële vertaling ontbreekt een dekkingsplan. De werkmethode wordt niet als verrassend ervaren.

Stichting Galip heeft de RKS niet kunnen overtuigen. Voor een structurele ondersteuning in het kader van het cultuurplan is het nog te vroeg. Noch de kwaliteit van producties zoals 'Ik ben ik', noch de ingediende plannen, hoe sympathiek ook, geven aanleiding positief te oordelen.

De RKS is er bovendien niet van overtuigd dat de aanvrager reeds voldoende artistieke (Rotterdamse) geschiedenis heeft om een structurele subsidiering te motiveren. Voor de

realisering van de geplande theaterproducties zou men projectsubsidies kunnen aanvragen. Voor de opzet van de diverse cursussen verwijst de RKS naar de reeds lopende initiatieven op dit gebied in Rotterdam, waarbij samenwerking en wederzijdse beïnvloeding uiteraard nadrukkelijk bepleit worden.

Stichting De Gasten Komen

Behandeld door commissie: dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert geen structureel subsidie te verlenen aan De Gasten Komen. Noch de kwaliteit van uitgevoerde projecten, noch de plannen voor de toekomst geven aanleiding daartoe.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De Gasten Komen is een clan van kunstenaars uit vele spanningsvelden en disciplines waarbinnen veelkunstenaar Henri van Zanten de magneetpositie inneemt. De organisatie is in hoge mate een eenmansbedrijf. Provocatie, wild denken en 'streetwiseness' zijn de handelsmerken van deze organisatie. Sinds 1997 krijgt de stichting structureel subsidie van het Fonds voor de Podiumkunsten (f 250.000) en Rotterdam (f 35.000). In de afgelopen vier jaar heeft Van Zanten zeer diverse producties gemaakt waarin rap, dansperformances, video, teksten en geluid door en over elkaar worden gebruikt. Soms is sprake van een monsterproject waarin vele kunstenaars samenwerken, soms van een leeg toneel met slechts een geluidsband waarop meer dan honderd stemmen ter meditatie.

Voor de toekomst wil Van Zanten deze lijn voortzetten en:

- medewerkers voor verkoop, publiciteit en productie aantrekken
- een eigen ruimte hebben
- een vijftal omschreven projecten uitvoeren
- over een flexibel budget beschikken

Daartoe vraagt De Gasten Komen aan OCenW f 712.616 en aan Rotterdam f 275.000. Dit bij een totale begroting van f 1.162.676.

Overwegingen:

Van Zanten is een man van briljante ideeën maar hij werkt die niet sterk uit. Zijn hang naar de avant-garde dreigt bij hem te leiden tot een positie in de marge. De RKS heeft sympathie voor zijn kwaliteit als artistiek streetcornerworker. Maar zijn werk mist kracht en effect. Als regisseur acht de RKS hem niet sterk en het beleid van De Gasten Komen acht de RKS grillig en zonder helder perspectief. De plannen voor de komende vier jaar vertonen weinig samenhang en dragen het karakter van losstaande projecten. Naar het oordeel van de RKS is hier geen sprake van een consequent doorgevoerd artistiek beleid. Noch de kwaliteit van het uitgevoerde werk, noch de plannen voor de toekomst geven aanleiding om een structureel subsidie aan De Gasten Komen te verlenen. De Gasten Komen zouden voor verwezenlijking van de projecten zich moeten (kunnen) wenden tot de mogelijkheid projectsubsidies aan te vragen.

Stichting Hal 4

Behandeld door commissies: dans en toneel, amateurkunst, visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS heeft weinig vertrouwen in de producerende capaciteiten van Hal 4. Het is vooral een interessante plek, waar spraakmakende initiatieven zich aan binden. Om die positie in de toekomst te waarborgen kan zij zich voorstellen dat een relatief bescheiden structurele subsidie wordt verleend uit het cultuurbudget boven op de bijdrage die jaarlijks voor de huisvesting door de gemeente wordt geven.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Hal 4 initieert, ontwikkelt, produceert en programmeert projecten voor jongeren vanaf 14 jaar en doet dat op drie fronten:

- men organiseert les- en spelprojecten rond het rauwe, actuele jongerentheater van de Amsterdamse jongerentheatergroep Made in da Shade. Dit is een initiatief van de SKVR. Vier maanden lang werken negen groepen jongeren een keer per week aan een project dat op de jaarlijkse jongerendag in Hal 4 wordt gepresenteerd. Dit alles gebeurde in samenwerking met de SKVR, het jongerenwerk, migrantenorganisaties en het onderwijs. Dit samenwerkingsproject eindigt in mei 2000.
- Digital Playground: een jaarlijks evenement van vijf weken waar jongeren kennis maken met de wereld van de digitale media en mediacultuur.
- Rotterdams Lef: een toneelgroep van 'streetwise' jongeren (18-25 jaar) zonder theateropleiding maar met uitstraling en talent. De groep maakt eigen voorstellingen (zoals 'Over de grens' en 'Scoren') en speelt die op scholen en in theaters.

Om een en ander te kunnen realiseren genereert Hal 4 inkomsten uit verhuur van de hal en ontvangt de stichting diverse projectsubsidies.

In de toekomst wil Hal 4 zich blijven richten op actueel, explosief en vernieuwend aanbod met en voor jongeren. Veel aandacht wil men daarbij houden voor zgn. 'peer education': jongeren leren van elkaar. Voorts wil men:

- Digital Playground voortzetten en educatief versterken
- Rotterdams Lef artistiek versterken in de richting van danstheater
- de relatie met Made in da Shade en De Meekers voortzetten

Volgens de aanvraag zullen 19.000 Rotterdamse jongeren in 2001 de activiteiten bezoeken. Hal 4 vraagt aan de gemeente Rotterdam *f* 410.000 en aan OCenW *f* 630.000. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat de gemeente Rotterdam het subsidie voor zaalexplotatie van *f* 25.000 en het subsidie van de deelgemeente Crooswijk van *f* 70.000 worden voortgezet. Dit bij een totale begroting van *f* 2.052.000.

Overwegingen:

De RKS waardeert de ambitie van Hal 4 om een centrum te zijn voor presentaties en voorstellingen die zijn geënt op de jongerencultuur in de stad. Ook de keuze om de doorgaans moeilijk te bereiken doelgroepen jongeren van mavo/vbo/mbo-niveau in de activiteiten te betrekken verdient steun. De voorstellingen van Made in da Shade en de eerste twee edities van de projecten 'Rotterdams Lef' en 'Digital Playground' trokken veel belangstelling en een fors deel van het publiek bestond uit allochtone jongeren. Hal 4 heeft bij de inhoudelijke ontwikkelingen van beide projecten veel ondersteuning gehad van de SKVR (Rotterdams Lef, Digital Playground) en Kuub 3 (Digital Playground). Beide initiatieven acht de RKS van belang en interessant. De RKS zet echter vraagtekens bij het welslagen van de nieuwe edities in 2000 en later, zeker nu de

samenwerking met de SKVR en Kuub 3 is gestaakt. De RKS betreurt dit te meer omdat zij constateert dat Hal 4 zelf over weinig inhoudelijke en productionele ervaring beschikt om de projecten zelfstandig uit te voeren. Dit vindt de RKS een belangrijk punt, omdat juist voor een goede begeleiding van jongeren, welke arbeidsintensief is, voldoende capaciteit in huis moet zijn. De RKS meent dat Hal 4 de taak als producent onvoldoende waarmaakt. Liever had zij gezien dat Hal 4 zich sterker profileert als jongerenpodium, als programmeur van voorstellingen en presentaties, die geënt zijn op jongerenculturen.

Resumerend staat de RKS positief t.o.v. Hal 4 als organisch gegroeide combinatie van nogal divergerende activiteiten. Het is een interessante plek, waar spraakmakende initiatieven zich aan binden. Om die positie in de toekomst te waarborgen kan zij zich voorstellen dat voor de overhead van de locatie een relatief bescheiden structurele subsidie komt uit het cultuurbudget boven op de bijdrage die jaarlijks voor de huisvesting door de gemeente wordt geven. De verschillende projecten zullen zelfstandig subsidies moeten zien te verwerven.

Stichting de Bende (Hotel Modern)

Behandeld door commissie: dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS is van mening dat Hotel Modern een interessante toevoeging is aan het bestaande aanbod in Rotterdam en adviseert om dit theatercollectief op te nemen in het cultuurplan en het gevraagde structureel subsidie toe te kennen.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Hotel Modern is een Rotterdams multidisciplinair theatercollectief van twee actrices en een beeldend kunstenaar waarvan de wortels voor een belangrijk deel liggen in de werkplaats van Lantaren/Venster. Hotel Modern richt zich op een breed publiek van jongeren en volwassenen. De groep werkt sterk vanuit beelden en muziek, waarbij het fenomeen Grote Stad een terugkerende inspiratiebron is. De afgelopen vier jaar kwamen projecten tot stand die sterk het karakter droegen van experiment en onderzoek maar desondanks, aldus de aanvragers, in toegankelijke voorstellingen resulteerden.

Tot nu toe ontving Hotel Modern, naast de steun van Lantaren/Venster, op bescheiden schaal incidentele projectsubsidies. Daarmee maakte Hotel Modern in de afgelopen vier jaar onder andere: STUcK (kruising tussen toneelavond en popconcert), Heden Stad (objecttheater), Stad in de schuur (bewegende maquettes met video), DOEDADA (diverse disciplines), Macbeth (toneel). Voorts maakte men kleinschalige voorstellingen voor beeldende kunstmanifestaties en festivals en verzorgde men workshops. Voor de productie Heden Stad ontving de groep de aanmoedigingsprijs Poppenspel 1999 van het Amsterdams Fonds voor de Kunst.

De werkplaats Lantaren/Venster heeft besloten niet langer steun te verlenen aangezien de groep de afgelopen jaren het maximum aan werkplaatsbegeleiding heeft ontvangen. Toch wil Hotel Modern in de komende vier jaar ieder seizoen een grote productie of twee kleine producties maken (voor een deel beschreven in de aanvraag) en financieel en organisatorisch op eigen benen gaan staan. Bovendien wil Hotel Modern zich blijven ontwikkelen en het opgebouwde publiek uitbreiden. Daarom vraagt Hotel Modern een structureel subsidie aan bij de gemeente Rotterdam ten bedrage van f 175.000 en bij OCenW ten bedrage van f 125.000. Dit bij een totale begroting van f 358.750. Men stelt daarbij voor de zakelijke leiding samen met de dansgroep Lieber Gorilla te organiseren.

Overwegingen:

De RKS is van mening dat Hotel Modern een vrucht is van het gemeentelijk werkplaatsenbeleid van de afgelopen jaren. Daarbij vindt de RKS dat Hotel Modern er inderdaad aan toe is om een stap vooruit te zetten. Ondanks de soms minder geslaagde voorstellingen intrigeert Hotel Modern door haar anarchistisch trekjes en haar artistiek uitdagende opstelling. Met het centrale en terugkerende thema Grote Stad toont Hotel Modern zich als een echt Rotterdams initiatief. De open publiekshouding, de goede invalshoeken, de boeiende onderwerpskeuze: alles tezamen brengt de RKS tot het standpunt dat het hier om kansrijk materiaal handelt en dat men eigenlijk niet vier jaar zou moeten wachten op een mogelijkheid zich structureel verder te ontwikkelen. Het gevaar dat dan de vorm is verdwenen acht de RKS groot. De RKS heeft het vertrouwen dat Hotel Modern een (bescheiden) structurele subsidie gedurende vier jaar waar maakt.

Stichting Imago Mundi

Behandeld door commissie: visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

Ondanks zijn waardering voor de activiteiten van de stichting Imago Mundi, adviseert de RKS de aanvraag niet te honoreren met een bijdrage uit het cultuurplan. Het beheer van de collectie behoort tot de reguliere taken van het Wereldmuseum als gemeentelijke dienst.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Stichting Imago Mundi is in 1996 opgericht met als doel beheer en gebruik te optimaliseren van een collectie die in datzelfde jaar werd ondergebracht bij het Wereldmuseum in Rotterdam. Deze collectie vindt zijn oorsprong in een privé-initiatief van de kunstenaars Rufus Collins, Norman de Palm en Felix de Rooy. Inmiddels omvat de collectie ruim 5000 19e en 20e eeuwse gebruiksvoorwerpen, reclame-uitingen en drukwerk rond het thema 'beeldvorming over niet-westerse culturen in de westerse populaire cultuur.' Naast een belangrijk onderdeel negrophilia bevat de collectie deelverzamelingen westerse beeldvorming over Arabische, Aziatische en Indiaanse culturen. Als 'paramuseale instelling' werkt stichting Imago Mundi nauw samen met het Wereldmuseum. De stichting richt zich op verbreding van het inhoudelijke beleid, op collectiemobiliteit en een activiteitenprogramma voor een niet-museaal publiek. Imago Mundi wil bijdragen aan het doorbreken van stereotiepe beeldvorming en etnische vooroordelen en daardoor positieve interetnische verhoudingen bevorderen.

Samen met het Wereldmuseum en partners als FORUM en het landelijk Bureau Racismebestrijding geeft Imago Mundi vorm aan haar doelstellingen. Met reizende presentaties wil de stichting een divers publiek bereiken in wijken, op scholen en in kantoren. De collectie wordt gedigitaliseerd. Door de samenwerking met het Wereldmuseum verwacht de stichting een groter publiek te bereiken. Imago Mundi concentreert zich op twee doelgroepen: enerzijds opinieleiders en professionals die in hun werk bij beeldvorming betrokken zijn, anderzijds publieksgroepen die zelden door het gevestigde culturele aanbod worden bediend, zoals leerlingen uit het VMBO en Volwassenenonderwijs.

De afgelopen jaren ontbeerde de stichting vaste inkomsten. Met steun van fondsen, de gemeente Rotterdam en het Wereldmuseum kon zij enkele activiteiten realiseren. In de komende periode wil Imago Mundi haar beleid voortzetten, intensiveren en internationaliseren. Kerndoel blijft een grotere bewustwording van – de effecten van – beeldvorming. In samenwerking met HBO en VWO opleidingen wil de stichting Surinaamse, Antilliaanse en Arabisch sprekende studenten inzetten als ambassadeurs, om het publieksbereik te vergroten. Een eerder project over etnische stereotypen in de reclame krijgt een vervolg in een educatieve tentoonstelling en onderwijspakket voor het CKV onderwijs. Dit project wordt in 2002 en 2003 uitgewerkt tot een internationale variant voor West-Europa. In het kader van Culturele Hoofdstad 2001 organiseert het Wereldmuseum de tentoonstelling en evenementenprogramma *Oriëntaalse beelden en Westerse fantasieën*. Aansluitend daarop ontwikkelt Imago Mundi, samen met het museum, de SKVR, docenten en jongerenwerkers een educatief project voor scholen en wijkcentra rond het thema *Beeld en zelfbeeld*. De interactieve website met collectieonderdelen komt in 2002 tot stand. Tenslotte bereidt de stichting een educatief project voor ter gelegenheid van de herdenking van de opheffing van de slavernij in 1863, bestemd voor het VO en VMBO.

De totale begroting van de stichting Imago Mundi voor de periode 2001-2004 bedraagt 275.000 gulden. Van OCenW wordt een bijdrage van 205.000 gulden gevraagd en van de gemeente Rotterdam een bijdrage van 25.000 gulden voor het beheer van de collectie.

Overwegingen:

De RKS heeft sympathie en waardering voor de activiteiten van de stichting Imago Mundi. Zij is verheugd dat deze belangrijke collectie goed onderdak en beheer heeft gevonden in het Wereldmuseum, waardoor de stichting zich volledig op haar buitenmuseale activiteiten kan richten. Voor het Wereldmuseum zelf betekent de collectie een interessante aanwinst. Door de gerichtheid op etnische stereotypen in populaire cultuuruitingen biedt de Imago Mundi verzameling een verfrissend perspectief op de wetenschappelijke collectie van het museum. Gezien de collectie en doelstellingen van het Wereldmuseum ligt het voor de hand dat de activiteiten van Imago Mundi in nauwe samenwerking met het museum worden opgezet.

Het organisatorische en financiële onderscheid tussen de stichting en het museum is evenwel ondoorzichtig. Termen als 'publiek-private samenwerking' en 'paramuseale instelling' lijken hoofdzakelijk bedoeld om de sterke verwevenheid tussen beide instellingen te maskeren. Op zichzelf kan de RKS zich voorstellen dat de tentoonstellingen, lespakketten en workshops op basis van de Imago Mundi collectie worden aangemerkt als een apart te subsidiëren activiteit van het museum. Dit omdat zij zich vooral buiten het museum afspelen en deels op voor het museum ongebruikelijke doelgroepen als de reclamewereld zijn gericht.

Het beheer van de Imago Mundi collectie behoort naar de mening van de RKS tot de reguliere taken van het Wereldmuseum als gemeentelijke dienst. Het is evident dat het onderhoud van de collectie de basis is voor de presentatie. Het ligt in de rede dat het Wereldmuseum daarvoor een bedrag opneemt in de eigen begroting. De RKS wijst de aanvraag dan ook af.

International Film Festival Rotterdam

Behandeld door commissie: visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

De RKS oordeelt positief over het IFFR. Continuering van het structurele subsidie is dan ook gerechtvaardigd. De RKS meent dat het festival de oplossing van knelpunten in de bedrijfsvoering binnen de reguliere begroting moet vinden. Een deel van de extra gevraagde subsidie voor prioriteiten zou moeten worden toegekend.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Het International Film Festival Rotterdam (IFFR) heeft zich vanaf zijn oprichting in 1972 ten doel gesteld filmkunst uit vele culturen te presenteren aan een groot publiek. Artistiek experiment en maatschappelijke betrokkenheid zijn beide bepalend voor het programma. Het IFFR ondersteunt de productie en distributie van artistieke en niet-westerse films en met Exploding Cinema is het festival de laatste jaren ook initiator, intermediair en wegwijzer in de digitale revolutie. Met ruim 300.000 bezoekers behoort het IFFR tot de grootste culturele manifestaties van Nederland. Daarnaast bereikt het met educatieve programma's zo'n 30.000 mensen. Door de Cinemart en het Hubert Bals Fonds verwierf het IFFR internationaal een reputatie als 'supportive festival'.

De beleidsvoornemens voor 1997-2000 zijn grotendeels gerealiseerd. Er kwamen nieuwe initiatieven voor educatie en distributie. Exploding Cinema werd gezichtsbepalend en sprak een nieuw, jong publiek aan. Er werd samengewerkt met o.a. Boijmans, Witte de With en V2. Daarnaast bleef het festivalprogramma sterk georiënteerd op niet-westerse film en kwam er meer aandacht voor Nederlandse producties. Niet gerealiseerd is het voornemen het festivalarchief openbaar toegankelijk te maken. Ook is het festival teruggekomen van de wens alle (neven-)activiteiten te bundelen in een groot instituut. In de toekomst wil het festival een niet-institutionele, nomadische instelling zijn.

Het aantal festivalbezoekers verdubbelde van 170.000 in 1996 tot het huidige niveau. De inkomsten uit kaartverkoop, sponsoring en fondsenwerving waren hoog, maar leidden ook tot een kwetsbare verhouding tussen eigen inkomsten en subsidie van 60:40, in plaats van de beoogde 33:66 (eenderde gemeentesubsidie, eenderde Rijkssubsidie).

Het IFFR noemt dit een *knelpunt* en heeft in een aparte brief de subsidiegevers voorgesteld het risico van onverwacht wegvallende sponsoring te verkleinen door een garantiefonds. Andere knelpunten zijn het incidentele karakter van de Cinemart financiering en de capaciteit voor filmvertoningen en ontvangsten.

De toekomst ziet het IFFR in het licht van de digitalisering, en de diversificatie in productie, presentatie en distributie die daar het gevolg van is. Dat vraagt meer inspanning bij research en selectie. Tegelijkertijd blijft filmvertoning op groot doek een vitaal onderdeel van het festival. Als prioriteiten noemt het IFFR: de artistieke verdieping, de versterking van nieuwe initiatieven en sturing van de explosieve groei. Daartoe wil het de zalencapaciteit uitbreiden, films vaker herhalen, de band met een groter publiek verdiepen door duidelijkere toelichting van de artistieke keuzes en de Tiger-competitie, als focus op artistieke trends en nieuw talent, sterker profileren. Digitale films worden in alle festivalonderdelen geïntegreerd, er komt een on-line festival en een aparte Cinemart website. De internationale positie wordt verstevigd en de interdisciplinaire samenwerkingen geïntensiveerd. De educatie en distributie projecten worden voortgezet en uitgebreid, onder meer door uitgaven op DVD.

Voor het cultuurplan 2001-2004 vraagt het IFFR zowel aan de gemeente Rotterdam als aan het Rijk een verhoging van het huidige subsidiebudget: voor oplossing van de knelpunten aan beide subsidiënten f 300.000 en daarenboven extra subsidies voor prioriteiten van respectievelijk f 347.500 (gemeente) en f 402.500 (OCenW). Aan de gemeente Rotterdam wordt in totaal 647.500 extra gevraagd, bovenop het huidige budget van f1.444.000.

Overwegingen:

Voorop zij gesteld dat de RKS grote waardering heeft voor het festival, waar het gaat om artistieke kwaliteit en organisatiekracht, publieksgerichtheid en educatie, diversiteit in aanbod en distributie. Het festival heeft onmiskenbaar publiek succes, zonder zijn oorspronkelijke uitgangspunten werkelijk te verloochenen. 'Exploding' is echter de naam van een IFFR-programma, maar kan evengoed dienen ter omschrijving van het karakter van het festival zelf, n.l. een onstuitbare, lavaspuitende vulkaan, die telkens met vers vloeibaar magma over oude stollingen heen groeit. Het 'nomadische' ligt in de ogen van de RKS dan ook eerder op de weg die de verschillende uitlopers van het festival voor zich zoeken, dan in de aard van het festival zelf.

Inhoudelijk plaatst de RKS enkele kanttekeningen: op het festival komen de korte films en de minder bekende films er bekaaid af, zowel in de wijze van programmeren als in de berichtgeving. De meeste aandacht gaat uit naar films die toch al worden gedistribueerd. Daarmee verliest het festival zijn signalerende functie voor onbekend en ongebruikelijk aanbod. De Tiger Award competitie kan hierin wellicht een rol spelen, maar dan moet de selectie uitgesprokener worden. Exploding Cinema is interessant en vernieuwend, maar sterk wisselend in kwaliteit en uitstraling. Het bereikt nog steeds een vrij sektarisch publiek en is weinig verweven met de rest van het festival.

De RKS waardeert activiteiten als de succesvolle satellietfestivals in Groningen en Maastricht, de Wereld Cinema Tour en de Rotterdam Film Course. Ze bevorderen de distributie van en het begrip voor onbekende en vernieuwende filmvormen. Samen met de Tiger Releases geven ze het festival door het jaar heen een gezicht. De RKS is er echter niet van overtuigd dat het festival zelf de distributie van de Tiger-films moet uitvoeren. Bij de gesubsidieerde Nederlandse distributeurs zijn genoeg kandidaten die deze taak over kunnen nemen. De on-line distributieplannen van Exploding Cinema vindt de RKS wel interessant voor het festival, als verkenning van nieuwe wegen.

In het algemeen vindt de RKS dat het IFFR zijn nevenactiviteiten zoveel mogelijk moet overdragen aan derden of verzelfstandigen, al dan niet op commerciële basis, teneinde zichzelf van binnenuit te kunnen blijven vernieuwen tot een werkelijk nomadisch instituut.

De RKS oordeelt alles overziend positief over het IFFR. Continuering van het structurele subsidie is dan ook gerechtvaardigd. De RKS meent dat het festival de oplossing van knelpunten in de bedrijfsvoering binnen de reguliere begroting moet vinden. Een deel van de extra gevraagde subsidie zou moeten worden toegekend voor de prioriteiten die inhoudelijke en organisatorische vernieuwing bevorderen. Daarbij gaat het om een bijdrage voor de verhoging van het programmabudget Exploding Cinema, voor de ontwikkeling, professionalisering en verjonging van de programmastaf, en voor digitale activiteiten. Het extra Rotterdamse subsidie zou maximaal f 300.000 moeten bedragen.

Iraanse Stichting voor Cultuur en Kennis

Behandeld door commissie: letteren

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert negatief over opname van de Iraanse Stichting voor Cultuur en Kennis in het cultuurplan 2001-2004.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De Iraanse Stichting voor Cultuur en Kennis (ISCK) is opgericht in 1997 in Zoetermeer en in 1999 naar Rotterdam verhuisd. Uitwisseling van Iraanse en Nederlandse literaire uitingen in het belangrijkste doel van de stichting. In de periode 1997-1999 organiseerde de stichting gemiddeld 4 literatuurprogramma's per jaar met ca. 60 bezoekers per programma. In 1997, 1998 en 1999 ontving de stichting jaarlijks f 7.500 subsidie van de gemeente Zoetermeer. In 1999 kende de RKS een projectsubsidie van f 5.000 toe voor een programma over Iraanse poëzie. In 2000 kende de RKS een projectsubsidie toe van f 12.500 voor twee middagen.

Thans wordt structurele subsidie gevraagd voor huisvesting en betaalde krachten, m.a.w. voor professionalisering van de organisatie. De stichting wil de huidige activiteiten continueren en verstevigen. Specifieke beleidsveranderingen in programmering of publiekswerving voor de periode 2001-2004 worden niet vermeld.

De stichting vraagt f 95.800 structurele subsidie aan de gemeente Rotterdam en geeft aan daarnaast jaarlijks f 35.000 te zullen aanvragen bij de RKS.

- De totale begroting van de stichting is f 168.900.
- Het aan de gemeente Rotterdam gevraagde structurele bedrag maakt ca 75% uit van de totale begroting.

Overwegingen:

Hoewel de ISCK pas enkele keren een literaire activiteit heeft georganiseerd in Rotterdam, is de RKS verrast over de inhoud en de zorgvuldigheid ervan. Daarmee levert ISCK beslist een waardevolle aanvulling op het bestaande. Er lijkt een stijgende lijn te zitten in het aantal Nederlandse bezoekers van de activiteiten van de stichting. Gezien de doelstelling 'uitwisseling' is een redelijk evenwicht in bezoekers van belang. De samenwerking met onder andere het Prinsestheater en het Bibliotheektheater wordt toegejuicht.

De RKS heeft nog twijfels over de kwaliteit van de organisatie. De ambities en de hoogte van de gevraagde subsidie staan niet in verhouding tot de tot dusver getoonde organisatiekracht of inhoudelijke visie. Uit de aanvraag wordt niet duidelijk waaruit de 'uitwisseling' of 'ontmoeting' bestaat. De RKS is van mening dat, om voor subsidie in aanmerking te komen, de essentie van de activiteiten van de ISCK vooral cultureel en literair moet zijn, en niet te politiek getint.

Resumerend is de RKS positief over de activiteiten van de ISCK tot dusver. Op grond van het beperkte aantal activiteiten dat tot dusver door de stichting in Rotterdam is georganiseerd, en omdat de visie nog onvoldoende is ontwikkeld en uitgewerkt, vindt de RKS dat het voor opname in het cultuurplan nog te vroeg is. Voor de programmering wordt de stichting aangeraden vooral een beroep te blijven doen op de mogelijkheid van projectsubsidie.

Stichting Januari (Voortman/de Jonge)

Behandeld door commissie: dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS ziet geen redenen om Voortman/de Jonge structureel te subsidiëren. De kwaliteit van de voorstellingen laat tot nog toe te wensen over en de plannen rechtvaardigen nu geen structureel subsidie. De groep heeft te weinig organisatorische kracht, en er is geen sprake van een consistent en samenhangend beleid.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Voortman/de Jonge is een van de vier danskernen onder facilitaire paraplu van Servicepunt Dans. ConnyJanssen Danst, Rogie & Company en Angelica Oei zijn de drie andere danskernen. Deze vier groepen ontvingen elk de afgelopen vier jaar een gemeentelijke bijdrage van f 150.000 per jaar waarmee ze minstens een productie konden maken. Voortman/de Jonge ontving in de afgelopen periode geen aanvullende zelfstandige projectsubsidie (wel twee budgetten voor co-producties).

Het werk van Voortman/de Jonge richt zich niet alleen op choreografie maar ook op toneel, film en beeldende kunst. Men wil deze disciplines in toenemende mate combineren. Daarbij keren thema's als kwetsbaarheid, vergankelijkheid en roes steeds in verschillende vormen terug. Volgens de aanvragers zijn de kenmerken van de groep: experimenteel, compromisloos, gedurfd en oorspronkelijk. Deze kenmerken, zo stellen de aanvragers, staan de opbouw van een groot publiek in de weg. In de dansvoorstellingen, waar een klein maar trouw publiek waardering voor heeft, worden vooral menselijke drijfveren en gedrag aan de orde gesteld.

De afgelopen vier jaar werd een achttal projecten uitgevoerd: Maria unplugged (dans), Reparation (dans), Heartgrenade (dans), Yes (bijdrage aan tv-film BBC), drie 0-acteurs (toneel), Containers of Memory (expositie), Blootgesteld aan geborgenheid (expositie), 'Arion en de Dolfijn' (choreografie). Naast deze projecten was men ook als choreograaf te gast bij Scapino. Bij het ontwikkelen van de projecten volgen Maria Voortman en Roberto de Jonge een cyclisch systeem: eerst een jaar van onderzoek en kleine experimentele voorstellingen, het tweede jaar een grote sleutelvoorstelling die de bevindingen en resultaten uit het eerste jaar tot een synthese samenbrengt; volgende twee jaar dezelfde aanpak.

De komende vier jaar wil Voortman/de Jonge het werk ontwikkelen en de kwaliteit in overeenstemming brengen met het ambitieniveau. Men wil, het cyclische systeem volgend, elke twee jaar kleine onderzoeksvoorstellingen afwisselen met grote projecten (sleutelvoorstellingen). De plannen worden in de aanvraag concreet beschreven. Bovendien wil men graag een kleine kern van een viertal dansers aan zich binden. Daartoe vraagt men een structureel subsidie aan de gemeente Rotterdam van f 200.000 en aan OcenW een subsidie van f 146.235. Dit bij een totale begroting van f 484.315.

Overwegingen:

De RKS beoordeelt het werk van Voortman/de Jonge niet positief. Er zit nauwelijks lijn in de voorstellingen en er is geen sprake van een opbouw. Daarbij wordt er (weinig) gespeeld op een bescheiden aantal plekken. Het onderzoek lijkt bij Voortman/de Jonge van meer belang dan de uitkomst ervan. Voor een producerend dansgezelschap gelden in de ogen van de RKS echter andere normen dan voor een laboratoriumsituatie.

De RKS is van mening dat het werk van Voortman/de Jonge noch op grond van getoonde kwaliteit, noch op grond van innerlijke samenhang en noch op grond van de aanvraag een structureel subsidie verdient. Over de organisatiekracht heeft de RKS twijfels, met name op het punt van zakelijke leiding en op het punt van verkoop/impresariaat, hetgeen eens te meer een barrière opwerpt tegen structurele ondersteuning.

Stichting Jeugdtheater Hofplein

Behandeld door commissie: amateurkunst

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

De RKS is voor voortzetting van het structurele subsidie aan de Stichting Jeugdtheater Hofplein. Bij de artistieke ontwikkeling van plaatst zij enkele kanttekeningen plaatsen, zeker wanneer de school verder zal groeien. De door de stichting beoogde uitbreiding van activiteiten wordt naar het oordeel van de RKS onvoldoende onderbouwd.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De stichting Jeugdtheater Hofplein exploiteert een jeugdtheaterschool, brengt producties uit, programmeert voorstellingen en organiseert activiteiten in het theater. De eigen voorstellingen vormen het leeuwendeel van het aanbod. Vroeger programmeerde Jeugdtheater Hofplein nog voorstellingen uit het nationale - en soms internationale - circuit. De afgelopen jaren is het aantal ingekochte voorstellingen gereduceerd tot nul ten faveure van de groei van de eigen producties. De jeugdtheaterschool had in september 1999 2230 leerlingen in de leeftijd van 6 tot 26 jaar van wie een deel lessen volgt op de dependances in omliggende gemeenten. Het percentage leerlingen van allochtone afkomst is naar onderzoek heeft uitgewezen 15 %. De leerlingen krijgen les in toneel, dans, zang en ondersteunende vakken (logopedie, theatergeschiedenis, etc.) en brengen met professionele acteurs in het eigen theater drie producties uit. De voorstellingen hebben een gemiddelde zaalbezetting van 90%. Daarnaast beschikt de jeugdtheaterschool over Theaterstudio Zeven, waar jonge regisseurs voorstellingen met leerlingen maken. Jeugdtheater Hofplein organiseert sedert 1985 jaarlijks het Scholieren Eenakter Festival en sinds enkele jaren het Peuterfestival. Er wordt steeds meer samengewerkt met het onderwijs. In het kader van de Wijkaanpak bijvoorbeeld met basisscholen in Het Oude Noorden. Ook is de stichting actief bij de invulling van CKV-vakken bij enkele scholen voor voortgezet onderwijs.

Tussen 1997-2000 steeg het aantal leerlingen, het aantal bezoeken en het aantal dependances. Knelpunt was de huisvesting van de Jeugdtheaterschool. Verwacht wordt, dat de school de nieuwe behuizing in het najaar 2000 betreft. In juli 1999 verloor de stichting door brand het theater aan de Benthemstraat. Voorstellingen worden tijdelijk verzorgd in een voormalige bingo- en bokshal. In de periode 2001-2004 worden de activiteiten uitgebreid. Dan beschikt de school over voldoende lesruimten, twee theaterzalen, een radiostudio, een audiovisuele en een beeldende studio, alsmede het gerenoveerd theater aan de Benthemstraat. Het artistieke team blijft drie voorstellingen per jaar maken, er worden drie producties uitgebracht met leerlingen van de dependances en er zal een nieuwe serie musicals worden opgezet. In de serie 'Shakespeare in Rotterdam' zullen eigentijdse bewerkingen van Shakespeare en tijdgenoten worden gespeeld.

Voorts is de stichting actief met de radiostudio 'Redactie Hofplein' en er zijn plannen voor een audiovisuele studio. In de beeldende studio wordt kinderen geleerd decors, objecten en rekwisieten te maken en licht te verzorgen. De educatieve projecten worden geïntensiveerd. Door de toename van het aantal activiteiten is de organisatie van de school verder geprofessionaliseerd. In de periode 2001-2004 zal het aantal fte's stijgen met $\pm 7,5$. De stichting wil de beloning van de docenten verhogen, zodat deze in de pas loopt met die van vergelijkbare instellingen.

In de begroting is voor de reguliere bedrijfsvoering een dekkingvoorstel waarbij de bijdragen van de Gemeente Rotterdam oplopen van f 1.728.000 (2000/2001), f 1.763.000 (2001/2002), f 1.798.000 (2002/2003) en f 1.834.000 (2003/2004). De correcties in de loonstijging, te

verklaren uit de groei van activiteiten, een loonachterstand en structureel overwerk leiden tot een separate aanvraag: f 133.450 (2000/2001), f 198.300 (2001/2002), f 263.150 (2002/2003) en f 328.000 (2003/2004).

Overwegingen:

De RKS vindt het beleidsplan van de Stichting Jeugdtheater Hofplein degelijk en goed uitgewerkt. De school heeft veel plannen, de bedrijfsmatige opzet spreekt aan en men is in staat een aanzienlijk deel eigen inkomsten te vergaren. De RKS heeft bewondering voor de daadkracht van de artistieke leiding, zeker in het licht van de tegenslagen die de instelling het afgelopen jaar heeft gehad. Toch plaatst de RKS enkele kanttekeningen bij het artistieke beleid, zoals dit de afgelopen jaren is gevoerd.

De kwaliteit van de producties wordt naar het oordeel van de RKS te veel gekenmerkt door een relatief eenzijdige methodische aanpak. Meer doorstroming of wisseling in het artistieke team zou de kwaliteit ten goede kunnen komen. Daarnaast is de repertoirekeuze enigszins behoudend. Wellicht dat de school zich bij het maken van producties in de toekomst wat sterker zou kunnen oriënteren op hedendaagse thema's die meer verbinding hebben met vitale jongerenculturen in de stad.

De RKS constateert voorts een vrij schoolse, resultaatgerichte aanpak in het werken met kinderen. Zij vraagt zich af of deze aanpak genoeg recht doet aan de eigenheid van kinderen. Het kan zijn dat de manier van werken samenhangt met de omvang van de instelling, waarin standaardisering en uniformering de overhand heeft gekregen. Wisselingen binnen het artistieke team zou een van de mogelijkheden kunnen zijn om meer variatie in de werkwijze en stijlen te realiseren. Wanneer bovendien meer tijd tussen de producties is, ontstaat vanzelf ruimte voor reflectie, theateraal onderzoek en vernieuwing.

Aan de beleidsprioriteiten van de gemeente komt de school ten dele tegemoet. De school zou laagdrempeliger moeten zijn, zo meent de RKS. Zij heeft de indruk dat, ondanks de goede voornemens van de school, nog weinig kinderen uit achterstandswijken aan de activiteiten deelnemen. Dat geldt met name voor de allochtone jeugd.

Samenwerking met andere kunstinstellingen die een educatieve taak hebben in het Rotterdamse amateurtheater zoals de SKVR, het RCTh en Hal 4, is van belang. De producties zijn alleen in het eigen theater geprogrammeerd. Ze reizen niet rond, enkele uitwisselingsprojecten uitgezonderd. De RKS betreurt het ook dat andere jeugdtheaterproducties uit het land niet (meer) in Hofplein te zien zijn. Dit komt de artistieke kruisbestuiving niet ten goede.

De school zal naar verwachting na de verhuizing sterk groeien. Er zal een groter beroep op het inhoudelijke beleid en de organisatiekracht van de school worden gedaan. De RKS heeft op basis van het beleidsplan niet de indruk dat de school zich dat ten volle bewust is. De school bevindt zich in een kritieke omslagfase. De RKS is van mening dat de school deze overgang kan doorstaan als haar kritische kanttekeningen ter harte worden genomen.

Alles overziende is voortzetting van de structurele subsidie gerechtvaardigd.

Stichting Internationaal Jongeren Theater & Dans Festival i.o.

Behandeld door commissies: amateurkunst, dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert negatief over opname van de Stichting Internationaal Jongeren Theater & Dans Festival i.o. in het cultuurplan. De aanvrager heeft de RKS er niet van overtuigd, dat naast de reguliere programmering een theater- en dansfestival voor jongeren noodzakelijk is.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De Stichting Internationaal Jongeren Theater & Dans Festival i.o. wil met een jaarlijks festival zoveel mogelijk jongeren uit Rotterdam en omgeving kennis laten maken met het brede spectrum van jongerentheater en -dans en aanverwante podiumkunsten. Een pilot vindt dit jaar plaats onder de noemer 'Act 2000'. Het festival wil intensief samenwerken met Rotterdamse instellingen die veel ervaring hebben opgedaan in het ontwikkelen van festivals, projecten en programma's voor/met jongeren, waaronder Theater Zuidplein, Lantaren/Venster, Stichting Passionate, de Rotterdamse Schouwburg, Nighttown en Hal 4.

Het festival is voornemens

- een (inter-)nationale ontmoetingsplaats te worden voor makers en spelers
- veel premières te programmeren
- workshops, presentaties en expertmeetings te organiseren teneinde de deskundigheid van spelers en makers te bevorderen
- publiek, spelers, makers te informeren door middel van debatten, lezingen en voorstellingsdiscussies
- voorstellingen te produceren, zoveel mogelijk in samenwerking met genoemde podiuminstellingen
- previews te geven van voorstellingen in ontwikkeling; van bijzondere, maar nog niet uitgekristalliseerde ideeën.

De stichting i.o. wil een meerwaarde geven aan de samenwerking van de instellingen. Zij constateert dat Rotterdam een jonge stad is die rijp is voor een groot eigen jongerenkunstfestival en geeft aan waar zij een toegevoegde waarde zou kunnen hebben op het beleid van bestaande Rotterdamse instellingen. Voorbeelden zijn het Transatlanta project en een uitwisselingsproject met het Soweto Dance Theatre.

Voor de organisatie van het festival wordt jaarlijks *f* 150.000 gevraagd aan de gemeente in het kader van het cultuurplan. De totale jaarlijkse kosten zijn begroot op *f* 729,850.

Overwegingen:

De Stichting Internationaal Jongeren Theater & Dans Festival i.o. heeft grootse ambities met festivalactiviteiten voor jongeren en allochtonen. Uit de plannen wordt evenwel niet duidelijk welke artistieke noodzaak daaraan ten grondslag ligt. Er ontstaat geen concreet beeld van de urgentie en de gewenste richting. De aanvraag geeft weinig argumentatie voor de behoefte aan een zelfstandig festival voor jongeren op het onderhavige terrein. De stichting i.o. heeft als uitgangspunt dat er in de stad geen basis is voor de jongeren-podiumkunsten. De RKS waagt dit te betwijfelen gezien de vele activiteiten die in Rotterdam worden ondernomen. Ook is onduidelijk wat de participanten gaan doen. Er wordt met veel andere instellingen samengewerkt, zonder dat deze financieel bijdragen. De internationale aspecten zijn onvoldoende uitgewerkt. Er worden weinig namen en connecties in het plan genoemd, die de internationale status van het festival wettigen. De doelstelling van internationale uitwisseling overtuigt evenmin. Merkwaardig is dat de Stichting Internationaal Jongeren Theater & Dans

Festival i.o. geen samenwerking heeft gezocht met Rotterdam Festivals, die adviseert over de opzet van evenementen, festivalinitiatieven die jongerenculturen als inspiratiebron hebben, aanmoedigt en middelen verdeelt over festivals in Rotterdam.

Dat de stichting i.o. zich wil inzetten voor een kwaliteitsimpuls van de jongerencultuur is prijzenswaardig, maar de RKS is niet overtuigd van de kwaliteit van de plannen. Opname in het cultuurplan acht zij dan ook niet gerechtvaardigd.

Stichting Kaus Australis

Behandeld door commissie: visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

Kaus Australis is een actief en gedreven kunstenaarsinitiatief, dat veel tot stand weet te brengen. De aanvraag heeft echter onvoldoende gewicht om een structurele subsidie te rechtvaardigen.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De stichting Kaus Australis bestaat sinds 1985 en is een Rotterdams kunstenaarsinitiatief met een eigen, nieuw ateliergebouw aan de Melanchtonweg. Doelstelling van de stichting is het ruimte geven aan en bevorderen van de belangstelling voor de beeldende kunst. Vanaf 1997 realiseert Kaus Australis zijn programma voor gastateliers en tentoonstellingen in het nieuwe pand. Uit de gastateliers is een (inter)nationaal netwerk van kunstenaars ontstaan. Naar voorbeeld van Kaus Australis is het Spaanse kunstenaarsinitiatief 'Hangar' opgezet in Barcelona. Met Hangar heeft Kaus Australis nu een levendig uitwisselingsprogramma. Voor de gastateliers wordt verder nauw samengewerkt met het 'Artist in Residence' programma van het Centrum Beeldende Kunst. De drie gastateliers kunnen worden verbonden tot één grote tentoonstellingsruimte. De afzonderlijke ateliers/projectruimtes zijn ook geschikt voor kleinere presentaties. Naast het gastprogramma organiseert de stichting tentoonstellingen. Voor ontwerp, druk en verzending hiervan moeten telkens opnieuw de middelen worden gevonden. Voorts biedt de stichting ruimte aan individuele kunstenaars voor de voorbereiding van exposities elders. De komende jaren wil Kaus Australis een of twee keer per jaar tentoonstellingen organiseren met startende curatoren uit het internationale netwerk. Tevens wil het een apart gastenverblijf ontwikkelen. Om deze mogelijkheden uit te buiten moeten bezoeken worden afgelegd en contacten onderhouden. Dit wordt thans nog geremd door de hieraan verbonden kosten.

Om bovengenoemde ambities te verwezenlijken vraagt Kaus Australis voor het komende cultuurplan een jaarlijkse gemeentelijke bijdrage van 174.000 gulden.

Overwegingen:

De RKS heeft waardering voor de activiteiten van Kaus Australis en respecteert de gedrevenheid waarmee dit kunstenaarsinitiatief eigen ateliergebouwen en internationale uitwisselingen tot stand brengt. Het beleidsplan biedt echter onvoldoende aanknopingspunten die opname in het cultuurplan rechtvaardigen. Het is een voorstel voor een serie projecten, geen meerjarig beleidsplan met duidelijke uitspraken over inhoudelijke koers, planning en organisatie, doelgroepen en het publieksbeleid. De RKS adviseert dan ook negatief.

Stichting The Key - Try Out

Behandeld door commissie: muziek

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert negatief voor een subsidie in het kader van het Cultuurplan. Het betreft een verzoek voor een investeringssubsidie. Dit valt formeel buiten de kaders van het Cultuurplan. Bovendien bevat de aanvraag onvoldoende kunstinhoudelijke aspecten.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Stichting The Key is in 1991 opgericht met het doel een oefenruimtecentrum annex muziekcafé te realiseren voor Rotterdam-zuid. De bestuursleden hebben uit eigen ervaring als popmuzikant begrepen dat er behoefte is aan goede repetitieruimte. De moeite die zij moesten doen om een goede oefenruimte te vinden motiveerde hen om zelf een oefenruimtecentrum te willen exploiteren. Het plan van The Key is bijna 10 jaar oud. De Stichting heeft in de afgelopen jaren reeds meerdere plannen ontwikkeld voor verschillende locaties. Ook is al vaker een verzoek om investerings- dan wel exploitatiesubsidies ingediend, zowel bij de RKS als bij de gemeente, tot nu toe zonder resultaat. De RKS heeft in 1997 op verzoek van de gemeente geadviseerd over een eerdere versie van dit plan, op een andere locatie (Piekstraat).

Stichting The Key verzoekt de gemeente Rotterdam om een eenmalige investeringssubsidie van f 2.324.000 voor de realisatie van muziekcentrum Try Out. De totale investering bedraagt f 2.358.000. De eigen bijdrage is f 9.000 en er is een subsidie van SBAW Bureau voor Projectontwikkeling voorzien van f 25.000.

Overwegingen:

Hoewel het beleidsplan van The Key feitelijk niet past in de cultuurplansystematiek – er is immers alleen sprake van een aanvraag voor een investeringssubsidie - heeft de RKS het plan toch besproken.

Het plan voor Try Out komt niet voort vanuit een artistieke ambitie, of maatschappelijke betekenis of binding met kunstinitiatieven. De indruk is dat er voornamelijk bedrijfseconomische argumenten aan ten grondslag liggen, c.q. dat men een commerciële onderneming wil starten met gemeenschaps middelen. De RKS is van mening dat een commerciële voorziening als bedoeld op zichzelf nuttig kan zijn. De vraag is alleen, of er voldoende argumenten zijn voor de gemeente om met The Key in zee te gaan, nu commerciële geldverstrekkers het kennelijk laten afweten. Als dat niet het geval was, had The Key immers al lang van start kunnen gaan op één van de eerder onderzochte locaties (bijv. Pols van Feijenoord, Piekstraat). Indien de gemeente zou willen investeren in een dergelijke voorziening, dan zijn er in Rotterdam-Zuid partijen aanwezig aan wie de RKS inhoudelijk gezien eerder zou denken, zoals Baroeg, Stichting Decibel (voorheen De Blokhut), de SKVR en Stichting Welzijn Feijenoord.

Stichting KinderKunstHal

Behandeld door commissies: visueel, letteren, de voorzitters van de adviescommissies

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert om de KinderKunstHal niet op te nemen in het cultuurplan 2001-2004.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De Stichting KinderKunstHal stelt zich ten doel begrip en waardering voor kunst en cultuur te bevorderen, alsook de (zelf)ontplooiing en creativiteit te bevorderen bij kinderen van 4 t/m 14 jaar. De stichting zal samen met Rotterdam Culturele Hoofdstad in 2001 het Kinderhoofdkwartier voor Rotterdam Culturele Hoofdstad realiseren in een semi-permanent gebouw in het Museumpark. Bij gebleken succes wil het Kinderhoofdkwartier na 2001 verdergaan als zelfstandig kunstencentrum voor kinderen, waarvoor de werktitel KinderKunstHal wordt gebruikt.

Vanaf 1998 heeft Kunstzaken steeds f250.000 per jaar gereserveerd voor de exploitatie van een voorziening als de KinderKunstHal. Omdat het gebouw nog niet bestaat, is van dat gereserveerde bedrag steeds de helft uitbetaald, voor voorbereidingswerkzaamheden. Activiteiten in de afgelopen periode, waarin de stichting nog niet over een eigen gebouw beschikte, waren de Rotterdamse kinderagenda De UitVinder, een serie kinderdebatten in Zaal de Unie, de kinderboeken-scholenprijs De Rots, en opdrachten van derden.

De KinderKunstHal vraagt in het kader van het cultuurplan 2001-2004 zowel van de gemeente als van het Ministerie van OCenW een bijdrage ter hoogte van f395.000 per jaar.

Als prioriteiten voor de nieuwe cultuurplanperiode noemt de stichting: het profileren van de KinderKunstHal, het actief benaderen van nieuwe doelgroepen, het mobiliseren van doelgroepen en het realiseren en versterken van culturele mobiliteit. De KinderKunstHal wil een groot aantal activiteiten organiseren: verschillende tentoonstellingen, een theaterprogrammering, schoolradio, KinderAteliers, het mini-filmhuis De Box, schoolprogramma's, enz.

- De totale begroting van de stichting is f 1.685.180.
- Het bij de gemeente Rotterdam gevraagde bedrag maakt 23,4 % uit van de totale begroting.

Overwegingen:

De RKS vindt de aanvraag van de KinderKunstHal weinig overzichtelijk. De stichting schetst een beeld van een groot aantal activiteiten waarin de RKS onvoldoende focus ziet. De plannen zijn zeer ambitieus: de stichting wil in één keer een voorziening starten met veel activiteiten voor veel kinderen en vraagt daarvoor ook een groot bedrag. De RKS erkent dat de initiatiefnemers van de KinderKunstHal de afgelopen jaren allerlei activiteiten in de stad hebben ontplooid. Dit waren kortdurende activiteiten of projecten die op verschillende locaties werden aangeboden en hoewel sympathiek, qua omvang en ambities nauwelijks te vergelijken met de aangekondigde plannen. Uit de aanvraag blijkt onvoldoende dat de organisatie over de kracht beschikt om dit ambitieuze en gecompliceerde plan te realiseren.

Doelgroep van de KinderKunstHal zijn kinderen van 4 t/m 14 jaar. Het valt de RKS op dat de KinderKunstHal zich wil profileren als een 'kenniscentrum' op het gebied van kunsteducatie, ondanks dat in Rotterdam de SKVR die taak vervult. De aanvraag gaat uit van een eigen benadering van de kunsteducatie, maar het is onduidelijk waarin de KinderKunstHal zich positief onderscheidt van de bestaande en waarom niet meer samenwerking

gezocht wordt. De RKS vindt dat de verhouding tot de SKVR beter had moeten worden uitgewerkt.

De activiteiten en programmering in 2001 van de KinderKunstHal worden in samenwerking met RCH2001 ontwikkeld en uitgevoerd. Er is alleen een begroting voor 2001 bijgevoegd; er wordt in de begroting geen onderscheid gemaakt tussen 2001 en daarop volgende jaren. De RKS vindt het tegenstrijdig dat de KinderKunstHal enerzijds afhankelijk wordt gemaakt van het welslagen van het de pilot 'Kinderhoofdkwartier' in 2001, maar er anderzijds nu al structureel geld wordt aangevraagd.

De RKS is voorstander van impulsen aan bestaande instellingen om in en na 2001 (meer) aandacht te besteden aan kunsteducatie. De RKS plaatst echter vraagtekens bij een categorale voorziening voor kinderen en is van mening dat dergelijke initiatieven beter binnen bestaande kunstinstellingen en scholen gerealiseerd kunnen worden. Dáár moeten de verbanden gelegd worden. In de aanvraag wordt beschreven dat de KinderKunstHal met andere instellingen wil samenwerken en advies zal geven, maar dit is een omweg: de activiteiten moeten gewoon in de instellingen zelf plaatsvinden.

Vanuit het oogpunt van de visuele kunsten is de RKS ook niet overtuigd van de plannen. Het risico is aanwezig dat de voorziening meer een 'sociaal-cultureel centrum' dan een kunstencentrum zal worden. Door het ontbreken van diepgang zal juist de doorstroming naar en samenwerking met andere kunstinstellingen moeilijk zijn. De RKS vraagt zich ook af wie kwalitatief hoogwaardige kunstwerken ter beschikking zal stellen aan de KinderKunstHal. Het is bekend dat het vanwege de kwetsbaarheid van veel werken, moeilijk is om gekwalificeerde kunst te krijgen voor kindertentoonstellingen.

Hoewel de RKS zich kan voorstellen dat een locatie naast het Sophia Kinderziekenhuis voor de Kinderkunsthal interessant is, vraagt zij zich toch af of dat de meest logische plek is. Het museumpark is bepaald niet de kinderrijkste buurt van Rotterdam.

Alles overziend is de RKS is niet positief over de plannen voor een kinderkunsthal in de vorm en op de plek zoals de Stichting KinderKunstHal ze in de aanvraag heeft beschreven. Door op dit moment al structurele subsidie aan te vragen is 2001 nauwelijks nog als pilot te beschouwen. De ambities zijn groot in verhouding tot beperkte gerealiseerde activiteiten, er zijn bezwaren tegen een categorale kinderkunstvoorziening, de positiebepaling en focus zijn onvoldoende uitgewerkt, en de locatie in het Museumpark roept vragen op. Het eindoordeel over deze aanvraag is negatief.

Stichting Kindertheatertuin

Behandeld door commissie: amateurkunst

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS vindt de Kindertheatertuin een sympathiek initiatief, maar acht een structurele ondersteuning niet gerechtvaardigd.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Het actief-educatief kindertheaterproject 'De Kindertheatertuin' is bedoeld om kinderen van 8-12 jaar uit de Rotterdamse wijken in contact te brengen met en duurzaam te interesseren in verschillende vormen van theaterkunst. Het project wil aansluiten bij de belevingswereld van de deelnemers. Jonge professionele theatermakers vervullen de rol van artistieke leiders.

15 weken gaan kinderen wekelijks een middag aan de slag in de Kindertheatertuin. Onder begeleiding van professionele theatermakers maken zij een voorstelling, waarbij zij kunnen kiezen uit dans, toneel, circus en muziek. Per project komt één discipline per wijkgebouw aan bod; bij het volgen van meer projecten kunnen alle disciplines worden doorlopen. Ter afsluiting van een project wordt een slotmanifestatie geprogrammeerd in Theater Zuidplein, waarin de kinderen presenteren wat ze hebben geleerd.

Er wordt laagdrempelig geworven. De organisatoren van de Kindertheatertuin gaan ervan uit dat kinderen door de deelname aan het project 'meer openstaan voor nieuwe ervaringen op het gebied van theater en een breder referentiekader hebben voor kunst en cultuur in hun verdere ontwikkeling'. Men onderstreept het belang van de continuïteit van het project en vraagt derhalve een structurele subsidie aan. In 2001 wil de Kindertheatertuin starten met 8 accommodaties, oplopend tot 14 accommodaties in 2004.

De Kindertheatertuin was oorspronkelijk één van de activiteiten van het Coördinatiepunt 2e Podium. Het project heeft zich verzelfstandigd. De Kindertheatertuin is in het verleden ondersteund door de deelgemeenten Feijenoord en Charlois.

De begrote kosten van de stichting zijn f 136.000 (2001), f 170.000 (2002), f 184.000 (2003) en f 238.000 (2004), in totaal f 728.000. De gevraagde structurele subsidies in het kader van het cultuurplan zijn f 112.000 (2001), f 140.000 (2002), f 168.000 (2003) en f 196.000 (2004), in totaal f 616.000.

Overwegingen:

De RKS waardeert het initiatief van de Kindertheatertuin, maar heeft twijfels over het realiteitsgehalte van de doelstellingen en de uitvoerbaarheid van de plannen. De organisatie is naar het oordeel van de RKS te klein om de plannen op de voorgestelde schaal (in veertien wijkgebouwen) te effectueren. De organisatoren beschikken nog over te weinig bagage om de begeleiding van het project op de scholen te kunnen waarborgen. De RKS is positief over de keuze voor de doelgroep van 9-12 jarigen. Maar zij meent dat de rol van de scholen, die overstelpt worden met dit soort projecten, niet moet worden overschat.

De RKS adviseert negatief over opname in het cultuurplan. De Kindertheatertuin zou moeten proberen meer praktijkervaring op te doen met ad hoc-subsidies en aldus te groeien als organisatie.

Stichting Kleurrijk Centrum Rotterdam

Behandeld door commissie: muziek

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS is positief over dit plan en adviseert een reservering van middelen onder voorwaarden. De RKS acht de initiatiefgroep in staat dit concept, dat een verrijking van het uitgaansleven voor jongeren in Rotterdam betekent, onder begeleiding van een coach en in samenwerking met andere instellingen en instanties, uit te werken en te realiseren.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Stichting Kleurrijk Centrum Rotterdam (SKC) is een nieuw initiatief van een groep jongerenwerkers uit Rotterdam-zuid, merendeels met een Surinaamse achtergrond. De jongerenwerkers zijn tien jaar geleden zelf als 'doelgroep' en vrijwilliger in het jongerenwerk terechtgekomen. De Rotterdamse jongerenpopulatie bestaat inmiddels voor 60% uit allochtonen. Dit percentage groeit nog steeds. Dit initiatief wil tegemoet komen aan de stijgende vraag naar cultureel getinte uitgaansgelegenheden. De initiatiefnemers verwachten ongeveer 1450 bezoekers per week (ruim 75.000 per jaar). SKC wil samenwerken met het sociaal cultureel werk en podiumkunstinstanties in Rotterdam.

In de loop van de tijd zagen de initiatiefnemers jong artistiek talent tot ontplooiing komen in de buurtcentra en tegelijkertijd een nieuw allochtoon uitgaanspubliek ontstaan in de stad. Volgens de initiatiefnemers is er voor de jonge artiesten noch voor het nieuwe publiek voldoende uitgaansgelegenheden om hun artistiek product te tonen, respectievelijk te genieten van het steeds groter wordende aanbod. SKC wil een multicultureel en multifunctioneel centrum op te richten, dat elementen omvat van de categorieën werkplaats, presentatie-instituut en podiumkunstinstantie. De naam van de nieuwe voorziening wordt M-plex.

De gemeente heeft inmiddels geld ter beschikking gesteld voor het opstellen van een ondernemingsplan, alsmede voor een projectcoördinator voor de duur van anderhalf jaar. De initiatiefnemers willen te zijner tijd tevens een beroep op (onder meer) de gemeente Rotterdam voor een éénmalige investering in een pand. Men heeft nog geen concreet pand op het oog.

M-plex moet een platform bieden aan allochtone jongeren, om uitdrukking te geven aan hun eigen cultuur. Het centrum omvat een podium (muziek, stand up comedy, modeshows, festivals, cap. 1000 bezoekers), ruimtes voor workshops en cursussen (multimedia, muziek, video, dans, theater, mode) en een adviesfunctie. Overdag kan in het centrum gerepeteerd worden door muziek-, dans- en theatergroepen.

SKC vraagt een structureel exploitatiesubsidie aan van f 500.000 bij de gemeente en een even zo groot bedrag bij OCenW. De totale begroting omvat een bedrag van f 2.400.000.

Overwegingen:

De grootschalige evenementen die SKC tot nu toe heeft georganiseerd in de stad dwingen respect af en uit het voorliggende plan blijkt eveneens een groot enthousiasme en tomeloze ambitie. De vraag is of de initiatiefnemers in staat zijn het plan te verwezenlijken. De organisatiekracht is op basis van de ingediende stukken niet te beoordelen. Als het gaat om participatie van jongeren en nieuwe bevolkingsgroepen, om ruimte voor nieuwe vormen van cultuurbeleving en om vergroting van muzikale diversiteit kan dit plan ruimschoots bijdragen aan de gewenste culturele ontwikkeling in de stad. Het plan komt voort uit de doelgroep en pretendeert voor alle allochtone jongeren iets in petto te hebben. Maar in de kern richt het zich voornamelijk op de Surinaamse en Antilliaanse subculturen.

Muzikale diversiteit is belangrijk. Algemene instellingen krijgen in principe de voorkeur boven categoriale instellingen, ook als het gaat om plannen die leiden tot vergroting van muzikale diversiteit in de stad. Duidelijk is dat de behoefte in Rotterdam naar het type product zoals SKC dat wil bieden zeer snel groeit. En het is maar zeer de vraag of algemene instellingen daaraan tegemoet kunnen komen. De vergelijking van het plan van SKC met het werkterrein van Nighttown is noodzakelijk. Nighttown hanteerde in de afgelopen jaren een stringent deurbeleid, dat niet altijd positief uitpakte voor met name allochtone jongeren. Hoewel Nighttown thans alles in het werk stelt om aan te tonen hierin verandering te hebben gebracht, is er naar de mening van SKC nog geen sprake van dat veel allochtone jongeren Nighttown ook als hun uitgaanscentrum beschouwen. In de vergelijking van het plan van SKC met dat van Nighttown dient verder rekening te worden gehouden met een (sub-)cultuurverschil. Stichting Live at Nighttown heeft zijn 'roots' in de rocktraditie, danceclub Nighttown in de house/dance varianten. De inhoudelijke ambitie van SKC speelt zich vooral af in de traditie van zwarte popmuziek (soul, R&B, hip hop). Gezien de enorme behoefte aan deze zwarte popmuziek is het zeer de vraag of Nighttown in staat is daaraan tegemoet te komen. Dat zal hoe dan ook deels ten koste gaan van de huidige muzikale activiteiten van Nighttown. En daar zit niemand op te wachten. Integendeel. Ook Nighttown staat voor een steeds grotere vraag.

Mede gezien de multi-etnische samenstelling van de Rotterdamse bevolking kan de conclusie uit bovenstaande niet anders zijn dan te constateren dat Rotterdam naast Nighttown toe is aan een tweede stedelijke voorziening voor (allochtone) jongeren, om uitdrukking te geven aan hun eigen cultuur. Het plan van SKC lijkt naadloos aan te sluiten op de actuele culturele behoefte van een groeiend segment van de Rotterdamse jongeren, waarvoor weinig voorzieningen aanwezig zijn in de stad. Het plan vertoont nog veel zwakke plekken. Een brede benadering van jongerenculturen alsmede een visie op het feit dat jongerencultuur per definitie aan sterk verandering onderhevig is, kan de kwaliteit van het plan ten goede komen. Het educatieve deel van het plan (cursussen en workshops) moet verder uitgewerkt. Tenslotte is er geen instrument voorhanden om de ontwikkeling van het plan te begeleiden. Een helder stappenplan is daarbij een eerste vereiste. Enige 'rugdekking' en coaching lijkt eveneens wenselijk. Omdat de initiatiefnemers afkomstig zijn uit Rotterdam-zuid, en omdat er in dit deel van de stad bijzonder weinig alternatieven zijn voor muziek, zoals ook blijkt uit de recentelijk verschenen rapportage van het OBR en de RKS⁹, ligt het voor de hand dit plan ook onder de aandacht te brengen bij de geëigende instanties (OBR, dS+V en deelgemeenten), met het oog op een mogelijke realisatie van dit plan in het Polsgebied van Katendrecht, of op een andere geschikte locatie, zoals de 'Veranda', in de directe omgeving van een nieuwe multiplex bioscoop.

De RKS is positief over dit plan en adviseert de gemeente middelen te reserveren onder voorwaarden. De RKS acht de initiatiefgroep in staat dit concept, dat een verrijking van het uitgaansleven voor jongeren in Rotterdam betekent, onder begeleiding van een coach en in samenwerking met andere instellingen en instanties, uit te werken en te realiseren. Wanneer het centrum zou worden gevestigd in Rotterdam-Zuid (bijv. op Katendrecht) past het tevens in het beleid van de gemeente voor de (multi)culturele ontwikkeling van dit deel van de stad. Gezien de populariteit van het aanbod, moet worden bezien in hoeverre eigen inkomsten deel van de exploitatie kunnen uitmaken.

⁹ *Een muziekcentrum op Zuid, een verkennend onderzoek naar de behoefte aan een nieuwe muziekvoorziening op Rotterdam-zuid. Zoutman en Kassels, bureau voor beleid, onderzoek en advies in welzijn en cultuur, in opdracht van OBR i.s.m. RKS, november 1999.*

Kunst & Zaken

Behandeld door: de voorzitters van de adviescommissies

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS staat sympathiek tegenover het werk van Kunst & Zaken. Zij adviseert de gemeente de aanvraag voor een deel te honoreren vooral bedoeld ter ondersteuning van het werk van K&Z voor de kleinere Rotterdamse kunstinstellingen.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Kunst & Zaken (K&Z) wil de managementkwaliteit van kunstinstellingen verbeteren door bedrijfsmatige deskundigheid uit het bedrijfsleven dienstbaar te stellen aan de bedrijfsvoering van kunstinstellingen, onder meer in Rotterdam. K&Z is intermediair tussen kunstinstellingen die daarom verzoeken en managers uit het bedrijfsleven. De stichting verricht in dat kader de volgende activiteiten: selectie aanvraag, probleemanalyse, projectdefinitie, werving/selectie, training kunstmanagers, koppelingsgesprekken, voortgangsbewaking, verslaglegging en evaluatie. Bedrijven stellen belangeloos managementkennis ter beschikking aan kunstinstellingen. De adviseurs van het bedrijfsleven werken met de kunstmanagers aan een project, maar werken niet voor hen. Ze nemen de kunstmanager geen werk uit handen. In totaal hebben de afgelopen 3 jaar 17 Rotterdamse kunstinstellingen gebruik gemaakt van de diensten van K&Z (landelijk ruim 80). Volgens K&Z heeft men zowel kwalitatief als kwantitatief ruimschoots voldaan aan de doelstelling die zij zich heeft gesteld. In de toekomst wil K&Z twee activiteiten aan haar dienstenpakket toe te voegen: trainings- en scholingsactiviteiten voor kunstmanagers bij ondernemingen en een register van potentiële bestuurders uit het bedrijfsleven voor kunstinstellingen. K&Z bemiddelt daarbij actief door training en begeleiding. Het uiteindelijke doel is een expertisecentrum te worden op het gebied van bedrijfsvoering in de kunstensector en creatieve processen in het bedrijfsleven.

K&Z verzoekt de gemeente Rotterdam om een structurele subsidie van f 75.000 ten behoeve van haar overheadkosten. Bij OCenW verzoekt K&Z om structurele ondersteuning van f 310.000. De totale begroting van K&Z bedraagt f 650.000.

Overwegingen

Voorop zij gesteld dat de gedachte achter K&Z sympathiek is, creatief en passend binnen het denken over cultureel ondernemerschap. K&Z is geen kunstinstelling in de strikte zin van het woord, zij bevordert kruisbestuiving van kennis en ervaring uit het bedrijfsleven richting kunstinstellingen. Dat gebeurt evenwel zonder eigen risico: voor de K&Z-dienstverlening noch voor de adviseurs uit het bedrijfsleven hoeven kunstinstellingen te betalen. Over het belang voor kunstinstellingen van de aangeboden kennis en ervaring is bij de RKS geen discussie. Wel over de vraag of dat met overheidssubsidie moet. De RKS kan zich voorstellen dat kleinere instellingen, voor wie dit soort diensten buitengewoon nuttig kunnen zijn, zich deze alleen maar kunnen veroorloven wanneer ze daarvoor niet extra hoeven te betalen. Dat is anders voor de grotere gesubsidieerde instellingen, die ruimer in hun jasje zitten en van wie mag worden verwacht dat zij op professionele wijze hun organisatie runnen. Het zou voor de hand liggen dat zij voor een deel de kostprijs van de aangeboden adviseur betalen. De Rotterdamse klanten van K&Z in ogenschouw nemend, kan daarmee naar de mening van de RKS in een deel van het tekort worden voorzien. Daarmee is bovendien de gedachte van het cultureel ondernemerschap beter gediend. Dit alles overziend oordeelt de RKS positief over het plan van K&Z en adviseert zij de gemeente de aanvraag voor een deel te honoreren vooral bedoeld ter ondersteuning van het werk van K&Z voor de kleinere vooral allochtone Rotterdamse kunstinstellingen.

Stichting Internationaal Kunstambassade Park, 'Cultuurpark'

Behandeld door commissie: visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert het Cultuurpark niet in aanmerking te laten komen voor structurele subsidiering in het cultuurplan, omdat garanties voor kwaliteit en succes ontbreken.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De Stichting Internationaal Kunstambassade Park werkt sinds 1993 aan de ontwikkeling van een 'Internationaal Kunst- en Cultuurpark' (Cultuurpark) in Rotterdam. Het moet een 'groei-park voor de 21ste eeuw' worden, waarin multidisciplinaire en multiculturele cultuuruitingen in een hedendaags parklandschap toegankelijk zijn voor een breed publiek. In 1999 droegen de gemeente Rotterdam en OCenW bij aan een haalbaarheidsonderzoek (NEI) voor het plan. De vormgeving van het Cultuurpark is onlosmakelijk verbonden met de programmatische invulling. Het inrichtingsconcept combineert natuurlijke, ecologische en kunstmatige landschapscomponenten. De infrastructuur biedt ruimte aan landentuinen, thematische tuinen en landschapsprojecten: 'een complexe synergie tussen landschapsarchitectuur, bouwkunst (paviljoens en follies), kunst en cultuur, natuur en ecologie.' Het moet een 'vrijplaats voor cultuur' worden, met een flexibel en open programma waarin nieuwe kunstvormen en creatieve processen ontstaan uit de interactie van culturen, disciplines, publiek en kunstenaars, zonder onderscheid naar 'hoge' of 'lage' cultuur, westerse of niet-westerse achtergrond. Het park moet een divers publiek aantrekken. Voor jongeren komen speciale voorzieningen.

Het haalbaarheidsonderzoek leidde tot een tweeledige fasering. Onderdeel van de eerste fase is het kunstenaarsdorp AVL-Ville, waarvoor een aparte cultuurplanaanvraag is ingediend. Daarnaast komen er onder meer 15 kunsttuinen en zeven paviljoens/follies en een interculturele picknickplaats. In het begin zal het Cultuurpark vooral een lokale en regionale, deels nationale functie hebben. Tijdens Rotterdam CH2001 wil de organisatie zich internationaal presenteren. In de tweede fase krijgen buitenlandse culturen een plek in het park.

Het voorlopige budget voor de jaarprogrammering bedraagt f 300.000. Er wordt gestart met een kleine organisatie. Op projectbasis worden externe curatoren ingeschakeld. In 2001 start de gemeente met de basisinrichting van het beoogde DOP-NOAP terrein in Rotterdam-Noordwest. Hierin is ruimte gereserveerd voor AVL-Ville. De minimum inrichtingsvariant voor 2001 vraagt een investering van f 5.800.000, waarvoor subsidie wordt aangevraagd bij Rijk en gemeente. In het kader van het cultuurplan vraagt het Cultuurpark bij beide een exploitatiebijdrage aan van f 375.000.

Overwegingen:

Vooralsnog is het plan voor AVL-ville het enige concrete onderdeel van de plannen voor het Cultuurpark. Aangezien hiervoor een aparte aanvraag is ingediend wordt dit plan in het advies daarover besproken.

Ondanks het hoge ambitiegehalte van de initiatiefnemers met het Cultuurpark, constateert de RKS dat de plannen vaag blijven. Er wordt een hoge investeringssubsidie aan de gemeente gevraagd en een omvangrijke structurele bijdrage, terwijl de realiteitswaarde van de plannen ook op langere termijn moeilijk kan worden ingeschat. Omdat heldere en doordachte ideeën over het functioneren van het park in de aanvraag ontbreken en geen namen worden genoemd, noch voor de organisatie noch voor de beoogde curatoren, kunstenaars, vormgevers en

(landschaps)architecten, kan de RKS zich geen oordeel vormen over het artistieke gehalte en de publieke uitstraling van het plan.

Voorts is het de vraag of de aantrekkingskracht van het park groot genoeg zal zijn om de concurrentie aan te kunnen met gelijksoortige voorzieningen, zoals het recreatiegebied rond de Zevenhuizer Plas en het Lage Bergse Bos en elders in ons land gevestigde recreatieparken. Dit alles overwegende adviseert de RKS het Cultuurpark niet in aanmerking te laten komen voor structurele subsidiering in het cultuurplan.

Natuurlijk wordt de komst van een groot park op zichzelf toegejuicht, ook als tegenwicht voor de steeds verder verstedelijkende agglomeratie Rotterdam. Indien de kansen voor een natuurbestemming van het terrein realistisch zijn, zou de gemeente door middel van het subsidiëren van een internationale prijsvraag aan de realisering daarvan kunnen meehelpen.

Kunstkanaal

Behandeld door commissie: visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

De RKS adviseert de structurele subsidiering van Kunstkanaal in Rotterdam te beëindigen. Het belang van Kunstkanaal voor het Rotterdamse kunstklimaat is beperkt. Bovendien heeft Kunstkanaal weinig betekenis voor de huidige prioriteiten van het gemeentelijk cultuurbeleid.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Kunstkanaal is een twee uur durend televisieprogramma dat wekelijks wordt uitgezonden op de kabel in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam (op toegangskanaal RotterdamTV). Na eerste uitzending wordt het programma een aantal malen herhaald. Kunstkanaal stelt zich ten doel de (inter)nationale stand van zaken op kunst- en cultuurgebied te tonen, enerzijds als correctie op de programmering van de reguliere omroepen, anderzijds als aanvulling op het kunstaanbod. Kunstkanaal maakt een redactionele keuze uit bestaande audiovisuele producties op de terreinen toneel, dans, muziek, beeldende kunst, mode, architectuur, film, literatuur, nieuwe media. Experimentele film- en videokunst krijgt op Kunstkanaal een eerste of vervolgvortoning. Incidenteel maakt Kunstkanaal eigen producties. Met de programmering in de uitzendsteden tracht Kunstkanaal aan te sluiten bij de lokale culturele actualiteit. De databank van Kunstkanaal, met 14.000 titels, wordt vaak door derden geraadpleegd. Naast de uitzendingen zette Kunstkanaal de afgelopen jaren zijn redactionele deskundigheid in voor dienstverlening, zoals de samenstelling van een compilatieprogramma voor een internationale theaterbijeenkomst in de Rotterdamse Schouwburg en voor *Kunst NRW/NL*. De programmering is verbreed door eigen producties in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam en Felix Meritis. Voorts zendt Kunstkanaal nu jaarlijks een selectie van eindexamenproducties uit en stelt het maandelijks een filmprogramma samen met het Nederlands Fonds voor de Film en het filmtijdschrift Skrien. In 1997 vervielen de uitzendingen in Hilversum en in 1998 in Utrecht door het wegvallen van subsidie. Daarvoor in de plaats kwam de hervatte uitzending in Den Haag vanaf 1999. Realisatie van landelijke dekking bleek niet haalbaar. De beeldkwaliteit is verbeterd door nieuwe apparatuur. De komende periode wil Kunstkanaal de digitale distributiemogelijkheden verkennen en zijn deskundigheid en netwerk inzetten op de markt. Daarmee verwacht Kunstkanaal het publieksbereik te vergroten en nieuwe kanalen te openen. Hiertoe wordt geïnvesteerd in een nieuwe databank. Daarnaast streeft Kunstkanaal naar een solide uitzendbasis in de Randstad, mede met het oog op Rotterdam Culturele Hoofdstad 2001. De bestaande samenwerkingen voor programma's worden voortgezet. Door eigen ondertiteling van buitenlandse programma's wil men het aanbod vergroten.

Aan Rotterdam vraagt Kunstkanaal voortzetting van het subsidie van 150.000 gulden (op basis van inwonertal).

Overwegingen:

De kracht van Kunstkanaal ligt voor de RKS in de platformfunctie voor bestaand, experimenteel, te weinig bekeken oorspronkelijk materiaal van (jonge) kunstenaars. Door uitzending op ToegangsTV via de kabel kan Kunstkanaal in Rotterdam in potentie een diverse publieksgroep bereiken. Enerzijds collega-kunstenaars en kunstliefhebbers, anderzijds de verschillende bevolkingsgroepen, met name in de deelgemeentes, die hun eigen programma's op dit kanaal hebben en zo met Kunstkanaal worden geconfronteerd. Daarvoor moet de programmering wel zijn toegesneden op de regionale interesse en kunstproductie. Dat is thans nauwelijks het geval.

Betere voorbeelden van een dergelijk programma zijn de uitzendingen van *Salto* en *ParkTV* in Amsterdam. De laatste zijn overigens sinds kort ook in Rotterdam te zien. Juist nu de audiovisuele mediaproductie in Rotterdam zo in de lift zit, groeit de behoefte aan een dergelijk platform voor deze stad.

Tegelijkertijd heeft Kunstkanaal, waar het documentaires of films over kunst betreft, sterke concurrentie van de landelijke publieke omroepen. Hetzelfde geldt voor programma's van buitenlandse zenders, die via de kabel en programmagidsen zijn te volgen. In Rotterdam komt daar nog het programma MOOIS bij, dat zich heeft ontwikkeld tot een wekelijks actualiteitenprogramma over Rotterdamse kunst- en cultuur. De eigen producties van Kunstkanaal hebben overigens een sterk Amsterdamse signatuur.

Het beleidsplan van Kunstkanaal geeft geen blijk van een interessante inhoudelijke visie en is weinig gericht op de toekomst van media. Kunstkanaal lijkt zich vooral bezig te houden met zijn eigen ontwikkeling als dienstverlenende instelling, en nauwelijks met zijn positie in het medialandschap en de kwaliteit en diversiteit van zijn publieksbereik.

Gelet op het bovenstaande en gezien de huidige prioriteiten voor cultuurbeleid adviseert de RKS de subsidie aan Kunstkanaal te beëindigen. De komende periode kan ter vervanging worden gezocht worden naar mogelijkheden voor ondersteuning (via projectsubsidies) van lokale initiatieven, die voorzien in de gewenste platformfunctie voor lokaal en (inter)nationaal audiovisueel talent.

Stichting Kuub 3

Behandeld door commissies: amateurkunst, visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS is positief over de aanvraag en over opname in het cultuurplan. Zij adviseert een verhoging van het structurele subsidie.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Tot 1995 verzorgde Kuub 3 cursussen op het terrein van de kunstzinnige vorming. Daarna veranderde zij in een cursuscentrum voor nieuwe media. De stichting heeft een kleine staf via banenpool- en baanplusregelingen. Daarnaast zijn \pm 35 (jonge) Rotterdamse kunstenaars als freelance docent verbonden aan Kuub 3. In 1999 waren er 684 cursisten. Naast het reguliere cursusaanbod werkte Kuub 3 in dertig projecten samen met andere instellingen. Een in het oog springend project is Digital Playground, waarin Kuub 3 samenwerkte met de SKVR Foto- en Videoschool en Hal 4. In dit project, dat reeds twee maal plaatsvond, maakten 6000 jongeren kennis met de computer als ontwerpmachine.

De beleidsdoelstellingen voor 2001-2004 zijn:

- uitbreiding van het reguliere cursusaanbod. Gestreefd wordt naar verdubbeling van het aantal cursisten;
- uitbreiding en ontwikkeling van de kunsteducatieve activiteiten;
- ondersteuning van gevorderde amateurs en professionals. Kuub 3 wil zich ontwikkelen tot een facilitair kenniscentrum;
- verhoging van eigen inkomsten onder andere door verhuur van apparatuur en producersfee uit audiovisuele producties.
- aandacht voor nieuwe vormen van kennisoverdracht: een virtuele school. Kuub 3 wil 24 uur per dag bereikbaar zijn door de lesinhoud op internet te zetten;
- investeren in samenwerking met andere organisaties, zowel lokaal als landelijk.

Kuub 3 ontvangt thans f 308.000 subsidie via de SKVR. In de komende cultuurplanperiode wil Kuub 3 haar formatie uitbreiden met drie fte's, beheer van apparatuur en netwerk en voor de innovatie. Daartoe vraagt zij in het kader van het cultuurplan een subsidie van f 458.000 per jaar.

Overwegingen:

De RKS is positief over Kuub 3, een dynamische en open cursusinstelling, die goed inspeelt op nieuwe ontwikkelingen in de media. De stichting zet haar plannen in het beleidsplan zo kort en krachtig uiteen, dat dat soms ten koste gaat van de artistieke onderbouwing. Daar staat tegenover dat de activiteiten van Kuub 3 veel uitstraling hebben in de stad, vooral bij jongeren. Het interessante is dat de doelgroep noch als amateurs noch als professionals kan worden bestempeld, maar meer een 'tussencategorie' is. Dat geeft Kuub 3 die specifieke uitstraling. Het begrip 'amateur' wordt in het tijdperk van de digitale media steeds diffuser, terwijl 'professionele' kunstenaars op het gebied van deze media volstreekte 'leken' kunnen zijn.

De activiteiten bestaan uit kortlopende laagdrempelige cursussen, geënt op de snelle ontwikkelingen van de jongerenculturen. Het cursusaanbod is kwalitatief goed en aantrekkelijk voor mensen uit verschillende disciplines, zoals beeldende kunst en vormgeving. Het is belangrijk dat Kuub 3 zich blijft ontwikkelen. Met name in de keuze van de software, de 'tools', dient Kuub 3 alert te blijven en niet gemakshalve te kiezen voor de grootste gemene deler.

Kuub 3 werkt veel samen met de SKVR Foto & Video School, hetgeen te zijner tijd tot een fusie zou kunnen leiden, aldus beide instellingen. De RKS vertrouwt erop dat deze stap geen gevolgen

heeft voor de openheid en de dynamiek. De RKS ondersteunt de ambitie van Kuub 3 om met de SKVR Foto- en Videoschool een bijdrage te leveren aan de plannen van het Beeldinstituut. Gezien de kennis en ervaring van beide instellingen op het gebied van educatie kan de publieksfunctie van het Beeldinstituut er haar voordeel mee doen.

De RKS betreurt het dat de samenwerking van Kuub 3 en SKVR met Hal 4 in het project Digital Playground na twee edities is verbroken.

Alles overziend oordeelt de RKS positief over het beleidsplan van Kuub 3 en adviseert zij de gevraagde verhoging van het subsidie te honoreren.

Stichting Lantaren/Venster

Behandeld door commissies: dans en toneel, visueel, muziek.

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Stichting Lantaren/Venster (LV) is een combinatie van een muziekpodium, een vlakke vloertheater en een filmhuis. De stichting stelt zich tot doel nieuwe ontwikkelingen op het gebied van toneel, dans, film en muziek te presenteren en daar een zo groot mogelijk publiek voor te zoeken. De multidisciplinaire benadering acht LV kenmerkend voor het eigen theater. Men wil dit doel verwezenlijken door het brengen van een actueel en kwalitatief bijzonder aanbod van:

- film (actueel en cinematheek)
- theater (afwisselend jong & nieuw en gevestigd)
- concerten nieuwe muziek
- presentaties van werkplaatsproducties van met name jonge Rotterdamse theatermakers
- festivals

LV verzoekt de gemeente Rotterdam om een structureel subsidie van f 3.455.000. Dit is een verhoging van het huidige subsidieniveau met f 522.000 dat door de gemeente is vastgesteld op f 2.933.000. Waar de gevraagde verhoging uit bestaat, valt niet precies te herleiden uit de aanvraag. De aanvraag van LV bestaat uit 4 losse delen: een algemeen deel, de werkplaats, het filmdeel en het muziekdeel. De omvang van de totale begroting is f 5.280.000.

In het hierna volgende worden de onderdelen werkplaats, film en muziek beschreven en beoordeeld. De RKS wil echter eerst een voorbehoud uiten omtrent het algemene beleid van LV. De RKS mist in de aanvragen van LV vooral een overtuigende visie op de samenhang van de verschillende activiteiten van de organisatie. Daarbij heeft de RKS de indruk dat de organisatorische kracht van de instelling voor versterking vatbaar is, zeker in het licht van het wel zeer breed georiënteerde beleid. Apart punt van aandacht is de ondoorzichtigheid van de geldstromen. Gezien de pregnante positie die LV wil innemen op het gebied van de multidisciplinaire kunstvormen is het jammer dat de instelling separate subsidieverzoeken indient, en niet een sterk en inspirerend samenhangend beleidsdocument heeft geproduceerd, waarbij niet alleen op de meerwaarde in termen van het aanbod zou zijn ingegaan, maar ook in termen van publiekstoeename. Aangezien een dergelijk document ontbreekt, maakt de RKS noodgedwongen separate beoordelingen.

I. Lantaren/Venster: werkplaats dans en toneel

Samenvatting advies werkplaats:

De RKS is gematigd positief over de werkplaatsactiviteiten van Lantaren/Venster op dans- en toneelgebied. De plannen om door te groeien naar productiehuis beoordeelt de RKS negatief.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De werkplaats neemt volgens de aanvragers steeds meer de plaats in als hart van theater LV. Aanvankelijk functioneerde de werkplaats op basis van f 250.000 van de gemeente Rotterdam. Daarvoor werden zo'n vijf producties per jaar gemaakt door jonge, vaak nog onbekende, theatermakers. Het accent lag tot 1998 op de dans. In 1998 verhoogde de gemeente Rotterdam het budget tot f 450.000 ter versterking van het productieklimaat. Daarmee kon de aandacht ook in de richting van het toneel gaan, vooral naar regisseurs en schrijvers. Er werden toen zo'n tien producties per jaar gemaakt, waaronder ook multidisciplinaire. In de werkplaats werk(t)en onder andere de toneelgroepen MONK, Hotel Modern en Berend & Het Been en de theatermakers Robbert So en Ragnhild Rikkelman. Op dansgebied vonden onder andere Ruby Edelman, Bruno Listopad, Lieber Gorilla en Sandra Bonilla Gonzalez een onderkomen. Er werkten multidisciplinaire kunstenaars als Lucas Simonis, Nora Mulder en Nathalie Alonso Casale. Er vindt veel gewenste kruisbestuiving plaats. Lantaren/Venster onderhoudt als werkplaats intensief contact met de Rotterdamse Dans Academie, FACT en Dansateliers. Om te voorkomen dat de werkplaats verstopt raakt hanteert LV de regel dat de samenwerking over het algemeen na twee of drie werkplaatsproducties wordt beëindigd.

LV loopt in toenemende mate op tegen het verschijnsel van ooit jonge makers die na een aantal werkplaatsjaren 'volwassen' zijn geworden en dus hun heil moeten vinden buiten de werkplaats. LV wil in de toekomst niet meer gedwongen zijn om een aantal van dergelijke initiatieven los te laten maar juist nog langer van dienst kunnen zijn, tot het moment van eventuele productionele/financiële onafhankelijkheid. LV wil dus naast de functie van werkplaats in de toekomst ook de functie van productiehuis op zich gaan nemen. Bovendien wil LV een laboratoriumfunctie vervullen. Hiërarchisch gezien wil LV:

- een laboratorium zijn voor experiment (4 producties per jaar)
- werkplaatsproducties van jonge nieuwe makers realiseren (3 producties per jaar)
- als productiehuis steun verlenen aan gevorderde makers (zo'n 3 makers of groepen)

Dit vergt een hoger productiebudget, een uitbreiding van de formatie (techniek, verkoop, publiciteit etc.) en een aanpassing van de organisatie. Om een en ander te realiseren vraagt LV aan de gemeente Rotterdam een gelijkblijvend subsidie van f 450.000 en aan OCenW een aanvullend subsidie van f 200.000. Dit bij een totale werkplaatsbegroting van f 700.000.

Overwegingen betreffende de werkplaats:

De RKS erkent het groeiende verschijnsel van 'volwassen' makers die de werkplaats eigenlijk zijn ontgroeid en dus een eigen plek zouden moeten vinden. Daarbij erkent de RKS het gemis van een productiebudget voor met name theaterproducties. De echte test voor de makers komt eerst echt op gang na de werkplaatsfase.

De RKS is van mening dat de door LV gewenste laboratoriumfunctie voor de danssector reeds wordt vervuld door Dansateliers en dat de behoefte van een dergelijke laboratoriumfunctie voor de toneelsector door LV niet aannemelijk wordt gemaakt.

Over de werkplaats van LV is de RKS gematigd positief. Het is geen plek waar jonge makers met voortvarendheid worden voorbereid op de praktijk van zelfstandig subsidie aanvragen, produceren en verkopen. De werkplaats van LV is daarmee een tamelijk neutrale haven, waar jong talent in rust kan opereren. Op die manier zijn geen opvallende doorbraken geforceerd, maar zijn er wel producties tot stand gebracht die er anders niet zouden zijn gekomen. Het weinig geprononceerde karakter van werkplaats LV kan een goede tegenhanger zijn voor de

geprononceerde productiehuisambities van de Rotterdamse Schouwburg. Het leent zich goed voor de functie werkplaats (in rust ontwikkelen en scouten van jong talent) maar slecht voor de functie productiehuis (het opbouwen van een artistiek profiel met gevorderde makers). Vandaar dat de RKS doorgroei naar productiehuis afraadt.

II. Lantaren/Venster: film

Samenvatting advies film:

De RKS adviseert, waar het de film betreft, continuering van het structurele subsidie.
--

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Op filmgebied noemt Lantaren/Venster (LV) de cinematheek, de festivals en de programmering in vier filmzalen. Als filmtheater hoort het bij de A-sectie van de Associatie Nederlandse Filmtheaters.

De afgelopen drie jaar was LV het enige theater voor kunstzinnige film in Rotterdam. Tijdens die periode steeg de publieke belangstelling voor film in LV aanzienlijk, door een 'grotere bandbreedte' in de programmering. 'De gestegen recettes zorgden voor meer inkomsten. Daarvan konden de minder goed lopende disciplines profiteren'. Er kwam meer budget voor de festivals, publiciteit en cultuureducatie. Van de 120.000 LV bezoekers kwamen er 105.000 voor film. De brede filmprogrammering was een gevolg van de sluiting in 1997 van Calypso, het laatste art house van Rotterdam. Hierdoor werd LV het enige Rotterdamse podium voor het kunstzinnige filmaanbod, van art film tot experimenteel. Dit aanbod oversteeg verre de capaciteit van LV, waardoor bepaalde films te laat, te kort of helemaal niet naar Rotterdam kwamen. In de afgelopen periode heeft LV daarom een aantal scenario's voor doekuitbreiding onderzocht. De Cinematheek kreeg gestalte in de vertoning van filmklassiekers, thematische programma's en festivals van niet-westerse films. Het budget van een ton voor de Cinematheek bleek ontoereikend, dit werd opgevangen door samenwerking met verschillende partners en projectsubsidies. Onder druk van het grote filmaanbod viel de Cinematheek-programmering soms weg.

In de komende periode wil LV het multidisciplinaire karakter handhaven en versterken. Vanaf 2000 exploiteert de Maatschappij voor Cinegrafie een art house in de Cinerama-bioscoop (vier zalen), waarin het meer toegankelijke deel van het kunstzinnige filmaanbod zal worden getoond. LV verwacht hierdoor verlies aan inkomsten en een verminderde zichtbaarheid in de stad. Voor de gedeelde inkomsten is compensatie gevraagd aan de gemeente. LV wil zich meer gaan richten op het aanbod van de gesubsidieerde filmdistributeurs en op de Nederlandse en niet-westerse film. Anticiperend op de mogelijke komst van het Nederlands Filmmuseum naar Rotterdam wil LV de Cinematheek meer gaan gebruiken als uitvalsbasis voor actuele filmprogramma's en manifestaties, verbindingen met andere disciplines en festivals met (film)aanbod van culturele minderheidsgroepen.

LV blijft streven naar uitbreiding van het doekenbestand tot vijf of zes. 'Meer doeken leveren hogere inkomsten op die kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van de andere disciplines' en tevens een grotere publieksstroom en naamsbekendheid. Daartoe wil LV graag een doorbraak naar de Nieuwe Binnenweg realiseren. Uitvoering hiervan zou pas na de komende cultuurplanperiode moeten plaatsvinden.

Ten behoeve van de research voor de nieuwe Cinematheekprogrammering vraagt LV verhoging van het Cinematheekbudget met f 50.000 gulden tot f 150.000.

Overwegingen

De RKS is teleurgesteld in de aanvraag vanwege het ontbreken van inhoudelijke visie op het filmprogramma. LV lijkt de nieuwe art house functie van Cinerama vooral als een bedreiging te zien, in plaats van een kans om terug te keren naar zijn – waar het de film betreft – oorspronkelijke functie: een door de overheid gesubsidieerd filmtheater voor de vertoning van het kwetsbare deel van het kunstzinnige filmaanbod en de programmering van filmklassiekers. LV besteedt in de aanvraag veel aandacht aan de schade die de podiumkunsten van de verwachte inkomstenderving zullen ondervinden en presenteert geen interessante visie op het

filmvertoningsklimaat van Rotterdam. Terecht signaleert LV dat Rotterdam, door de sluiting van Calypso, de afgelopen drie jaar te weinig doeken had voor plaatsing van het kunstzinnig filmaanbod. De RKS heeft echter de indruk dat LV uit financiële motieven wellicht wat te gretig het meer toegankelijke aanbod heeft geprogrammeerd, waardoor de meer experimentele films en de Cinematheek in de verdrukking kwamen, alsook de eigenlijke functie van LV. Langdurige prolongaties van succesfilms waren eerder regel dan uitzondering. Waardering heeft de RKS voor de festivals met niet-westers (film)aanbod als Festival Latino Americano en Cinema Méditerranée. Vooral voor de laatste is, deels met succes, getracht om de niet-westerse publieksgroepen in Rotterdam te bereiken. Het voornemen in de toekomst meer aandacht te besteden aan de niet-westerse film vindt de RKS dan ook positief.

De RKS meent dat LV de plannen voor meer filmzalen voorlopig moet laten rusten, nu de Rotterdamse infrastructuur voor kunstzinnige film recent met vier zalen is uitgebreid. LV moet zich de komende periode vooral richten op hernieuwde versterking van zijn filmhuisfunctie, inclusief een helder publicitair profiel als filmtheater. In het aanbod moet vooral aandacht zijn voor de minder toegankelijke kunstzinnige film, niet-westerse, Nederlandse en Rotterdamse films. In plaats van klachten over de verdwijning van het art house aanbod, had de RKS een plan verwacht om het publiek te verleiden kennis te nemen van het minder toegankelijke en bekende filmaanbod. De gemeentelijke subsidie is ook bedoeld om het theater hierin te steunen. De meeropbrengst uit de filmbezoeken zou dan ook hiertoe moeten worden aangewend, evenals aan de versterking van het Cinematheekprogramma, in plaats van aan de andere disciplines. De RKS pleit voor continuering van het subsidie aan LV, maar is negatief over verhoging van de bijdrage voor film.

III. Lantaren/Venster: muziek

Samenvatting advies muziek:

De RKS adviseert positief over het verzoek van LV voor een subsidie voor de muziekfunctie in het kader van het Cultuurplan. Op artistiek niveau kan de programmering concurreren met het beste dat Nederland te bieden heeft. De ambitie om het muziekprogramma uit te breiden met concertante jazz en wereldmuziek ondersteunt de RKS.

Muziek maakt sinds september 1998 deel uit van de programmering. Er zijn inmiddels 40 concerten per jaar. Het programma wordt thematisch aangeboden. In de afgelopen seizoenen besteedde LV ruimschoots aandacht aan (soms piepjonge) Nederlandse en buitenlandse levende componisten, waarbij veel nieuw repertoire voor het eerst werd uitgevoerd. LV presenteerde i.s.m. de Doelen een 10-delige strijkkwartetserie en ontwikkelde programma's voor multidisciplinaire festivals. Het meest opmerkelijke positieve resultaat is de verdubbeling van de bezoeken in slechts één seizoen. De akoestiek van de zalen wordt genoemd als het belangrijkste knelpunt.

Beschrijving Muziekprogramma

Voor 2001-2004 wil LV - naast continuering van de concerten - een verdere inbedding van muziek in het LV-programma realiseren, de interne relaties met andere disciplines versterken en muziektheaterproducties opzetten.

LV vraagt in het kader van het rijks-cultuurplan 2001-2004 bij het ministerie van OCenW

- f 100.000 continuering van de productiehuissubsidie (OCenW)
- f 25.000 continuering bijdrage via Gaudeamus
- f 50.000 uitbreiding van productiehuissubsidie voor festivalachtige producties
- f 50.000 uitbreiding van productiehuissubsidie voor muziektheaterproducties
- f 25.000 extra van voor ensemble-programmering
- een niet nader gespecificeerde bijdrage ten behoeve van compositieopdrachten (hoogte van blijkens een bijlage was met alle in 1999 in LV in première gebrachte stukken een opdrachtbudget van ruim f 150.000,- gemoeid.)
- 2% van het totaal extra voor jongeren- c.q. educatieprogramma's.

Tevens verzoekt LV de gemeente Rotterdam om definitieve overdracht van mensen en middelen van de RKS en uitbreiding van het budget. Het gaat om de volgende posten:

- f 119.000 continuering RKS-programmasubsidie (voorheen Zaal de Unie)
- f 29.700 continuering RKS subsidie bijkomende kosten (o.a. publiciteit, loonadministratie)
- overdracht fte's van RKS naar LV
- f 50.000 extra productiehuissubsidie voor muziektheaterproducties
- f 25.000 extra voor ensemble-programmering.

Overwegingen:

De discussie over muziek in LV wordt beïnvloed door twee zaken: de mogelijke komst van het Instituut voor de Beeldcultuur naar Rotterdam en de nog te ontwikkelen visie van LV zelf op de situatie die dan zal ontstaan. Komt het instituut wel, dan zal de nadruk op de filmprogrammering kleiner worden, in het andere geval wellicht groter. Dit heeft onvermijdelijk gevolgen voor de positie van de podiumkunsten binnen het theater. Welke gevolgen dat zijn is bij de voorbereiding van dit advies nog onduidelijk.

De overstap naar LV is goed geweest voor de voormalige Zaal de Unie-concerten. LV heeft een prikkelende muziekprogrammering met aansprekende educatieve elementen. Door de

samenwerking met theater en film is de programmering kwalitatief beter geworden. Op artistiek niveau kan deze concurreren met het beste dat Nederland te bieden heeft. Door het gevarieerd aanbod en publiek kan LV andere activiteiten bieden dan bijvoorbeeld de IJsbreker kan. Wat het speerpuntenbeleid van de gemeente betreft zouden de plannen verder moeten worden uitgewerkt en onderbouwd. Meer samenwerking tussen de Doelen en Lantaren-Venster bij programmering van grote ensembles kan uitkomst bieden voor de terugloop van het aanbod op dit gebied.

De RKS meent dat voortzetting van de muziekprogrammering in LV wenselijk is, maar dat er nadere voorwaarden moeten worden gesteld. De RKS is zeer verheugd dat LV concertante jazz in het programma wil opnemen. De kanttekening die LV plaatst ten aanzien van de wenselijke structurele oplossing voor de kleinschalige muziek in de vorm van een eigen concertzaal (en de profilering daarvan met gecomponeerde, jazz- en wereldmuziek) onderschrijft de RKS van harte. De RKS meent dat deze muziekvormen inhoudelijk uitstekend passen binnen het totale programma van LV en verwacht dat een uitbreiding in die richting het publiek voor de verschillende muziekstromingen zal vergroten. De accommodatie is er geschikt voor.

De RKS adviseert resumerend positief over het verzoek van LV voor een subsidie voor de muziekfunctie in het kader van het Cultuurplan. Over de wijze waarop de ontvlechting met de RKS moet geschieden, zal onderling overleg nodig zijn. De RKS beveelt de gemeente aan de aanvraag van LV bij het Rijk voor extra geld voor de muziekprogrammering te steunen. Extra aandachtspunt hierbij is het Actieplan Cultuurbereik, in welk kader onder meer landelijke muzikgelden gedecentraliseerd worden. Wat betreft de extra aanvraag voor muziektheaterproducties constateert de RKS een trend waarin ook het OT en de Schouwburg een rol opeisen. Nader overleg hierover is wenselijk.

Stichting i.o. Las Palmas, internationaal centrum voor beeldcultuur

Behandeld door commissie: visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee (het is een nieuwe organisatie) / ja (de initiatiefnemers worden reeds structureel gesubsidieerd)

Samenvatting advies:

Positief voor opname van Las Palmas in het cultuurplan, op basis van het huidige niveau van de structurele Rotterdamse subsidiebijdragen aan de initiatiefnemers.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Doelstellingen en achtergronden

Het centrum Las Palmas wil een initiërende rol spelen in de geschiedschrijving en analyse van de revolutie in de mediacultuur of 'beeldcultuur', omschreven als 'het domein van immateriële, vluchtige media, waarin massale verspreiding en geïntegreerde technologie hand in hand gaan'.

Las Palmas wil 'makers en gebruikers' de inspiratie en het instrumentarium bieden voor de omgang met technologische beeldcultuur. Daartoe analyseert het centrum zowel traditionele als nieuwe verschijningsvormen van mediacultuur en verkent het de overgangsgebieden tussen fotografie, film, televisie en digitale media. Las Palmas verbindt deze analyse met vragen uit de samenleving, waar de implicaties van een vergaand geïntegreerde technologische cultuur nog nauwelijks aan de orde worden gesteld. Het centrum ontleent zijn signatuur aan de combinatie van toekomstverkenning met historisch onderzoek en collectiebeheer. Deze activiteiten zijn gericht op een zo breed mogelijke publieke deelname en verspreiding. Om op het grensvlak van de technische mogelijkheden te opereren wil Las Palmas toegang hebben tot de nieuwste technologieën op het gebied van beeldgeneratie, beeldopslag en (breedband) datatransmissie.

Het initiatief voor de oprichting van Las Palmas werd in 1998 genomen door vier Rotterdamse instellingen – Nederlands Foto Instituut, Nederlands Foto Archief, Nationaal Fotorestauratie Atelier en V2_Organisatie – en het Nederlands Filmmuseum in Amsterdam. De Raad voor Cultuur sprak zich positief uit over het concept en over Rotterdam als vestigingsplaats. Rotterdam stelde het gebouw Las Palmas op de Kop van Zuid ter beschikking. Tijdens de voorbereidingen van de cultuurplanaanvraag, januari 2000, trok het Filmmuseum zich terug. Dit leidde tot een heroriëntatie op het inhoudelijke concept en bevorderde de uitwerking van Las Palmas tot een instituut met verschillende functies, in plaats van een samenwerking tussen verschillende instellingen.

De opening van Las Palmas is voorzien voor eind 2002. De komende twee jaar is Las Palmas een centrum in wording. Door dit wordingsproces nauwgezet te documenteren, wil Las Palmas een voorbeeldfunctie vervullen en de kennis die zij opbouwt delen met anderen. In de aanloop naar de opening vinden diverse activiteiten in het gebouw plaats, zoals de Foto Biënnale in 2000 en activiteiten in het kader van Culturele Hoofdstad in 2001.

Functies

Las Palmas zal de disciplines foto, film, televisie en mediatechnologie omvatten. De vijf hoofdfuncties van het centrum – publieksfunctie, laboratoriumfunctie, netwerkfunctie, museale functie en informatiefunctie – lopen hier dwars doorheen. De educatieve functie wordt beschouwd als een integraal onderdeel van het functioneren en is daarom met opzet niet als aparte functie benoemd. Hetzelfde geldt voor de platformfunctie van Las Palmas.

Belangrijke bouwstenen van de *publieksfunctie* zijn de mediatheek en de grote centrale tentoonstellingen, waarvoor spraakmakende curators worden aangezocht. Daarnaast trekken

diverse activiteiten zoals (foto)tentoonstellingen en presentaties, doorlopende filmprogramma's, workshops, debatten, festivals en manifestaties – waaronder het reeds bestaande DEAF festival (V2) en de Foto Biënnale (NFI) – steeds wisselende publieksgroepen. De website speelt een belangrijke rol als toegangspoort tot de collecties, venster op de exposities en verslaggever van evenementen.

Het bestaande V2_Lab, waar in interdisciplinair verband technologische kunstwerken worden ontwikkeld, zal deel uitmaken van de *laboratoriumfunctie*. Voorts wordt in de nieuwe laboratoriumfaciliteit ruimte geschapen voor interdisciplinair onderzoek ten behoeve van productie, conservering, restauratie en innovatie. Het laboratorium speelt een centrale rol in de synergie tussen de bij Las Palmas betrokken instellingen en met de instellingen in het externe netwerk, waarmee fysiek en virtueel contact wordt onderhouden. Prioriteit bij aanvang is de ondersteuning van het intern functioneren en de publieke activiteiten. Later wordt een 'meta-datastructuur' ontwikkeld, een innovatieve database die de door Las Palmas verzamelde informatie en kennis voor derden moet ontsluiten.

De *netwerkfunctie* richt zich op internationale, landelijke en lokale partners. Las Palmas wil verschillende netwerken aansturen en daarbinnen een knooppuntfunctie vervullen. Bij structurele samenwerkingsverbanden – de zogenaamde 'satellietstructuur' – denkt Las Palmas aan non-hiërarchische, gelijkwaardige vormen van samenwerking. Het centrum kan daarbinnen zowel opdrachtgever als opdrachtnemer zijn.

Hoofdbestanddeel van de *museale functie* zijn de bestaande collecties en archieven van de deelnemende instellingen, waaronder de negatievencollectie van het Nederlands Foto Archief. Deze worden via online verbindingen uitgebreid met archieven van derden, zoals die van het Nederlands Filmmuseum. Daarnaast wil Las Palmas een gerichte verzameling opbouwen op het gebied van de hedendaagse mediaproductie. Gezien de lacunes in het collectiebeleid van bestaande instellingen richt dit aanvullende verzamelbeleid zich op vernieuwende (digitale) filmexperimenten en de pioniersjaren van de nieuwe media.

De *informatiefunctie* krijgt gestalte in een informatiestructuur, waarbinnen op basis van trefwoorden een thematische samenhang is aangebracht tussen de verschillende collecties en archieven (beeld en taal) in Las Palmas. Voorts in publicaties, discussies, exposities en festivals, en de ontwikkeling van theoretische kaders voor de interpretatie van beeldcultuur.

De *educatiefunctie* is de verbindende schakel tussen alle functies van Las Palmas. De achterliggende visie is dat educatie een proces van 'permanent leren' hoort te zijn, niet alleen voor scholieren en studenten, maar ook voor alle andere bezoekers. Las Palmas wil het inzicht in de mediacultuur vooral op een informele en enthousiasmerende manier vergroten door zijn tentoonstellingen en festivals, workshops en masterclasses, publicaties en debatten. Daarnaast zoekt het centrum aansluiting bij landelijke programma's als die van de Stichting Beeldende Amateurkunst en het LOKV, en bij de activiteiten van de SKVR en Kuub3 in Rotterdam. Ook zal Las Palmas zich aansluiten bij het Kennisnet van OCenW en het inhoudelijke aanbod daarvan versterken.

Publiek, financiën, organisatie

Las Palmas rekent op 140.000 'fysieke bezoekers' per jaar, aangevuld met 1,5 miljoen virtuele bezoekers van de website en het publiek voor de samenwerkingsprojecten binnen de netwerkstructuur. Onder de bezoekers verwacht Las Palmas veel jongeren van uiteenlopende culturele afkomst. De hedendaagse beeld- en mediacultuur sluit immers direct aan op hun dagelijkse belevingswereld.

In de huidige kunstenplanperiode ontvangen drie 'Las Palmas' instellingen een structurele subsidie van de gemeente Rotterdam, bij elkaar een bedrag van f 1.443.700. Deze bijdrage is als volgt samengesteld:

Nederlands Foto Instituut	
- reguliere subsidie	492.000
- gedecentraliseerde rijksgelden	250.000
- bijdrage onderhoud en vervanging	30.000
Nederlands Foto Archief	345.700
V2_Organisatie	325.000

Voor de komende cultuurplanperiode wordt geen verhoging van de Rotterdamse bijdrage gevraagd, anders dan de voortzetting van de huidige subsidiebijdragen aan de afzonderlijke instellingen en de reeds gereserveerde gemeentelijke investeringsbijdrage van f 16 mln voor de oprichting van het centrum.

De organisatiestructuur van het centrum, bestaande uit de samenstellende delen foto, film & tv en mediatechnologie, is een 'work in progress'. De drie foto-instellingen gaan samen in de stichting Las Palmas Foto en de verschillende onderdelen van V2_Organisatie worden ondergebracht in de stichting Las Palmas Mediatechnologie_V2. Las Palmas Film & TV wordt een afdeling of een aparte stichting. Met de oprichting van de stichting Las Palmas wordt bezien of er sprake dient te zijn van een bestuur of Raad van Toezicht. Las Palmas wordt geleid door een algemeen directeur met eindverantwoordelijkheid. Deze is samen met de drie inhoudelijk directeuren verantwoordelijk voor de continuïteit, doelstellingen en opbouw van Las Palmas, de strategische beleidsontwikkeling en de externe contacten.

Het Centrum Las Palmas vormt de verbindende factor. Hieronder vallen alle ondersteunende functies, de vijf hoofdfuncties van Las Palmas, centrumbrede in- of externe projecten en overlegstructuren.

Overwegingen:

De RKS onderschrijft de intentie voor de oprichting van het centrum voor beeldcultuur Las Palmas. De argumenten hiervoor zijn in de eerste plaats te vinden in het huidige Rotterdamse bestel voor de visuele kunsten.

De oprichting van Las Palmas geeft het bestel voor de 'technologische kunsten' (fotografie, film, nieuwe media, bk) een stevige nieuwe poot in Rotterdam. Het centrum kan de film door het jaar heen hoog op de agenda zetten. Door het samengaan van de drie foto-instellingen ontstaat in Rotterdam het belangrijkste Nederlandse instituut op fotogebied. De invloed van digitale media op de productie, distributie en presentatie van kunst en cultuur, maar vooral ook op de samenleving als geheel, zal alleen maar sterker worden. Een instituut dat dit proces documenteert, analyseert, presenteert en mede vormgeeft is onontbeerlijk voor een grote stad als Rotterdam.

Aangezien de aan Las Palmas deelnemende instellingen voor 2001-2004 geen verhoging vragen van de huidige structurele Rotterdamse bijdrage, zou de kous hiermee af kunnen zijn. Het betreft hier echter een omvangrijk en potentieel zeer waardevol instituut, waarvan de oprichting een forse ingreep doet in het Rotterdamse kunstenbestel. Dat maakt het de moeite waard een blik in de toekomst te werpen en een aantal mogelijke gevolgen voor het Rotterdamse bestel onder de loep te nemen.

De oprichting van Las Palmas mag niet ten koste gaan van het gevarieerd 'midden- en kleinbedrijf' van nieuwe media cultuur in Rotterdam. Juist de kleine, energieke kernen moeten in hun verdere ontwikkeling gestimuleerd en financieel ondersteund worden. De synergie tussen Las Palmas en de nieuwe media initiatieven in de stad is een conditio sine qua non voor het goed functioneren van het centrum.

Wanneer Las Palmas zich vestigt op de Kop van Zuid doet zich de vraag voor waar welke actuele kunstontwikkelingen verzameld en getoond moeten worden. Veel hedendaagse kunstvormen maken gebruik van nieuwe technologische middelen als film, fotografie en digitale media. Het ligt voor de hand dat er goede afspraken komen tussen Las Palmas, museum Boijmans Van Beuningen en Witte de With.

Als de foto-instituten samen met V2 opgaan in het grote Las Palmas, verdwijnt een aantal middelgrote kunstinstellingen in Rotterdam. Daarmee wordt de kloof tussen het institutionele bestel en de kleinschalige initiatieven breder. Witte de With en TENT, hebben een belangrijke functie in het opvullen van deze leemte.

Voorts vragen de plannen voor het centrum zelf enig commentaar.

Inhoud algemeen

Dat de huidige plannen veel meer dan de voorafgaande uitgaan van één instituut met verschillende functies, is winst. Men wil de verticale structuur van de verschillende disciplines en de daarmee verbonden instellingen doorbreken met een horizontale structuur van instituutbrede functies. De ambitie om deze vijf hoofdfuncties boven het disciplinaire onderscheid te plaatsen verdient lof. Niettemin vraagt de visie op het toekomstig functioneren van het instituut nog veel uitwerking. De noodzaak voor het centrum wordt vooral vanuit de techniek beschreven. Een integrale inhoudelijke visie kan echter niet worden verwacht van de betrokken instellingen. De afstand tussen de huidige praktijk van de Rotterdamse instellingen en de geformuleerde ambities is daarvoor te groot. Veel hangt dus af van de personen die de functies van algemeen directeur en directeurs per discipline gaan vervullen.

De vijf functies

Aan de laboratoriumfunctie worden in de aanvraag vooral facilitaire en ondersteunende taken toegeschreven. Voor het inhoudelijke experiment in de technologische kunsten wordt verwezen naar de opname van het huidige V2_Lab in deze functie. Dit acht de RKS mager in het licht van de breedte van het veld dat Las Palmas wil bestrijken. Zij acht de inhoudelijke kant van de laboratoriumfunctie van belang voor de voortrekkersrol die het centrum ambieert. De karige invulling van dit aspect acht de RKS temeer zorgelijk omdat derden thans veel nadruk leggen op de bezoekersaantallen van Las Palmas. Het risico bestaat dat de inhoudelijke verkenningen in het lab onder druk komen te staan wanneer de bezoekers wegblijven.

Wat betreft de informatiefunctie: de wijze van ordening van de informatie bepaalt de gebruikswaarde en toegankelijkheid ervan voor de verschillende publieksgroepen. Informatiedatabases zijn niet neutraal: degene die de opzet van de database bepaalt kan bepaalde typen vragen en bezoekers bevoordelen. De RKS vraagt nadrukkelijk aandacht voor dit punt in het kader van het beoogde brede publieksbereik van Las Palmas. Het plan is nogal optimistisch over het aantrekken van nieuw publiek. Dit vraagt een grote mate van toegankelijkheid, zowel voor kunstenaars die in Las Palmas iets willen doen als voor niet-ingewijde bezoekers die daar iets willen bekijken en leren. Er moet dus zowel een fysieke als een virtuele 'desk' zijn, als interface tussen de research en de mensen van buiten. Deze desk – informatiebalie en receptie – dient zowel in de reële als de virtuele wereld door mensen te worden bemand. Tekstbordjes en digitale interfaces alleen zijn onvoldoende voor een open en uitnodigend centrum.

De publieksfunctie, museale en netwerkfunctie zijn bij het onderdeel fotografie het meest inhoudelijk en concreet uitgewerkt. De betrokken foto-instituten hebben de laatste jaren, met een relatief klein budget, veel landelijke taken op het terrein van de fotografie goed ingevuld en een netwerk voor samenwerking opgebouwd. Ze hebben een benadering van de fotografie die bij andere instellingen veel minder te vinden is. Een in beelden gespecialiseerde database,

toegankelijk via Internet, is uniek in Nederland. Het fotoarchief geeft de plannen in dit opzicht veel potentie. De netwerkfunctie krijgt reeds gestalte in de bestaande internationale en landelijke netwerken van V2_Organisatie. De invulling van de museale en publieksfunctie voor nieuwe media heeft echter minder duidelijke contouren. Thans lijkt vooral de avant-gardistische, kunstzinnige kant van de nieuwe mediacultuur van aandacht verzekerd. Voor de gewenste verbreding van het beleid moet Las Palmas nog een flinke slag maken.

Het onderdeel film en televisie is in alle opzichten nog het minst uitgewerkt. Het is verheugend dat Las Palmas met het Nederlands Filmmuseum goede afspraken heeft gemaakt over de samenwerking. Dit laat echter onverlet dat het centrum een visie moet ontwikkelen op de collectie en presentatie van audiovisuele media. Met name de rol van de televisie is nog vrij eenzijdig beschreven als bron van amusement voor jongeren. Dit gaat echter voorbij aan de educatieve en autonome waarde van het medium: vroegere generaties, met name op het platteland, hebben veel geleerd door educatieve televisieprogramma's. Daarnaast zitten ouderen vaker voor de televisie dan jongeren. Ook mag de invloed van televisie - het 'venster op de wereld' - op de publieke opinie over en de maatschappelijke beleving van rampen en conflicten niet worden genegeerd.

Financiën

De financiële paragraaf roept vragen op. Het wordt een duur instituut met veel personeel (90 fte's). Gedeeltelijk is de aanzienlijke verhoging van het exploitatiebudget te beschouwen als een budgettaire inhaalslag. De vier deelnemende instellingen moeten thans immers woekeren met hun budget. Daarnaast zijn behoud, conservering en digitalisering van collecties en archieven kostbare zaken en is voor het fotografisch erfgoed op dat punt een inhaalslag nodig.

Niettemin plaatst de RKS vraagtekens bij de ambitie op alle terreinen 'state-of-the-art' (computer)apparatuur zelf in huis te hebben. Deze apparatuur veroudert bijzonder snel, getuige ook het afschrijfbudget van twee miljoen per jaar. Het bedrijfsleven op dit punt willen bijhouden moet niet tot de eerste prioriteiten van het instituut behoren. Beter is het samenwerking te zoeken met verwante bedrijven, op basis van uitwisseling van deskundigheid en het gezamenlijk verrichten van onderzoek. Deze zouden bijvoorbeeld gevonden kunnen worden onder de commerciële huurders van het Las Palmas pand. Samenwerking met het bedrijfsleven acht de RKS van levensbelang voor Las Palmas. Dat betekent meer dan alleen subsidies vragen bij Economische Zaken.

Behalve reële bezoekers worden er veel virtuele bezoekers genoemd. Er lijkt nog geen rekening te zijn gehouden met inkomsten uit (internet) diensten. Las Palmas heeft straks veel kapitaal op het gebied van onderzoek, collecties en kennis, dat via internet te gelde gemaakt kan worden. De bezoekersaantallen hebben overigens vooral betrekking op de publieksfunctie van het centrum. Wanneer deze worden toegerekend aan het totale instituut, inclusief de laboratoriumfunctie en de museale functie, ontstaat een vertekend beeld en bestaat het risico dat Las Palmas door snelle cijferfaars al gauw 'te duur' wordt gevonden. Hiervoor moet worden gewaakt.

Alles overziend is de RKS positief over opname van Las Palmas in het cultuurplan, op basis van tenminste het huidige niveau van de structurele Rotterdamse subsidiebijdragen aan de deelnemende instellingen.

Stichting De Laurens

Behandeld door commissie: muziek

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS oordeelt negatief over het muziekprogramma van De Laurens en adviseert de aanvraag voor wat betreft de muziekcomponent niet te honoreren. Het verdient aanbeveling voor 2001 een gastprogrammeur aan te stellen om de debatplannen te verwezenlijken in het kader van het thema de spirituele stad.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Stichting De Laurens noemt zich Stadsforum voor Maatschappij en Cultuur. De doelstelling is: de exploitatie van de kerk (i.s.m. de beheerstichting) als een maatschappelijk en cultureel stedelijk centrum door het zelf organiseren van activiteiten alsmede het beschikbaar stellen van de kerk voor activiteiten van derden. Stichting De Laurens organiseert lezingen, tentoonstellingen en debatten. Muziek is een component van dat programma. Het programmabeleid van de stichting was en is gericht op samenwerking. Voor elk initiatief gaat de organisatie op zoek naar belangenorganisaties en partners. Deze werkwijze vormt de succesfactor van de stichting. Veel producties hebben inmiddels een vaste plaats op de (culturele) agenda.

Wat de muziek betreft wil Stichting De Laurens wil een breed programma bieden van oude en eigentijdse muziek dat de volgende elementen bevat:

- Onderdeel van de dagprogrammering: lunchconcerten en middagconcerten op orgel
- Orgelserie
- Nederlands Kamerkoor en Laurenschorus
- Carols aan de Maas
- Klein Laurenspodium
- Laurens concerten (verhuur)
- Speciale muziekprojecten in het kader van 2001 Culturele Hoofdstad

Stichting De Laurens verzoekt de gemeente Rotterdam om structurele subsidie van f 435.000. f 239.000 voor de exploitatie en f 196.000 voor activiteiten. Aan muziekprogrammering (niveau 2001) besteedt de stichting ongeveer f 164.500. De inkomsten bedragen f 127.500 Financieringsbehoefte muziekprogramma: f 37.000 De omvang van de totale begroting 2001 is f 605.000

Overwegingen:

De Laurenskerk vertegenwoordigt een belangrijke symbolische en historische waarde in Rotterdam. De kracht van het programmabeleid van de stichting is samenwerking. Dat betekent dat de artistieke waarde van De Laurens voor een groot deel afhankelijk is van die van de betreffende partners. Hoewel dit past in een tijd van verbindingen en allianties, maakt het een beoordeling van de artistieke kwaliteiten van de stichting zelf niet eenvoudig. De RKS is van mening dat de waarde van De Laurens zit in de wijze waarop de stichting vorm weet te geven aan de noemer 'spiegel van de nieuwe samenleving'. Deze komt met name tot uiting in de lezingen, tentoonstellingen en debatten. De Laurens zou deze functie kunnen versterken door vanuit een meer beschouwende integrale en generalistische visie te kijken naar de ontwikkelingen in de stad. Het stadsforum zou actiever inbreng van anderen kunnen uitlokken. Nadruk op het faciliteren van activiteiten van derden versterkt de kracht die de locatie toch al heeft. Het motto 'spiegel van de nieuwe samenleving' kan zo uitgroeien tot kern van de identiteit van De Laurens.

In dit kader bezien, beschouwt de RKS de programmering van muziek door De Laurens vooral als aankleding van de andere activiteiten van De Laurens. Als zelfstandige aanvulling op programma's door de bekende concertlocaties (Doelen, Lantaren-Venster) worden gebracht, is het programma van De Laurens zoals het er nu uit ziet, onvoldoende interessant. De muziekeus is niet 'pro-actief'. De accommodatie is bovendien niet altijd geschikt. De meerwaarde van De Laurens als belangwekkend muziekpodium in Rotterdam acht de RKS gering.

De RKS oordeelt negatief over het muziekprogramma van De Laurens en adviseert de aanvraag voor wat betreft deze component niet te honoreren.

Wat de andere onderdelen van het plan betreft vraagt de RKS aandacht voor de initiatieven van stichting de Laurens om een debatpodium te zijn voor de Rotterdamse bevolking. Naast de jaarlijkse Lof der Zotheidlezing wil stichting de Laurens in het culturele hoofdstad jaar met de debatprogrammering aansluiten bij projecten over het thema de spirituele stad. Niet alleen als locatie maar als centrum. Het verdient aanbeveling voor dat jaar een gastprogrammeur aan te stellen om de plannen te verwezenlijken. Daarna kan worden bezien of voortzetting is gewenst. Het naast elkaar bestaan van de Balie en de Rode Hoed in Amsterdam toont dat het de moeite waarde is in Rotterdam naast de Unie een plek te hebben waarin onderwerpen met betrekking tot zingeving en ethiek een plaats hebben.

Stichting Lezersfeest

Behandeld door commissie: letteren

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS is buitengewoon positief over het Lezersfeest gezien de bijdrage aan het Rotterdamse én landelijke literaire bestel, het brede publieksbereik en de solide artistieke kwaliteit van het Feest. De Dag van de Lezer moet de komende jaren wel steviger worden neergezet.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De Stichting Lezersfeest is eind 1999 opgericht als verzelfstandigde organisator van het jaarlijkse Lezersfeest en de Dag van de Lezer die de afgelopen drie jaar door de Gemeentebibliotheek Rotterdam zijn georganiseerd. Het Lezersfeest is een groot literair evenement, een feest voor ruim 3000 mensen, dat op de eerste zaterdagavond in november plaatsvindt in de Centrale Bibliotheek in Rotterdam. Doel van het Lezersfeest en de Dag van de Lezer is de aandacht voor het lezen te vergroten onder brede lagen van de bevolking.

Het Lezersfeest werd in 1997 voor het eerst georganiseerd en is een initiatief van het Rotterdams Letterenoverleg. Inmiddels wordt samengewerkt met verschillende literaire en niet-literaire instellingen. Het feest heeft in de media veel aandacht gekregen.

De Stichting Lezersfeest vraagt voor 2001-2004 van zowel het Ministerie van OCenW als de gemeente Rotterdam een structurele subsidie van f 75.000

De Stichting Lezersfeest vraagt primair aan voor continuering en consolidatie van het evenement: vergroting van de naamsbekendheid, verdere verbreding van het publieksbereik en versterken van sponsorrelaties. De stichting kondigt ook specifieke doelgroep- en educatieve activiteiten aan.

- De totale begroting van de stichting is f 355.500.
- Het bij de gemeente Rotterdam gevraagde bedrag maakt 21 % uit van de totale begroting.

Overwegingen:

Het Lezersfeest wordt positief gewaardeerd. De RKS is van mening dat de stichting met relatief weinig geld een aansprekend evenement weet neer te zetten. De RKS is lovend over de inspanningen van deze organisatie om een groot publiek te bereiken. De subsidie per bezoeker is vrij laag (f 48). Het Lezersfeest is een belangrijk nieuw initiatief in het Rotterdams literaire bestel. De RKS is positief over de artistieke kwaliteit van het Lezersfeest, in al zijn diversiteit. De ambitie van het Lezersfeest is om te laten zien wat lezen en boeken voor mensen betekenen en daarin slaagt de organisatie zeer goed. Het Lezersfeest slaagt er ook in niet alleen het 'literair establishment' te bereiken, maar een brede groep lezers. Het Lezersfeest is in toon niet nadrukkelijk educatief, maar in zijn uitwerking des te meer. De RKS benadrukt dat het van groot belang is dat het Lezersfeest een permanente plaats krijgt in het Rotterdamse literaire bestel.

De aanvraag zelf is wat karig, en hier en daar onzorgvuldig. Zo wordt in de begroting f 80.000 aan sponsorgelden opgevoerd, terwijl in de begeleidende brief wordt gesproken van f 100.000 aan sponsorgelden. In de aanvraag wordt naar Marokkaanse schrijvers verwezen als 'culturele minderheden'. De RKS vindt het zorgvuldiger alleen voor wat betreft het publiek te spreken van een minderheid. Ook moeten Marokkaanse schrijvers en Nederlandstalige schrijvers van Marokkaanse afkomst niet met elkaar worden verward.

De Dag van de Lezer wordt een aantal maal in de aanvraag genoemd, maar is de afgelopen jaren nauwelijks uitgewerkt. De RKS is van mening dat de potentie van de Dag van de Lezer nog onvoldoende wordt benut en dat de Dag op dit moment te vrijblijvend is. Zij is zich bewust van het brede samenwerkingsverband, maar om hier uit te halen wat erin zit, is steviger coördinatie nodig. Via de Dag van de Lezer zijn wellicht ook meer scholieren te bereiken. Dat de stichting voor dit onderdeel een aparte programmeur wil vragen, vindt de RKS verstandig.

De adviescommissie van Rotterdam Festivals, die afzonderlijk de festivalaanvragen heeft bekeken, beoordeelt het Lezersfeest als 'een laagdrempelig feest voor alle bevolkingsgroepen (die overigens nog niet in gelijke mate vertegenwoordigd zijn) dat probeert aan te sluiten bij het culturele profiel van de stad en dat het verdient zich de komende jaren verder te kunnen ontwikkelen.' De commissie maakt een kanttekening bij hoge organisatiekosten nu het Lezersfeest is ondergebracht in een zelfstandige stichting. De commissie adviseert 'positief over de gevraagde subsidie met het dringende verzoek dat deze zal worden ingezet voor een verdere versterking van het programma.'

Lieber Gorilla

Behandeld door commissie: dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert om Lieber Gorilla niet op te nemen in het cultuurplan. Lieber Gorilla zou zich (nog) moeten richten op de mogelijkheid om met projectsubsidies de belofte waar te maken die zij in zich draagt.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Lieber Gorilla is een choreografencollectief bestaande uit de Rotterdamse dansers Dagmar Chittka en Claudia Hauri. Lieber Gorilla produceert zowel korte als avondvullende multidisciplinaire dansstukken die zich, aldus de aanvragers zelf, kenmerken door inhoud, lef, humor en veel energie. Ook maakt de groep jeugdproducties die met educatieve workshops vergezeld gaan. Lieber Gorilla wil de grenzen van de gevestigde danswetten verleggen. Een andere doelstelling is het publiek met actuele maatschappelijke kwesties confronteren. Daarbij wordt de vorm van performance gehanteerd. Lieber Gorilla wil de drempel van het danstheater verlagen. De wortels van Lieber Gorilla liggen in de werkplaats van theater Lantaren/Venster.

Sinds de oprichting in 1994 zijn/worden onder andere de volgende producties tot stand gebracht: 'Krimi', 'Visioenen', 'Gorilla meets Bambi' (coproductie met mimegroep Bambi), 'Exit' en 'Metanoia'. Lieber Gorilla maakte ook een aantal kinderproducties. Bij een aantal voorstellingen werd samengewerkt met gerenommeerde theatermakers. Lieber Gorilla werd uitgenodigd op Documenta X en Expo 2000, ontving een met Bambi gedeelde VSCD-prijs en 'Gorilla meets Bambi' werd geselecteerd voor De Keuze van de Schouwburg.

Lieber Gorilla ontving tot nu toe adhoc subsidie van de Rotterdamse Kunststichting. Theater Lantaren/Venster trad daarbij op als (co-) producent. De werkplaats Lantaren/Venster heeft besloten niet langer steun te verlenen aangezien de groep het maximum aan werkplaatsbegeleiding heeft ontvangen. Daarom is Lieber Gorilla gedwongen zelfstandige financiering voor projecten en overhead aan te vragen. Bovendien wil men professioneler werken. De plannen voor de komende vier jaar betreffen:

- een avondvullende productie per jaar
- een 'korte stukken avond' per jaar
- een kinderstuk per jaar
- facilitair eventueel samenwerken met Hotel Modern en Hans Hof Ensemble.

Om een en ander te kunnen realiseren vraagt men een structureel subsidie aan bij Rotterdam van f 121.000 en bij het Fonds voor de Podiumkunsten en/of Rotterdamse Kunststichting zal men projectsubsidies aanvragen ten bedrage van f 71.350. Dit bij een totale begroting van f 269.850.

Overwegingen:

De RKS is van mening dat Lieber Gorilla een vrucht is van het gemeentelijk werkplaatsenbeleid. Daarbij vindt de RKS dat Lieber Gorilla haar bestaansrecht nog niet echt overtuigend heeft bewezen. Samen met de mimegroep Bambi heeft Lieber Gorilla weliswaar, en met recht, furore gemaakt met de co-productie 'Bambi meets Gorilla'. Maar het gros van de producties tonen nog vooral bewegingsimprovisaties zonder dat er een samenhang ontstaat. De groep zou zich nog moeten richten op projectsubsidies en op die manier haar kracht bewijzen. Het initiatief tot samenwerking op praktisch niveau met Hotel Modern en/of Hans Hof Ensemble juicht de RKS toe omdat daarmee de organisatorische kracht zal worden versterkt.

Stichting Public Art Squad / Mama, Showroom for Media and Moving Art

Behandeld door commissie: visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS acht Mama waardevol voor Rotterdam, zowel artistiek-inhoudelijk en organisatorisch als op het terrein van publieksbereik. Zij wil de initiatiefnemers graag in staat stellen zich verder te ontwikkelen en professionaliseren en adviseert positief voor een deel van het gevraagde bedrag ten behoeve van de reguliere organisatiekosten.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De Stichting Public Art Squad / Mama stelt zich ten doel beeldcultuur te presenteren aan een breed samengesteld publiek, met als hoofddoelgroep jongeren van 16 tot 26 jaar. Daarnaast ondersteunt en begeleidt Mama jonge kunstenaars als adviseur, bemiddelaar en distributeur. Mama treedt actief op als cultuurproducent en initieert en produceert projecten, in samenwerking met een wisselende groep (jonge) kunstenaars en projectleiders. Mama richt zich op 'beeldende uitingen die zowel uit de jongerensubculturen als uit het officiële kunstcircuit afkomstig zijn.' Beeldende kunst wordt beschouwd als een onderdeel van de beeldcultuur. De projecten zijn een mix van entertainment en confrontatie, het perspectief eerder sociaal-cultureel dan kunsthistorisch. Daarnaast functioneert Mama als vrijplaats voor experiment, waarbinnen verschillende disciplines en visies op beeldcultuur met elkaar worden geconfronteerd. Hier staan vernieuwing en het zoeken naar nieuwe invalshoeken centraal. De showroom in de Witte de Withstraat trekt ook buiten openingstijden veel 'window-shoppende' bezoekers.

Mama is in 1997 gestart als kunstenaarsinitiatief. Vanaf het begin was er aandacht voor participatie van het publiek en werden jongeren betrokken bij de programmering. De eerste twee jaar initieerde en realiseerde Mama 35 projecten. Ruim 30 jongeren deden als stagiaire of vrijwilliger werkervaring op. Mama bouwde een interdisciplinair netwerk op in kunstkringen en bedrijfsleven, en verzamelde een informele groep (jonge) adviseurs om zich heen. Op basis van hun adviezen zoekt Mama naar hoogwaardig aanbod binnen drie jongerensubculturen: graffiti (hiphop), comics (animaties, strips, illustraties) en skate cultuur. Geleidelijk ontwikkelt Mama ook een internationaal netwerk, met bijdragen aan tentoonstellingen in het Londense ICA en 'Big Torino' in Berlijn.

De komende periode wil Mama uitgroeien tot een zelfstandige cultuurinstelling, die zich in cultureel, zakelijk en financieel opzicht kan bedruipen. De initiatiefnemers richten zich enerzijds op continuering van het activiteitenprogramma en de eigen producties, anderzijds op het stimuleren van de afname door derden en de versterking van de functie van bemiddelaar en distributeur. Voorts wil Mama de samenwerking met andere culturele instellingen uitbouwen. Jongeren blijven de hoofddoelgroep, programmering en publiciteit zullen zich daarop toespitsen. Sommige projecten krijgen een landelijke verspreiding van promotiemateriaal. Tenslotte wil Mama de showroom uitbreiden met digitale beeldproductie- en presentatiemiddelen, die aan kunstenaars ter beschikking worden gesteld. Tot voor kort werden de medewerkers van Mama gefinancierd uit baan+ en jongerenpool regelingen. Daarnaast ontving Mama incidentele subsidies van lokale en landelijke (kunst)fondsen, bijdragen van sponsors uit het bedrijfsleven en opbrengsten uit adviezen aan derden en bemiddeling. Voor 2000 kreeg Mama een subsidie van de Mondriaan Stichting en een bijdrage uit de gemeentelijke prioriteitengelden van f 80.000.

De gemiddelde jaarbegroting voor 2001-2004 bedraagt ca. f 390.000. Zowel aan het Rijk als aan Rotterdam vraagt Mama een gemiddelde jaarlijkse bijdrage van f 165.000.¹⁰

Overwegingen:

De RKS heeft een positieve indruk van de aanvraag en het beleid van Mama. Wat op papier staat wordt in de praktijk gerealiseerd. Het 'open deur' beleid van Mama werkt, mede door de soepele openingstijden en de zichtbaarheid vanaf de straat. Kort gezegd is Mama 'Van der Ploeg-beleid avant la lettre'. Lang voordat de discussie over culturele diversiteit en cultureel ondernemerschap op gang kwam, bracht Mama het al in praktijk, vanuit een eigen visie en een persoonlijk gevoelde behoefte. Dat is ook de kracht van het initiatief, in combinatie met een flinke dosis energie van de geestelijk vaders en een uitgebreid netwerk in de diverse subculturen. Belangrijk daarbij is dat Mama blijft streven naar een grote mate van openheid en flexibiliteit, en zich niet teveel wil vastleggen in structuren. Daarom willen de initiatiefnemers ook op freelance basis aan Mama verbonden blijven en hun inkomsten mede genereren door adviezen en bemiddeling.

Mama moet enige vaste grond onder de voeten hebben om de beoogde sprongen te kunnen maken, al was het alleen maar de vergoeding van de hoge huisvestingskosten. Dat Mama in de Witte de Withstraat gevestigd is vindt de RKS cruciaal: juist temidden van instellingen die een meer traditionele, autonome kunstopvatting hebben – zelfs wanneer zij zich ook op jongere kunstenaars en kunstvormen zeggen te richten – moet Mama zijn prikkelende en ontwrichtende werking kunnen hebben. En een brug vormen met het leven rond de snackbars en skate-winkels, die de straat juist zijn levendigheid geven.

Positief vindt de RKS ook de plannen van Mama om zijn activiteiten vast te leggen in een tijdschrift, waarvan de verschillende afleveringen kunnen uitgroeien tot een naslagwerk van subculturen rond de eeuwwisseling. De opgebouwde deskundigheid moet niet verloren gaan en evenmin beperkt blijven tot een kleine kring. Ook de meer internationaal georiënteerde website moet daar een rol in spelen. Ondersteuning van een steviger publiciteitsbeleid zal de uitstraling van Mama's activiteiten ten goede komen.

De RKS acht Mama waardevol voor Rotterdam, zowel artistiek-inhoudelijk en organisatorisch als op het terrein van publieksbereik. Zij wil de initiatiefnemers graag in staat stellen zich verder te ontwikkelen en professionaliseren en adviseert positief voor en deel van het gevraagde bedrag ten behoeve van de reguliere organisatiekosten. Voor bijzondere projecten kan Mama desgewenst beroep doen op de incidentele RKS budgetten.

¹⁰ Daarnaast vraagt Mama, in een aparte 'Rotterdamse' pagina bij de aanvraag, buiten het cultuurplan een structurele subsidie van f 602.410 aan de gemeente Rotterdam. Behalve een beschrijving van de waarde van Mama voor Rotterdam wordt dit verzoek niet nader toegelicht of met cijfers onderbouwd. Aangezien Mama zelf aangeeft dat deze aanvraag 'buiten het cultuurplan' valt, heeft de RKS hem niet bij haar overwegingen betrokken.

Stichting Multi Arts Producties (MAP)

Behandeld door commissie: dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert geen structureel subsidie te verlenen aan Multi Arts Producties. Het initiatief heeft te weinig artistieke geschiedenis om opname in het cultuurplan te motiveren.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Multi Arts Producties is een theaterproductiekern onder artistieke leiding van Dave Schwab. Het artistiek beleid is gericht op het handen en voeten geven aan de nieuwe cultuur, waarin diversiteit in culturele referenties een belangrijke inspiratiebron is. MAP wil die diversiteit van de samenleving op het podium zichtbaar maken. Men werkt(e) daartoe samen met nieuw talent en incidenteel met ervaren makers van internationale allure, zoals Michael Mattews en Ping Chong. MAP rekent op een toestroom van jong talent vanuit jongerenproducties, toneelscholen en andere kernen, als aanvulling op de meer ervaren acteurs, waarmee al veel is gewerkt. De stichting ambieert een kleine instelling in Rotterdam met een landelijke functie te worden. Er bestaan reeds connecties met o.a. Cosmic, Artisjok/020, Rotterdamse Schouwburg, Rotterdam Festivals, SKVR en theater Lantaren/Venster.

MAP wil een beleid uitzetten waarbij:

- jaarlijks twee nieuw geschreven teksten in (co-) productie worden genomen
- jaarlijks twee 'reguliere' producties gemaakt worden
- wordt samengewerkt met en voor bestaande instellingen als theaters, deelgemeentes, festivals en bemiddelende instanties als de SKVR
- de formatie wordt uitgebreid (continuïteit in ondersteuning)
- een geschikte huisvesting wordt gevonden

Aan Rotterdam vraagt men daartoe huisvestingskosten en een productiebudget voor 1 productie per jaar met bijbehorende staf (het eerste jaar f 400.043). Aan OCenW vraagt men twee productiebudgetten en de verdere formatieplaatsen (het eerste jaar f 272.695). De gevraagde bedragen verschillen enigszins per jaar, afhankelijk van de concrete plannen. Dit bij een totale begroting van gemiddeld f 770.000.

Overwegingen:

De RKS is van mening dat dit initiatief nog te weinig heeft gemaakt om voor structurele opname in het cultuurplan in aanmerking te komen. Hoewel de productie 'Undesirable Elements' geslaagd was, valt er op grond van de drie (voor een deel lokale) producties niet te bepalen of een structurele ondersteuning gerechtvaardigd of noodzakelijk is. Artistieke intenties kunnen weliswaar uit het plan worden gedestilleerd, maar een beoordeling van een artistieke lijn is bij gebrek aan artistieke geschiedenis niet goed mogelijk. De plannen maken een sympathieke indruk, maar pas wanneer daadwerkelijk blijkt dat hier sprake is van een structurele en waardevolle toevoeging aan het bestaande aanbod ontstaat er een reden om structurele subsidiering te overwegen. De RKS pleit er voor dat Multi Arts Producties een beroep kan doen op projectsubsidies.

Stichting The Meek (**Dansgroep De Meekers**)

Behandeld door commissie: dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

Gezien de unieke plaats die de groep binnen het Rotterdamse dansbestel inneemt adviseert de RKS (realistische verhoging van) een structureel subsidie aan De Meekers in het kader van het cultuurplan. Daarbij merkt de RKS op dat het subsidie expliciet is bedoeld voor de jeugddans.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De Meekers, de naam is een Engelstalige verbastering van De Makers, is een gezelschap voor modern jeugddanstheater onder leiding van Arthur Rosenfeld. De groep wil kwalitatief hoog en drempelverlagend danstheater brengen met humor en een eigen bewegingstaal, uitgevoerd door professionele dansers en bestemd voor kinderen en volwassenen. De voorstellingen zijn toegankelijk voor diverse publieksgroepen: allochtone kinderen, families en echt 'danspubliek'. Ensembleproducties vormen de basis met meer dan honderd voorstellingen per seizoen in middelgrote schouwburgen, waarvan circa driekwart schoolvoorstellingen voor basis- en voortgezet onderwijs. Daarnaast maakte De Meekers een serie van drie duetten. In Rotterdam werkt de groep samen met onder andere Hal 4, de Rotterdamse Schouwburg en Theater Zuidplein.

De afgelopen vier jaar werden onder andere de volgende producties gemaakt: 'Souls on Sale', 'Tricks of Memory', 'Kop eraf', 'Opblaashelden', 'Where's the Money' en 'Toverleerlingen'. Een aantal voorstellingen uit het verleden werd hernomen. Er werd een groot aantal educatieve projecten uitgevoerd. Door een fusie in 1997 met de Rotterdamse jeugddanskern onder leiding van Ingrid Dalmeyer kwam een educatieve afdeling tot stand. Voor de voorstelling 'Kop eraf' ontving De Meekers de Puck-Prijs. De VSCD kende in 1998 de tweejaarlijkse choreografieprijs toe aan Arthur Rosenfeld voor zijn gehele oeuvre.

De Meekers wordt gefinancierd in het kader van het cultuurplan door OCenW (f 200.000) en de gemeente Rotterdam (f 200.000). De studiohuur wordt betaald door de Rotterdamse Kunststichting. Ook werd een subsidie van de gemeente Rotterdam ontvangen voor educatieve projecten.

In de komende vier jaar wil De Meekers als elk jaar een productie voor de jeugd maken: drie familieproducties en een locatieproductie. Voor volwassenen wil in de komende vier jaar een locatieproductie en drie producties voor theaters of andere locaties. Daarnaast zullen reprises van succesvolle voorstellingen op het repertoire worden genomen. Daarnaast wil men twee producties mogelijk maken van een niet nader genoemde nieuwe choreograaf. Verdere plannen betreffen een intensivering van het huidige beleid, uitbreiding van de formatie en salarissen op CAO-niveau brengen (incl. pensioen). Ook wil De Meekers de belangrijkste knelpunten oplossen: er is geen budget voor (permanente) vervanging terwijl de groep bijzonder kwetsbaar is door de vele optredens. Voorstellingen moeten dan worden afgezegd en de inkomsten dalen.

De Meekers vraagt een basissubsidie aan de gemeente Rotterdam van f 200.000 (+ RKS studio f 60.000 + f 50.000 extra educatie) en aan OCenW een subsidie van f 210.482. Daarnaast vraagt men per jaar een door OCenW en Rotterdam te delen extra subsidie voor:

- aanvulling tekorten f 530.000
- educatieve projecten (nieuw) f 128.200
- andere choreografen f 155.670

In totaal wordt aan beide subsidiegevers een bedrag van f1.146.518 gevraagd.

Overwegingen:

Uit de aanvraag van De Meekers vallen duidelijk twee lijnen te destilleren: de wens om voorstellingen voor de jeugd te maken en de wens om voorstellingen voor volwassenen te maken. De RKS is er voorstander van dat De Meekers zichzelf primair als jeugddansgroep blijft opstellen. Daarmee neemt De Meekers een specifieke en unieke plaats binnen het Rotterdamse (jeugd-) dansbestel in. Met de vele optredens en de producties van hoge kwaliteit vervult de groep een specifieke en unieke functie binnen het bestel. De 'taal' en humor van artistiek leider Arthur Rosenfeld werken zeer goed voor een jong publiek. Niet alleen het artistieke gehalte is van hoge kwaliteit, ook de educatie zit stevig in elkaar. De RKS pleit ervoor dat De Meekers de functie van jeugddansgroep met kracht zal voortzetten en zal verdedigen en dat het subsidie voor de vervulling van specifiek deze functie wordt toegekend. Het subsidie aan de groep zou dus specifiek de jeugddans moeten gelden. Dit ondanks dat sprake is van een verbrede ambitie. Budgetten voor de functie jeugddans moeten naar de mening van de RKS niet wegvloeien naar andere functies binnen het bestel. De verbrede ambitie van De Meekers in de richting van dans voor volwassenen zou het gezelschap op basis van projectfinanciering moeten zien te realiseren.

Stichting Music & Art

Behandeld door commissies: amateurkunst, muziek

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert vooralsnog negatief over een structurele subsidie aan Stichting Music & Art omdat het beleidsplan inhoudelijk mager is en de afstemming met relevante derden niet uitgekristalliseerd.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Music & Art is een stichting die voortkomt uit een samenwerkingverband van het Platform Buitenlanders Rijnmond (PBR), het 2^e Podium/ Theaterbureau Entree en wijkcentrum Odeon. Het doel van de stichting is de afstand tussen allochtone kunstenaars en kunstinstellingen te verkleinen door

- het allochtone theater te ondersteunen
- de ontwikkeling van een professioneel Rotterdams allochtoon theatercircuit te begeleiden
- een beter klimaat voor amateurs te realiseren.

Daartoe wil men het Rotterdamse allochtone theater in kaart brengen, structuur geven, inhoudelijk en organisatorisch begeleiden. De stichting heeft een ondersteuning- en coördinatiepunt in het leven geroepen. Op de lange termijn is het doel een professioneel circuit van Rotterdamse allochtone theatergroepen te realiseren. De afgelopen jaren hebben de initiatiefnemers een reeks gesprekken gevoerd met kunstinstellingen en doelgroepen, waarin werd de behoefte aan beoogde dienstverlening werd gepeild. Ook zijn gesprekken gevoerd met instellingen en fondsen om het project te financieren. De stichting zal zich in het eerste en tweede jaar van haar bestaan richten op de allochtone podiumkunstenaars, daarna volgen beeldend kunstenaars. Later wil de stichting ook autochtone kunstenaars bedienen. De stichting Music & Art wil voor de periode 2001-2004 voorzien in een totaalpakket van: ondersteuning en productontwikkeling, promotie en bemiddeling, werkmethoden en techniek. Zij heeft naar eigen zeggen inmiddels veel partners om zich heen verzameld die hun medewerking hebben toegezegd en/of financiële middelen in het vooruitzicht hebben gesteld.

Music & Art is een nieuwe instelling, die bij de gemeente een exploitatiesubsidie aanvraagt van f 100.000 en bij het rijk een subsidie van f 180.000. De omvang van de totale begroting is f 810.000. De RKS heeft in 1999 een projectsubsidie beschikbaar gesteld van f 25.000.

Overwegingen:

Music & Art is op zichzelf een sympathiek initiatief. De RKS onderschrijft het nut en de doelstelling van Music & Art. In principe vindt de RKS echter dat bestaande instellingen de doelen die Music & Art stelt tot hun taak moeten rekenen. Pas wanneer daadwerkelijk blijkt dat deze onvoldoende hun verantwoordelijkheid nemen, zou een apart initiatief de opdracht daartoe kunnen krijgen.

Het beleidsplan van Music & Art is mager en overtuigt niet. De voornemens zijn summier omschreven. Omdat concrete informatie over cursussen en docenten ontbreekt, tast de RKS in het duister over de kwalificaties en de deskundigheid van de mensen die het werk moeten doen. Onduidelijk is ook hoe de plannen van Music & Art zich verhouden tot het werk van de cultuurscouts. De SKVR heeft in haar beleidsplan 2001-2004 aangekondigd om in samenwerking met andere beleidssectoren zoals het sociaal-cultureel werk en de 'brede school' zgn. scouts in te zetten teneinde een beter klimaat voor de kunstbeoefening door allochtonen te bewerkstelligen. Indien de gemeente dat ook een geëigende taak voor de SKVR vindt, dan ligt afstemming in de

rede. Ook met het RCTh, dat allochtone regisseurs wil opleiden, zou kunnen worden samengewerkt. Zoals het er nu naar uitziet lijkt een nieuwe instelling voor taken zoals Music & Art zich voorstelt, niet nodig, omdat bestaande instellingen hun verantwoordelijkheid willen nemen. Om te voorkomen dat zich ongewenst overlappings voordoen, is coördinatie noodzakelijk.

De RKS adviseert dan ook niet positief over subsidie aan Music & Art in het kader van het cultuurplan.

Stichting Live at Nighttown

Behandeld door commissie: muziek

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

Alles overziend oordeelt de RKS positief over het plan van Nighttown en adviseert zij voor een subsidie in het kader van het cultuurplan voor continuering van de bestaande activiteiten en intensivering van de sterke kanten ervan.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Stichting Live at Nighttown is in 1988 gestart als club voor pop- en dancemuziek met een voor die tijd in de cultuursector nieuwe financieringsconstructie: public-private-partnership. De organisatie bestaat uit een programmastichting (Live at Nighttown) en enkele BV's (horeca, onroerend goed). Nighttown profileert zich als centrum voor mondiale jongerencultuur. Men streeft naar een activiteitenpakket dat inhoudelijk, recreatief en educatief aantrekkelijk is voor jongeren van alle gezindten, overtuigingen en afkomst. Nighttown zegt hiermee een voortrekkersrol te vervullen in Nederland.

De gemeente subsidieerde de stichting Live at Nighttown bij aanvang voor 80 concerten. Het aantal concerten waarvoor Nighttown momenteel wordt gesubsidieerd bedraagt 105. Men organiseert er echter 125 en probeert ook andere financieringsbronnen te vinden voor de programmering van culturele projecten. Naast de culturele programmering van de stichting vinden ongeveer 200 dance-avonden plaats, georganiseerd door de horeca-BV van Nighttown. Een deel van de inkomsten van de BV wordt geïnvesteerd in de culturele programmering. In 10 jaar tijd is de jaarlijkse bijdrage van de gemeente Rotterdam gestegen van f 270.000 naar f 600.000. Dit geld is deels gebruikt voor uitbreiding van het personeel voor de programmering, deels voor uitbreiding van het aantal activiteiten.

Nighttown verzoekt de gemeente Rotterdam om een structurele subsidie die groeit van f 1.114.000 in 2001 naar f 1.214.000 in 2004. De verhoging is voor uitbreiding van activiteiten van 160 in 1998 naar 210 in 2001 en 225 in 2004. Ook het bezoekersaantal maakt een enorme groei door, evenals het gemiddeld aantal bezoekers, dat verdubbelt. De omvang van de totale begroting groeit van f 1.868.000 naar f 4.461.000.

Hoewel Nighttown geen informatie over het verbouwplan levert en stelt dat het bouwtraject los moet worden gezien van het voorliggende beleidsplan, vormt de uitbreiding van de accommodatie wel het uitgangspunt voor de uitbreiding van activiteiten. De RKS houdt daar dan ook rekening mee.

Het plan voor de uitbreiding van de culturele activiteiten houdt in:

- 10 extra concerten per jaar (budgettair neutraal)
- 25 extra concerten 'allochtone' popmuziek uit thuislanden van allochtonen
- aanzienlijke verhoging van theateractiviteiten: van 15 in 2000 naar 30 in 2004
- 25 multidisciplinaire projecten
- structurele vergroting van de cultuureducatieve functie in de vorm van een productiehuis cultuureducatieve projecten (20 per jaar).

Voor de educatieve functie vraagt Nighttown subsidie aan bij OCenW, ten behoeve van de ontwikkeling van lespakketten en de distributie daarvan over onderwijsinstellingen in het land. De gemeente wordt verantwoordelijk gehouden voor de financiering van de uitvoering van deze projecten.

Overwegingen:

Nighttown heeft zich de afgelopen jaren, op enkele mindere periodes na, goed ontwikkeld. Het artistiek beleid is interessant en de organisatie heeft een landelijke uitstraling. Een probleem voor Nighttown is dat de accommodatie, vergeleken met andere zalen van dit formaat elders in Nederland, nogal moeilijk te hanteren is en tamelijk slecht is onderhouden. Des te meer waardering heeft de RKS voor de uitdagende keuze voor de toekomst die Nighttown maakt. De veelzijdigheid aan activiteiten en het groeiend aantal samenwerkingsprojecten leidt op een natuurlijke manier tot schaalvergroting. De organisatie verdient alle steun om door te groeien.

De RKS plaatst kanttekeningen bij de wijze waarop Nighttown de ambitie om een centrum voor mondiale jeugdcultuur te zijn inzet. Uit de ingediende beleidsplannen voor een eigen accommodatie van enkele allochtone jongerengroeperingen in de stad leidt de RKS af dat aansluiting van nieuwe groepen - ook bij Nighttown - niet altijd tot ieders tevredenheid plaatsvond. Nu Nighttown zich een nieuw profiel aanmeet, zal moeten blijken of de veranderingen in de organisatie daadwerkelijk effect sorteren. Hoewel de plannen uitstekend zijn, wil de RKS er op wijzen dat het niet realistisch is om 'alles' te willen bieden. Zoals Nighttown zelf constateert speelt de instelling een bijzondere rol als het gaat om nieuwe vormen van programmering en het leggen van verbindingen tussen het kunstcircuit en jongeren-subculturen. De RKS meent dat die functie aan belang kan winnen door intensivering van de sterke kanten van Nighttown. Inzetten op popconcerten, verdere inhoudelijke uitbouw van verbindende activiteiten met de traditionele kunstsector, kwalitatieve en kwantitatieve uitbouw van cultuur-educatieve projecten en opleiding van deskundig personeel uit de diverse doelgroepen acht de RKS van het grootste belang. Daarnaast moet er in de gelaagdheid van een grote stad met zijn diversiteit van invloeden ruimte zijn voor anderen, om op een eigen manier successen te behalen. Nighttown moet zich ook bewust zijn van haar beperkingen en niet een alles omvattend totaalaanbod voor alle denkbare nieuwe doelgroepen willen bieden.

Bij de aanvraag voor uitbreiding van de activiteiten is zoals gezegd geen uitbreidingsplan voor het gebouw. De RKS kan de eventuele samenhang tussen beide daardoor niet goed beoordelen. De voorgenomen intensivering van activiteiten zou volgens de RKS wellicht nog kunnen plaatsvinden zonder uitbreiding van het pand. De 'ratrace' die op dit moment in Nederland gaande is onder de poppodia in de grote steden kan leiden tot een zodanige opvoering van bezoekerscapaciteit in het clubcircuit, dat een gevaar van overcapaciteit dreigt. Daarom is de RKS vooralsnog terughoudend over de uitbreiding. Een opknopbeurt is echter zeer wenselijk.

Alles overziend oordeelt de RKS positief over het plan van Nighttown en adviseert zij voor een subsidie in het kader van het cultuurplan voor continuering van de bestaande activiteiten en intensivering van de sterke kanten ervan, te weten de popconcerten, de verbindende activiteiten tussen jongerencultuur en traditioneel kunstcircuit en cultuureducatieve projecten. Tevens acht de RKS de opleiding van nieuw personeel uit de verschillende doelgroepen van belang.

Stichting Nitro, Nitro TV

Behandeld door commissie: visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

NitroTV beantwoordt aan de behoefte aan een platform voor experimentele audiovisuele producties. Het beleidsplan heeft echter te weinig gewicht, om thans structurele subsidiering in overweging te kunnen nemen. De RKS adviseert negatief.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De Stichting Nitro bestaat sinds oktober 1998 en maakt als Nitro TV uitzendingen voor RotterdamTV (toegangskanaal 59). Nitro wil haar publiek een vernieuwende kijk op beeld en geluid bieden, een blik in de keuken van de nieuwe media, zulks in samenwerking met zijn kijkers. Nitro biedt ruimte aan 'cultuurscheppers' die, door het vaak experimentele karakter van hun beeld en/of geluid, elders geen podium vinden. Door die kunstenaars een platform te bieden hoopt Nitro ze ondersteunen bij de opbouw van een zelfstandig bestaan. Nitro heeft een Europees netwerk van alternatieve beeld- en geluidmakers en wil dit verder uitbouwen (Azië, Australië) en onderhouden. Om toegankelijker te worden werkt Nitro aan een website, die moet fungeren als digitale postbus voor beeld en geluid en ideeënbus. Nitro besteedt de (eind)montage van de uitzendingen uit aan wisselende editors. Voor huisvesting, publiciteit en bureaunkosten is Nitro afhankelijk van de goodwill van derden. De bijdragen van muzikanten en beeldkunstenaars kunnen thans niet worden vergoed.

Voor het culturele hoofdstad-jaar 2001 gaat Nitro op zoek naar gelijkgezinde kunstenaars en programmamakers in Porto, waarmee het een structurele uitwisseling tot stand wil brengen.

De begroting voor 2001-2004 bedraagt in totaal jaarlijks 258.100 gulden. Uit het cultuurplan vraagt Nitro een bijdrage van 55.630 gulden aan Rotterdam en 170.000 gulden aan OCenW.

Overwegingen:

De RKS heeft sympathie voor de doelstellingen van NitroTV en meent dat deze aansluiten op een reële behoefte, in Rotterdam en daarbuiten, aan een platform voor experimentele audiovisuele producties. De stichting is echter nog maar net van start gegaan. Dat blijkt ook uit de aanvraag, die als meerjarig beleidsplan beslist onvoldoende gewicht heeft. De stichting bezit thans te weinig organisatiekracht om structurele ondersteuning van haar activiteiten te rechtvaardigen. De RKS adviseert dan ook negatief over opname in het cultuurplan.

Coöperatieve Vereniging Onafhankelijk Toneel

Behandeld door commissies: dans en toneel, muziek

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

De RKS staat positief tegenover het beleid tot nu toe en ook tegenover de plannen en prioriteiten voor de toekomst. De constante kwaliteit, de veerkracht en het integrale karakter van het artistieke beleid acht de RKS van groot belang voor Rotterdam. Een verhoging van het budget is zeer op zijn plaats.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Het beleid van het Onafhankelijk Toneel wordt als vanouds gekenmerkt door een vernieuwende mix van toneel, dans en (sinds 1998) opera, waarbij volwassenen, jongeren en allochtonen tot de doelgroepen behoren. De afgelopen cultuurplanperiode heeft het Onafhankelijk Toneel naar eigen zeggen een beduidend deel van de activiteiten tot stand weten te brengen op basis van additionele subsidies ten bedrage van zo'n f 1.500.000.

Het Onafhankelijk Toneel wil doorgaan op de ingeslagen weg maar kan niet langer zeker zijn van additionele subsidies. Diverse fondsen hebben laten weten dat additionele subsidiering een eindig karakter heeft. Daarom ziet het Onafhankelijk Toneel de incidentele subsidies die zij ontving graag omgezet in een structurele subsidieverhoging. In dat geval wil het Onafhankelijk Toneel een aantal (concreet beschreven) prioriteiten doorvoeren zoals:

- meer ruimte voor een ensemble
- continuering allochtonenvoorstellingen
- meer continuïteit in het brengen van opera
- meer educatie en publieksbegeleiding
- nieuwe theaterzaal en tweede repetitieruimte

Om een en ander mogelijk te maken vraagt het Onafhankelijk Toneel voor de toekomst elk jaar een extra subsidie boven op het huidige structurele subsidiebedrag (Rotterdam f 1.129.000 en OcenW f 939.801). Afhankelijk van de concrete plannen (beschreven in de aanvraag) betreft het verhogingen per jaar ten opzichte van het huidige subsidie:

2001: + € 437.742 (bij een totale begroting van € 1.367.513)

2002: + € 1.045.963 (bij een totale begroting van € 1.984.744)

2003: + € 943.358 (bij een totale begroting van € 1.882.139)

2004: + € 1.184.747 (bij een totale begroting van € 2.123.582)

Dit alles te verdelen tussen de gemeente Rotterdam en OcenW.

Bij gelijkblijvend subsidie (zonder additionele middelen) ziet het Onafhankelijk Toneel zich genoodzaakt prioriteit te verlenen aan een vergroot eigen huis en het afstoten van producties die afhankelijk waren van die additionele subsidies. Dat betekent: geen opera's meer en minder allochtonenproducties.

Overwegingen:

De RKS is van mening dat het Onafhankelijk Toneel onverminderd buitengewone kwaliteit levert. De producties stralen stuk voor stuk zorgvuldigheid, aandacht en integriteit uit, zonder trendgevoelige meeloperij maar op basis van een veerkrachtige eigen identiteit.

Niet alleen over de producties zelf is de RKS positief. Ook de samenhang die het Onafhankelijk Toneel aanbrengt in het artistieke beleid acht de RKS van hoge waarde en groot belang. De bovengenoemde, nog altijd vitale mix verdient het integraal te worden voortgezet. De kans dat de operaproducties zullen wegvallen vervult de RKS met zorg. De RKS waardeert de operaproducties van het Onafhankelijk Toneel en vindt dat het relatief kleinschalige karakter

behouden moet blijven. De combinatie van respect voor cultureel erfgoed en de innerlijke drang tot vernieuwing leidt bij dit gezelschap tot een echt Rotterdamse manier van werken. De operaproducties kunnen zich meten met operaproducties op landelijk niveau en het verdient aanbeveling dat het Onafhankelijk Toneel ook op dit gebied voort kan gaan. Een eigen huis dat aan de eisen voldoet acht de RKS hierbij zonder meer noodzakelijk.

De RKS heeft alle vertrouwen in de integrale aanpak, de geleverde kwaliteit en de plannen van het Onafhankelijk Toneel. Het valt daarom des te meer op dat de subsidieaanvraag vooral geschreven is vanuit de (begrijpelijke) zorg omtrent zakelijke kwesties en minder vanuit een overtuiging van eigen kracht. Die overtuiging spreekt echter duidelijk uit de producties.

De RKS is te spreken over de kwaliteit en inventiviteit van het Onafhankelijk Toneel als het gaat om opera en ondersteunt de nieuwe plannen van het OT op dat gebied. Met OT heeft Rotterdam een uniek ensemble op (inter)nationaal niveau in huis, waar bijzondere producties van te verwachten zijn. De RKS is van mening dat een concentratie van stedelijke operamiddelen bij OT zou moeten plaats vinden. De RKS geeft het OT en het Rotterdams Philharmonisch Orkest enerzijds en de Rotterdamse Schouwburg en het Luxortheater anderzijds de overweging om te onderzoeken of een bundeling van krachten op het punt van opera in de toekomst tot de mogelijkheden zou kunnen behoren. In het commerciële segment (grootschalige opera in Ahoy') zou de gemeente zich niet verder hoeven verplichten dan het beschikbaar stellen van ruimte en het verlenen van incidentele hulp in de garantiefier bij investeringen.

Stichting Passionate

Behandeld door commissie: letteren

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert een verhoging van de subsidie aan het tijdschrift Pa§ionate, evenwel niet volledig voor het gevraagde bedrag. Deze subsidie zou moeten worden uitgekeerd en geëvalueerd volgens de (driejarige) systematiek zoals voorgesteld in de Evaluatie Literaire Tijdschriften (RKS, december 1999.) De RKS adviseert voorts een bescheiden structurele bijdrage aan beheerkosten. De RKS adviseert negatief voor opname van de talkshow en de educatieve activiteiten in het cultuurplan.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De Stichting Passionate is opgericht in 1995 en richt zich vooral op:

1. de doelgroep jongeren 16-26 jaar en een op die doelgroep afgestemde opvatting over literaire kwaliteit.
2. 'nieuwe letteren' (alle media waarin het verhalende element van de literatuur herkenbaar is)
3. het inhoudelijk primaat bij vertegenwoordigers van de doelgroep
4. interculturaliteit
5. bijdrage aan het literaire klimaat in de regio.

Vanaf 1997 is Passionate zich nadrukkelijker gaan richten op de 'nieuwe letteren'. Dit vertaalde zich in een diversificatie van producten en een sterkere concentratie op de doelgroep jongeren. In 1998 en 1999 werd een eigen kantoor in gebruik genomen en werd een zakelijk/artistiek leider aangesteld.

In de periode 1997-2000 ontving het tijdschrift Pa§ionate jaarlijks f 30.000 via de Gemeente Bibliotheek als doorgeefluik en controlepost. Voor 2000 heeft de stichting Passionate ter uitbreiding van de activiteiten, mede in het kader van Culturele Hoofdstad, een eenmalige extra overbruggingssubsidie van f 25.000 ontvangen. De totale gemeentelijke subsidie aan Passionate voor 2000 komt daarmee op f 55.000

Passionate vraagt voor de cultuurplanperiode 2001-2004 bij de gemeente Rotterdam f 225.000 per jaar aan voor beheer (f 23.000), tijdschrift (f 90.000), talkshow (f 68.000) en educatieve activiteiten (f 44.000). Daarnaast vraagt de stichting bij het Ministerie van OCenW f 381.000 per jaar aan voor beheer, Pa§ionate Internet Editie, Geen Daden Maar Woorden en de tournee van het festival.

- De totale begroting van de stichting is f 1.103.000.
- Het bij de gemeente Rotterdam gevraagde bedrag maakt 20,4% uit van de totale begroting.

Overwegingen:

De RKS vindt de aanvraag van Passionate onvoldoende zicht geven op de kwaliteit van de aangekondigde activiteiten, zowel artistiek-literair als organisatorisch. Het valt op dat Passionate veel nieuwe activiteiten heeft gelanceerd. Dit komt de duidelijkheid van het profiel van Passionate en de plaats die de stichting ambieert in het Rotterdamse literaire bestel niet ten goede. Het beeld ontstaat van een zeer enthousiaste, maar wat ongerichte groep jonge mensen. De RKS vindt Passionate wel een sympathieke organisatie en heeft waardering voor de inzet om een moeilijke doelgroep te bereiken. Op het gebied van de speerpunten (culturele diversiteit,

samenwerking) doet Passionate het goed. De RKS wil Passionate graag een kans geven en adviseert positief voor een bescheiden structurele bijdrage in de beheerskosten, aangezien zij vertrouwen heeft in de toekomst van de instelling.

De talkshow en educatieve activiteiten zijn plannen waarvan nog geen pilot is uitgevoerd. Deze plannen zijn te groen voor een structurele subsidie. Educatieve activiteiten voor de doelgroep jongeren zijn over het algemeen moeizaam.

In december 1999 rondde de RKS haar 'Evaluatie literaire tijdschriften Rotterdam' af. Hierin werd ook het tijdschrift Pa§ionate besproken.

"De RKS constateert dat de Stichting Passionate goed inspeelt op de speerpunten van het Rotterdams kunstbeleid, met name op het gebied van jongeren en multiculturaliteit, maar dat voor wat betreft het tijdschrift deze doelgroep niet altijd wordt bereikt. Zij heeft goede hoop dat de invloed van de andere activiteiten die de Stichting Passionate op het tijdschrift soelaas zal bieden. Daarbij gaat het met name om het vergroten van de bekendheid van het tijdschrift onder (multiculturele) jongeren, en, hetgeen belangrijker is, het aanschaffen en lezen van het tijdschrift door deze doelgroep. Overigens is de RKS is van mening dat Pa§ionate de literaire kwaliteit van de bijdragen in het blad in de gaten moet houden. De RKS beseft dat in Pa§ionate veel beginnende auteurs publiceren, die het publiceren van hun stuk als beloning op zich beschouwen. Desondanks is zij van mening dat de subsidie voor Pa§ionate ook is bedoeld voor auteurshonoraria."

De RKS is aansluitend hierop van mening dat de redactie van Pa§ionate wel een visie heeft op het fenomeen literair tijdschrift, maar minder op literatuur. De kwaliteit van het tijdschrift is wisselend. De RKS adviseert de subsidie aan het tijdschrift te continueren volgens de door de RKS voorgestelde systematiek. Een bescheiden verhoging ten opzichte van de huidige subsidie aan het tijdschrift is gerechtvaardigd vanwege de hoge verschijningsfrequentie. Bovendien wordt de redactie hiermee in staat gesteld hogere auteurshonoraria te betalen, zoals al eerder is geadviseerd. De RKS merkt op dat het tijdschrift nog steeds overwegend wordt gelezen door lezers die ouder zijn dan de doelgroep die de redactie zelf beschrijft. In de aanvraag is onvoldoende uitgewerkt hoe de redactie hierop wil reageren. Het tijdschrift kan planmatiger worden gerund, waarbij via tussentijdse targets voor publieksbereik en eigen inkomsten de subsidieafhankelijkheid langzaam kan worden afgebouwd. Getrapte subsidietoekenning zou een prikkel kunnen zijn voor het creëren van meer draagvlak.

Alles overziend is de RKS gematigd positief over het tijdschrift Pa§ionate en vindt zij een verhoging van de subsidie aan het tijdschrift gerechtvaardigd. De RKS is positief over het enthousiasme van de stichting Passionate. De RKS zou de stichting graag een kans geven zich verder te ontwikkelen, via een bescheiden bijdrage in de beheerskosten. De RKS kan geen oordeel geven over de talkshow en de educatieve activiteiten, omdat deze activiteiten geheel nieuw zijn en zich, bijvoorbeeld met projectsubsidies, nog moeten bewijzen.

2^e Podiumfonds

Behandeld door commissies: amateurkunst, dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS vindt het 2^e Podium als coördinatiepunt zinvol, maar over de invulling van de programmering is zij niet positief. De instelling van een centraal gecoördineerd fonds acht de RKS niet de geëigende weg om meer vraaggerichte programma's in de wijk te ontwikkelen. Zij adviseert dan ook negatief over een aanvraag in het cultuurplan.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Het Coördinatiepunt 2^e Podium werd in 1994 opgericht als samenwerkingsverband tussen 28 wijkaccommodaties, waarin het Coördinatiepunt 2^e Podium ondersteuning biedt en adviezen geeft over theateractiviteiten in brede zin. Daarnaast verzorgt het Coördinatiepunt 2^e Podium de contractuele en financiële afhandeling van geboekte voorstellingen en ondersteunt de publiciteit. Het coördinatiepunt wordt gesubsidieerd door Recreatie Rotterdam.

Het Coördinatiepunt 2^e Podium heeft als doelstellingen: bevorderen en uitbreiden van theateractiviteiten in wijkaccommodaties, bewaken van de kwaliteit van theatervoorstellingen, bevorderen van kunstspreiding in de wijk en het waarborgen van de continuïteit ervan en adviseren van accommodatiemanagers. Het Coördinatiepunt 2^e Podium beoogt het leef- en culturele klimaat in de wijken te verbeteren. Daarnaast is het Coördinatiepunt 2^e Podium naar eigen zeggen een 'opstap voor toekomstig bezoek aan de grote theaters'. Het Coördinatiepunt 2^e Podium weet zich in zijn werkzaamheden gesteund door het huidige gemeentelijk beleid.

De theaterprogrammering in de wijkgebouwen is een van de belangrijkste werkzaamheden van Coördinatiepunt 2^e Podium. Het Coördinatiepunt wil een 2^e Podiumfonds oprichten aanvullend op de budgetten die de wijkaccommodaties krijgen van de deelgemeenten om de programmering te versterken en de kwaliteit te vergroten. Het fonds zal door het Coördinatiepunt zelf worden beheerd. Het Coördinatiepunt meent dat deze formule uitstekend kan worden toegepast bij de Rotterdamse wijkaccommodaties. Het Coördinatiepunt selecteert per seizoen voorstellingen uit het stedelijk, regionaal en landelijk aanbod. Als de wijkgebouwen uit deze selectie programmeren wordt 50% van de uitkoopsom betaald uit het 2^e Podiumfonds.

De totale begrote kosten voor vier jaar bedragen f 476.250. Het 2^e Podium vraagt dit bedrag aan in het kader van het cultuurplan.

Overwegingen:

De RKS is ambivalent over de plannen van het Coördinatiepunt 2^e Podium. Zij vindt het een goede zaak dat wijkbewoners in aanraking worden gebracht met theater, maar de programmering van het 2^e Podium is van onvoldoende kwaliteit. De SKVR deelt deze opvatting. Er zijn voorstellingen voor volwassenen en educatieve voorstellingen. Het 2^e Podium maakt zelf de voorselectie van programma's. De overwegend 'witte' programmering met vooral professionele artiesten sluit volgens de RKS onvoldoende aan bij de wensen en behoeften in de wijken. Het publiek van voorstellingen bestaat soms vooral uit mensen van buiten de wijk, die geïnteresseerd zijn in het desbetreffende professionele aanbod en daarvoor speciaal naar het wijkgebouw komen, zoals de RKS heeft geconstateerd. Dit kan niet de bedoeling zijn van het 2^e Podium, zo meent de RKS. Naast optredens van professionele artiesten zouden de cultuuruitingen van de wijkbewoners zelf meer aan bod moeten komen, via activiteiten van amateurverenigingen en multiculturele muziek-, theater- en dansgroepen. De wijkcentra hebben volgens de RKS ook een belangrijke functie in de bevordering van de sociale cohesie in de wijk.

Uitgaan van de vraag zou volgens de RKS eerder pleiten voor meer wijkgerichte programmeringsbudgetten dan voor het instellen van een centraal gecoördineerd fonds. Een vraaggerichte programmering vergt in elk geval een breed draagvlak en een zekere kwaliteitsbewaking. Dit kan onder andere worden bereikt met het raadplegen van programmaraden en scouts. In dit verband is eveneens van belang dat Dienst Recreatie Rotterdam (DRR) een raamwerk ontwikkelt voor programmering. Centrale kwaliteitsbewaking maakt daar deel van uit.

Alles overziend oordeelt de RKS niet positief over de aanvraag in de voorgelegde, te centralistische vorm.

Stichting Poetry International

Behandeld door commissie: letteren

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

De RKS adviseert de structurele subsidie te continueren en de gevraagde additionele subsidie voor het Kinderfestival toe te kennen, alsmede een kleine, jaarlijks terugkerende subsidie aan Poëzie en theater. De additionele aanvragen voor de openingslezing en voortzetting van verbeterde publiciteit zouden niet moeten worden gehonoreerd.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De Stichting Poetry International stelt zich ten doel aandacht te vragen voor goede poëzie uit binnen- en buitenland en de internationale uitwisseling tussen dichters, poëzievertalers, -kenners en -uitgevers te stimuleren door middel van verschillende projecten. Naast volwassenen wil Poetry ook kinderen enthousiast maken voor poëzie. De belangrijkste activiteit van de stichting is het Poetry International Festival, dat sinds 1970 jaarlijks in juni wordt georganiseerd. Het is het grootste poëziefestival in Nederland.

Met ingang van 1997, met het aantreden van een nieuwe directeur, is Poetry een andere koers gaan varen. De stichting wilde zich nadrukkelijker richten op de taken die zij zichzelf in het herziene beleidsplan 1997-2000 had gesteld: het bevorderen van de kennis over en het enthousiasme voor poëzie en het stimuleren van de internationale uitwisseling tussen dichters en vertalers. Diverse grotere en kleinere projecten die niet binnen deze doelstelling vielen, werden gestaakt. Het Poetry International Festival verhuisde van de Doelen naar de Rotterdamse Schouwburg en werd compacter en thematischer van opzet.

Sinds 1997 organiseert Poetry in het voorjaar jaarlijks het Poetry International Kinderfestival en in het najaar de Poetry International Special, rond de poëzie van een bepaald land. Sinds datzelfde jaar verspreidt Poetry 'Gedichten aan de Reiziger' via de Rotterdamse metro. In 1998 is aan het activiteitenpakket een website toegevoegd en in januari 2000 vond de eerste Landelijke Gedichtendag plaats.

Voor de cultuurplanperiode 2001-2004 vraagt de stichting een structurele subsidie van f 366.080 van de gemeente Rotterdam en f 375.523 van het ministerie. De stichting vermeldt dat beide bedragen overeenkomen met het subsidieniveau van 1999.

Additioneel vraagt de Stichting bij de gemeente Rotterdam:

f 30.000 voor voortzetting van verbeterde publiciteit van het Poetry International Festival

f 5.000 voor de openingslezing

f 15.000 voor poëzie & theater

f 46.340 voor het Poetry International Kinderfestival

Deze activiteiten worden thans via incidentele subsidies van o.m. de RKS bekostigd.

In verband met de stopzetting per 1999 van een jaarlijkse subsidie van f 75.000 van het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking, heeft de stichting bij het Ministerie van OCenW f 25.000 aangevraagd voor dichters uit ontwikkelingslanden.

- De totale begroting van de stichting is f 1.035.978.
- Het bij de gemeente Rotterdam gevraagde bedrag maakt 35,3 % uit van de totale begroting.

Overwegingen:

Poetry International neemt onmiskenbaar een belangrijke plaats in in het Rotterdamse literaire bestel. Ook de landelijke en internationale uitstraling is evident. De RKS is positief over de complete en zorgvuldige aanvraag en lovend over de verbeteringen die Poetry de afgelopen jaren tot stand heeft gebracht. Het Festival is duidelijk minder naar binnen gericht dan vroeger. De RKS is positief over de samenwerking van Poetry met andere instellingen.

Poetry heeft een hoge subsidie per bezoeker, maar de RKS erkent dat niet alle activiteiten op bezoekers zijn gericht. De functie van Poetry als forum voor dichters en vertalers is belangrijk en moet behouden blijven. Niettemin is de RKS van mening dat Poetry beter haar mogelijkheden moet benutten een breder publiek te bereiken. Het Poetry International Festival is internationaal, maar in activiteiten en uitstraling voor een cultureel divers publiek schiet Poetry nog tekort. De RKS oordeelt positief over de keuze van Poetry om de kernactiviteit, het Poetry International Festival, te versterken. Over de artistieke kwaliteit van de activiteiten van Poetry is de RKS positief, maar de artistieke kwaliteiten van in Nederland wonende allochtone dichters zou beter kunnen worden benut. De RKS merkt op dat poëzie een kunstvorm bij uitstek is die in veel andere culturen gewaardeerd wordt. Dit biedt zeker mogelijkheden voor een breder publieksbereik.

De afgelopen jaren hebben vooral de nieuwe, kleinere activiteiten goed gescoord op gemeentelijke beleidsspeerpunten. In de media kregen zij veel aandacht. Voor deze activiteiten wordt nu additioneel geld gevraagd, zodat ze niet meer van incidentele subsidies afhankelijk zijn. Uit de begroting van Poetry blijkt volgens de RKS echter nog onvoldoende reallocatie van gelden voor nieuwe activiteiten en speerpunten. De RKS verwacht van instellingen dat zij creatief naar de eigen begroting kijken om zo meer ruimte te maken voor het speerpuntenbeleid binnen de reguliere budgetten. Dat geldt ook voor Poetry, bijvoorbeeld om met het reguliere publiciteitsbudget nieuw publiek te bereiken.

De RKS is van mening dat het Kinderfestival een belangrijke toevoeging is aan het Rotterdamse literaire en kunsteducatieve bestel en adviseert positief over toekenning van additionele gelden aan deze activiteit. Zij pleit er tevens voor dat deze activiteit binnen vier jaar tot de kernactiviteit van Poetry gaat behoren. De RKS adviseert negatief over de additionele aanvragen voor publiciteit en de openingslezing: deze zouden uit het reguliere budget gefinancierd moeten worden. Poëzie & theater is een drempelverlagend, sympathiek initiatief, waarvoor eventueel een kleine jaarlijks terugkerende subsidie kan worden toegekend, onder voorwaarde dat hiervoor tijdens de komende kunstenplanperiode eigen geld wordt vrijgemaakt (en deze aanvulling dus geen blijvende toevoeging aan het budget wordt).

De adviescommissie van Rotterdam Festivals, die afzonderlijk de festivalaanvragen heeft bekeken, beoordeelt het Poetry International Festival als een toonaangevend en kwalitatief hoogwaardig festival. De commissie vindt het verdedigbaar dat dit festival misschien iets minder zichtbaar in de stad aanwezig is dan het gemiddelde festival. De commissie adviseert de structurele subsidie in elk geval op het huidige niveau voort te zetten. De commissie is positief over het Kinderfestival, maar is van mening dat dit festival qua tijdstip zou moeten aansluiten bij het Poetry International Festival.

Resumerend is de RKS positief over Poetry International, met name vanwege het belang in het literaire bestel, de artistieke kwaliteit en de veranderingen die afgelopen jaren tot stand zijn gebracht. Wel vindt de RKS dat Poetry de komende jaren meer aandacht moet besteden aan reallocatie van eigen budget om meer aandacht te besteden aan publieksverbreding en culturele diversiteit. De openingslezing en verbeterde publiciteit moeten ook uit eigen budget komen. De RKS is van mening dat het Kinderfestival een belangrijke toevoeging is aan het literaire bestel. De RKS is tevens positief over Poëzie en theater, maar geeft hieraan minder prioriteit.

Coöperatieve Vereniging Rotterdamse Poppenspelers

Behandeld door commissie: dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS is van mening dat poppentheater een structurele plaats binnen het cultuurplan verdient. De RKS adviseert positief over het verzoek van de Vereniging Rotterdamse Poppenspelers om uitbreiding van de activiteiten en dus van het budget.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De poppenkast op het Binnenwegplein staat er al zo'n 20 jaar. De Gemeente Rotterdam subsidieert de poppenkast jaarlijks met f 23.000. In 1999 is de poppenkast door de Gemeente geheel vernieuwd. De poppenspelers komen uit Rotterdam en spelen voor de helft van hun honorarium. De huur aan OBR wordt via het mansbakje opgehaald. De poppenspelers presenteren veel nieuwe vondsten en improvisaties, reagerend op het nieuws van de dag. De poppenkast, aldus de aanvragers, is de vroegste theaterervaring voor kinderen. Volgens de aanvragers komen veel allochtone kinderen kijken.

De Vereniging Rotterdamse Poppenspelers pleit nu voor een uitbreiding van de speelbeurten en dus voor een verhoging van het gemeentelijk subsidie tot f 40.000. Het argument is dat de poppenkast nu te vaak dicht is. Met een verhoging van het voorstellingsbudget zou de poppenkast op drie middagen (in plaats van twee) open kunnen zijn. Dit alles op grond van 23 speelweken per jaar, drie speelmiddagen per week, drie optredens per speelmiddag, f 700 per speelmiddag. De totale begroting is f 55.350.

Overwegingen:

De RKS is van mening dat de poppenkast een plaats verdient in Rotterdam. De poppenkast brengt veel mensen, niet alleen kinderen, zonder drempel in contact met het fenomeen theater. Ook trekt men veel aandacht van allochtonen. De poppenspelers proberen dingen uit, waardoor het een levendig aanbod wordt. De kwaliteit vindt de RKS goed.

De RKS stelt voor de Rotterdamse Poppenspelers een structureel subsidie te verlenen, waarbij de kanttekeningen worden gemaakt dat de vereniging aandacht zou moeten schenken aan het verbreden van het spelersbestand (gezien de diverse bevolkingsgroepen) en dat het repertoire wellicht nog scherper kan worden toegesneden op de specifiek Rotterdamse samenleving.

Prinses Christina Concours

Behandeld door commissies: amateurkunst, muziek

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert positief over de aanvraag Prinses Christina Concours en ondersteunt het verzoek tot een bijdrage in het kader van het cultuurplan.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Dit landelijk opererend Prinses Christina Concours (PCC) bestaat eenendertig jaar en heeft als doel de promotie van klassieke muziek bij in Nederland woonachtige 12 t/m 19 jarigen via instrumentale en vocale concoursen, compositieconcoursen, masterclasses en workshops, concerten en educatieve projecten. Er is langzamerhand een tweesporenbeleid ontstaan, één t.a.v. amateurmusici en één t.a.v. toekomstige professionele musici. Jaarlijks organiseert het PCC vijf regionale instrumentale/vocale concoursen en vijf compositieconcoursen in Groningen, Enschede, Den Bosch, Rotterdam en Haarlem. De finalisten van deze concoursen stromen door naar het nationale concours in Den Haag. Het PCC heeft inmiddels de doelgroep naar eigen zeggen beter weten te bereiken, terwijl de verscheidenheid in soorten muziek en in instrumenten is toegenomen. De introductie van het compositieconcours blijkt een succes te zijn. De mogelijkheden om toptalent te begeleiden en te ondersteunen zijn verbeterd, en er wordt meer samengewerkt met muziekinstituten en concoursen in het buitenland. De zaalbezetting bij de concoursen is 80 tot 100%. Opmerkelijk is voorts dat de deelnemers aan de Rotterdamse concoursen tot de meest getalenteerden behoren, zowel van het instrumentale/vocale concours als van het compositieconcours. Het PCC geeft aan dat sponsors en donateurs steeds meer op het standpunt staan, dat een overheidssubsidie een vaste basis moet geven aan de organisatie. Het PCC is opgenomen in het huidige cultuurplan van het rijk.

Tot nu toe kreeg de stichting voor het regionale concours in Rotterdam jaarlijks een subsidie van de gemeente van f 25.000. De totale begrote kosten van het PCC zijn f 1.029.000 (2001), € 511.864 (2002), € 613.057 (2003) en € 641.644 (2004). De stichting vraagt voor het concours in Rotterdam aan de gemeente voor de achtereenvolgende jaren respectievelijk f 25.000, f 26.000, f 28.000 en f 30.000.

Overwegingen:

De RKS vindt het beleidsplan van het PCC degelijk van opzet. De organisatie is slagvaardig en de doelstellingen zijn helder omschreven. Het concours biedt meer dan alleen geldprijzen. Men besteedt veel tijd en energie aan carrièrebegeleiding van de laureaten.

De RKS constateert dat de doelstellingen zijn gericht op de top van jonge amateurmusici. De wisselwerking tussen professionele musici en deze top bepalen de status van het concours. Omdat in Nederland relatief weinig voor de topamateurs wordt georganiseerd, voorziet het PCC duidelijk in een behoefte. Het PCC wil zich meer inspannen teneinde ook allochtone jongeren te stimuleren tot deelname. In verband hiermee wil het concours ook andere muziekstijlen aan bod laten komen. De RKS waardeert deze ambitie, die niet gering is. Zij wacht de resultaten met spanning af. Het compositieconcours vindt zij een goed initiatief.

De RKS oordeelt positief over de aanvraag.

Stichting Prohobentut i.o.

Behandeld door commissies: muziek, amateurkunst

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

Hoewel de instelling in een leemte ('witte vlek') tracht te voorzien, is de kwaliteit van het plan van dien aard dat opname in het cultuurplan niet aan de orde is.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Stichting Prohobentut is een stichting in oprichting. De opsteller van het beleidsplan is manager van de R&B-acts Dignity en KéShaw. Hij is als juridisch adviseur betrokken bij de oprichting van Prohobentut en de eventuele toekomstige activiteiten van deze stichting. De stichting wordt opgericht met als doelstelling: het ondersteunen en stimuleren van talentvolle jongeren van niet-Nederlandse afkomst naar een carrière in de popmuziek en de entertainmentindustrie. De stichting wordt opgericht omdat de aanvrager van mening is dat er in Nederland geen kwalitatief goede instellingen bestaan die deze vorm van begeleiding aanbieden.

De stichting signaleert dat er in de afgelopen 18 jaar (sinds de komst van de hip hop in Nederland) diverse muziekstijlen tot ontwikkeling zijn gekomen die met name jongeren van niet-Nederlandse afkomst aanspreken. Genoemd worden rap, hip hop en R & B. De aanvrager constateert dat de activiteit op dit gebied zich in Nederland met name rond Rotterdam concentreert.

Prohobentut verzoekt de gemeente Rotterdam om een subsidie van f 500.000 voor de start van een organisatie in Rotterdam-zuid. Uit de bijgevoegde begroting blijkt dat een bedrag van ongeveer f 450.000 nodig is voor investeringen en een bedrag van ongeveer f 110.000 voor de exploitatie. De totale begroting omvat ruim f 560.000. Uit de begroting wordt niet duidelijk welke inkomsten verwacht worden.

Overwegingen:

Het beleidsplan van Stichting Prohobentut bevat een scala aan uitspraken over gebrek aan kennis op het gebied van muziek en dans in Nederland. Uit de strekking van de subsidieaanvraag maakt de RKS op dat het referentiekader van de aanvrager het sociaal-cultureel werk is. De aanvraag gaat volledig voorbij aan het kunstvakonderwijs, de amateurkunstinstituten en de bestaande instellingen op het gebied van popmuziek (Nationaal Popinstituut, Zuid-Hollandse Popunie, Muzikantenwinkel etc.). Het plan lijkt commercieel van opzet, maar vindt voornamelijk inspiratie uit het welzijnswerk. De aanvraag geeft nauwelijks inzicht in wat de instelling feitelijk gaat doen, op welke manier, waar en met wie. Het plan is vaag geformuleerd en financieel onduidelijk. De beperkte artistieke visie is grotendeels gebaseerd op de wens tot opheffen van een vermeende (sociale) achterstandssituatie en maakt een weinig professionele indruk. De kern van het verhaal is echter wel degelijk van belang. Hip hop en R & B zijn belangrijke muziekstromingen in Rotterdam, waarvoor nauwelijks presentatiegelegenheid bestaat in de stad zelf. De RKS betreurt dit, temeer omdat Rotterdam in principe een goede voedingsbodem biedt voor dit type jonge artiesten.

Hoewel de instelling in een leemte ('witte vlek') tracht te voorzien, is de kwaliteit van het plan van dien aard dat opname in het cultuurplan niet aan de orde is. De RKS stelt voor de initiatiefnemers begeleiding te bieden in het concretiseren van de plannen. Het zou interessant zijn uit te zoeken waarom geen aansluiting is gezocht bij het bestaande en op welke wijze vanuit de kunstsector een zinvolle bijdrage zou kunnen worden geleverd aan het ontwikkelen van een initiatief zoals van deze stichting. Een deel van de aanvraag betreft een verzoek om een investeringssubsidie. Dit valt buiten de kaders van het Cultuurplan.

Rotterdams Centrum voor Theater

Behandeld door commissie: amateurkunst

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS stelt vragen bij het beleidsplan van het Rotterdams Centrum voor Theater (RCTh). De subsidie is bestemd voor de kerntaak theateronderwijs, in het bijzonder de opleiding Spel & regie. De verhouding tussen het hiervoor verstrekte subsidiebedrag en de output van deelnemers is uit balans. De RKS adviseert het centrum zich de komende 2 jaar opnieuw te beraden op deze opleidingstaak. Daarna zou moeten worden geëvalueerd. Vooralnog is de RKS negatief over het door het RCTh gevraagde extra subsidie.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Het RCTh is in 1988 opgericht om 'theateronderwijs te verzorgen en mensen te stimuleren tot het volgen van theateronderwijs om zo de kwaliteit van het amateurtheater in Rotterdam te verdiepen en te verbreden'. Het theateronderwijs is de kerntaak van het RCTh. Daartoe rekent het RCTh de vierjarige Opleiding Spel/regie, kortlopende spelcursussen voor amateurspelers en verenigingscursussen. Het RCTh ontvangt voor de kerntaak subsidie van de RKS.

Behalve het cursusaanbod organiseert het RCTh jaarlijks een theaterproject met leerlingen van de Spel/regie-opleiding, amateurspelers en professionele theatermakers, alsmede werkplaatsen voor amateurtheaterregisseurs waarin de raakvlakken tussen theater maken en andere disciplines worden verkend. Het RCTh wil de ontmoeting en de uitwisseling tussen amateurtheatergroepen stimuleren via de Stichting Podium. Voorts wil het RCTh inspelen op de actuele ontwikkelingen in de samenleving. In de deelgemeente Delfshaven, waar het RCTh is gehuisvest, worden verschillende cultuur-educatieve projecten georganiseerd. Het RCTh neemt deel aan een overleg met de SKVR Theaterschool, de Rotterdamse Vereniging voor Amateurtheater en de RKS. Ook werkt het RCTh samen met het Waterhuis, Theater Zuidplein, FACT en het RO.

Tot 1997 was het RCTh nogal gesloten van karakter. Sedertdien stelt het centrum zich opener op, zoekt het samenwerking en treedt het in contact met andere culturen. Ook komt het meer tegemoet aan de veranderingen in werkvormen van het amateurtoneel en streeft het verbreding van de doelgroep na. Behalve aan de verenigingen biedt het RCTh nu ook diensten aan aan mensen die op ad hoc basis theaterprojecten organiseerden. Intensieve contacten met jongeren en allochtonen leidden bij het RCTh tot het inzicht dat de theaterkunst verandert (bijvoorbeeld door de grote affiniteit met jongeren met bewegend beeld en muziek).

De kosten van overhead en kerntaak worden gedekt met de gemeentelijke subsidie en de inkomsten uit lessen en deelname. Voor verbreding van de doelgroep naar jongeren en allochtonen ontving het RCTh de afgelopen twee jaar bijdragen van de Deelgemeente Delfshaven en het gemeentelijke budget Cultuureducatieve Projecten. Met ingang van 2001 vraagt het RCTh een structurele subsidie van f 300.000,-, een verhoging van f 45.000,- ten opzichte van het huidige subsidie die de stichting jaarlijks van de RKS ontvangt. De verhoging is bedoeld voor uitbreiding van het secretariaat.

Overwegingen:

Achtereenvolgens komen aan de orde: het theateronderwijs, de theaterprojecten en werkplaatsen, en de cultuureducatieve projecten.

- Theateronderwijs

Het theateronderwijs en met name de vierjarige opleiding Spel/regie beschouwt de RKS als kerntaak van het RCTh. Daar is ook de subsidie die het RCTh van de RKS ontvangt voor bedoeld.

De vierjarige opleiding Spel/regie

De RKS juicht de aanwezigheid van een goede, landelijk erkende en gecontroleerde opleidingen voor het amateurmiddenkader in Rotterdam toe. Op provinciaal niveau bestaat een soortgelijke opleiding, gevestigd in Den Haag. Deze start om de twee jaar telkens met ca 20 cursisten. De afgestudeerden vinden al dan niet emplooi in het amateurtheaterveld in de provincie, ook in de grote steden. De opleiding van het RCTh bestaat nu ruim tien jaar. In 1988 werd gestart met 20 cursisten, medio jaren negentig schreven zich gemiddeld 9 cursisten in, de afgelopen jaren slonk het aantal eerstejaars tot 6. Van de in totaal meer dan 100 cursisten van de afgelopen tien jaar hebben er 20 de cursus afgemaakt, van wie er 8 werkzaam zijn in Rotterdam en 12 elders. De recente beoordeling door de landelijke inspectie van het RCTh was positief. Dat stemt tot tevredenheid. Maar de RKS meent dat het kwantitatieve rendement van de cursus niet in verhouding staat tot de omvang van de financiële middelen die daar jaarlijks voor beschikbaar worden gesteld.

Gelet op het belang van de functie voor het amateurtoneel is de RKS van oordeel dat het RCTh zich zou moeten bezinnen op de invulling van de functie als opleider. Daarbij zou het centrum de volgende suggesties kunnen betrekken:

1. Waarom concentreert het RCTh zich niet méér op het opleiden van goede allochtone regisseurs? De versterking van het middenkader met allochtone regisseurs kan als effect hebben dat op natuurlijke wijze vanuit artistieke kernen nieuwe groepen worden gevormd.
2. Het RCTh zou met de RVA een behoefteonderzoek kunnen doen in het Rotterdamse amateurtheaterveld onder meer naar de kwaliteit van het artistieke kader van de groepen en naar de vraag welke scholing /bijscholing nodig is.
3. Wellicht is het mogelijk de tijdsduur en tijdstippen van het cursusaanbod beter af te stemmen op de wensen en mogelijkheden van potentiële cursisten.
4. De cursus kan een kwalitatieve impuls ondergaan wanneer met verschillende docenten wordt gewerkt. Meer variatie kan ook leiden tot meer doorstroming in het docentencorps.
5. Ligt het niet voor de hand een verbinding te zoeken met de provinciale opleiding in Den Haag? Met het Kunstgebouw zouden afspraken kunnen worden gemaakt over de frequentie en de profielen van de opleiding.

De RKS vindt dat het RCTh in de gelegenheid moet worden gesteld de komende twee jaar zich te bezinnen op de opleidingsfunctie. Hierna zou een evaluatie moeten plaatsvinden.

Kortlopende spelcursussen voor amateurspelers

Het RCTh en de SKVR hebben eerder over de kortlopende spelcursussen afspraken gemaakt. Het RCTh zou zich concentreren op de vierjarige cursus, de SKVR verzorgt de cursussen voor individuele spelers. In brieven van het RCTh aan de RKS wordt dit ook bevestigd. Het verbaast de RKS dan ook te moeten constateren dat het RCTh nog steeds kortlopende cursussen organiseert.

Verenigingscursussen

Het RCTh heeft zich de afgelopen drie jaar aantoonbaar ingespannen meer verenigingen te bereiken. Zo biedt het centrum jaarlijks twee verenigingen gratis een cursus aan. Toch blijft het RCTh, zo ziet de RKS, met overwegend dezelfde verenigingen in zee gaan. Uit het hierboven voorgestelde onderzoek zou kunnen blijken welke andere verenigingen ook behoefte hebben aan cursussen.

- Theaterproject

Voor het RCTh zijn de theaterprojecten vooral visitekaartje's. Er is een 'vaste kern' van deelnemers, die in het centrum werken of er een opleiding volgen, aangevuld met enkele nieuwe amateurspelers en professionele acteurs. De voorstellingen genieten een grote publieke belangstelling. De kosten van de theaterprojecten worden voor een deel gedekt met inkomsten uit entrees en foyer. De RKS erkent de functie van 'visitekaartfunctie', maar zij constateert tegelijkertijd dat het RCTh met haar theaterprojecten weinig nieuw publiek bereikt. De doorstroming van deelnemers is gering en het permanente artistieke stempel van de directeur in de regie/ begeleiding van de producties leidt tot weinig variatie in stijl en vorm. De RKS is van mening dat de kwaliteit van de theaterprojecten daar niet mee gediend is, ook niet op de lange duur.

Los van dit meer inhoudelijke oordeel constateert de RKS dat wat theaterproject wordt genoemd, feitelijk functioneert als 'amateurgezelschap' dat bovendien in een ongelijke concurrentieverhouding verkeert met de andere amateurgroepen in Rotterdam. Het RCTh kan immers gebruik maken van faciliteiten en overhead, die indirect (nl. via de kerntaak) worden gesubsidieerd. De RKS kan zich voorstellen dat deze faciliteiten ook aan andere amateurgezelschappen en groepen ter beschikking worden gesteld.

De RKS is alles overziend niet positief over de opzet van de huidige theaterprojecten. Het RCTh zou zich sterker moeten manifesteren als het centrum voor het actuele Rotterdamse amateurtheaterveld. Hier ligt overigens ook een taak voor de Rotterdamse Vereniging voor Amateurtheater, een eveneens door de RKS ondersteunde koepel. Er zou meer afwisseling in het artistieke team moeten worden gecreëerd en meer vraaggericht gewerkt, zo meent de RKS. Dat kan bijvoorbeeld door regelmatig met verschillende Rotterdamse theatergroepen een productie te monteren en gastregisseurs in huis te halen.

- Werkplaats

De werkplaats moet in de visie van het RCTh voor de amateurtheaterregisseur een laboratorium zijn, waarin nieuwe ideeën op interdisciplinair gebied kunnen worden onderzocht. Het RCTh noemt als voorbeeld muziektheater. In het beleidplan wordt deze keuze onvoldoende onderbouwd en uitgewerkt om er een mening over te kunnen hebben.

- Cultuureducatieve projecten

De RKS staat positief tegenover het streven van het RCTh de deelgemeente Delfshaven meer te betrekken bij de projecten met allochtone bevolkingsgroepen. Het is wel noodzakelijk dat het RCTh deze ambities sterker onderbouwt, uitgaande van de eigen kennis, ervaring en mogelijkheden. Het is van belang dat bij de begeleiding van toneelprojecten in de scholen deskundige mensen worden ingezet. Deze begeleiding is erg arbeidsintensief. Het RCTh zal daarvoor voldoende gekwalificeerde docenten voor in huis moeten hebben.

Alles overziend heeft de RKS twijfels over de kwaliteit van het beleidsplan van het Rotterdams Centrum voor Theater. De huidige subsidie is bestemd voor de kerntaak theateronderwijs, in het bijzonder de opleiding Spel & regie. De RKS moet echter constateren, dat de verhouding tussen het voor deze kerntaak verstrekte subsidiebedrag en het resultaat uit balans is. Zij geeft het RCTh de kans zich de komende 2 jaar te beraden op deze opleidingstaak, met name wat de output van de deelnemers betreft. Om een goed beeld te krijgen van de uitgaven en inkomsten die verband houden met de theaterprojecten, respectievelijk de werkplaatsactiviteiten en de cultuureducatieve projecten, zouden deze in de begroting moeten worden gesplitst van de uitgaven en inkomsten die met de kerntaak samenhangen. Vooralnog is de RKS negatief over het door het RCTh gevraagde extra subsidie voor uitbreiding van het secretariaat.

Stichting Theaterproductie Rotterdam (ro theater)

Behandeld door commissie: dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

Het ro theater functioneert goed en verdient voortzetting van het huidige subsidie. De prioriteiten zijn reguliere beleidsdoelen en moeten derhalve binnen bestaande budgetten worden gerealiseerd.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Het ro theater wordt sinds het vertrek van Koos Terpstra en Peter de Baan (1998) de laatste twee jaar geleid door Guy Cassiers met Alize Zandwijk als vast regisseur. Dit koppel vormt de basis van een artistiek beleid waar het tekstrepertoire zich beweegt tussen het radicaal interpreteren van klassieke stukken enerzijds (Zandwijk) en het multimediaal thetraliseren van teksten die niet voor het theater geschreven zijn anderzijds (Cassiers). Aan de ene kant de emotionele kracht van acteurs, aan de andere kant de nieuwste communicatie-technologieën. Bij het aanbod van het ro theater valt onder andere te noemen de jaarlijkse familievoorstelling. Het gezelschap ziet voor zichzelf een rol op stedelijk, nationaal en internationaal gebied weggelegd.

De nieuwe koers van het ro theater staat beschreven in het beleidsplan 'Het grote werk begint' (1998) en werd geaccordeerd door de Raad voor Cultuur, het Ministerie van OCenW en de gemeente Rotterdam. Kernwoorden van het artistiek beleid zijn: integratie van verschillende kunst disciplines, een actuele lezing van het repertoire, het bewerken van wereldliteratuur en aandacht voor de stad. Daarbij is het maken van grootschalige producties voor een groot publiek in de Rotterdamse Schouwburg tot prioriteit verheven.

Voor de komende vier jaar heeft het ro zes plannen/prioriteiten geformuleerd:

- de opbouw van een hecht ensemble voortzetten (naar 12 à 13 acteurs)
- de dialoog met de stad verbreden (o.a. locatieprojecten)
- de ontwikkeling van een veelzijdig repertoire voortzetten
- de reisopdracht in een nieuw kader plaatsen (gedifferentieerder reizen)
- het vinden en binden van nieuwe publieksgroepen (o.a. jongeren)
- het verder integreren van de nieuwe media

Een en ander vindt zijn weerslag in een subsidieaanvraag die f 739.375 hoger ligt dan het huidige totaal subsidie (gemeente Rotterdam f 4.967.000 en OCenW f 2.969.9540). Dit bij een totale begroting van f 9.640.700.

Overwegingen:

Twee jaar is kort om nieuw beleid goed te beoordelen, maar op grond van de producties en initiatieven tot nu toe stelt de RKS vast dat het ro theater op een goede koers ligt. De verschillende artistieke accenten vullen elkaar aan op een interessante manier. In de korte tijd dat het ro theater zich heeft kunnen profileren is al een duidelijke plek in de stad gevonden. De functie van grootschalig repertoiregezelschap wordt goed ingevuld. Daarbij worden zowel de Rotterdamse Schouwburg als het eigen huis inventief bespeeld. Met de familievoorstellingen bereikt het ro theater grote groepen jeugd en jongeren. Op het gebied van educatie is het ro theater uitstekend bezig. Ook de SKVR is deze mening toegedaan. Een zeker vertrouwen op dit punt is dus aanwezig. Maar aandacht blijft geboden omdat het ro theater niet aangeeft wat de educatieve plannen voor de toekomst zijn.

Het ro wil samenwerking met andere culturele organisaties in de stad, maar een sterke gedachte over het waarom en waartoe ontbreekt. Evenmin wordt duidelijk wie de jonge en nieuwe

theatermakers zijn die bij het ro theater de kans krijgen zich te ontwikkelen. Een heldere en aanstekelijke gedachte over de opbouw van een ensemble (inclusief namen) wordt eveneens gemist. Bij het benoemen van concrete plannen en artistieke allianties blijkt het ro terughoudend te zijn. Uiteraard worden Zandwijk, Cassiers en andere bekende namen genoemd maar een inhoudelijk of visionair betoog ontbreekt. Het is wellicht om die reden dat de plannen vooral organisatorisch en weinig artistiek overkomen. De benoemde prioriteiten acht de RKS weinig inventief en bovendien voor het grootste deel vallen onder het bestaande beleid.

Stichting Peter Bulcaen (Rogie & Company)

Behandeld door commissie: dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS acht Rogie & Company toe aan een stevige financiële en organisatorische basis. Daarom adviseert de RKS volwaardige subsidiering in het kader van het cultuurplan.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Rogie & Company is een van de vier danskernen die gebruik maakt van de facilitaire ondersteuning van Servicepunt Dans. Conny Janssen Danst, Voortman/de Jonge en Angelica Oei zijn de drie andere danskernen. Deze vier groepen ontvingen elk de afgelopen vier jaar een gemeentelijke bijdrage van f 150.000 per jaar ten behoeve van het tot stand brengen van tenminste een productie per jaar. Rogie & Company verwierf daarnaast substantiële projectsubsidies op adhoc basis van de Rotterdamse Kunststichting en het Fonds voor de Podiumkunsten en in 1999 een tweejarige projectsubsidie van het Fonds voor de Podiumkunsten.

Sinds de oprichting in 1989 heeft Rogie & Company zich ontwikkeld tot een Rotterdams reisgezelschap dat in het hele land op tournee gaat. De premières brengt het gezelschap uit in Lantaren/Venster. De laatste jaren werkte Rogie aan de opbouw van zijn oeuvre en aan de verdieping van zijn stijl. Daarbij koos hij als danser de zijlijn om als choreograaf en artistiek leider zijn eigen omgeving te creëren. Kenmerk van Rogie's stijl is de natuurlijke, ongeforceerde manier waarop hij abstracte dans en muziek vermengt met herkenbare, menselijke emoties. In 1997 ontving Rogie de Prins Bernhard Fonds Theaterprijs als waardering voor de kracht en durf waarmee hij zijn eigen bestemming heeft veroverd. De afgelopen vier jaar werden onder meer de volgende producties gemaakt: 'Nondescript', 'Klavier LIVE', 'Lichaam', 'Model' en 'Panorama'. Tevens werd het duet 'Naast' uit 1996 hernomen voor een instensieve binnenlandse en buitenlandse tournee. Er is sprake van een groeiende publieke belangstelling en waardering, ook van pers, podia en jury's.

Binnen de grenzen van het adhoc subsidiesysteem is het maximale subsidieniveau bereikt en doemt er een aantal serieuze knelpunten op die de ontwikkeling dreigen te stagneren, aldus de aanvragers. Vandaar dat men plannen heeft geformuleerd die de succesvolle ontwikkeling van het gezelschap moeten garanderen. Met de plannen beoogt Rogie de choreografische soloweg die hij de afgelopen jaren aflegde een duidelijk 'Company-vervolg' te geven door een bredere invulling van zijn artistieke leidersrol. De plannen voor de komende vier jaar hebben betrekking op:

- zeven producties en een film (specifiek benoemd)
 - versterking van de personele bezetting (een vaste en zelfstandige structuur)
 - vijf dansersplaatsen uitbouwen tot vaste danserskern (ontwikkelen van eigen idioom)
 - meerdere gastchoreografen en ontwerpers
 - volledig gebruik van eigen studio en eigen marketing (weg van Servicepunt Dans)
 - nieuwe publieksgroepen aanboren
 - ARBO-Wet effecten oplossen en salarissen en arbeidsvoorwaarden op CAO niveau brengen
- Daartoe vraagt men gemiddeld een subsidie van in totaal f 1.105.599, nader te verdelen tussen OcenW en de gemeente Rotterdam. Dit bij een totale begroting van gemiddeld f 1.337.599 per jaar.

Overwegingen:

De RKS is gevoelig voor het argument dat er in het geval van Rogie & Company sprake is van een discrepantie tussen het durende succes en de beperkte financiële ruimte. De voorstellingen van Rogie & Company beoordeelt de RKS als een serie van constante en hoge kwaliteit. Ze zijn consentieus gemaakt en stralen een mooie kwetsbaarheid uit. De plannen zijn interessant en de keuze voor een eigen gezelschap met een zelfstandige organisatie komt overtuigend over. Het is nu of nooit, aldus de aanvragers. De RKS deelt die opvatting. Na een zware periode is Rogie niet gezwicht voor trendy oplossingen maar bleef zijn eigen weg gaan. De winst in de vorm van prijzen en erkenning ziet de RKS dan ook als zijn verdiende loon. Een logische stap in deze ontwikkeling is een zelfstandige basis en de RKS heeft genoeg vertrouwen in Piet Rogie als artistiek leider om een structurele ondersteuning voor die basis te adviseren.

Stichting Circus Rotjeknor

Behandeld door commissie: amateurkunst

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS is positief over de plannen van Circus Rotjeknor en adviseert bovendien een deel van het extra gevraagde structurele subsidie te honoreren. De RKS gaat ervan uit dat de Dienst Recreatie Rotterdam (DRR) haar subsidierelatie met Rotjeknor behoudt.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Circus Rotjeknor werd in 1992 opgericht om met het circusspel de sociale, emotionele, creatieve en motorische ontwikkeling van kinderen van 6 tot 18 jaar te bevorderen. Het circus wil een omgeving creëren waar kinderen het circusspel volop kunnen beoefenen, bekendheid geven aan deze manier van werken, het circusspel bereikbaar maken voor een zo breed mogelijke groep kinderen en de kinderen deskundige begeleiding bieden.

Per jaar bezoeken 3000 mensen Circus Rotjeknor. Het circusspel vindt plaats in de oefengroepen (cursussen) en voorstellingsgroepen. Het circus organiseert ook cursussen in het sociaal-cultureel werk en scholen, en tweedelijns werk. Voorts ontwikkelt het circus diverse projecten voor scholen, evenementen en festivals. Jaarlijks trekt Circus Rotjeknor ± 10.000 actieve deelnemers. Aanvankelijk had het circus één oefengroep. Nu werkt het met zeven eigen groepen en organiseert het ± 40 projecten voor andere instellingen. De interesse van het publiek en de media zijn naar eigen zeggen meegegroeid. Om aan de toenemende vraag te kunnen blijven voldoen, is verdere professionalisering gewenst. Daarnaast wil het circus meer doen voor moeilijk bereikbare groepen in achterstandswijken. Om deze ambities waar te maken, is meer personeel nodig en een vaste oefenruimte. In 2001 wil het circus een Circustheatergroep voor 12 tot 18 jarigen starten, met wie artistiek volwaardige voorstellingen worden gemaakt en nieuw publiek moet worden bereikt. Naast de vaste begeleiders wil het circus freelance artiesten inhuren. Het circus ziet dit theateraanbod als aanvullend op het bestaande aanbod in Rotterdam.

In 2000 ontving het circus van Recreatie Rotterdam een subsidie van f 95.000. In het kader van het cultuurplan zijn twee begrotingen ingediend. De basisbegroting, die uitgaat van het huidige activiteitsaanbod is f 254.000 per jaar. De gevraagde subsidie is f 95.000. Daarnaast is er een begroting van f 151.000 per jaar voor uitbreiding van activiteiten en de oprichting van de Circustheatergroep. De extra gevraagde subsidie is f 85.000.

Overwegingen

Circus Rotjeknor richt zich op de speelsheid en de creativiteit van de kinderen, waarbij het circusspel als cultuuruiting is gekozen. Door de vorm waarin wordt gewerkt, overschrijdt Circus Rotjeknor op bijzondere manier de grenzen van theater. Het circus voorziet in een gat in de markt. De RKS beschouwt het circus als een laagdrempelige activiteit. De stichting is toegankelijk ook voor kinderen uit achterstandswijken, waardoor het bereik groot is. Het plan zit goed in elkaar. Het circus genereert veel eigen inkomsten door de projecten die op scholen worden aangeboden. De SKVR heeft veel sympathie voor de plannen van het circus en overweegt om overdag studio's beschikbaar stellen. De RKS vindt de verbreding van de doelgroep van kinderen naar jongeren een interessante ontwikkeling. Het is denkbaar dat de artistieke component aan kracht wint. De RKS heeft vertrouwen in de mogelijkheden van de instelling om zich te ontwikkelen tot een circusschool.

De RKS beoordeelt de aanvraag positief en adviseert gezien de overtuigende wijze waarop met kinderen wordt gewerkt, het grote bereik én het feit dat het circus een aanvulling is op het bestaande aanbod, een tegemoetkoming in het extra gevraagde structurele subsidie.

Stichting Rotterdams Philharmonisch Orkest

Behandeld door commissie: muziek

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

De RKS is positief over het beleidsplan van het RPhO en adviseert continuering van de bestaande subsidie in het kader van het Cultuurplan. Voor uitbreiding van subsidie is betere aansluiting op de speerpunten van het gemeentelijk beleid nodig. Plannen voor nieuwe wegen en onderzoek zijn nog niet in voldoende mate ontwikkeld om al een extra bijdrage te kunnen legitimeren.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Het Rotterdams Philharmonisch Orkest (RPhO) stelt zich tot doel het muziekleven in Rotterdam in de meest uitgebreide zin te bevorderen, in het bijzonder door de instandhouding van een symfonieorkest. Dit orkest heeft tot taak de symfonische muziek in de stad optimaal te verzorgen door middel van concerten in de Doelen en door het verzorgen van educatief aanbod i.s.m. de SKVR. Het orkest speelt een belangrijke rol in de promotie van de stad, onder andere via concerten elders in Nederland en buitenlandse tournees. Het RPhO wil zo veel mogelijk soorten publiek kennis laten nemen van een breed spectrum aan symfonisch repertoire en het hiervoor enthousiasmeren, door middel van artistiek hoogwaardige optredens op nationale en internationale podia en door andere (educatieve) activiteiten.

In de afgelopen jaren heeft het RPhO veel aandacht besteed aan de artistiek-inhoudelijke versteviging van de positie als Nederlands toporkest. Desondanks zag het orkest zich geconfronteerd met afnemende bezoekersaantallen, met name bij abonneementhouders. Het orkest besloot dit probleem op twee manieren aan te pakken. Enerzijds door aanpassing van de marketingstrategie, anderzijds door kwaliteitsverbetering van het orkest. Het laatste heeft onder meer geleid tot het aantrekken van Gergiev als chef-dirigent. De nieuwe aanpak heeft geen stijging van het aantal verkochte abonneementen tot gevolg gehad, maar wel een stijging van de losse kaartverkoop. Hierdoor behoort het orkest qua bezoekersaantallen nog steeds tot de Top-3 van de Nederlandse symfonieorkesten. Aangenomen wordt, dat de afname van het aantal abonneementbezoekers voor symfonieorkesten mede te wijten is aan veranderingen in (het consumptiepatroon van) het publiek.

Het reguliere activiteiten aanbod bestaat nu uit de volgende onderdelen:

1. reguliere abonneementsconcerten
2. bijzondere concerten (specials)
3. operabegeleiding (1 x per seizoen, Gergiev Festival)
4. festivals
5. internationale optredens
6. educatieve activiteiten (RPhO-show, binnen- en buitenschools, muziekonderwijs, jonge dirigenten)
7. CD- en TV-registraties

Het RPhO stelt dat bij ongewijzigd beleid de financiële positie zal verslechteren met f 200.000 per jaar.

Het RPhO vraagt f 9.624.000 aan voor de continuering van de huidige activiteiten in de periode 2001-2004. Bij OCenW vraagt het orkest hiervoor f 5.492.000 aan. De verhouding is ongeveer 65% gemeente en 35% rijk. De totale reguliere begroting heeft een omvang van f 21.416.000. Het gemeentelijk subsidieniveau 1999 is volgens de informatie van de afdeling Kunstzaken f 9.560.000 (volgens het RPhO f 9.624.000). Tevens presenteert RPhO een wensbegroting, die betrekking heeft op extra activiteiten. Hierbij hanteert de aanvrager de percentages 60%

gemeente, 40% rijk. De gevraagde extra bedragen zijn bedoeld als structurele aanvulling op het reguliere budget. Bij de gemeente gaat het om de volgende wensen:

- operaproductie in het nieuwe Luxortheater	f 579.000
- drie bijzondere concerten	f 135.000
- uitbreiding orkest met 5 FTE's	f 300.000
- gelijkschakeling salarissen met KCO (+10%)	f 549.000
- internet en multimedia	f 210.000
- uitbreiding kantoorstaf marketing en educatie	f 30.000
- opleidings- en nascholingstraject eigen musici	f 30.000
- carrièrebegeleiding musici en stafleden	f 30.000

In totaal bedraagt de wensbegroting bij de gemeente f 1.863.000.

In de periode 2001-2004 zal het kernproduct op hoofdlijnen gelijk blijven. Het orkest verwacht een stabilisering van de publieke belangstelling.

Overwegingen:

De RKS stelt voorop dat Rotterdam trots mag zijn op het RPhO: het is een bijzonder orkest met een grote betekenis voor de culturele promotie van de stad. Het behoort tot de toporkesten in Europa. De programmering in de lopende planperiode is verbeterd: het wordt avontuurlijker en het aandeel hedendaags repertoire krijgt meer nadruk. Het orkest vertegenwoordigt met ongeveer 100 topmusici een enorm artistiek potentieel in de stad. Het uitvoeren van symfonisch repertoire brengt de kwaliteit van deze musici optimaal tot uiting: hiermee wordt het hoogste artistiek resultaat bereikt.

De RKS tekent hierbij aan dat het uitvoeren van symfonisch repertoire in de huidige tijd behalve een artistieke, ook een maatschappelijke keuze inhoudt: namelijk het aanwezige artistiek potentieel op een bepaalde manier inzetten, terwijl de omgeving waarin de activiteit wordt ontplooid sterk in verandering is. De RKS constateert een groeiende spanning tussen de natuurlijke wens tot continuering van het prestige van het orkest door de kwaliteit van het specifieke symfonische aanbod enerzijds en de maatschappelijke behoefte, die zich meer en meer lijkt te ontwikkelen in de richting van evenementen, spektakel, totaalbelevissen, confrontatie en ontmoeting anderzijds. Het is niet gemakkelijk voor orkesten om in te spelen op een snelle, dynamische samenleving met een groeiende rol voor technologische ontwikkelingen, zeker niet voor een orkest dat uitdrukkelijk een functie heeft als bewaarder van specifiek cultureel erfgoed: de symfonische muziek. De RKS betreurt dat het orkest in het beleidsplan niet meer aandacht besteedt aan deze paradox en de filosofisch getinte vragen die de samenleving in deze tijd aan symfonieorkesten stelt. Het is van groot belang dat het orkest zich meer bezint op zijn relatie tot de maatschappelijke ontwikkelingen, zowel wat visie betreft als in de activiteiten. De RPhO-show (die wellicht jaarlijks i.p.v. tweejaarlijks zou kunnen plaatsvinden), de concerten met filmmuziek en de samenwerking met Stichting Dunya noemt de RKS als positieve voorbeelden van hoe het orkest reeds inspeelt op de veranderingen in de samenleving.

De RKS is van mening dat het lange termijnsucces van het RPhO beter kan worden gegarandeerd als het orkest bereid is het artistiek potentieel op nog meer manieren in te zetten. Zij kan zich een scenario voorstellen van een artistiek bedrijf waarin talent flexibel wordt ingezet, waardoor nieuwe artistieke producten ontstaan van een grote muzikale diversiteit. De bestaande producten zullen wellicht in omvang slinken. De exploratie van nieuwe gebieden kan het orkest een eigen profiel en nieuwe kracht geven. De veranderde positie van de chef-dirigent geeft juist op dit moment de mogelijkheid voor inhoudelijke heroriëntatie. Het ontwikkelen van een nieuw concept kan een interessante voorsprong bieden op andere orkesten, waarmee het RPhO haar voordeel kan doen in de toekomst. Wat betreft de wens van het RPhO om opera te begeleiden doet de RKS de suggestie om op dit gebied samen te werken met het Onafhankelijk Toneel, zodat de typisch Rotterdamse kracht op dit gebied nog beter kan worden uitgebuit. Voor de promotionele functie van het orkest zouden wellicht ook andere financiële bronnen kunnen worden aangeboord

dan het kunstbudget. Te denken valt aan sectoren als toerisme, recreatie en buitenlandse betrekkingen.

Alles overziend oordeelt de RKS positief over het beleidsplan van het RPhO en adviseert zij continuering van de bestaande subsidie in het kader van het Cultuurplan. Voor uitbreiding van subsidie is betere aansluiting op de speerpunten van het gemeentelijk beleid nodig. Plannen voor nieuwe wegen en onderzoek zijn nog niet in voldoende mate ontwikkeld om al een extra bijdrage te kunnen legitimeren.

Turkse Kunststichting Sahne

Behandeld door commissies: muziek, dans en toneel, amateurkunst, letteren

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000 : nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert Stichting Sahne een bescheiden structurele subsidie toe te kennen om een coördinator aan te stellen teneinde de organisatiekracht te verstevigen. Voor de programmering wordt de stichting aangeraden een beroep te blijven doen op projectsubsidies.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Stichting Sahne (Podium) positioneert zich als de enige Turkse organisatie in Rotterdam die uitsluitend het organiseren van activiteiten op het gebied van kunst tot doel heeft. De stichting bestaat sinds 1993 en wil een brugfunctie en culturele ambassadeursfunctie vervullen voor zowel Turkse als Nederlandse kunstuitingen en publieksgroepen. De stichting richt zich op verschillende disciplines: film, muziek, theater en letteren. Stichting Sahne heeft nauwe banden met vergelijkbare Turkse organisaties elders in Nederland.

Sahne spoort jong talent op, tracht de kunstparticipatie van Turkse migranten te bevorderen, het publiek voor Turkse kunstenaars te vergroten en de kennis van de kunst- en cultuuruitingen in Nederland en Turkije over en weer te vergroten. Een en ander vindt zijn concrete uitwerking in de volgende gebieden:

- ondersteuning van reguliere kunstinstellingen;
- activiteiten in samenwerking met reguliere kunstinstellingen;
- oprichting van jongerengroepen in verschillende kunstdisciplines;
- het organiseren van literaire avonden;
- het organiseren van diverse festivals.

De afgelopen jaren hebben vele (gesubsidieerde) culturele instellingen gebruik gemaakt van de diensten van Sahne. Inmiddels heeft de stichting in Rotterdam samenwerkingsrelaties opgebouwd met onder meer RKS, Rotterdamse Schouwburg, SKVR, Dunya Festival, Theater Zuidplein. Sahne is tot nu toe afhankelijk geweest van projectsubsidies van met name de RKS. Sahne heeft de afgelopen jaren in samenwerking met anderen verschillende festivals en andere evenementen georganiseerd.

Na zeven jaar geeft de stichting aan dat een structurele basis hard nodig is. Veel activiteiten hebben volgens Sahne een regulier karakter gekregen en zijn fors geïntensiveerd. De activiteiten voor de periode 2001-2004 zullen inhoudelijk niet wezenlijk verschillen van de huidige activiteiten. Gestreefd wordt naar uitbreiding en verbetering van de activiteiten zoals Sahne die ook nu organiseert. De meerjarigesubsidie wordt met name aangevraagd voor professionalisering van de organisatie: betaalde medewerkers en eigen kantoorruimte. Daarnaast wil Sahne de theater- en muziekgroepen versterken en de activiteiten die in samenwerking met andere Rotterdamse instellingen worden georganiseerd, voortzetten en intensiveren. Op het gebied van muziek heeft de aanvraag betrekking op het ondersteunen van de groep Yagmur en het organiseren van muziekkavonden in het Prinsestheater en ander plaatsen.

De stichting vraagt voor exploitatie een structurele subsidie van f 155.000 per jaar voor de periode 2001-2004. Daarnaast vraagt de stichting voor 2001 een eenmalige investering van f 40.000 voor inrichting van een kantoorruimte.

- De totale begroting van de stichting is f 360.000.
- Het bij de gemeente Rotterdam gevraagde bedrag maakt 43% uit van de totale begroting.

Uit de toelichting van 24 januari 2000 blijkt dat het totaal aan uitgekeerde subsidies over 1999 f 78.000 bedroeg. De begroting van de stichting voor 2000 ontbreekt. De stichting zegt, mede in verband met 2001, rekening te houden met een toename van activiteiten en kosten van ca. 25%.

Overwegingen:

De RKS is positief over de rol van Sahne als intermediair, die activiteiten op verschillende locaties tot een herkenbaar geheel smeedt. Voor een kleine vrijwilligersclub is de afgelopen jaren naar verhouding kwantitatief en kwalitatief behoorlijk goed gepresteerd. De RKS acht zowel de doelstellingen van de stichting als de contacten die de stichting binnen het veld onderhoudt een waardevolle toevoeging aan de bestaande infrastructuur. In Rotterdam is zeker behoefte aan een organisatie als deze. De RKS is gecharmeerd van de relatief jonge leeftijd van het bestuur van Sahne.

De RKS heeft de indruk dat het activiteitenpakket van de stichting erg breed is en de organisatiekracht nog niet volledig ontwikkeld. De RKS vindt Sahne initiatiefrijk, maar mist een duidelijke evaluatie en toekomstvisie. De stichting richt zich primair op de Turkse gemeenschap. Sahne zou haar brugfunctie meer waarmaken door zich ook op het autochtone Nederlandse publiek te richten. De RKS is niet onder de indruk van de artistieke visie van Sahne, maar erkent dat er wel potentie is. De RKS zou naast de artistieke visie ook educatieve plannen verder uitgewerkt willen zien.

De RKS is positief over de bereidheid tot samenwerking. Samenwerking met anderen kan tot verdere professionalisering leiden. Sahne heeft activiteiten georganiseerd in zowel het centrum (Lantaren/Venster, Bibliotheektheater) als de wijken (Prinsesheater, Zuidplein). De stichting heeft daardoor veel ervaring opgedaan en een breed draagvlak gecreëerd.

Een betaalde organisator en daarmee een geringere afhankelijkheid van vrijwilligers zou Sahne verder kunnen versterken. De RKS stelt dan ook voor Sahne daarvoor een structurele financiële basis te verlenen op basis waarvan de stichting zich kan ontwikkelen. In samenwerking met instellingen als Theater Zuidplein kan vervolgens een deel van de geplande activiteiten worden uitgevoerd.

Wel merkt de RKS op dat Sahne, door opname in het cultuurplan, wordt onderworpen aan de zware P&C-cyclus. Het is de vraag of dat de bedoeling is. De RKS vraagt zich voorts af of een eigen kantoor noodzakelijk is. Andere oplossingen, zoals een match met een andere instelling of plaatsing van dit initiatief in een verzamelgebouw, kunnen wellicht met grotere flexibiliteit tot dezelfde professionalisering leiden.

Stichting Scapino Ballet Rotterdam

Behandeld door commissie: dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

De RKS adviseert voortzetting van het huidige subsidie. De geformuleerde plannen en prioriteiten zijn in feite accenten van bestaand beleid en zouden met gegeven budgetten gerealiseerd moeten worden.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Scapino is het stadsdanzgezelschap van Rotterdam met als missie de moderne danskunst voor een breed publiek toegankelijk te maken met een exclusief en uniek repertoire. De Rotterdamse Schouwburg is het huistheater. Scapino presenteert niet alleen de producties van artistiek leider Ed Wubbe maar ook producties van (jonge) choreografen van buiten en van binnen het gezelschap. Het gezelschap wil in een goede balans zowel experiment en artistiek risico als succesproducties presenteren. Scapino investeert naar eigen zeggen structureel in eigen dansers met choreografische ambities. Naast onder andere zes avondvullende premières (in de afgelopen vier jaar) voor de grote zaal realiseert Scapino in een studiotheater educatieprojecten (met de SKVR), masterclasses en kleine voorstellingen. Scapino presenteerde zich op alternatieve locaties zoals Nighttown en op het Lowlands festival. Scapino speelt jaarlijks diverse schoolvoorstellingen. De afgelopen vier jaar werd met verschillende gastchoreografen gewerkt (zoals Voortman/de Jonge, Krisztina de Chatel, Itzik Galili en Leine & Roebana) en met een reeks componisten en muzikanten (zoals John Cale, Harry de Wit en Frederique Spigt). Scapino ontvangt een structureel subsidie van de gemeente Rotterdam van f 2.006.000 en van OCenW een structureel subsidie van f 4.371.312.

Scapino wil haar huidige beleid als stadsgezelschap van Rotterdam met landelijke functie de komende vier jaar intensief voortzetten. Daarbij streeft men naar de volgende creatieve mix: werk van artistiek leider Ed Wubbe, werk van een nieuwe vaste huischoreograaf, werk van jonge co-choreografen en een groep van maximaal 30 dansers. Scapino heeft een aantal plannen geformuleerd, zoals een productie van Bianca van Dillen, een aantal programma's van co-choreografen, een project met een Rotterdams architectenbureau en collageprojecten van onder andere Ton Lutgerink, Neel Verdoorn en Maria Voortman. Men heeft een aantal prioriteiten vastgesteld:

- een nieuwe vaste huischoreograaf om knelpunten in de productie en programmering op te vangen: f 95.000
- een verhoging van het budget voor materiële activiteitenlasten in verband met het wegvallen van de prijscompensatie: f 462.500
- extra activiteiten voor doelgroep jongeren en CKV: f 127.545
- productiebudget voor multicultureel project in 2001 en 2003: f 71.350 per project

En en ander leidt tot een verzoek om structureel subsidie aan de gemeente Rotterdam ten bedrage van f 2.243.970 en aan OCenW ten bedrage van f 4.889.737. Dit bij een totale begroting van f 7.563.051.

Overwegingen:

De RKS stelt vast dat Scapino een groeiend aantal bezoekers trekt, waaronder veel jongeren. De onderwerpen die men kiest zijn helder en vitaal, hebben inhoud en bieden een breed en interessant perspectief. De inzet om avondvullende voorstellingen te presenteren vindt de RKS juist. Ook de specifieke inzet van live muzikanten voegt vaak een sterke dimensie toe. De

bereidheid om educatieve inspanningen te plegen wordt, ook door de uitvoerende SKVR, positief beoordeeld.

Over al deze kwesties op het gebied van programmatische aanpak, publieksbereik en educatieve samenwerking is de RKS positief gestemd.

Minder positief is de RKS over het fors beleden experimentele karakter van het gezelschap. Scapino wil een rol gaan vervullen voor het 2^e en 3^e circuit, de makers aan de onderkant van het dansbestel. De aanvraag bevat echter vooral bekende namen van (overigens gewaardeerde) oudgedienden. Het experiment wordt in de aanvraag beleden maar dit vindt geen basis in het werk tot nog toe. Daarnaast mist de RKS een artistieke ontwikkeling in het choreografische werk van de artistiek leider. Hoe groot is de bereidheid om nieuwe wegen in te slaan? Deze en andere kritische vragen zijn aan de orde omdat de kwaliteit van de toekomstplannen van Scapino in hoge mate aan de persoon van de artistiek leider is opgehangen. Kwaliteit ontbreekt niet maar herhaling van zetten evenmin. Over de kwaliteit van de eigen kweek van choreografen uit het gezelschap is de RKS niet enthousiast. Een heldere keuze voor jong choreografisch talent van buiten ontbreekt. De oriëntatie naar partners in de stad is nogal smal. Men verleent hulp waar die gevraagd wordt maar een actief samenwerkingsbeleid houdt men er niet zichtbaar op na.

De RKS is van mening dat de plannen en prioriteiten/wensen van Scapino accenten vormen van het bestaand beleid. Een nieuwe huischoreograaf acht de RKS een beloftevol idee omdat die wellicht voor een impuls kan zorgen. Dergelijke wensen moeten echter uit het bestaande budget kunnen worden gerealiseerd.

Rotterdamse Schouwburg (productiehuis)

Behandeld door commissie(s): dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

De RKS acht de nieuwe (internationale) opzet van het productiehuis van de Rotterdamse Schouwburg zinvol, waardevol en logisch. De zorg voor Rotterdamse makers, een functie die het productiehuis van de Rotterdamse Schouwburg tot nu toe vervulde, zou inclusief budget moeten worden overgenomen door een andere partij.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De Rotterdamse Schouwburg heeft zich sinds haar ontstaan in 1988, in het gebouw van Wim Quist, een vooraanstaande positie weten te verwerven in het Nederlandse culturele landschap. De Rotterdamse Schouwburg is op verschillende fronten actief: een (inter-) nationale programmering van toneel, dans, opera en jeugdtheater; festivals als De Keuze van de Schouwburg; internationale coproducties en eigen productiehuisactiviteiten. Met name deze laatste activiteit is nu aan beleidsverandering onderhevig.

Tot nu toe was het productiehuis van de Rotterdamse Schouwburg vooral gericht op gevorderde Rotterdamse makers zoals Angelica Oei, Erik-Ward Geerlings, John Buijsman, Henri van Zanten en Peter Sonneveld. Per jaar werden gemiddeld vier producties gemaakt. Het beschikbare budget voor het productiehuis was een Rotterdams subsidie van f 300.000.

De Rotterdamse Schouwburg wil met het productiehuis een nieuwe koers varen: een internationaal interdisciplinair productiehuis opzetten met twee fases: de fase van onderzoek & ontwikkeling en de productiefase van kwaliteitsvolle creaties. Het productiehuis nieuwe stijl zal worden 'gedragen' door de Rotterdamse Schouwburg, V_2 Organisatie voor Instabiele Media, het Internationaal Film Festival Rotterdam en Museum Boijmans Van Beuningen. Een structurele verbinding met een mogelijk op te richten Tweede Fase Kunstopleiding rekenen de aanvragers tot de mogelijkheden. De aanvragers oriënteren zich internationaal en noemen ook een reeks buitenlandse kunstenaars als mogelijke kandidaten voor het productiehuis. Rotterdamse kunstenaars blijven welkom, maar moeten passen in het nieuwe beleid. De presentaties zullen niet alleen in de schouwburg plaatsvinden maar door de hele stad, al naar gelang de aard van het project. Deze nieuwe oriëntatie komt overeen met de lijn die de schouwburg al langer volgt op het gebied van internationale programmering en internationale coproducties.

Om een en ander te realiseren wil de Rotterdamse Schouwburg het bestaande productiehuis budget van f 300.000 inzetten. Daarnaast vraagt de Schouwburg een additioneel subsidie aan de gemeente Rotterdam van f 500.000. Voorts vraagt men aan OCenW f 750.000 en leveren de Rotterdamse partners (museum, festival en V_2) samen f 140.000. Dit bij een totale begroting van f 2.845.000.

Overwegingen:

De RKS wil in haar advies twee kanten van deze aanvraag belichten: enerzijds haar positieve oordeel over de plannen van de Rotterdamse Schouwburg en anderzijds haar wens om het huidige budget voor Rotterdamse makers voor deze groep te behouden.

De plannen van de schouwburg acht de RKS een logisch vervolg op en uitwerking van het integrale beleid van de schouwburg, waarbij internationalisering, kwaliteit en vernieuwing erkende waarden zijn. Rotterdam is gebaat bij een productiehuis zoals door de Rotterdamse Schouwburg gewenst. De culturele identiteit van de stad wordt ermee versterkt; het initiatief kan een sterke uitstraling hebben. Daarbij is het een goede zaak dat drie Rotterdamse partners mee doen die ieder voor zich een goede naam hebben. De RKS acht het denkbaar dat dit initiatief een

plaats verwerft binnen de (internationale) culturele voorhoede waarbij de culturele infrastructuur van Rotterdam goed kan worden benut.

Tegelijkertijd stelt de RKS vast dat de oorspronkelijke bedoeling van het productiehuis in de nieuwe plannen zwaar onder druk komt te staan. De aanvragers zeggen dat ze de Rotterdamse makers willen incorporeren, maar de RKS acht dit een geforceerde poging om op twee paarden tegelijk te wedden. Een open blik op de plannen (en op de namen van kunstenaars die men als mogelijke kandidaat noemt) leidt tot de constatering dat het productiehuis nieuwe stijl frank en vrij en ambitieus de internationale weg moet gaan, zonder doelstellingen uit het verleden mee te moeten zeulen. De zorg voor Rotterdamse makers zal naar de stellige overtuiging van de RKS elders kunnen worden ondergebracht (te denken valt aan de schouwburg als loket, LV, Fact of desnoods de RKS), hetgeen betekent dat in principe ook het daartoe geormerkte budget mee verhuist. De Rotterdamse Schouwburg zou voor Rotterdamse makers in elk geval de functie van presentatieplek moeten blijven houden. Dit alles overziend, acht de RKS de productiehuisplannen van de Rotterdamse Schouwburg het honoreren waard, echter mede gezien de andere aanvragen op dit gebied, niet voor het totale gevraagde bedrag.

Stichting Servicepunt Dans Rotterdam

Behandeld door commissie: dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De vraag over opzet en taak van een (nieuw) facilitair servicepunt voor jonge groepen zou de RKS tot na besluitvorming cultuurplannen willen open houden. De RKS is daarbij van mening dat de functies van lesaanbod en studio-beheer in Rotterdam gegarandeerd moeten blijven.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Met het Rotterdamse besluit om een viertal danskernen te subsidiëren viel in 1997 tevens het besluit om deze kernen een gemeenschappelijke facilitaire steun te verschaffen in de vorm van het Servicepunt Dans. Dit servicepunt heeft geen artistieke ambities. Men verzorgt drie zaken ten behoeve van de danskernen: het beheer van de studio's, de organisatie van de danslessen voor professionals (waaronder freelance dansers uit de regio Rotterdam) en promotionele ondersteuning, met name in Rotterdam. Daarnaast wordt voorzien in studioruimte voor een deel van de adhoc initiatieven (met name door de RKS gesubsidieerde projecten). Daartoe ontving men de afgelopen vier jaar structureel een subsidie van de gemeente Rotterdam van f 200.000 en van de Rotterdamse Kunststichting een subsidie van f 100.000.

Inmiddels hebben drie van de vier danskernen zelfstandig meerjarensubsidies aangevraagd. Deze kernen zullen weliswaar gebruik blijven maken van het lesaanbod van het servicepunt, maar de positie van het Servicepunt Dans zal veranderen. Wellicht zullen nieuwe initiatieven zich aandienen. Het Servicepunt Dans zegt echter niet in staat te zijn om te voorzien hoeveel studio's er in de nieuwe situatie nodig zullen zijn, noch hoe de situatie aangaande adhoc initiatieven er de komende vier jaar uit zal zien.

Toch heeft Servicepunt Dans een aantal plannen voor de toekomst geformuleerd:

- nadruk leggen op het organiseren van professioneel lesaanbod
- studio-beheer
- na besluitvorming cultuurplan bepalen welke initiatieven nieuwe partner zullen zijn
- het marketingbudget van f 100.000 zal niet langer worden aangevraagd

Daartoe vraagt men een structureel subsidie van de gemeente Rotterdam van f 200.000 per jaar. Dit bij een totale begroting van f 245.100.

Overwegingen:

De grondgedachte van een facilitaire service ten behoeve van jonge (dans-)groepen acht de RKS nog steeds juist. Zeker wanneer een aantal groepen binnen het Rotterdamse bestel doorschuift en plaats maakt voor nieuwe aanwas. Een aanwas die zich overigens tot nu toe of niet meldde of zich richtte op projectsubsidies. De vraag is echter, of met de te verwachten veranderingen in de verhoudingen, verwantschappen en specifieke praktijkwensen binnen het bestel de functie van het Servicepunt niet moet worden heroverwogen en andere oplossing moeten worden geformuleerd voor de vraagstukken die er zijn. De RKS is van mening dat, vanwege het belang dat de danssector er bij heeft, de lessen en het studio-beheer in elk geval dienen te worden behouden.

Er hebben zich reeds diverse belanghebbenden gemeld die willen participeren in een nieuwe opzet van het Servicepunt. Een nadere invulling van de functie facilitaire steun kan het beste direct na besluitvorming rondom het cultuurplan uitgewerkt worden, omdat dan duidelijk is hoe het bestel er concreet uit ziet. De vraag of de huidige stichting de beste voorwaarden daartoe in zich draagt of dat een totaal nieuwe opzet wenselijk is, zou de RKS tot nader order willen open

houden, inclusief het budget. De RKS kan zich voorstellen dat het conservatorium en de SKAR als eventuele studiobeheerder worden betrokken bij de gedachtenvorming. De wens van Servicepunt Dans de marketingopdracht terug geven ziet de RKS als een bevestiging van de herhaalde constatering van de RKS dat het Servicepunt er niet in slaagt die functie in te vullen.

Stichting KunstAccomodatie Rotterdam (SKAR)

Behandeld door commissie: visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS ondersteunt het verzoek van de SKAR voor continuering van de gemeentelijke bijdrage, op voorwaarde dat deze stichting zich de komende periode omvormt tot een flexibele, proactieve organisatie die maatwerk levert aan de grote verscheidenheid van Rotterdamse kunstenaars in alle disciplines.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

'De belangrijkste taak van de Stichting KunstAccomodatie Rotterdam (SKAR) is te zorgen voor een gemeentelijke infrastructuur van betaalbare ateliers voor beroepskunstenaars, die tegemoet komt aan de vraag van het moment.' Daartoe verworft en beheert de SKAR locaties die betaalbare ruimte opleveren voor de doorsnee beeldend kunstenaar. 'Betaalbaar' betekent een, door de gemeente geaccordeerde, vierkante meter prijs van 73,50 gulden per jaar (prijsspeil 1999). De 'doorsnee beeldend kunstenaar' is gebaseerd op de criteria voor inschrijving in het bestand van het Centrum Beeldende Kunst.

Naast zijn verwerving- en beheerstaken wil de SKAR het aanspreek- en registratiepunt worden voor vraag en aanbod van atelierruimte in Rotterdam. Voor het 25KV gebouw bij de Schiecentrale, door het OBR verbouwd tot bedrijfsruimten voor de audiovisuele sector, verzorgt de SKAR bijvoorbeeld de toewijzing aan autonoom werkende kunstenaars. Periodiek inventariseert de SKAR het aantal vierkante meters dat door gemeentelijke instellingen en diensten (OBR, Havenbedrijf, DOR, DSOR, DRR, dS+V) aan kunstenaars wordt verhuurd. Inschrijving op de SKAR Atelierwachlijst geschiedt voor iedereen 'op basis van gelijke richtlijnen en objectief meetbare criteria': opleiding, professionele beroepsuitoefening en inwonerschap van Rotterdam. Op 1 december 1999 telde de wachlijst 125 kandidaten. Starters krijgen een getrapte huurregeling. Aan het eind van het derde jaar bepaalt een toetsing of de kunstenaar gebruik mag blijven maken van de SKAR-ateliers.

SKAR ondersteunt in principe alternatieve beheersvormen van ateliers, maar vindt dat deze om afzonderlijke bestuurlijke beslissingen vragen. SKAR wenst dat de alternatieve geldstromen hiervoor zichtbaar worden en dat besluiten over - de financiering van - alternatieve beheersvormen tot stand komen via de - zoals de SKAR dat noemt - 'koninklijke weg': ateliercommissie en bestuur SKAR, Commissie Kunstzaken, College van B&W en Gemeenteraad. SKAR wil tegengaan dat de gemeente alternatieve atelierlocaties verhuurt tegen een beduidend lagere vierkante meter prijs (soms de helft van het SKAR tarief).

SKAR signaleert een behoefte van jonge, startende kunstenaars aan goedkope ateliers in 'gedooglocaties': tijdelijke uitgifte van leegstaande panden in afwachting van een nieuwe bestemming. Hoewel de SKAR hierin wel bemiddelt vindt zij deze oplossing relatief duur en niet bijdragen aan de structurele opbouw van het atelierbestand.

De voorraad bestaande panden die geschikt zijn als ateliergebouw slinkt. Daarom deed de SKAR onderzoek naar nieuwbouw van ateliers: semi-permanente bedrijfsloodsen voor minimaal 20 jaar en permanente schoenendoosconstructies voor 40 jaar. Zorg voor het milieu is een blijvend punt van aandacht voor de SKAR, zowel op het terrein van energiebesparing in de ateliergebouwen als de omgang met milieubelastende stoffen door kunstenaars.

De komende vier jaar wil de SKAR de oude, goedkopere huurcontracten harmoniseren tot het huidige huurniveau (73,50) en het atelierbestand uitbreiden tot 350 in 2004. Voor het overige zet de stichting, met een nieuwe directeur vanaf 2000, in essentie het hierboven beschreven beleid voort.

De gemeentelijke bijdrage aan de SKAR bedraagt thans f 722.000. Voor de periode 2001-2004 vraagt de stichting continuering van deze bijdrage.

Overwegingen:

Het beleid van de SKAR wordt ervaren als star. Dat vindt niet alleen het Atelieroverleg in zijn schriftelijke reactie op het SKAR beleidsplan, maar ook de bredere Rotterdamse kunstenaarsgemeenschap, waaruit gelijklopende signalen de RKS al sinds jaar en dag bereiken. Kort en goed komt het erop neer dat de SKAR een belangrijke rol kan spelen in het stedelijke kunstklimaat, als ze maar wat meer met haar tijd meegang.

Om te beginnen zou de SKAR zich moeten richten op de werkelijke behoeftes van kunstenaars. En dan niet alleen de 'doorsnee beeldend kunstenaar' die voldoet aan de 'objectief meetbare criteria' van het CBK register. Tegenwoordig wordt het immers steeds lastiger de scheidslijn te trekken tussen beeldende, audiovisuele of digitale kunstenaars, vormgevers of filmmakers. Ook de behoeftes van andere kunstenaars (toneel, dans, muziek, etc) zou in het beleid van de SKAR moeten worden meegenomen.

In plaats van het gevecht aan te gaan over wie waarover mag beslissen wanneer het om het Rotterdamse atelierbestand gaat, zou de SKAR zich meer moeten opstellen als 'facilitator' van processen, als flexibele makelaar tussen vraag en aanbod, zonder alles direct met regels dicht te timmeren. Niet alle kunstenaars willen een perfect opgeknapt ateliergebouw, velen zien zich liever geconfronteerd met een 'casco' dat naar eigen inzicht verder aangepast kan worden. En verhuurd tegen een lagere vierkante meterprijs. Ook de SKAR signaleert een duidelijke behoefte aan huurdifferentiatie onder kunstenaars (die overigens niet alleen voor de starters geldt). Voorts zou de SKAR zich proactiever moeten opstellen bij de - al dan niet tijdelijke - verwerving van geschikte ateliergebouwen, zeker nu het bestand aan leegstaande gebouwen in Rotterdam drastisch slinkt, zoals zij zelf ook signaleert. Onderzoek is prima, maar de SKAR meldt in zijn beleidsplan niet of zij ook concrete plannen heeft voor nieuwbouw van ateliers. Vandaar dat sommige kunstenaars zelf maar het initiatief daartoe nemen (zie aanvraag Kaus Australis). En dat anderen zich direct tot de gemeente of het OBR richten voor de verwerving van atelierruimte.

Resumerend ondersteunt de RKS het verzoek tot de continuering van de gemeentelijke bijdrage aan de SKAR, op voorwaarde dat deze stichting zich de komende periode omvormt tot een flexibele, proactieve organisatie die maatwerk levert aan de caleidoscopische verscheidenheid van kunstenaars die in Rotterdam wonen en werken.

Stichting Rotterdam Festivals

Behandeld door: de voorzitters van de adviescommissies

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

De RKS adviseert met een nader te bepalen bedrag een haalbaarheidsstudie naar een Marketing Informatie Systeem (MIS) te financieren. Op basis daarvan kan een definitieve beslissing worden genomen over de uitvoering ervan. Een oordeel over de plannen 2001-2004 houdt de RKS aan.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

De Stichting Rotterdam Festivals (SRF) is een stedelijke evenementenbureau dat een centrale rol speelt in het Rotterdamse evenementenbeleid en zo bijdraagt aan de ontwikkeling van de stad. SRF richt zich zowel op lokaal als regionaal beleid. De activiteiten betreffen collectieve culturele marketing, September in Rotterdam, Rotterdam Zomerfestivals en overige activiteiten zoals sectorgerichte informatieoverdracht en betrokkenheid bij diverse evenementen. SRF is tevreden met wat ze de afgelopen periode met deze activiteiten heeft bereikt. Die worden in de komende cultuurplanperiode dan ook onverminderd voortgezet. Voor een verder specificatie daarvan wordt verwezen naar het jaarplan 2000. De aanvraag concentreert zich op Collectieve Culturele Marketing in combinatie met op jongeren gerichte participatieprojecten. SRF wil een geautomatiseerd Collectief Marketing Informatie Systeem (MIS) ontwikkelen. Doel daarvan is meer informatie te verkrijgen over het culturele publiek, waardoor een intensiever contact met bezoekers mogelijk is, onder meer door direct marketing en via het internet. MIS moet het mogelijk maken tot een betere beoordeling vooraf te komen van het rendement van de investeringen die door de gezamenlijke culturele instellingen in Rotterdam worden gedaan in het culturele klimaat. Het MIS zou in 2001 operationeel moeten zijn. In combinatie met het nieuwe door SRF geïnitieerde jongerenmagazine zou op het internet met jongeren een experiment kunnen plaatsvinden. Voor het bereiken van nieuwe publieksgroepen worden onder leiding van de programmaleider van 'September in Rotterdam' (Germaine Groenier) waardevolle maar nog kwetsbare initiatieven opgespoord en in samenspraak met de nieuwe makers, instellingen en doelgroepen een programma ontwikkeld van een geheel eigen signatuur.

RF verzoekt de gemeente om een exploitatiesubsidie van f 2.987.000. Voor het MIS (zie hieronder) wordt f 625.000 (eenmalige investering) en f 250.000 (structureel/exploitatie) gevraagd aan Rotterdam. Aan het ministerie van OCenW wordt eveneens eenmalig een bedrag van f 625.000 gevraagd. Tevens wordt aan OCenW een structurele subsidie van f 300.000 gevraagd voor een inhoudelijke impuls aan September in Rotterdam. De totale begroting van RF bedraagt f 8.097.000.

Overwegingen:

Uit de stukken maakt de RKS op, dat SRF haar huidige beleid de komende jaren zal vervolgen. De aanvraag betreft uitsluitend de aanvullende activiteiten zoals hierboven omschreven. Hoewel SRF voor het overige expliciet verwijst naar haar jaarplan 2000, betreurt de RKS toch dat SRF geen lange termijnvisie heeft neergelegd over de functies van festivals in de zo snel veranderende stad ook in relatie tot het gevestigde reguliere aanbod en de nieuwe ontwikkelingen. In het jaarplan 2000 zijn weliswaar goede aanzetten daartoe gedaan, maar deze verdienen nadere uitwerking. De RKS acht de aanvraag zoals die er nu ligt wat de reguliere activiteiten betreft een gemiste kans. Zij vertrouwt erop dat SRF in haar jaarplan 2001 de schade zal inhalen. De RKS is, gelet op de vitale functie die RSF vervult in het Rotterdamse, bereid dan alsnog over de inhoud van het meerjarig beleidsplan van SRF te adviseren.

Het MIS-initiatief is een sympathieke gedachte. De concentratie op de doelgroep jongeren van 15-25 jaar onderschrijft de RKS. Deze groep is groot en divers genoeg om 'de handen vol aan te hebben'. Een meerjarige concentratie op juist deze moeilijk bij cultuur te betrekken groep kan interessante gegevens opleveren voor de gehele cultuursector. Aan het ontwikkelen van een dergelijk geautomatiseerd informatiesysteem zitten vele haken en ogen. Voorkomen moet worden dat zich een situatie voor doet van een eenmaal op gang gebrachte trein die niet meer te stoppen is. De RKS is van mening dat op korte termijn eerst een degelijke haalbaarheidsstudie zou moeten worden uitgevoerd waarin de ins en outs van een dergelijk systeem worden gezien. Bij deze pilot zou een kritische groep van managers van Rotterdamse kunstinstellingen moeten worden betrokken. Bij voorkeur vanuit instellingen die ervaring hebben met de doelgroep. Daarmee kan zicht worden verkregen op hoe een MIS voor de Rotterdamse cultuurwereld moet worden ingericht om effectief te kunnen zijn. Pas dan ook kan er verantwoord een beslissing worden genomen over de met MIS verbonden investerings- en exploitatiegelden. Dat uitkomsten van eventuele soortgelijke onderzoeken – ook buiten Rotterdam – moeten worden meegenomen in het vooronderzoek, spreekt voorzichzelf. De RKS adviseert met een nader te bepalen bedrag de MIS haalbaarheidsstudie te financieren.

Stichting Rndom Stenwerk

Behandeld door commissies: muziek, amateurkunst

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert negatief voor subsidie in het kader van het Cultuurplan.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Stichting Rndom Stenwerk organiseert activiteiten op het gebied van zang, persoonlijke ontwikkeling, theater, spraak en re-educatie van de stem. De drijvende krachten achter de stichting zijn de uit Frankrijk afkomstige stemspecialist Jean-René Toussaint en Anne-Marie Blink. Aanvankelijk was Rndom Stenwerk een therapeutische, op logopedie gerichte instelling. Sinds 1997 zijn de therapeutische activiteiten ondergebracht in een aparte onderneming en richt de stichting zich meer op artistieke projecten (expressie, zang en theater). Sinds 1998 beheert zij een eigen theater: TheaterWest, waar workshops, lezingen en voorstellingen voor kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen worden georganiseerd. Rndom Stenwerk financiert haar activiteiten grotendeels zelf. Sinds 1998 ontvangt men incidentele subsidies van fondsen. Voor 2000 heeft de gemeente Rotterdam een eenmalig subsidie van f 60.000 beschikbaar gesteld.

In 2001 wil de stichting enkele bestaande activiteiten voortzetten dan wel intensiveren: voorstellingen voor kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen, Zomerworkshopfestival i.s.m. SKVR.

Verder zullen er vanaf 2001 nieuwe terugkerende activiteiten plaatsvinden in het theater:

- Concertserie *Na het werk, voor het eten*.
- Drie avondvoorstellingen per week met stemperformers
- Nieuwe koren voor kinderen, jongeren en 55+ers
- Workshops bedrijfsleven
- Jaarlijks festival: La fête de la musique
- Karaoke

Tevens kondigt de stichting een aantal speciale evenementen aan:

- 2001, 2002, 2004: vocaal concours
- 2001: internationaal symposium rondom de stem
- 2001: een eigen opnamestudio
- 2002: nieuw theateragentschap voor stemperformers
- 2003: opening Internationaal Centrum van de Stem

Stichting Rndom Stenwerk verzoekt de gemeente Rotterdam om een subsidie van f 90.000 per jaar. In de aanvraag wordt niet expliciet vermeld voor welke activiteit(en) de subsidie wordt aangevraagd. Uit de later nagezonden exploitatiebegroting blijkt dit evenmin. Tevens de omvang van de totale exploitatie onduidelijk, omdat de aangekondigde activiteiten hierin niet (herkenbaar) voorkomen. Uit nagekomen informatie blijkt wel dat de gevraagde subsidie bij toekenning percentagegewijs over verschillende activiteiten en investeringen wordt verdeeld.

Overwegingen:

De Stichting Rndom Stenwerk verkeert feitelijk in de beginfase van haar bestaan. De RKS waardeert het initiatief en is van mening dat zij met genoemde activiteiten in potentie een wezenlijke aanvulling kan zijn op hetgeen reeds in de stad gebeurt. Sommige projecten hebben een duidelijke artistieke meerwaarde, andere minder. Artistieke activiteiten vormen echter niet

de kern, maar in zekere zin de randprogrammering. De stem als centraal thema biedt mogelijkheden om bij tijd en wijle interessante projecten omheen te organiseren. De RKS acht de stichting daartoe in staat. De workshops hebben een professioneel gehalte. Stemwerk kiest in haar educatieve werk voor een eigen, specifieke methodiek. Als educatieve instelling heeft Stemwerk zich als zodanig kwalitatief geprofileerd. Dit is echter onvoldoende reden voor een structurele subsidiëring op dit moment. De stichting zal zich zowel kunstinhoudelijk als organisatorisch nog meer moeten bewijzen. De RKS is van mening dat Rondom Stemwerk in de komende vier jaar het meest gebaat is bij projectmatige ondersteuning.

De RKS veroorlooft zich nog enige kanttekeningen. Uit de aanvraag kan de RKS de verhouding tussen doel en middelen niet goed afleiden. De aanvraag bestaat uit een opsomming van activiteiten. Het is onduidelijk waarvoor subsidie wordt aangevraagd. De RKS constateert voorts dat het bestuur tevens de artistieke kern is. Zo'n vermenging in verantwoordelijkheden kan op termijn bedreigend zijn voor de ontwikkeling van de organisatie.

Stichting The Game of Life

Behandeld door commissie: muziek

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

Alles overziend adviseert de RKS positief over de aanvraag, voor een deel van het gevraagde bedrag. Na twee jaar zou het werk van de stichting moeten worden geëvalueerd.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Stichting The Game of Life presenteert zich als een podiumkunstinstituut annex productiehuis met een landelijke functie. De stichting stelt zich tot doel het organiseren en realiseren van projecten op cultureel gebied, in het bijzonder de ruimtelijke weergave in de elektronische kunsten. The Game of Life vervult binnen het culturele veld de functie van 'bijzonder laagdrempelige slijter van hedendaagse elektronische kunsten'.

In 1999 heeft de initiatiefnemer (componist/musicus Arthur Sauer) een tent laten bouwen die technisch geschikt is als nomadisch podium voor geluidskunstenaars. In deze tent heeft hij op enkele festivals in Nederland optredens verzorgd met eigen werk en optredens van verschillende andere artiesten. De stichting heeft geconstateerd dat de Nederlandse professionele podiumkunstwereld gebrek heeft aan goede producenten, die kunstenaars bij kunnen staan in de realisatie en distributie van kleinschalige, vernieuwende en potentieel succesvolle podiumkunstproducten. Daardoor is het idee ontstaan om de productie en distributie zelf ter hand te nemen. Door verschillende podiumkunstdisciplines te produceren en distribueren beoogt de stichting niet haar eigen producties in hetzelfde circuit, maar andere producenten op de markt te beconcurreren.

De stichting wil naast productie en distributie-activiteiten ook optredens organiseren op locatie waarin het samenbrengen van de verschillende hedendaagse elektronische muziekstijlen een link moet bewerkstelligen met daarbij behorende publieksgroepen. In muzikaal opzicht wil men grensoverschrijdend te werk te gaan. Naast gebruik voor eigen werk wil de initiatiefnemer de tent en de know how met betrekking tot ruimtelijke weergave ook aan andere geluidskunstenaars ter beschikking stellen.

De stichting Game of Life vraagt f 60.000 aan bij de Gemeente Rotterdam. De totale omvang van de begroting is f 870.000. De Stichting doet ook een beroep op de cultuurplangelden van het rijk.

Overwegingen:

De RKS heeft veel waardering voor dit plan van de stichting Game of Life. Het idee van 'het podium komt naar je toe' is origineel. Het plan is prikkelend en sluit aan bij diverse actuele ontwikkelingen in de hedendaagse gecomponeerde muziek én in de dance.

De RKS meent echter dat het nog te vroeg is om dit plan in totaliteit structureel te ondersteunen. De resultaten van één seizoen werk zijn daarvoor nog te mager. De stichting zou de kans moeten krijgen om, gedurende een kortere periode dan vier jaar, te bewijzen voldoende kracht te bezitten om de doelstelling waar te maken. In die tijd kan de verhouding tussen het werk van de stichting Game of Life en andere instellingen zich ontwikkelen, evenals het functioneren van de stichting als zelfstandig bedrijf. Kunst & Zaken kan wellicht een rol hierbij spelen.

De RKS kan zich voorstellen dat de gemeente gedurende twee jaar bijdraagt in de kosten van de exploitatie en zakelijke leiding. Voor de artistieke kosten zou per project een begroting moeten worden gemaakt en middelen moeten worden geworven. Na twee jaar zou een beoordeling

kunnen plaatsvinden, waarna, bij een positieve uitslag, alsnog voor twee jaar een bedrag beschikbaar kan worden gesteld voor de tweede helft van de Cultuurplanperiode.

Het functioneren van de stichting zal sterk afhankelijk zijn van een structurele subsidie van het ministerie van OCenW. De RKS acht het dan ook van belang dat de Gemeente deze positieve beoordeling meeneemt in de convenantbesprekingen met het Rijk, alsmede betreft in een eventuele claim voor productie- en distributiegelden voor kleinschalige muziek, die in het komende Actieplan Cultuurbereik gedecentraliseerd zullen worden.

Alles overziend oordeelt de RKS positief over de aanvraag, voor een deel van het gevraagde bedrag. Na twee jaar zou het werk van de stichting moeten worden geëvalueerd.

Stichting Vormgevingsgalerie Vivid

Behandeld door commissie: visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

Het beleidsplan van Vivid biedt onvoldoende aanknopingspunten om een structurele subsidie te rechtvaardigen voor deze -weliswaar sympathieke- designgalerie.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Stichting Vormgevingsgalerie Vivid is een podium voor concepten, producten en prototypes van vormgevers. Vivid wil het publiek informeren over de nieuwste ontwikkelingen op vormgevingsgebied, zowel in Nederland als daarbuiten. Tussen de cultuur en de markt wil Vivid optreden als kleinschalige, persoonlijke bemiddelaar en daarmee het cultureel ondernemerschap van vormgevers ondersteunen. Door scherpe keuzes en een consequent tentoonstellingsbeleid wil Vivid eenzelfde invloed uitoefenen op het vakgebied als museumconservatoren en verlichte producenten. Daarnaast biedt Vivid werkervaringsplaatsen aan jongeren, baanplussers en vrijwilligers.

Vivid startte op 1 april 1997 en verhuisde in maart 1999 naar de William Boothlaan. In de eerste drie jaar organiseerde Vivid 15 tentoonstellingen, met mode, sieraden, accessoires, keramiek, tuingereedschap en interieurproducten. De beurspresentatie van nieuwe Nederlandse producten in Milaan 1999 was korte tijd later in Vivid te zien.

De komende periode wil Vivid haar huidige activiteiten voortzetten, een eigen website openen en deelnemen aan beurzen. Vivid wil meer gaan samenwerken met Rotterdamse kunstinstellingen. Vanaf februari 2000 verzorgt Vivid in de museumwinkel van Boijmans van Beuningen een presentatie van Rotterdamse vormgevers.

In 1999 ontving Vivid subsidies van het Stedelijk Bureau Ander Werk (f 20.000), de Rotterdamse Kunststichting (f 10.000) en diverse lokale fondsen. De begroting voor de cultuurplanperiode bedraagt f 286.600. Aan Rotterdam en OCenW vraagt Vivid een bijdrage van f 98.550. Daarnaast worden jaarlijkse bijdragen gevraagd aan de RKS (f 25.000) en het SBAW (Stedelijk Bureau Ander Werk) (f 20.000).

Overwegingen:

Sinds de verhuizing naar het centrum heeft Vivid een merkbaar sterkere uitstraling gekregen en weet nieuw publiek de weg naar de galerie te vinden. De tentoonstellingen krijgen toenemende positieve aandacht van de media. Daarmee begint Vivid een belangrijke functie te vervullen als Rotterdams platform voor vormgeving. De drukbezochte openingen zijn een trefpunt voor de Rotterdamse ontwerpersgemeenschap en trekken ook andere belangstellenden.

Het beleidsplan is echter zeer beknopt en inhoudelijk erg mager. Er is geen visie. De projecten en doelstellingen voor de komende periode zijn niet of vaag uitgewerkt, de aanvraag bevat geen uitspraken over inhoudelijke koers en beoogde doelgroepen en getuigt evenmin van organisatiekracht. Resumerend biedt de aanvraag onvoldoende argumenten om een structurele subsidie te rechtvaardigen voor deze - weliswaar sympathieke - designgalerie.

Stichting Popverzamelgebouw Rotterdam – Waterfront

Behandeld door commissie: muziek

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

De RKS adviseert positief over een structurele subsidie aan het Waterfront in het kader van het Cultuurplan op voorwaarde dat het muzikaal-inhoudelijk profiel nog verder wordt ontwikkeld.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

In Stichting Popverzamelgebouw Rotterdam (SPR) zullen drie bestaande popinitiatieven gaan samenwerken: Muzikantencentrum Via Ritmo, Podium De Vlerk en de Popwerkplaats van de SKVR. Waterfront is de naam van het nieuwe gebouw dat speciaal voor dit doel wordt gebouwd aan de Boompjeskade. Waterfront komt tot stand op initiatief van de RKS en de SKVR.

Sinds de eerste planvorming is inmiddels 10 jaar verstreken. In 1990 constateerden de initiatiefnemers dat er ernstige huisvestingsproblemen waren bij drie organisaties in de popmuziek, met ieder een geheel eigen functie. In onderling overleg is besloten gezamenlijk onderdak te zoeken. Niet alleen vanuit praktische overwegingen, maar vooral vanwege het aanvullend karakter van de drie partners. Voor liefhebbers van popmuziek zou een muziekcentrum moeten ontstaan met allerlei activiteiten. Muzikantencentrum Via Ritmo exploiteert oefenruimtes, een opnamestudio en een Muzikantenwinkel (een ondersteuningsorganisatie voor popmuzikanten die zich willen oriënteren in de popwereld). Podium De Vlerk is een zwervend poppodium met een programma-aanbod, waarin regionale popmuzikanten zijn vertegenwoordigd. De Popwerkplaats van de SKVR is een zwervend onderdeel van het SKVR-cursuspakket, dat niet in de bestaande schoolgebouwen kon worden ondergebracht vanwege geluidsoverlast.

De gemeente heeft in 1996 een investeringssubsidie van f 3.400.000 ter beschikking gesteld voor de bouw van Waterfront, op een totale geraamde bouwsom van circa f 10.000.000. De bedoeling was dat het pand in 1997 gereed zou zijn. De huidige planning is: september 2000. De achterstand is veroorzaakt door bouwkundige problemen die vooraf niet waren te overzien.

Stichting Popverzamelgebouw Rotterdam vraagt een exploitatiesubsidie aan bij de gemeente van f 404.500 alsmede een subsidie bij het rijk, aflopend van € 176.000 in 2001 tot € 30.500 in 2004. De subsidie die bij de gemeente wordt aangevraagd is grotendeels een voortzetting van de RKS-subsidie die jaarlijks op incidentele basis naar Waterfront gaat, en voor een gering deel een uitbreiding. De gemeentelijke subsidies aan Waterfront zijn als volgt:

Muzikantencentrum Via Ritmo – exploitatiesubsidie	f 124.600
Huisvestingsubsidie Podium De Vlerk	f 50.000
Professionalisering B-podia	f 100.000
Podiumsubsidie De Vlerk	f 76.500 *
Compensatie WIW	f 40.000
Totaal	f 391.000

*jaarlijks wisselend, niveau 1999

De totale omvang van de begroting is f 3.045.000. Met de aanvraag beoogt de stichting te bewerkstelligen dat de subsidies die nu jaarlijks in delen moeten worden aangevraagd, hetgeen een grote onzekerheid met zich meebrengt t.a.v. de exploitatie en personele verplichtingen, op structurele basis beschikbaar komen.

Overwegingen:

In 1990 was het idee voor een Popverzamelgebouw totaal nieuw in Nederland. Inmiddels is het concept wijd verspreid en in andere steden overgenomen. Op grotere schaal dan Waterfront is bijvoorbeeld 013 in Tilburg volgens hetzelfde concept opgezet. Door enorme tegenslagen in het bouwtraject is de openingsdatum (gepland in 1997) van Waterfront inmiddels meerdere malen vooruitgeschoven. Daardoor zijn er aanzienlijke organisatorische problemen ontstaan, die nog eens werden vergroot door problemen op het gebied van werkgelegenheid en personeel. Waterfront is namelijk, behalve muziekcentrum, tevens een van de grootste werkgelegenheidsprojecten in Rotterdam. Door de gunstige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt is die functie onder druk komen te staan. Daardoor is het aantal onzekere factoren in de lopende organisatie en exploitatie aanzienlijk vergroot, hetgeen bedreigend is voor het welslagen van het project. Een verandering in de wijze van subsidiëring van Waterfront – van incidenteel naar structureel, waardoor het aantal onzekere factoren weer iets afneemt – is daarom dringend gewenst. Na de opening zullen de inkomsten uit recettes en verhuringen eveneens een positieve impuls geven aan de financiële structuur.

De RKS vindt dat Waterfront zich met het voorliggend subsidieverzoek voornamelijk presenteert als een facilitair bedrijf, en minder als organisatie met óók een eigen artistiek gezicht. Daardoor is het moeilijk te beoordelen of en in hoeverre Nighthtown en Waterfront elkaar kunnen overlappen. Waterfront claimt een functie als regionaal en alternatief poppodium, maar op welke manier men dat wil vormgeven moet nader worden uitgewerkt. Wel is de RKS verheugd dat Waterfront af stapt van het idee dat één programmeur het podium een eigen gezicht moet geven. Men wil werken met een programmacoördinator, die weliswaar een artistieke lijn uitzet, maar de invulling daarvan overlaat aan steeds wisselende programmamakers met diverse culturele en muzikale achtergrond. Op die manier hoopt Waterfront een open, ongebonden imago te krijgen, waarin ruimte is voor samenwerking met andere kunst disciplines en nieuw publiek. De RKS ziet een uitdaging in de concrete invulling van dit concept, dat wellicht beter past bij het procesmatig denken van deze tijd dan de productgerichte manier waarop de meeste podia hun programma samenstellen. Hoewel Waterfront zich nog niet artistiek en organisatorisch heeft kunnen bewijzen, vindt de RKS een subsidie van meer structurele aard noodzakelijk, vanwege de omvang van de nieuwe instelling en de verplichtingen die daaruit voortvloeien, maar ook vanuit het oogpunt van het optimaliseren van de slagingskans van het concept van Waterfront. De RKS adviseert dan ook positief over een structurele subsidie aan het Waterfront in het kader van het Cultuurplan op voorwaarde dat het muzikaal-inhoudelijk profiel verder wordt ontwikkeld, complementair aan het werk van Nighthtown.

Stichting Het Waterhuis

Behandeld door commissie: dans en toneel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

Gezien de kwaliteit van de producties en de functie die Het Waterhuis vervult in Rotterdam, acht de RKS een structurele verhoging van het subsidie gerechtvaardigd. Aan de in het evaluatierapport (1988) geformuleerde voorwaarden tot subsidiering voldoet Het Waterhuis voldoende.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Jeugdtheatergezelschap Het Waterhuis bedrijft naar eigen zeggen 'open theater': men zoekt een universele theatertaal die niet gebonden is aan een bepaalde cultuur. Deze werkwijze moet leiden tot een theatervorm die mensen met verschillende culturele achtergronden aanspreekt. Het Waterhuis maakt jeugdtheater met middelen uit verschillende culturen. Op deze wijze heeft de groep de afgelopen vier jaar een aantal jeugdvoorstellingen gemaakt (6 tot 14 jaar) en een aantal buitenlandse contacten opgebouwd. Het Waterhuis kreeg en krijgt incidentele projectsubsidies van o.a. het Fonds voor de Podiumkunsten. De gemeente Rotterdam besloot in 1997 Het Waterhuis voor twee jaar te ondersteunen met f 300.000 per jaar. Een evaluatie in 1998 leidde tot voortzetting van het Rotterdamse subsidie voor twee jaar, onder een aantal strikte condities: ten eerste moest het gezelschap zich meer openstellen voor ideeën en adviezen van haar partners in de stad (in het bijzonder de SKVR en de Rotterdamse Schouwburg); op de tweede plaats werd een inhoudelijke en bredere ontwikkeling noodzakelijk geacht en kreeg Het Waterhuis de opdracht samenwerking te zoeken met theatermakers en/of regisseurs van buiten het gezelschap en tenslotte diende het gezelschap zich meer op Rotterdam en Nederland te richten om zo haar naamsbekendheid en positie te versterken.

Het Waterhuis begint aan een nieuwe fase in zijn ontwikkeling en wil 'school maken'. Nieuwe projecten moeten leiden tot een versterking en verbreding van het 'open theater'-concept:

- project 'Doorstroom': deskundigheidsbevordering van (allochtone) spelers. Een opleidingstraject voor jonge semi-professionele acteurs uit eigen bestand in samenwerking met het Rotterdams Centrum voor Theater;
- project 'Humuslaag': semi-professionele allochtone makers mogen een proeve van kundigheid realiseren onder professionele omstandigheden;
- project 'Thuislanden': een uitwisselingsprogramma met acteursopleidingen in Marokko en andere landen in het kader van het Internationaal Theaterschool Festival.

Naast deze opleidings- en uitwisselingsprojecten wil Het Waterhuis meer aandacht geven aan:

- repertoireontwikkeling (2 nieuw geschreven producties per jaar)
- verbreding van de artistieke basis (acteurs, regisseurs, schrijvers)
- versterking relatie locatie/kunsteducatie (sociale omstandigheden thematiseren)
- versterking van de organisatie (formatie uitbreiden)

Een en ander leidt ertoe dat men nu voor het eerst een structureel subsidie vraagt aan Rotterdam ten bedrage van f 500.000 en aan OCenW een structureel subsidie ten bedrage van f 450.000. Dit bij een totale begroting van f 1.277.500.

Overwegingen:

De RKS is van mening dat Het Waterhuis op een goede manier een plek in de samenleving zoekt. In de kwaliteit van de producties valt een stijgende lijn te constateren, de benadering van de thema's (zoals in de voorstelling rond het thema asielzoekerscentrum) is interessant. De recente

verslagen van bijvoorbeeld het project in Zuid Afrika laten een blijvende indruk achter. Kinderen reageren goed op de voorstellingen van Het Waterhuis. Gelet op zowel de geleverde kwaliteit tot nu toe als de functie die Het Waterhuis in Rotterdam inneemt, acht de RKS een (verhoging van het) structureel subsidie gerechtvaardigd. Dit alles ondanks dat de RKS de aanvraag rommelig en onhelder vond, hetgeen wellicht het gevolg is van een zwakke zakelijke organisatie. Het Waterhuis moet die zakelijke kant in elk geval versterken. De indertijd door de gemeente gestelde condities gelden onverminderd.

Stichting Rotterdams Wijktheater

Behandeld door commissie: amateurkunst

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja

Samenvatting advies:

De RKS is positief over de aanvraag van de stichting Rotterdams Wijktheater. Zij ondersteunt bovendien een extra financiële tegemoetkoming voor de uitbreiding van de formatie.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Het Rotterdams Wijktheater (RWT) is uitgegroeid tot een organisatie die jaarlijks zestig voorstellingen verzorgt in buurthuizen en wijkcentra. Het RWT speelt in op het multiculturele karakter van de samenleving. De verdieping van deze multiculturele gerichtheid ziet het RWT als een van de belangrijkste aandachtspunten voor de toekomst. Het RWT richt zich op groepen die met het reguliere toneelaanbod niet worden bereikt en nauwelijks vatbaar zijn voor de gangbare wervingsmethoden van theaters. De levenservaringen van wijkbewoners vormen de basis voor het repertoire, dat ook door hen wordt gespeeld. Via gesprekken en improvisaties wordt een productiegroep gevormd en ontstaat een stuk. Het productie- en repetitieproces duurt 1,5 jaar. Het RWT streeft ernaar jaarlijks twee nieuwe stukken te schrijven, twee nieuwe voorstellingen uit te brengen en twee nieuwe productiegroepen te starten. Het RWT stimuleert met haar werkwijze een nieuwe theatercultuur, waaruit nieuwe theaterliefhebbers ontstaan. De voorstellingen met buurtbewoners worden met groot enthousiasme onthaald. De afgelopen drie jaar heeft de stichting zich sterk geprofessionaliseerd.

De subsidie van de gemeente bedraagt f 370.000. Om de werkzaamheden te kunnen voortzetten, wil het RWT drie extra formatieplaatsen ad f 304.000. Het RWT baseert dit bedrag op een vergelijkend onderzoek naar de loonkosten van theatergezelschappen in Rotterdam. De stichting vraagt stapsgewijs verhoging: per jaar f 76.000, tot f 304.000 in 2002/2003.

Overwegingen:

De kwaliteit van de plannen van RWT is van hoog niveau. Met veel doorzettingsvermogen bereiken de medewerkers van het RWT al jaren veel mensen in de wijken, als actieve deelnemers en als publiek. De artistieke formule dateert van de jaren zeventig. De stijl van artistiek leider Peter van den Hurk loopt als een rode draad door de programmering. In de producties staat de op improvisaties gebaseerde toneeltekst centraal. De werkwijze genereert goede en minder goede voorstellingen, maar raakt altijd het doel. Er zijn geen plannen voor samenwerking met andere disciplines. DE RKS betreurt dat, omdat zij vermoedt dat met een meer interdisciplinaire benadering meer jongeren kunnen worden bereikt. In de recente productie Fawaka is dit aangetoond. Met de interdisciplinaire aanpak kunnen ook andere productie- en werkvormen worden beproefd. Het RWT zou meer allochtone theatermakers bij het werk kunnen betrekken. De RKS mist de schakel met de amateurkunst. De ambities van het Rotterdams Wijktheater vergen veel van de organisatie. De daadkracht en ambitie overstijgen de huidige mogelijkheden van de stichting. De RKS ondersteunt dan ook de vraag om uitbreiding van de formatie. Tegelijkertijd zou het RWT ervoor moeten waken dat de organisatie in zowel zakelijk als artistiek opzicht teveel afhankelijk is van één persoon. Zakelijke en artistieke belangen kunnen op den duur in een gespannen verhouding tot elkaar gaan staan en remmend werken op de organisatie. De RKS vertrouwt erop dat een deel van de formatieve uitbreiding hiervoor wordt aangewend.

De RKS is, alles overziend positief over de aanvraag en adviseert een deel van de extra gevraagde gelden toe te kennen.

Witte de With, centrum voor hedendaagse kunst*Behandeld door commissie: visueel**Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: ja**Samenvatting advies:*

De RKS adviseert de huidige subsidie aan Witte de With voort te zetten.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Witte de With werd in 1990 opgericht met het doel de hedendaagse kunst te onderzoeken en presenteren. Het Rotterdamse centrum maakt deel uit van een Europees netwerk van collega-instellingen en profileert zich als internationale ontmoetingsplaats voor kunstenaars, academici, critici en publiek. Witte de With maakt vijf à zes tentoonstellingen per jaar, thematisch, monografisch of over groepen (jonge) kunstenaars. Het centrum heeft geen eigen collectie, maar biedt buitenlandse en Nederlandse kunstenaars de gelegenheid projecten en tentoonstellingen te ontwikkelen. Daarnaast heeft Witte de With een theorieprogramma, dat steeds nauwer verweven raakt met het tentoonstellingsprogramma. Witte de With richt zich op het bestuderen van de hedendaagse kunst in relatie tot algemene sociale en culturele vraagstukken en wil de traditionele grenzen van de kunst ter discussie stellen. Het programma vindt zijn weerslag in de publieksfolders en gemiddeld vier publicaties per jaar. Voor jongeren heeft Witte de With een apart educatief programma en de *Kids* website. Daarnaast fungeert de algemene website als informatiebron voor het publiek en podium voor kunstenaars. De laatste vijf jaar was het bezoekersaantal gemiddeld 15.000 (en 30.000 bezoekers bij de presentaties in het buitenland).

Negen jaar na zijn oprichting is de omgeving van Witte de With sterk veranderd. Thans richt een veelheid aan Rotterdamse instellingen en initiatieven zich op hedendaagse cultuuruitingen. Witte de With wil zich hiervan onderscheiden door de vermenging van uiteenlopende disciplines en het onderzoek naar de raakvlakken daarvan, evenals door een internationale, contemporaine signatuur en theorievorming. De komende periode kenmerkt het programma van Witte de With zich door vernieuwing van de tentoonstellingspraktijk, verdere integratie van het theorieprogramma, en aandacht voor de rol van nieuwe media. Daarnaast wil Witte de With de toegankelijkheid en de lokale respons vergroten, onder meer door nieuwe vormen van publiekswerving, samenwerking met lokale en internationale instellingen, educatie en Internet. Hiertoe wordt een deel van het tentoonstellingsbudget overgeheveld naar de posten publiekswerving en educatie.

De Rotterdamse bijdrage aan Witte de With bestaat thans uit f 595.000 in het cultuurplan en f 663.000 gulden uit de gedecentraliseerde rijksgelden. Voor 2001-2004 vraagt Witte de With gelijke bedragen aan.

Overwegingen:

Na bijna een decennium te hebben bestaan lijkt Witte de With te worstelen met zijn identiteit. Enerzijds is er de wens vernieuwend en grensverleggend te zijn, anderzijds is er de praktijk van het programma, dat een musealer en traditioneler karakter krijgt. De RKS mist inspiratie en visie in het beleid en in de plannen. Witte de With dreigt zijn onderscheidende signatuur te verliezen. Toch heeft de instelling nog altijd potentie als belangrijke schakel in het Rotterdamse kunstenveld, zowel tussen de lokale kunstenaarsinitiatieven en de grote kunstinstellingen, als tussen de Rotterdamse en de internationale kunstwereld. Van die positie zou Witte de With zich meer bewust moeten tonen.

Thans is de samenwerking en uitwisseling met de kleinschalige kunstenaarsnetwerken in Rotterdam beperkt. De productiehuisfunctie voor met name jonge kunstenaars heeft aan betekenis ingeboet, waarmee ook het experimentele karakter van Witte de With wordt aangetast. De komst van TENT onder Witte de With ontslaat het centrum niet van deze taak, mede vanwege de internationale en theoretische context die het te bieden heeft. Juist het internationale netwerk, samen met de internationale verspreiding van zijn tentoonstellingen, behoort tot de sterke en succesvolle kanten van Witte de With.

De nadruk op het theorieprogramma en zijn verwevenheid met de tentoonstellingen komt niet tot uiting in de uitstraling daarvan. De onderwerpen zijn vaak goed gekozen, maar de discussies zijn esoterisch en hermetisch van aard. Ook daar ontbreekt de sprankeling. Deze wordt eveneens node gemist in de website, zowel die voor volwassenen als voor *Kids*.

De RKS heeft waardering voor de inspanningen van Witte de With op educatief gebied. Dat het centrum dit onderwerp serieus neemt blijkt uit de inzet van personele en financiële middelen, en uit de waardering van de SKVR voor de intensieve wijze waarop de programma's vanuit Witte de With begeleid worden. Voor zo'n kleine instelling doet Witte de With zelfs relatief veel.

Hierbij past echter de kanttekening dat Witte de With zijn kernfunctie als kleine, experimentele 'kunsthof' voor hedendaagse kunst niet uit het oog moet verliezen. Wat dat betreft vindt de RKS het een veeg teken dat professionalisering van de educatiefunctie ten koste moet gaan van het productiebudget voor kunstenaars. Ook daarmee lijkt Witte de With de museale kant op te gaan.

Bovenstaand commentaar zou het zicht op de waarde van Witte de With kunnen ontnemen.

Kritiek op het museale karakter van het programma betekent geenszins dat de kwaliteit ervan onvoldoende is. De samenwerking met de Rotterdamse instellingen is goed en het grote internationale netwerk is de kracht van Witte de With. Belangrijke toegevoegde waarde is de 'export' van internationale tentoonstellingen vanuit Rotterdam. De komende vier jaar moet Witte de With zich echter wel bezinnen op haar kernfunctie en haar positie in het veld.

Als Witte de With de thans ingezette richting in het beleid blijft volgen, moet de gemeente zich twee dingen afvragen: horen deze museale en educatieve taken niet eerder in de grote musea thuis en is de gemeente bij Witte de With nog wel aan het goede adres voor de invulling van een prikkelende intermediaire functie in het Rotterdamse kunstenveld.

Alles overziend adviseert de RKS de gevraagde structurele subsidie te honoreren.

Stichting WORM

Behandeld door commissies: muziek, visueel

Gesubsidieerd in het kader van cultuurplanperiode 1997-2000: nee

Samenvatting advies:

Ondanks de sympathie die de RKS heeft voor de afzonderlijke deelnemers en met erkenning van hun waarde voor Rotterdam, acht zij het initiatief WORM nog niet rijp voor structurele subsidiëring.

Beschrijving aanvrager en aanvraag:

Stichting WORM is ontstaan uit de samenwerking van drie stichtingen: Dodorama, popifilm en Filmwerkplaats voorheen Studio Een¹¹. De doelstelling van WORM is: het creëren van optimale omstandigheden waarin gelijkgestemde kunstenaars hun product kunnen ontwikkelen en presenteren. Productie, presentatie, dienstverlening, distributie en educatie vormen de pijlers van het activiteitenpakket. Uitgangspunten bij de activiteiten zijn: vernieuwing, stimulans voor ontmoeting en samenwerking, betere faciliteiten voor kunstenaars en een dynamische interactie met publiek. De programmering bestaat uit film, muziek, performance art en multidisciplinaire kunst. Tevens biedt WORM werkplaatsen voor film, voor muziek en voor multidisciplinaire kunst. Het samenwerkingsverband WORM bestaat voorlopig vooral op papier. Er is nog geen pand beschikbaar. De WORM Salon, een regelmatig terugkerende, reizende multidisciplinaire presentatie, is als gezamenlijke activiteit reeds in gang gezet.

Wat betreft het muziekgedeelte is alleen de muziekwerkplaats nieuw ten opzichte van het huidige activiteitenpakket van Dodorama (projectkosten over het jaar 2001: f 28.000).

In de experimentele filmwerkplaats blijft het medium film uitgangspunt, maar gaan de digitale media een belangrijke rol spelen. De filmwerkplaats geeft workshops en kan als producent en distributeur optreden voor de producties die in huis zijn gemaakt. WORM zal een actieve rol vervullen in de tijdelijke import c.q. distributie van marginale film & video in Nederland en krijgt een videotheek voor kunst, avant-garde en experimentele film. Het popifilm programma zal binnen WORM worden voortgezet en uitgebreid.

Thans ontvangen de verschillende partners van WORM projectsubsidies van de RKS. Voor 1999 waren dat:

Dodorama	80.000
popifilm	39.350
Studio Een	5.080
WORM-salon '99	12.240

Stichting WORM vraagt voor de periode 2001-2004 een exploitatiesubsidie aan bij de gemeente van f 665.500 alsmede bij het rijk van f 374.600, volgens een verhouding Rotterdam 65% - OCenW 35%. De totale begroting omvat een bedrag van f 1.533.000.

¹¹ Tijdens de voorbereiding van dit advies bleek onduidelijkheid over de toekomst van Studio Een. Het bestuur van de stichting Studio Een keerde zich onlangs tegen de overstap naar de stichting WORM en heeft zich teruggetrokken uit het plan. De inmiddels ontslagen werknemers hebben een nieuwe stichting opgericht en gaan door met WORM, maar krijgen geen toegang tot de werkplaats en de inventaris van Studio Een. Over de overname hiervan door de nieuwe stichting zijn beide partijen nu in onderhandeling; de uitslag is nog ongewis.

Overwegingen:

De RKS kijkt voor het muziekaanbod van WORM naar het programma dat thans bij Dodorama wordt gepresenteerd. Dodorama heeft een duidelijk artistiek doel en is één van de interessantste podia op zijn terrein in Nederland. Tegelijkertijd heeft Dodorama volgens de RKS een wat ontoegankelijke, bijna sektarische uitstraling. Het bereik is klein en het aanbod is tamelijk elitair. Wanneer puur naar de betekenis voor de muziek wordt gekeken, is onduidelijk welke inhoudelijke meerwaarde de samenwerking met de andere disciplines voor Dodorama heeft, omdat er ten opzichte van de huidige programmering nauwelijks sprake is van nieuwe activiteiten. De RKS is echter van mening dat de toegankelijker en professioneler opstelling, zoals die in het WORM-plan gepresenteerd wordt, een uitnodigend effect kan hebben, zodat meer publiek de drempel neemt naar deze tamelijk in zich zelf gerichte organisaties. In die zin zou ook de muziekfunctie binnen het geschetste samenwerkingsverband beter tot zijn recht kunnen komen. Het is echter niet duidelijk op welke nieuwe doelgroep(en) WORM zich richt.

Voor de 'filmfoot' van WORM vormen de activiteiten van popifilm en 'voorheen' (zie noot) Studio Een het referentiekader, alsmede wat hierover in de aanvraag is gezegd. De RKS heeft veel waardering voor de activiteiten van popifilm. De programmering van alternatieve en marginale film vult een leemte in het Rotterdamse filmaanbod en is aantrekkelijk voor kunstenaars uit diverse disciplines. De RKS ziet ook in dat popifilm langzamerhand toe is aan structurele ondersteuning en professionalisering. Ook begrijpt zij de behoefte van popifilm aan een andere, beter geoutilleerde vertoningsplek. De RKS adviseert een structurele subsidie en pleit voor betere vertoningscondities.

In het verleden hebben Studio Een en popifilm regelmatig samengewerkt en de filmwerkplaats werkt ook met experimentele muziek. De goede faciliteiten in ateliergebouw Duende maken de noodzaak van een nieuw pand voor Studio Een echter minder pregnant. De noodzaak van een nieuw onderkomen voor Dodorama is evident, wanneer hun huidige huisvesting vervalft.

De RKS ziet ook dat de samenwerking van de drie stichtingen aansluit op het toenemende interdisciplinaire karakter van de hedendaagse kunsten en een impuls kan betekenen voor nieuwe, cross-over activiteiten en het aantrekken van nieuw publiek. Een gezamenlijk onderkomen zou daar zeker aan bijdragen en in een stedelijke behoefte voorzien, als laagdrempelige, multidisciplinaire productie- en presentatieplek voor kunst. De programmeurs van WORM fungeren dan als gidsen in het overweldigende aanbod van nieuwe kunstvormen. De RKS zet vraagtekens bij de organisatiekracht van de stichting. Het ambitieniveau van de aanvraag is hoog, maar de initiatiefnemers maken het nog niet aannemelijk dat zij dat kunnen waarmaken. Ze hebben een weinig ondernemende houding en lijken zich toch vooral in de marge te willen ophouden. Bovendien is voorlopig geen zicht op gezamenlijke huisvesting.

Alles overziend meent de RKS dat WORM wel potentie heeft, maar nog niet rijp is voor structurele subsidie. De gemeente heeft in 1999 met de eenmalige subsidie aan WORM reeds getoond dat zij die mening deelt. Hiermee is toen een ontwikkelingsfase ingezet. De RKS adviseert de volgende fase niet in te gaan voordat er zicht is op een geschikt pand voor het WORM initiatief en er helderheid bestaat over de voortzetting van (voorheen) Studio Een.

popifilm

Voor popifilm wil de RKS een uitzondering maken. Vanwege de waarde voor het Rotterdamse filmvertoningsklimaat en de positieve artistieke en organisatorische ontwikkeling van de laatste jaren, acht de RKS popifilm rijp voor een beperkte structurele subsidie voor het reguliere programma. Festivals en bijzondere activiteiten zouden via incidentele subsidies gefinancierd moeten worden. Aan de structurele subsidie zou de voorwaarde van actievere publiekswerving moeten worden verbonden. De RKS pleit ervoor popifilm in de gelegenheid te stellen alsnog een aanvraag te doen voor een structurele subsidie in het kader van het cultuurplan.

Rotterdamse Kunststichting

H. J. van Bruggen	inleiding algemeen
mw. M.H. Geradts-Pinckaers	projectleider cultuurplan
R.R. de Haas	directeur RKS

Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam

A. Backes
C. Bouma
T. Coolsma
P. Elenbaas
K. de Jong
B. van der Lugt
H. Mali

Stichting Rotterdam Festivals

mw. M Aarts
J. Moerman

Advies van Rotterdam Festivals

over de festivalaanvragen die bij de gemeente Rotterdam zijn ingediend

Inleiding

Met betrekking tot de advisering cultuurplan 2001-2004 heeft de Rotterdamse Kunststichting Rotterdam Festivals gevraagd te adviseren over de aanvragen die afkomstig zijn van festivalorganisaties die reeds in Rotterdam zijn gevestigd of die zich hier graag willen vestigen. Dit advies bestaat uit een algemeen deel dat nader ingaat op het festivalbeleid in Rotterdam en de (mogelijke) meerwaarde van festivals voor de stad. Vervolgens wordt per ingediend plan stilgestaan bij de gehanteerde criteria (zie bijlage 2) en andere aspecten die bij de beoordeling hebben meegespeeld. Tot slot werden wij in onze advisering niet 'gedwongen' tot het aanbrengen van een bepaalde hiërarchie op basis van een beschikbaar budget. Desondanks leek het ons toch zinvol vanuit diverse invalshoeken een dergelijke prioritering aan te geven. In de bijlagen is meer informatie opgenomen over de leden van de adviescommissie en de gehanteerde criteria.

Wat is een festival?

'fes-ti-val (het ~) 1 groot muzieksfeest, volksfeest 2 geregeld terugkerende reeks van muziek-, toneel- en andere uitvoeringen in bepaald verband (Van Dale)

Rotterdam Festivals hanteert de volgende omschrijving:

Een festival is een (in principe geregeld terugkerende) hoge concentratie van culturele activiteiten (liefst een combinatie van meerdere disciplines) gedurende een aangesloten periode, met een feestelijk en grootstedelijk¹² karakter, een bovenregionaal effect op het beeld van Rotterdam als cultureel aantrekkelijke stad, een duidelijke positieve bijdrage aan de stedelijke ontwikkeling en het culturele klimaat van de stad en bij voorkeur ook een economische spin-off.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat het een ruime definiëring betreft, waarbij de grenzen van het begrip festival niet duidelijk te trekken zijn. Het is erg moeilijk aan te geven wanneer iets nu precies als een festival wordt beschouwd. Bij instellingen die het organiseren van festivals niet als hoofddoel hebben (theaters, musea, e.d.) is het belangrijk dat activiteiten qua kwaliteit, intensiteit en feestelijkheid uitstijgen boven hetgeen normaal gesproken van een bepaalde organisatie verwacht mag worden gezien haar functie(s).

De hierboven omschreven kenmerken van een festival kunnen bovendien per sector een verschillende weging meekrijgen; zo zal bijvoorbeeld de economische spin-off van een festival voor de toeristische sector van groter belang zijn dan voor de kunstsector. Voor de advisering in het kader van de cultuurplanperiode 2001-2004 hebben een aantal kenmerken de nadruk gekregen; deze zijn verder uitgewerkt in de criteria (zie bijlage 2).

¹² Een grootstedelijk karakter houdt in dat het festival op succesvolle wijze gezichtsbepalend voor de stad is. Zoveel mogelijk stedelijke instellingen moeten ook bij zo'n festival betrokken worden: horeca, kantoren, scholen, etc. Een festival moet een evenement van en voor de hele stad zijn en moet ook als zodanig naar de stad toe gecommuniceerd worden. (Zijderveld, 1994).

De meerwaarde van festivals in Rotterdam

Rotterdam is een festivalstad. Een stad waarin (tijdelijke) evenementen tot hun recht komen en ten volle worden benut. De basis hiervoor werd al gelegd in de jaren vijftig en zestig met groots opgezette manifestaties als E55, Rotterdam Ahoy', de Floriade en C70. Vanaf de jaren zeventig kregen deze roemruchte voorbeelden een vervolg in nog steeds bestaande, meer thematisch opgezette festivals en evenementen als het Internationaal Film Festival Rotterdam, het Poetry International Festival en een aantal grote sportevenementen. Ook bloeide er een enorme schat aan zomerfestivals op zoals Dunya Festival, Solero Zomercarnaval, FFWD Heineken Dance Parade en Wereldhavenfestival.

Doordat festivals zo goed aanslaan in Rotterdam, vormen ze al jaren een speerpunt in het cultuur- en toeristisch beleid van Rotterdam en deze sector ontwikkelt zich nog steeds voorspoedig. De relatie tussen de festivals en de stad waarin zij plaatsvinden vormt de kern van het gevoerde beleid. Door de betekenis voor de stad centraal te stellen en haar als uitgangspunt te nemen, ontstaat een klimaat waarin festivals meer worden dan alleen leuke feestjes en ze een daadwerkelijke bijdrage leveren aan de positieve ontwikkeling van de culturele sector. Nieuwe ontwikkelingen ontstaan eerder in tenten dan in paleizen en festivals kunnen door hun flexibiliteit en tijdelijkheid dan ook broedplaatsen voor jong talent zijn. Zij zijn ook bij uitstek geschikt om nieuwe vormen en publiek dichter bij elkaar te brengen en uit te testen.

In dit kader is het belangrijk te kijken naar de meerwaarde die een festival kan leveren (in aanvulling op het aanbod van de reguliere instellingen) aan het culturele klimaat van de stad. Wij onderscheiden hierin drie functies:

- Traditioneel kunnen festivals ruimte geven aan bijzondere zaken die in de rest van het jaar niet te zien zijn, waarbij e.e.a. extra feestelijk is aangekleed en als iets extra's in de stad wordt ervaren.
- Bij het langzaam maar gestaag groeien van het (reguliere) aanbod zijn daar echter andere functies bij gekomen die uitstijgen boven een leuke feest van een weekend. Functies die - juist door de vrije vorm, de feestelijke sfeer en de concentratie die kenmerkend is voor festivals - meer of toegevoegde waarde kunnen genereren voor het culturele klimaat als geheel.
- Festivals kunnen door hun flexibiliteit een vrijplaats zijn voor het uitproberen van nieuwe zaken en het doorbreken van discipline grenzen. Experimenteer ruimte die een stimulans kan zijn voor de ontwikkeling van nieuwe makers en derhalve zorgt voor vernieuwing en vitaliteit van een breder cultureel klimaat.
- Festivals zijn door hun vorm en sfeer, hun flexibiliteit en de geconcentreerde media-aandacht die zij oproepen, in staat nieuwe publieken te bereiken en hen te verleiden deel te nemen aan het cultuuraanbod. Niet alleen omdat festivals bijvoorbeeld in de openbare ruimte beter zichtbaar zijn, maar net zo zeer als verleider en kennismaker om nieuwe publieksgroepen de soms nog te hoge drempels van musea of theaters te laten overschrijden. Ook op deze wijze kunnen festivals een effect sorteren dat doorwerkt in de rest van het jaar.

Nu de uitgangspunten van gemeente en Rijk op het gebied van cultuurbeleid (culturele diversiteit; vervagende grenzen tussen traditionele en populaire cultuurproducten; nieuwe doelgroepen - jongeren en allochtonen) belangrijke aanknopingspunten bieden voor festivals en hun functie in de (culturele) stad, zien wij de festivalformule dan ook noch inhoudelijk, noch promotioneel slijtage vertonen.

De afgelopen jaren heeft Rotterdam Festivals de aspecten van nieuwe makers en nieuwe publieken een steeds belangrijker plek in haar festivalbeleid gegeven. Ze hebben in de advisering over de cultuurplanperiode 2001-2004 dan ook bovengemiddeld meegewogen.

Advies per festivalaanvraag

In totaal zijn zeven aanvragen beoordeeld. In deze advisering hebben wij ons beperkt tot de daadwerkelijke festivalactiviteiten van de diverse aanvragers. Wij zijn voorstanders van het beoordelen van concrete activiteiten en prestaties en hebben om die reden geen oordeel gegeven over het ondersteunen van organisaties in het algemeen.

Poetry International

Het Poetry International Festival is het enige internationale literaire festival in Nederland, en bovendien enig in zijn soort in de wereld. Het is een festival waar niet alleen dichters, maar ook vertalers van poëzie hun werk kunnen presenteren. In 1999 vond Poetry International al weer voor de 30^e keer plaats.

Poetry International is een hoogwaardig kwalitatief festival dat de stad verrijkt met haar internationale vrijplaats voor vrijheid van meningsuiting. Doordat het programma zich beweegt in het meer complexe deel van het cultuuraanbod bereikt dit festival vooral zeer geïnteresseerde bezoekers. Zij heeft als toonaangevend festival op dit gebied een internationaal effect op het beeld van Rotterdam als culturele stad en levert een bijdrage aan de stedelijke ontwikkeling door nieuwe ontwikkelingen in de poëzie aan de orde te stellen en in te spelen op de actualiteit. Met een aantal nevenactiviteiten zou men een breder publiek kunnen bereiken, maar in de kern moet het gewoon het kwaliteitsfestival blijven dat het is en daarmee misschien iets minder zichtbaar in de stad aanwezig dan het gemiddelde festival. De activiteiten die Poetry ontwikkelt richting jongeren zijn op zich lovenswaardig, maar bevinden zich hier wellicht niet binnen een context waar ze voor de stad het meeste rendement opleveren; er zijn inmiddels betere kanalen die jongeren in aanraking kunnen brengen met letteren en poëzie (zoals bijvoorbeeld Passionate en het Lezersfeest – zie verderop).

Een sterk voorbeeld van nevenactiviteiten voor een ander en breder publiek is het Poetry Kinderfestival, dat tot op zekere hoogte een bepaalde lacune in het aanbod in deze stad opvult. Wij vragen ons echter af waarom dit festival qua tijdstip zo ver van het Poetry International Festival afstaat? Het laten samenvallen van deze activiteiten zou elkaar juist versterken en het publiek tegelijkertijd verbreden.

Het Poetry International Festival moet zeker behouden blijven voor Rotterdam en verdient in ieder geval voortzetting van het huidige subsidieniveau. Met betrekking tot de additionele aanvraag zijn wij positief over de verdubbeling van de honoraria dichters, voortzetting van de verbeterde publiciteit en een structurele bijdrage voor het Kinderfestival, mits gekoppeld aan het Poetry International Festival in juni. Met betrekking tot de zes dichters uit ontwikkelingslanden vertrouwen wij erop dat de bijdrage van ontwikkelingssamenwerking vervangen kan worden door een bijdrage uit HGIS. Het interdisciplinair project/Poëzie en theater en de Poetry International Slam hebben wat ons betreft geen prioriteit, omdat de onderwerpen en doelgroepen die hierbij betrokken zijn bijvoorbeeld via andere kanalen beter tot hun recht zouden komen dan via Poetry. Met betrekking tot de wens het internationale profiel te versterken zijn wij van mening dat dit ook nauw samenhangt met de voortzetting van de verbeterde publiciteit en de website en vinden wij het jammer dat hier in de aanvraag niet veel mee gedaan is.

International Film Festival Rotterdam

Het International Film Festival Rotterdam koppelt zijn artistieke doelstelling aan sociale betrokkenheid en speelt voorts een actieve rol in de internationale filmvakwereld bij het stimuleren van productie en distributie van artistieke films. Het jaarlijkse 12-daagse festival richt zich op publiek en vakwereld en omvat naast vertoning van vele films ook onderdelen als de Tigercompetitie, retrospectieven, publieksdebatten, panels en seminars.

Het IFFR is een groots festival dat een breed publiek trekt zonder aan kwaliteit in te boeten. Bovendien versterkt het festival het moderne, internationale karakter van de stad en besteedt het veel aandacht aan nieuwe en actuele maatschappelijke ontwikkelingen. Een festival waar Rotterdam trots op kan zijn en waar zij al haar steun aan moet blijven geven. Het IFFR vraagt een aanzienlijk hogere bijdrage van zowel Rijk als gemeente. Eén van de redenen hiervoor is de toename van de eigen inkomsten, waardoor de verhouding tussen subsidies en eigen inkomsten niet meer hetzelfde is als aan het begin van de vorige kunstenplanperiode (namelijk gemeente 1/3, Rijk 1/3, eigen inkomsten 1/3). Wij zijn echter van mening dat in het kader van de verdere professionalisering het juist een succes is dat het IFFR minder afhankelijk is geworden van subsidiegelden en dat de organisatie hier trots op kan zijn! Tegelijkertijd beseffen wij de risico's die voor een dergelijk festival ontstaan wanneer het te afhankelijk wordt van eigen inkomsten. Om die reden menen wij te moeten streven naar een balans tussen subsidiebijdrage en eigen inkomsten waarin de risico's worden afgedekt, waarbij dit niet automatisch 50-50 % hoeft te betekenen.

De genoemde knelpunten binnen de huidige begroting zijn ons duidelijk. De CineMart is een wezenlijk onderdeel van het IFFR en zou gebaat zijn met een meer structurele subsidie. Met betrekking tot het knelpunt capaciteit merken wij op dat een deel hiervan opgevangen kan worden door toenemende inkomsten (recettes). Daarnaast zijn wij van mening dat de verhuizing van de professionele ontmoetingsplek van de krap bemeeten Hilton lobby naar de grotere, verbouwde Doelen, en de daarmee samenhangende stijging van fl. 150.000,- aan accommodatiehuur, niet uitsluitend met extra subsidiegeld opgevangen hoeft te worden. Met betrekking tot de wensbegroting/prioriteiten zijn wij van mening dat een aantal daarvan zeer interessant is. Met name extra budget voor programmering van Exploding Cinema biedt mogelijkheden meer diepgang te bereiken in aansluiting met ruimte voor nieuwe en jonge kunstenaars en initiatieven, en daaraan gekoppeld een nieuw en jonger publiek.

Ook investering in ontwikkeling en professionalisering vinden wij belangrijk. Dit zou een verdere uitbouw van het festival en een meer solide financiële basis mogelijk moeten maken. Verdere uitbouw betekent voor ons niet direct een kwantitatieve groei; het zou ook een sterkere verankering en profilering in de stad gedurende het hele jaar door kunnen betekenen.

Met betrekking tot het digitale festival zijn wij van mening dat de huidige website zeer eigentijds, functioneel en goed is. De wensen tot nog verdere verbetering en uitbouw zijn begrijpelijk, maar kunnen wellicht vanuit een gezonde financiële basis van het festival de komende jaren toch wel geleidelijk verder ontwikkeld worden.

Tot slot merken wij op dat een aantal van de genoemde prioriteiten zeer nauw met elkaar samen (kunnen) hangen en elkaar wellicht gedeeltelijk overlappen. Dit zien wij bijvoorbeeld in de combinatie van Exploding Cinema, doelgroepenbenadering en educatie. Het IFFR zou hiervoor intern gelden kunnen herschikken.

Counter Current (voorheen Triple X)

Counter Current is een jaarlijks terugkerend internationaal multidisciplinair kunstenfestival dat tot vorig jaar onder de naam Triple X in Amsterdam plaatsvond en nu graag naar Rotterdam wil verhuizen. Het wil doelbewust een onbetrouwbaar evenement zijn dat de toeschouwers meestal niet geeft wat ze verwachten. Voor elk jaar wordt een gastcurator aangetrokken die de artistieke lijn van het festival bepaalt.

Het initiatief Counter Current is op zich interessant maar mist een duidelijke basis in de stad. In het plan vinden wij weinig afstemming met wat er al op dit gebied gebeurt in Rotterdam en ontbreekt het aan concrete Rotterdamse partners. Dit doet de vraag opkomen welke noodzaak tot verhuizen naar Rotterdam men ziet behalve een financiële. Inhoudelijk gezien betreft het een interessant concept met een aantal elementen die tot nu toe door Rotterdamse partijen nog maar gedeeltelijk worden ingevuld.

Als zelfstandig festival zonder duidelijke Rotterdamse voedingsbodem geven wij het echter geen kans. Vanuit een samenwerking met (naast V2_Organisatie) reeds bestaande Rotterdamse activiteiten als Exploding Cinema van het IFFR, Las Palmas en Witte de With zou een dergelijk initiatief wel goed mogelijk zijn. Hier is dan echter in onze ogen geen structurele subsidie voor nodig en voor de startfase zeker geen festivalbegroting van ruim 1 miljoen.

Ondanks het inhoudelijk interessante concept met de lijst van spannende curatoren adviseren wij op basis van bovenstaande overwegingen negatief over een structurele ondersteuning van Counter Current (voorheen Triple X). Wel kunnen wij ons voorstellen dat er in samenwerking met (een van) de Rotterdamse instellingen ruimte voor een vergelijkbaar initiatief is.

Passionate/Geen Daden Maar Woorden

Geen Daden Maar Woorden is een festival voor nieuwe letteren. Rond de kern van het festival wil Passionate - ter versterking van de literaire infrastructuur in Rotterdam - een continuüm van activiteiten opbouwen, die jongeren op verschillende niveaus aanspreken en hen begeleiden in een traject dat voert van zeer toegankelijke naar 'moeilijker' facetten van de literatuur.

Geen Daden Maar Woorden van Passionate betreft een redelijk nieuw initiatief dat uitstekend aansluit bij voor Rotterdam Festivals belangrijke aspecten van een festival: experimenteeruimte die een stimulans kan zijn voor de ontwikkeling van kunstenaars en het bereiken van nieuwe publieken – in dit geval jongeren. Dit festival kan volgens ons dan ook zorgen voor vernieuwing en vitaliteit van het culturele klimaat in Rotterdam en is een waardevolle toevoeging van een nieuwe kleur aan het palet van Rotterdam Festivalstad.

De voorgenomen aandacht voor autochtone en allochtone jongeren zal binnen dit festival eerder dan gemiddeld tot resultaten leiden: het gaat niet alleen over jongeren, het is ook van en door jongeren.

Organisatorisch kan er nog wel wat verbeterd worden binnen Passionate. Meer betaalde krachten en coaching kunnen hierbij hulp bieden. Verder ontbreekt het in het plan nog aan een lange termijn visie – hoe ziet e.e.a. er over 4 jaar uit? Het bereiken van de beoogde doelgroep 16-26 jaar is bijvoorbeeld nog niet volledig gelukt. Met name de groep 16-20 heeft nog veel aandacht nodig; wij zijn erg benieuwd hoe Passionate dit gaat aanpakken en hadden dit graag in het plan teruggevonden.

Op basis van het programma voor 2000 is er met name vertrouwen in de ontwikkeling van eigen producties en wordt de begroting reëel geacht. Om die reden adviseren wij Passionate te ondersteunen met het gevraagde bedrag en ze de kans te geven zich verder te ontwikkelen. De eerder genoemde coaching zal hierbij een belangrijke rol spelen.

Dunya Festival en Dunya on Stage

Dunya Festival is een multidisciplinair wereldcultuur openluchtfestival. De kern van het festival bestaat uit een muziek-, letteren-, kinder- en dorpspodia programma. De zeven dorpspodia kennen een programma met muziek, volksdans, verhalenvertellers en poëzie. Deze programmering wordt verzorgd door culturele migrantenorganisaties. Het festival trekt jaarlijks ca. 200.000 kleurrijke bezoekers.

Het Dunya Festival is als groot multicultureel openluchtfestival een prachtig volksfeest waar jaarlijks vele mensen van genieten. Opvallend hierbij is de hoge mate van participatie van migranten. Het festival vormt wat dat betreft een wezenlijk onderdeel van het culturele aanbod in deze stad en moet zeker behouden blijven. Handhaving van het huidige subsidieniveau is hierbij onontbeerlijk. Gezien de uitgangspunten van het Rijksbeleid (culturele diversiteit) vragen wij ons af of het Rijk niet meer kan bijdragen aan dit festival?

Dunya on Stage is een internationaal podiumkunstenfestival. Het festival toont ontwikkelingen op het gebied van wereldmuziek en schenkt aandacht aan zowel traditioneel als hedendaags dans- en (muziek)theater, uit uiteenlopende cultuurgebieden.

Dunya on Stage presenteert zich als een internationaal podiumkunstenfestival. Activiteiten die binnen Dunya on Stage worden ontwikkeld zijn experimenten die in eerste instantie los van resultaten positief gewaardeerd moeten worden. Zij komen tegemoet aan de wens meer cultureel aanbod voor multiculturele publieksgroepen te creëren en verdienen het enige tijd te krijgen om zich te ontwikkelen. Het is immers een onbekend terrein dat slechts met vallen en opstaan veroverd kan worden.

Desondanks moeten we na 3 jaar, net als de stichting Dunya zelf ook doet, constateren dat het gewenste resultaat uitblijft en dat ondanks de sympathie voor het festival er wellicht een andere vorm gezocht moet worden om meer multiculturele podiumkunsten in Rotterdam te tonen buiten het Dunya Festival in mei. In Rotterdam is immers zeker ruimte voor een festivalachtige presentatie van hoogwaardige multiculturele podiumkunsten.

Aansluiting van dergelijke activiteiten bij een sterker evenement, zoals bijvoorbeeld het Dunya Festival in mei kan de beoogde wisselwerking tussen publieken en disciplines mogelijk beter versterken. Waar Dunya Festival een laagdrempelig evenement in de openlucht is dat in staat is vele (autochtone en allochtone) bezoekers in aanraking te brengen met multiculturele activiteiten, is Dunya on Stage naast hoogwaardig ook altijd hoogdrempelig gebleven. Hierdoor ontbreekt de aansluiting met de traditionele publieksgroepen van het Dunya Festival bij Dunya on Stage, evenals de aansluiting met de traditionele publieksgroepen van de participerende instellingen, Doelen en Schouwburg. Juist deze combinatie van groepen zou een van de meest interessante resultaten van een Dunya on Stage kunnen zijn.

Als initiatief om reguliere instellingen bewust te maken en mee te nemen in multiculturele programmering is Dunya on Stage een sympathiek festival. Wij zijn echter van mening dat dit soort programmering over 4 jaar zeker gewoon tot de reguliere taak van de instellingen gerekend kan worden.

Wij adviseren de gevraagde subsidie voor het Dunya on Stage te reserveren met de kanttekening dat er de hierboven bepleitte 'nieuwe vorm' voor gevonden wordt.

Internationaal Jongeren Theater & Dansfestival (werktitel OB-Scene Festival)

Het doel van dit nieuwe festival is zo veel mogelijk publiek uit Rotterdam en wijde omgeving - met name jong, autochtoon én allochtoon, hoger én lager opgeleid, ervaren én onervaren waar het gaat om podiumkunstenbezoek - kennis te laten maken met het (inter)nationale spectrum van jongerentheater en -dans en aanverwante podiumkunsten.

Dit festival is gebaseerd op het ontbreken aan goede voedingsbodem in Rotterdam voor jongerentheater en -dans. Er zouden te weinig jonge makers zijn die zich structureel aan Rotterdam binden. Hier zijn wij het niet mee eens: er zijn vele jonge makers op dit terrein in de stad. Wij zouden de redenering dan ook graag omdraaien: jongerentheater en -dans leeft erg in Rotterdam en er wordt hard aan gewerkt. Rotterdam is dus rijp voor een dergelijk initiatief. De samenwerking van diverse reguliere instellingen in de stad binnen dit plan is zeer verheugend en vormt een sterke basis. Tegelijkertijd tasten wij in het duister over hoe het festival er nu uit gaat zien: wat gaat waar gebeuren - gaat het om een centrale locatie, vindt het verspreid over de diverse instellingen plaats, is het buiten en/of binnen? De combinatie van voorstellingen, workshops, expert meetings, debatten, etc. lijkt ons een aantrekkelijk concept, maar op basis van het huidige plan voor 2001-2004 kan hier nog te weinig over gezegd worden. De eerste editie van het festival moet in 2000 plaatsvinden.

Concluderend stellen wij vast dat het Internationaal Jongeren Theater & Dansfestival een sympathiek initiatief is waar Rotterdam rijp voor lijkt te zijn. Het kan extra ruimte en kansen scheppen voor nieuwe makers en daarmee ook nieuw publiek en kan op die manier een

waardevolle bijdrage leveren aan het culturele klimaat van Rotterdam. Gezien de ontwikkelingsfase waarin het festival zich bevindt (de eerste piloteditie moet nog plaatsvinden) adviseren wij op basis van het huidige, nog niet concrete plan geen meerjarensubsidie toe te kennen, maar eerst te bekijken hoe het festival zich de komende jaren met behulp van projectsubsidies ontwikkelt. Hierbij zijn wij van mening dat in deze eerste jaren volstaan zou kunnen worden met een meer bescheiden begroting.

Het Lezersfeest

Het Lezersfeest is een literair evenement voor een breed publiek. Het vindt elk jaar plaats in de Centrale Bibliotheek in Rotterdam en trekt ruim 3000 bezoekers. Het wordt gepresenteerd als een niet-elitaire literaire activiteit waar lezers gestimuleerd worden zich actief met literatuur bezig te houden. Het Lezersfeest biedt een afwisselend programma met voordrachten van auteurs, diverse acts op het gebied van theater, cabaret en muziek.

Het Lezersfeest ontwikkelt zich qua programma en media-aandacht tot een landelijk aansprekend evenement, dat na haar eerste editie zelfs al de Rotterdamse tegenhanger van het boekenbal werd genoemd. In dat kader vinden wij een subsidieaanvraag bij het Rijk dan ook gerechtvaardigd.

Het is een laagdrempelig feest voor alle bevolkingsgroepen (die overigens nog niet in gelijke mate vertegenwoordigd zijn) dat probeert aan te sluiten bij het culturele profiel van de stad en dat het verdient zich de komende jaren verder te kunnen ontwikkelen.

Met betrekking tot de opgevoerde begroting maken wij een kanttekening bij de hoge organisatiekosten. De toename wordt met name veroorzaakt door een stijging van personeels- en bureaurokosten. We moeten dan ook concluderen dat het onderbrengen van het Lezersfeest in een zelfstandige stichting minder kostenefficiënt is dan in de oude constructie binnen de Gemeentebibliotheek, waar een aanzienlijk deel van deze kosten gedeeld kon worden. De stijging van de kosten ten opzichte van het huidige niveau leidt niet direct tot een zichtbare toename in de activiteiten. Alleen in 2001, wanneer Rotterdam culturele hoofdstad van Europa is, wordt een extra grote editie aangekondigd door een combinatie met een meerdaags Wereldschrijversfestival.

Het idee achter het Lezersfeest heeft naar onze mening voldoende potentie om het tot een landelijk aansprekend evenement te maken. Wij adviseren dan ook positief over de gevraagde subsidie met het dringende verzoek dat deze zal worden ingezet voor een verdere versterking van het programma.

Globale prioritering

In onze advisering werden wij niet 'gedwongen' tot het aanbrengen van een bepaalde hiërarchie op basis van een beschikbaar budget. Desondanks lijkt het ons toch zinvol een dergelijke prioritering aan te geven. Op basis van de gehanteerde criteria (zie bijlage 2) en met een zware weging van de aspecten die meer (of toegevoegde) waarde kunnen genereren voor het culturele klimaat als geheel (vernieuwing, doorbreken discipline grenzen, nieuwe publieken). Dit alles in ogeschouw nemende komen wij tot de volgende prioritering:

- Handhaving van het huidige subsidieniveau - Internationaal Film Festival Rotterdam, Poetry International, Dunya Festival en reservering voor Dunya on Stage (zie opmerkingen in de lopende tekst over de 'nieuwe vorm')
- Internationaal Film Festival Rotterdam – toekenning knelpunten in de huidige begroting (zie opmerkingen in de lopende tekst)
- Passionate/Geen Daden Maar Woorden – toekenning nieuwe subsidie om ontwikkeling van dit initiatief mogelijk te maken
- Lezersfeest – toekenning nieuwe subsidie om het als zelfstandig festival verder te kunnen ontwikkelen

- Internationaal Film Festival Rotterdam – toekenning additionele subsidie m.b.t. de prioriteiten Exploding Cinema en investering in ontwikkeling en professionalisering van de organisatie
- Poetry International – toekenning additionele subsidie t.b.v. Poetry International Kinderfestival mits in tijd wordt aangesloten bij het Poetry International Festival in juni
- Poetry International – toekenning additionele subsidie t.b.v. verdubbeling honoraria dichters en voortzetting verbeterde publiciteit
- International Film Festival Rotterdam – toekenning additionele subsidie t.b.v. het digitale festival en een combinatie van de prioriteiten doelgroepenbenadering en educatie (in samenhang met Exploding Cinema).

Bijlage advies SRF

Adviescommissie

De directie van Rotterdam Festivals is bij de formulering van haar oordeel geadviseerd door een adviescommissie die uit de volgende mensen bestond:

Chris de Jong (voorzitter)

Emmelien Matthijssse

Simone Rots

Murat Aslancik.

Lenny Langerveld

Serge Lubbe

Marjolein Aarts (secretaris)

Criteria

In haar advisering heeft Rotterdam Festivals naast de reeds in de inleiding genoemde meerwaarde van festivals in Rotterdam de volgende aandachtspunten betrokken:

Is er sprake van een festival?

- In tijd geconcentreerde bijzondere verzameling van culturele activiteiten.
- Feestelijk karakter: wat betreft de inhoud, intensiteit, uitstraling en de kosten moet het festival ver uitstijgen boven wat verwacht mag worden; stad en bezoekers ervaren e.e.a. gedurende deze periode als feestelijk en 'extra'.

Levert het festival een positieve bijdrage aan stedelijke ontwikkelingen en het culturele klimaat en infrastructuur?

- bijvoorbeeld projecten die nieuwe ontwikkelingen aan de orde stellen.
- grootstedelijk karakter: festivals die het moderne, internationale karakter van de stad versterken zullen een pré hebben. Ook zal nadrukkelijk rekening worden gehouden met de bevolkingssamenstelling van de stad.
- bovenregionaal effect op het beeld van Rotterdam als culturele stad; met name de promotionele waarde van een festival voor de stad Rotterdam is hierbij van belang.

Welk publiek wordt door het festival bediend?

- Wat is het bereik en wat is de dominante publieksgroep? Sluit dit aan bij het culturele profiel van Rotterdam (jong, multicultureel).
- Is er sprake van (multiculturele) diversiteit?

Spreiding en continuïteit

Het totale aanbod festivals in Rotterdam is goed gespreid, zowel in tijd als in diversiteit van het aanbod. Jaarlijks terugkerende elementen zorgen voor herkenbaarheid over de jaren.

Deugdelijkheid van de plannen

Organisatoren dienen op grond van hun kennis en ervaring in staat te zijn het evenement te realiseren. De begroting steekt deugdelijk in elkaar.

Noodzakelijkheid ondersteuning

Ondersteuning is noodzakelijk om het festival te realiseren.

De Rotterdamse Kunststichting stimuleert de
ontwikkeling van kunst en cultuur in de stad
door middel van subsidiëren, adviseren en debat.

bezoekadres
Mauritsweg 35

postadres
Postbus 2800
3000 CV Rotterdam

telefoon
(010) 414 16 66

telefax
(010) 413 51 95

e-mail
rks@rks.nl

internet
<http://www.rks.nl>